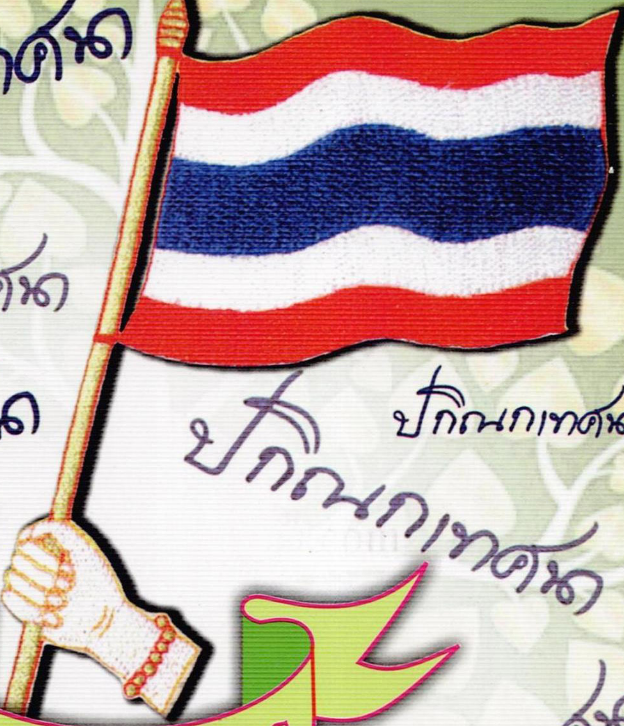
ปกิณกเทศนา ปกิณกเทศนา ปกิณกเทศนา ปกิณกเทศนา ปกิณกเทศนา ปกิณกเทศนา ปกิณกเทศนา

พระพิศาลประชานาถ

ปกิณกเทศนา

ปกิณกเทศนา ปกิณกเทศนา ปกิณกเทศนา ปกิณกเทศนา ปกิณกเทศนา ปกิณกเทศนา

ปกิณกเทศนา โดย พระพิศาลประชานาถ วัดสุทธาราม

แง่คิด
งูไม่มีพิษ เหมือนศิษย์ไม่มีครู
งูมีพิษ เหมือนศิษย์มีครู
งูสารพัดพิษ เหมือนศิษย์มีหลายครู
ฉะนั้นเรียนอะไรให้รู้เป็นครูเขา
พระครูไพศาลประชาทร

ปกิณกเทศนา

โดย

พระพิศาลประชานาถ

จัดพิมพ์เป็นปฏิการานุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นางพรรณี (บุญชู) ศิลปี

วันเสาร์ที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๑

ณ เมรุวัดสุทธาราม

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๑๑๕๕๕ 	สำนักพระราชวัง

๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑

พระราชทานเพลิงศพ นางพรรณี ศิลปี เป็นกรณีพิเศษ ณ เมรุวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

<u>วันเสาร์ ที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๑</u> เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานเพลิง.

วัน	**หน้าที่** พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นางพรรณี ศิลปี เพื่อทราบ เครื่องพระราชทานเพลิง และเจ้าพนักงานผู้เชิญมานี้ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเพลิงศพ นางพรรณี ศิลปี เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณ ล้นเกล้าล้นกระหม่อม เป็นเกียรติอันสูงสุดแก่ผู้วายชนม์ และวงศ์ตระกูลอย่างหาที่สุดมิได้

หากความทราบโดยญาณวิถีถึงดวงวิญญาณของนางพรรณี ศิลปี ได้ด้วยประการใดในสัมปรายภพ คงจะมีความปลาบปลื้มซาบซึ้งเป็นล้นพ้นในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับพระราชทานเกียรติอันสูงยิ่งในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

ข้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นบุตร ธิดา และหลาน ๆ ขอพระราชทาน กราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ อย่างหาที่สุดมิได้ และจะเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เป็นสรรพสิริมงคลแก่ข้าพระพุทธเจ้า และวงศ์ตระกูลตลอดไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวนางพรรณี ศิลปี

กราบลาแม่

สะอื้นไห้ใจจะขาดกราบลาแม่

ส่งแม่ขึ้นสวรรค์ดุสิตา

บัว มาลัยใส่มือแม่ไหว้พระเกตุแก้วจุฬามณี

แม่

แม่มีภูมิลำเนาที่บ้านข้างวัดสุทธาราม คลองบางไส้ไก่ เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวน ๘ คน ของพ่อคำ แม่สงวน โพธิ์มีชัย แม่ได้สมรสกับ พ่อธง ศิลปี ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่หลังวัดหัวลำโพง มีบุตร-ธิดา รวม ๙ คน แม่เป็นคนที่แข็งแกร่งอดทน แม่ทำทุกอย่างเพื่อลูกโดยประกอบอาชีพค้าขาย และเป็นแม่บ้านอยู่ระยะหนึ่ง แม่สอนลูก ๆ เสมอว่า ในชีวิตพ่อแม่ไม่มีสมบัติอะไรจะให้กับลูกเพราะพ่อแม่มีลูกหลายคน พ่อแม่มีแต่การศึกษาให้กับลูกทุกคน ไม่ว่าลูกคนไหนจะเรียนอะไรพ่อแม่พยายามให้ได้ศึกษาตามความต้องการ

ลูกของแม่เป็นคนดีรักษาตัวรอดได้ทุกคน แม้แม่จะไม่ร่ำรวยเงินทองแต่แม่ก็สร้างกุศลตามกำลัง แม่มีลูกชาย ๖ คน ทั้ง ๖ คนก็ได้บวชอยู่จำพรรษาทุกคน ลูกชายคนที่ ๒ ได้รับใช้ศาสนาได้เป็นเจ้าอาวาส เป็นเจ้าคุณ ทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมเห็นเด่นเป็นประจักษ์ ลูกสาวคนที่ ๒ ก็ได้ช่วยงานสาธารณกุศลในส่วนของมูลนิธิ ฯ ตราบเท่าทุกวันนี้ นอกจากนี้ลูกชายคนที่ ๔ ได้รับโปรดเกล้า ฯ เป็นผู้พิพากษาสมทบในศาลแรงงาน ๑ สมัย ซึ่งเป็นสิ่งที่แม่ภูมิใจมาก ลูก ๆ ของแม่ทุกคนประกอบอาชีพตามความถนัดของแต่ละคนล้วนมีอาชีพที่ซื่อสัตย์สุจริต ลูกแม่ทุกคนล้วนแต่เลี้ยงดูแม่ให้เงินแม่ แม้ท่านเจ้าคุณก็ให้เงินแม่ แทนที่แม่จะเก็บเงินไว้ใช้ แม่กลับเก็บเงินนั้นไว้ทำบุญ ไม่ว่าใครมาขอความช่วยเหลือคำว่าผิดหวังไม่มี

ปี พ.ศ.๒๕๑๙ ได้มีการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนจำนวน ๓๐ คนแม่ก็รับเป็นอาสาสมัครเป็นแม่ครัวออกเงินออกกำลังทำอาหารถวายพระเณรตลอด ๔๐ วัน สำหรับพระสงฆ์วัดสุทธารามแล้ว เมื่อฝนตกออกรับบาตรไม่ได้แม่ก็จะเตรียมอาหารไปถวายที่วัดเสมอมามิได้ขาด วันเทศกาล

ทางพระพุทธศาสนาแม่ก็จะไปไหว้พระเวียนเทียนไม่ขาด ในพรรษาแม่ก็ขึ้นวัดทำบุญทุกพรรษา แม่ทำบุญเพื่อให้ลูกได้บุญ แม่ได้ไปไหว้พระที่ประเทศอินเดีย เนปาล พม่า ส่วนในประเทศไทยแม่ได้ไปไหว้พระทั่วประเทศไทย จึงเชื่อว่าแม่ไม่ขาดทุนที่เกิดมาเป็นชาวพุทธ

ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เมื่อท่านเจ้าคุณได้รับเป็นเจ้าอาวาสวัดสุทธาราม โครงการหนึ่งคือ **"ทำบุญครบวงจรชีวิต"** แม่เป็นแม่ครัวทำอาหารเลี้ยงผู้คนเป็นพัน ๆ คน แม่มาพักไม่ได้ทำอาหารเมื่อ ๕ ปีหลังนี้ ด้วยวัยอายุไม่เอื้ออำนวย

ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ และปี พ.ศ. ๒๕๕๐ แม่มีบุญได้เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษกพระพุทธนิรโรคันตรายชัยวัฒน์จตุรทิศ (พระสี่มุมเมือง) ซึ่งเป็นพระที่แม่เคารพนับถือติดตัวตราบเท่าวาระสุดท้ายของชีวิต ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ร่วมพิธีชัยมังคลาภิเษกพระบรมรูปล็อกเกตพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ซึ่งทั้ง ๒ พิธีได้รับพระบรมราชานุญาตให้ประกอบพิธีในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว)

ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ สมัยองค์พ่อจตุคามรามเทพกำลังยิ่งใหญ่มีคนเคารพนับถือมาก ท่านเจ้าคุณก็ได้จัดสร้างองค์

จตุคามรามเทพ แม่ก็ได้เป็นกำลังสำคัญร่วมเดินทางในการจัดสร้างนับเป็นเวลาแรมเดือนที่ต้องขึ้นลงระหว่างกรุงเทพ กับ นครศรีธรรมราช ค้างแรมในรถ ค้างแรมบ้านลูกศิษย์ นับเป็นความอดทนของแม่และเป็นความสำเร็จของเจ้าคุณ ที่ได้เงินมาจำนวนร้อยล้านเพื่อสร้างโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม และ ช่วยเหลือผู้ป่วยโรคไตของมูลนิธิ ฯ

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ พ่อธง ศิลปี ถึงแก่กรรม แม่จัดงานศพพ่ออย่างเรียบง่ายที่สุด และ ในงานพ่อนั้นมีเงินเหลือจำนวนหนึ่ง แม่ได้นำเงินนั้น ไปมอบให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ เพื่อตั้งเป็นมูลนิธิ ชู-ธงศิลปี เพื่อเก็บดอกผลช่วยเหลือนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ตราบเท่าทุกวันนี้ เงินอีกจำนวนหนึ่งได้นำไปสร้างเสาธงให้กับโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม ที่สูงเด่นเป็นสง่าตราบเท่าทุกวันนี้ สิ่งเหล่านี้เป็นที่แม่ภาคภูมิใจที่สุด

ในชีวิตแม่ แม่ได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระสังฆราช หลายวาระ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี หลายวาระ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ แม่ได้ทำอาหารถวาย

พระผู้ใหญ่มากมาย ทุนทรัพย์ต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นเงินที่แม่เก็บเล็กผสมน้อยจากลูกหลานที่มอบให้แม่สุดที่รัก ดุจหนึ่งแก้วตาดวงใจของลูกทุกคน และทุกครั้งที่แม่ทำบุญครั้งใดแม่จะนึกถึงลูกหลานทุกคนให้ได้ร่วมอนุโมทนาบุญ

ลูกหลานทุกคนเมื่อได้เห็นแม่ได้รับเกียรติบัตร ยกย่องเชิดชูเกียรติ ต่างก็ยินดีกับแม่สุดหัวใจ ได้รับพระราชทานจาก

- สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
- พลเรือเอก หม่อมเจ้า ปุสาณ สวัสดิวัตน์
- แม่ตัวอย่างจาก สำนักงานเขตคลองสาน เป็นต้น

ตลอดชีวิตแม่ให้แต่ความรักความอบอุ่นเอื้ออาทรชี้แนะให้ลูกทุกคน เดินตามครรลองของชีวิตที่ถูกที่ควร ลูกคนไหนจะออกนอกแถว แม่จะเรียกมาอบรมสั่งสอนสองต่อสอง แม่ไม่เคยประจานลูกว่าชั่วหรือเลว แม่ไม่เคยเรียกลูกด้วยวาจาหยาบคาย ทั้งยังสอนให้ลูกสมัครสมานกลมเกลียวให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน แม่มีสุขภาพดีมากไม่เคยป่วยหนัก

แม่ได้เข้ารับการตรวจสุขภาพอยู่ตามระยะเวลาด้วยความแข็งแรง เดินได้เอง โดยไม่ยอมนั่งรถเข็น เมื่อปี ๒๕๕๖ แม่เคยเข้าโรงพยาบาลเป็นระยะเวลาสั้น ๆ เพียงครั้งเดียว จนในวันที่ ๑๓ มิถุนายน แม่เพียงบ่นว่าเจ็บ ปวดท้อง จึงพาแม่เข้าพบแพทย์ ซึ่งแพทย์มีความเห็นว่าแม่ต้องเข้ารับการผ่าตัดโดยด่วนด้วยโรคเกี่ยวกับระบบลำไส้ ซึ่งคณะแพทย์และพยาบาลทุกท่านช่วยกันดูแลแม่เป็นอย่างดี

"ร่มโพธิ์ ร่มไทรใหญ่ ร่มใจของลูก
แม่จงปลูกขวัญขึ้นมารักษาให้หาย
ขอให้ยาที่รักษาทั่วทั้งกาย
ให้แม่หายสบายดีเร็วนี้เทอญ
เจ็บแทนได้ จะเจ็บแทน แม้นทุกสิ่ง
ขอเชิญมิ่งมงคลมา เชิญยา รักษาให้หาย
อยากจะเจ็บแทนแม่ แม้ทั้งกาย
ลูกให้ได้ ให้แม่หาย สบายโดยเร็ว"

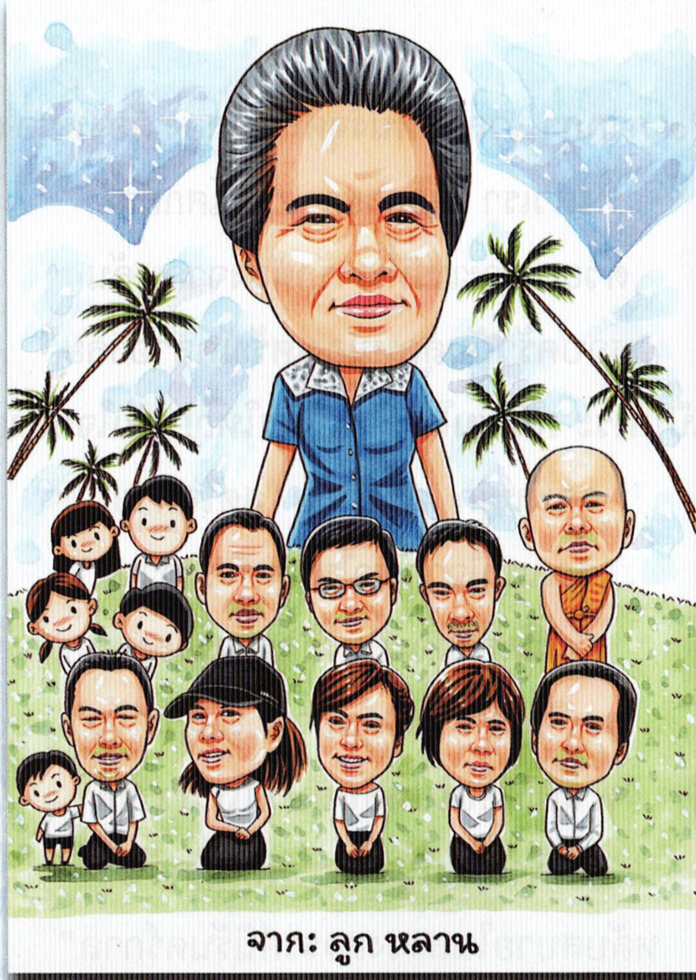
ลูก ๆ ทุกคนนึกไม่ถึงว่าการพาแม่ไปรับการรักษาครั้งนี้แม่จะไม่ได้กลับบ้านที่แม่เคยอยู่อู่ที่แม่เคยนอนให้ความสุขกับลูก ๆ หลาน ๆ จวบจนวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๐๑.๒๒ นาที แม่ก็จากลูกหลานไปโดยที่ลูกหลานได้ยืนล้อมรอบเตียงแม่ ส่งวิญญาณแม่ ให้แม่ไปไหว้พระเกตุแก้วจุฬามณีบนสรวงสวรรค์ แม่มีอายุได้ ๘๗ ปี ๖ เดือน ๔ วัน

ลูกทุกคนขอกราบลาแม่ ส่งแม่สู่สวรรค์ชั้นดุสิตด้วยเดชคุณงามความดีที่แม่พึงทำเทอญ

"วันที่ ๔ กรกฎา เวลาตีหนึ่งจุดสอง สอง ต้องหมองเศร้า
ทั้งตัวเรา ทั่วกายา ชา โศกศัลย์
ด้วยเพราะแม่ที่เรารักต้องจากพลัน
ครอบครัวฉันสุดหมองเศร้าเคล้าอาลัย
แม่เป็นพระ เป็นร่มโพธิ์ ร่มไทรใหญ่ ร่มใจของลูก
สุดพันผูก สุดอาลัย สุดใจหาย
คุณแม่นี้จากเราไปแต่เพียงกาย
ไม่มีคลายจะลืมรักจากแม่เลย
ขอเชิญเทพ เชิญเทวา เชิญมารับ
พาแม่กลับไปหลับสบายในสวรรค์
ได้ฟังเทศน์บูชาธรรมทุกทุกวัน
หลับสบายในสรวงสวรรค์นิรันดร์กาล"

“นั่งก็ไหล นอนก็ไหล อะไรกันนี่
น้ำตานี่ “เจ้าจะบ้า”ไหลมาจากไหน
น้ำตาว่า “ไม่ได้บ้า” แต่รินมาจากหัวใจ
ด้วยอาลัย ด้วยอาวรณ์ สะท้อนทรวง”

จาก: ลูก หลาน

กราบขอบพระคุณ

แม่เข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลเลิดสินและต้องการเลือดกรุ๊ป เอ ท่านผู้มีพระคุณกรุณาไปบริจาคเลือดให้แม่เท่ากับต่อชีวิตให้แม่ยืนยาวขึ้น เป็นการสร้างปรมัตถบารมีเป็นสำคัญ

ครั้นแม่จากไปอย่างไม่เหลียวหลังกลับมาอีกยังความเศร้าอาลัยยิ่งนัก ทุก ๆ ท่านเมื่อทราบข่าวการจากไปต่างก็มาให้กำลังใจแสดงความเห็นใจในครั้งนี้ คณะลูกหลานของแม่พรรณี (บุญชู) ศิลปี ต้องขอกราบถวายนมัสการพระคุณเจ้าสมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดไตรมิตรวิทยาราม เป็นอย่างสูง รวมทั้งพระราชาคณะ พระสงฆ์ทุก ๆ รูป และกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ได้กรุณามาร่วมรดน้ำศพ ฟังพระสวดพระอภิธรรมตลอด ๑๕ คืน และทุกวันพุธ ตลอดจนถึงมาร่วมส่งดวงวิญญาณให้แม่ไปสู่สุคติภูมิ ในสัมปรายภพทุกน้ำใจไมตรีที่ร่วมเป็นเจ้าภาพ นำหรีด หรือพัดลมมาแสดงความอาลัยในการจากไปของแม่

คณะ ลูก-หลาน จะรำลึกนึกถึงพระคุณของทุกท่าน ไว้ตราบเท่ามโนวิญญาณจะหยั่งรู้ได้

ทั้งนี้ หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง ขอน้อมรับผิดไว้ และกราบขออภัยเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ลูก-หลาน แม่บุญชู

พระพิศาลประชานาถ

(ดนัย ศิลปี)

นางลัคนา ศิลปี	นายดนู ศิลปี
นายวัชระ ศิลปี	น.ส.ภัทรา ศิลปี
นายสิทธิ ศิลปี	นายพัฒนา ศิลปี
นายธีรวัฒน์ ศิลปี	น.ส.พัชรี ศิลปี เจริญยิ่ง

แม่นี้มีบุญคุณอันใหญ่หลวง
ที่เฝ้าหวงห่วงลูกแต่หลังเมื่อยังนอนเปล
แม่เราเฝ้าโอ้ละเห่
กล่อมลูกน้อยนอนเปลไม่ห่างหันเหไปจนไกล

เมื่อเล็กจนโตโอ้แม่ถนอม
แม่ผ่ายผอมย่อมเกิดแต่รักลูกปักดวงใจ
เติบโตโอ้เล็กจนใหญ่
นี้แหละหนาอะไรมิใช่ใดหนาเพราะค่าน้ำนม

ควรคิดพินิจให้ดี
ค่าน้ำนมแม่นี้จะมีอะไรเหมาะสม
โอ้ว่าแม่จ๋า ลูกคิดถึงค่าน้ำนม
เลือดในอกผสมกลั่นเป็นน้ำนมให้ลูกดื่มกิน

ค่าน้ำนมควรชวนให้ลูกฝัง
แต่เมื่อหลังเปรียบดังผืนฟ้าหนักกว่าแผ่นดิน
บวชเรียนพากเพียรจนสิ้น
หยดหนึ่งน้ำนมกินทดแทนไม่สิ้นพระคุณแม่เอย

กำหนดการ

พระราชทานเพลิงศพ

และ บำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมศพ เวลา ๑๙.๐๐ น.

นางพรรณี (บุญชู) ศิลปี

วันพุธที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๐๐ น. รดน้ำศพ ณ อาคารอัตถะสุโภ

เวลา ๑๙.๐๐ น. คณะบุตร-ธิดา หลาน

วันพฤหัสบดีที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑

พล.ต.อ.พรศักดิ์ ดุรงควิบูลย์,

พล.ต.ต.ปรีชา เจริญสหายนนท์ และครอบครัว

พ.ต.อ. ไพสิฐ วงศ์เมือง อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ดีเอสไอ

คุณนิกร หงษ์บุญมี, บจ.ชนานนท์, บจ.ซุปเปอร์ดี

วันศุกร์ที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑

คณะสงฆ์วัดบางพึ่ง นำโดย พระครูสันตจิตตานุโยค

คณะสงฆ์วัดธารพูด นำโดย พระครูวิมลธรรมธาร

วันเสาร์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑

วัดจันทาราม (ท่าซุง) นำโดย พระครูปลัดสมนึก,

คุณรัตนา ชินบุตรตานนท์, คุณแม่จรัส วิลาศมงคลชัย

คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดสุทธาราม

คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม

วันอาทิตย์ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑

บริษัท เกาะกูด บีช รีสอร์ท จำกัด, ครอบครัวเจริญยิ่ง

ครอบครัวบัทมะสุคนธ์, ครอบครัวชุมเชื้อ,

บจ.วิสิท บียอนด์, บจ.โก บียอนด์

วันจันทร์ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑

คุณสมเกียรติ เอี่ยมวิเศษชัย,

กองร้อยทหารสารวัตร (ร้อย รปภ.พัน.สห.๑๑)

พลเรือตรีวิชัย มนัสศิริวิทยา ผอ.รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้า

กรมแพทย์ทหารเรือ และคณะ

วันอังคารที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑

ฝ่ายประนอมหนี้ต่างจังหวัด บจม.ธนาคารกรุงเทพ,

ศ.จ.ว.(ศิษย์จิตตภาวัน)

วันพุธที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑

โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม ,โรงเรียนวัดสุทธาราม

สำนักงานเขตคลองสาน, สถานีตำรวจนครบาลบุปผาราม

คณะ กต.ตร.สน. - คณะที่ปรึกษาประธาน ฯ กต.ตร.

สน. บุปผาราม

วันพฤหัสที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑

ท่านเจ้าคุณพระธรรมสุธี เจ้าอาวาสวัดหัวลำโพง

รักษาการเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร

วันศุกร์ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑

พ.อ.กิตติภพ เธียรสิริวงษ์

รองผู้บังคับการกรมทหารปืนใหญ่ที่ ๙

คุณละมัย เทวโรทร และครอบครัว

วันเสาร์ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

คณะสงฆ์วัดสุทธาราม นำโดย พระครูสถิยวิสุทธิธรรม

วันอาทิตย์ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑

ดร.ชูเกียรติ ตั้งคุณสมบัติ, บริษัทคิวซี ทรานเอ็กเพรส จำกัด

วันจันทร์ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑

สมเด็จพระพุฒาจารย์ เจ้าอาวาสวัดไตรมิตรวิทยาราม

คุณยงยุทธ ตุลยะเสถียร และ ครอบครัว,

ครอบครัวสุนทรศารทูล

คุณศิริเวช รัตนเทพสถิตย์ และ ครอบครัว,

คุณประเสริฐ อัจริยบรรจง

ชมรมเบญจสัมพันธ์

วันอังคารที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑

คณะพ่อค้าแม่ค้า ตลาดวัดสุทธาราม นำโดย คุณมนัส มีทรัพย์

คณะแพทย์-พยาบาล-เจ้าหน้าที่-ผู้รักษาห้องล้างไต

มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์

คุณสมนึก นิยมการ หัวหน้าฝ่ายโยธา เขตราชเทวี

วันพุธที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑

บริษัทไอคอนสยาม จำกัด คุณวดี ภิญโญทรัพย์ และครอบครัว

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑

สมาคมสตรีศรีสุริโยทัย, โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

วันพุธที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

คณะศิษย์เรือนพระภรตมุนี

วันพฤหัสที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑

คณะกรรมการมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ในพระอุปถัมภ์

โรงพยาบาลเลิดสิน มูลนิธิโรงพยาบาลเลิดสิน

วันศุกร์ที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๑

สถานีตำรวจนครบาลสำเหร่ นำโดย

พ.ต.อ. ภัสพงษ์ บุตรไทย (ผกก.สน. สำเหร่)

โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม โรงเรียนวัดสุทธาราม

วันเสาร์ที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ บำเพ็ญกุศล

เวลา ๑๐.๐๐ น. พระธรรมเจดีย์ แสดงพระธรรมเทศนา

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเพล พระสงฆ์ ๑๐๐ รูป

เวลา ๑๒.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐๐ รูป บังสุกุล และอนุโมทนา

เวลา ๑๓.๐๐ น. เชิญศพขึ้นเมรุ

เวลา ๑๕.๓๐ น. พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์พระราชาคณะ ชั้นเทพ ๑๐ รูปสวดมาติกา-บังสุกุล

เวลา ๑๖.๐๐ น. พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ ๑๒๐ รูป พิจารณาผ้าไตรบังสุกุลบนเมรุ

เวลา ๑๖.๓๐ น. พิธีมอบทุนการศึกษา หน้าเมรุ

เวลา ๑๖.๔๕ น. เชิญไฟพระราชทาน

เวลา ๑๖.๕๐ น. ทอดผ้าไตร บนเมรุ

เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานเพลิง

วันอาทิตย์ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๐๗.๓๐ น. พิธีเก็บอัฐิ สามหาบ

เวลา ๐๘.๐๐ น. พระสงฆ์ เจริญพระพุทธมนต์ (ฉลองอัฐิ) ถวายสังฆทานพระสงฆ์ทั้งนั้น

พระพุทธนิรโรคันตรายชัยวัฒน์จตุรทิศ (พระ ๔ มุมเมือง) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดพระราชทานให้จัดสร้างขึ้นเมื่อปี ๒๕๑๑ จำนวน ๔ องค์ ประกอบพิธีเททอง สมโภชน์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดารามและโปรดให้อัญเชิญพระทั้ง ๔ องค์ไปประดิษฐาน ๑. จ.ลำปาง ๒. จ.สระบุรี ๓. จ.ราชบุรี ๔. จ.พัทลุง เพื่อเป็นมิ่งขวัญกำลังใจแก่ประชาชนทั้ง ๔ ภาค นับเป็นพระพุทธรูปที่ทรงกิตติยานุภาพทั้ง ๔ ทิศ ในกาลต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประชวร เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นเหตุให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าเป็นทุกข์ยากยิ่งเสมือนหนึ่งบิดาบังเกิดเกล้าไม่สบาย เหตุนี้จึงได้ดำเนินการจัดสร้างจำลองพระพุทธนิรโรคันตราย ฯ ด้วยทองคำบริสุทธิ์ น้ำหนักทองไม่ต่ำกว่า ๕๐ กิโลกรัม ทองคำดังกล่าวประชาชนทุกหมู่เหล่าร่วมใจกันบริจาคสร้างเพื่อทูลเกล้า ฯ ถวาย ปรากฏว่าเมื่อเริ่มกาลพิธีพระอาการประชวรก็ทรงทุเลาหายไปอย่างอัศจรรย์ และในวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ นายกรัฐมนตรีได้อัญเชิญ

พระพุทธนิรโรคันตรายจำลององค์นี้ขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงตรัสใจความว่า **“ขอขอบใจนายกรัฐมนตรี ที่ได้กล่าวอวยพรในนามของผู้ที่มาชุมชนนี้ ทั้งขอขอบใจที่นำพระพุทธรูปอันศักดิ์สิทธิ์มาให้ที่ตั้งชื่อว่า พระนิรโรคันตรายนั้น ก็เข้าใจว่าเป็นพระพุทธรูปที่จะคุ้มครองไม่ให้มีอันตรายทั้งหลายโดยเฉพาะมิให้มีโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียน ซึ่งก็เป็นประโยชน์ เพราะว่าจำเป็นที่จะรักษาสุขภาพให้ดี”** เมื่อทูลเกล้า ฯ แล้วทรงโปรดให้เชิญพระพุทธรูปดังกล่าวไปประดิษฐาน ณ วัดพระศรีรัตนศาสดารามตราบเท่าทุกวันนี้

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ขอพระบรมราชานุญาตจัดสร้างทั้งประกอบพิธีพุทธาภิเษกเมื่อวันที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๕๔๐ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี เสด็จเป็นประธานในพิธี สมเด็จพระสังฆราช เสด็จเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ พระ ๔ มุมเมืองนี้สร้างมาแล้ว ๒๑ ปี

ส่วนพระขุนแผนเป็นพระเครื่องสมณาคุณ มีคำกล่าวกันว่า **“ขุนแผนเต็มตระกร้า สู่เวสป้าก็ไม่ได้”** ที่จริงแล้วสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

และ ทุกคนล้วนแต่ต้องรู้จักวางแผนชีวิตจึงจะได้ชื่อว่า **“ไม่ประมาท”** ถ้าไม่รู้จักวางแผนชีวิตผู้นั้นประมาท การกอบกู้บ้านเมืองของบรรพชนก็ต้องวางแผนให้ดี ให้รอบคอบ แม้กระทั่งการวางแผนเลี้ยงดูลูก วางแผนการทำงาน วางแผนการศึกษา ล้วนต้องวางแผนการทั้งนั้น พระขุนแผนใครมีไว้ต้องรู้จักวางแผนชีวิตดังกล่าวความมา พระทุกรุ่นทุกพิมพ์จะเกิดความขลังความศักดิ์สิทธิ์ผู้บูชาต้องรู้จักแง่มุมมองมิฉะนั้นพระทุกองค์จะหาคุณค่ามิได้

พระพุทธนิรโรคันตราย พระขุนแผน และพระบรมรูปล็อกเกต เป็นพระที่แม่บูชาติดตัวและนำมาสอนลูก ๆ ให้รู้จักวางแผนชีวิต แม้วาระสุดท้ายของชีวิตแม่บุญชูท่านรู้ตนเองดีว่าชีวิตถึงจุดหมายปลายทางแล้ว ท่านก็ถอดพระทั้ง ๓ องค์ที่ติดตัวอยู่ส่งให้ลูกท่านกำพระแน่นเสมือนหนึ่งเป็นสมบัติของแม่ที่ติดตัวไว้และสอนลูกหลานไม่ให้ประมาท ไม่ให้มัวเมากับชีวิต ให้ตั้งตนอยู่ในสุจริตธรรมเป็นนิตย์

ดังกล่าวมานี้ จึงได้นำพระทั้ง ๒ พิมพ์รวม ๕ องค์ดังกล่าวมาเป็นเครื่องเตือนจิตมองสภาพชีวิต เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป ที่กล่าวมาเท่ากับสมบัติชิ้นสุดท้ายของแม่ฝากยังทุก ๆ คน

การอ่านเกิดปัญญาบารมี

ปกิณกเทศนา เป็นข้อความเนื้อหาสาระที่ได้รวบรวมเรียบเรียงขึ้นให้อยู่ในกรอบที่จะนำไปเทศน์ในสถานที่ ที่รับนิมนต์ไว้ในเรื่องต่าง ๆ หวังว่าบทเทศนานี้จะก่อให้เกิดแนวคิดกับท่านผู้อ่านทั้งจะได้แง่คิดมุมมอง เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ก็ทราบดีว่าหนังสือประเภทเทศนานี้ อาจจะไม่ต้องตาต้องใจกับเด็กวัยรุ่น หรือสังคมยุคใหม่ เนื่องจากปัจจุบันนี้ สื่อต่าง ๆ ได้กระจายไปทุก ๆ วงการ ทำให้ง่ายต่อการศึกษาทำความเข้าใจ ไม่ต้องเสียเวลาอ่านให้มากความ เพียงแต่เปิดรายการโทรทัศน์หรือเพียงกดโทรศัพท์มือถือ ก็จะมีคลิปเสียงให้ได้ฟัง จะฟังกันกี่รอบกี่หนก็ได้ ผิดกับการอ่านหนังสือทั่ว ๆ ไป ยิ่งหนังสือธรรมะแล้วคงจะจัดอยู่อันดับหลัง ๆ ของผู้ไม่สนใจ ถึงกระนั้นการอ่านก็เป็นหัวใจสำคัญ โดยเฉพาะในประเทศไทยของเรานั้นการอ่านของประชากรไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่หนังสือมีการผลิตมากขึ้นแต่กลับได้รับความสนใจน้อย อีกประการหนึ่งการอ่านลดน้อยลงการผลิตก็ต้องลดน้อยลงตามไปด้วย

จะเห็นได้ว่าโรงพิมพ์ต่าง ๆ มีการจ้างพิมพ์หนังสือน้อยลงอย่างน่าใจหาย

อนึ่ง ต้องขออนุโมทนาขอบคุณท่านพระมหามนัส สุมานโส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และ พระ ดร.เทศพล ชื่นมโล ที่ได้กรุณาถอดเทป และเรียบเรียง ทั้งบุคคลอีกหลายท่านที่ได้กรุณาช่วยตรวจตัวอักษร แม้กระนั้นก็เชื่อว่ายังมีความผิดพลาดไม่มากก็น้อย ต้องขอน้อมรับผิดไว้แก้ไขในโอกาสต่อไป หวังจะก่อเกิดประโยชน์บ้างไม่มากก็น้อยขอฝากไว้ประดับแง่คิดสืบไป

ขอพลังอานุภาพที่เกิดจากการจัดพิมพ์ ปัญญานุภาพที่ท่านผู้อ่านได้สละเวลา ให้กับหนังสือเล่มนี้ ขอจงเป็นเหตุปัจจัยให้ทุกท่านจงถ่องแท้ ในอรรถธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าที่ทรงตรัสไว้ดีแล้ว ทั้งขอทุกท่านจงอนุโมทนาบุญกุศล จะได้เป็นปัตตานุโมทนามัยเสริมสติปัญญาบารมีกับทุกท่าน ยังส่งผลให้สังคมอยู่สุขสบายซึ่งเป็นที่มุ่งหมายสืบไป

พระพิศาลธรรมวาที

๑๗

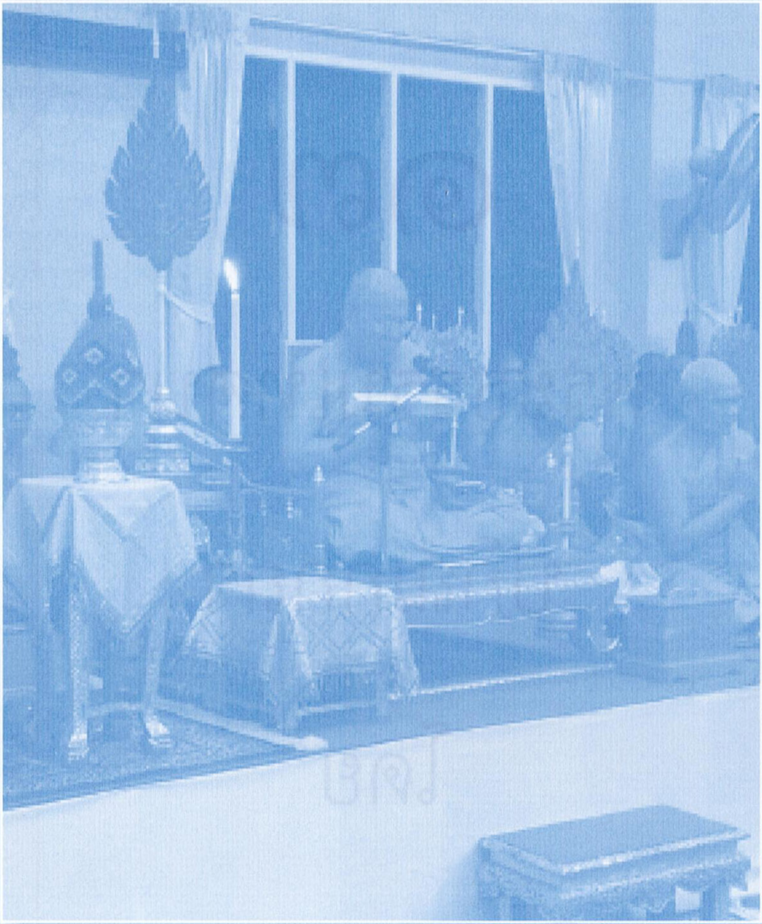
พระธรรมเทศนา

ปกิณกกถา

โดย

พระพิศาลประชานาถ

วัดสุทธาราม

พระธรรมเทศนา

ส่งเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฯ

สู่สวรรคาลัย ครบ ๑ ปี

โดย พระพิศาลประชานาถ

ณ สำนักพระราชวัง วันศุกร์ที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๐

ขอถวายพระพร เจริญพระราชสิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคล พระชนมสุขทุกประการ จงมีแด่สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าพระองค์นั้น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ ธรรมิกราชาธิราชเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ บัดนี้จักรับพระราชทานถวายวิสัชนาในพระธรรมเทศนาในปกิณกกถา ฉลองพระเดชพระคุณประดับพระปัญญาบารมี ถ้ารับพระราชทานถวายวิสัชนามิได้ต้องตามโวหารอรรถาธิบายในพระธรรมเทศนา ณ บทใดบทหนึ่งก็ดี ขอพระเมตตาคุณ พระกรุณาคุณ และพระขันติคุณ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานอภัยแก่อาตมะ ผู้มีปัญญาน้อย ขอถวายพระพร

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

จิตฺเต อสงฺกิลิฏฺเฐ สุคติ ปาฏิกงฺขาติ (ม.ม. ๑๒ / ๙๒ / ๖๔)

ณ บัดนี้จักได้รับพระราชทานถวายวิสัชนา พระธรรมเทศนา ในปกิณกกถา ในการบำเพ็ญกุศลถวายเป็น

พระราชกุศลทักขิณานุปทานอุทิศถวายแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ผู้ทรงเสด็จสู่สวรรคาลัย เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ จวบ ณ วันนี้ครบหนึ่งปี สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ โปรดบำเพ็ญพระราชกุศล ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง ประกอบกับประชาชนทุกหมู่เหล่าที่ได้พึ่งพระบรมโพธิสมภาร ต่างสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ทรงมีต่อไพร่ฟ้าประชาชน โดยหน่วยงาน องค์กร วัดทั่วโลกต่างบำเพ็ญกุศลถวายเป็นพระราชกุศล ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ณ ศาลา ๑๐๐ ปี วัดสุทธาราม โดยมีคณะสงฆ์ คณะมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ในพระอุปถัมภ์ ฯ คณะโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม โรงเรียนวัดสุทธาราม อีกทั้งประชาชนชาววัดสุทธาราม ได้มีจิตสมานฉันท์สามัคคีกลมเกลียวร่วมกันบำเพ็ญกุศลให้เกิดขึ้นเกิดมีในวันนี้ เชื่อมั่นว่าหากดวงพระวิญญาณแห่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

จะทรงหยั่งทราบด้วยพระญาณวิถีใดก็ตาม พระองค์คงร่วมรับอนุโมทนาในกุศลเจตนาบุญราศีอันคณะท่านทั้งหลายได้ร่วมบำเพ็ญกันแล้วนี้ โดยท่านทั้งหลายได้จัดพิธีพระสงฆ์สวดพระพุทธมนต์ มีพระธรรมเทศนา พระสงฆ์สวดมาติกา-สดับปกรณ์เป็นต้น การสร้างกุศลทำความดีในครั้งนี้จะเป็นผลสะท้อนย้อนกลับไปยังทุกท่านที่พึงกระทำความดีอันเป็นที่ตั้งของวิญญูชนสัตบุรุษทั้งหลายทั้งปวง พระบาลีบทหนึ่งกล่าวว่า **"วิสาสา ปรมา ญาติ แปลว่า ความคุ้นเคย เป็นญาติอย่างยิ่ง"** นับแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติต่อจากพระบรมเชษฐาธิราชเจ้า รัชกาลที่ ๘ พระองค์ทรงเสด็จเยี่ยมเยือนไพร่ฟ้าประชาชนทุกหมู่เหล่า แม้ทางเสด็จจะยากลำบากพระวรกาย พระองค์ทรงใช้พระขันติคือความอดทนเพื่อประชาชนของพระองค์เป็นที่ตั้ง ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยหมดการทำสงครามด้วยอาวุธจากนานาประเทศไปแล้ว แต่พระองค์ก็ต้องทำสงครามกับความยากจนของประชาชน ต้องทำสงครามกับความแห้งแล้ง ทำสงครามกับดินที่มีรสเค็มหรือเปรี้ยว จึงเป็นที่มาของโครงการแกล้งดิน พระองค์ทรง

ทำวิกฤตให้เป็นโอกาส ทำชาวเขาให้เป็นชาวเรา เป็นต้นมา ณ บัดนี้โครงการต่าง ๆ ที่เรียกกันว่าโครงการในพระราชดำริ จึงก่อเกิดขึ้นหลายโครงการเป็นที่ยอมรับของคนทั่วโลก พระองค์ทรงไม่ถือพระวรกาย และพระราชทานความช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสเสมือนหนึ่งบุคคลเหล่านั้นเป็นบุตร-ธิดาในอุทร แม้นไม่ใช่ญาติเนื้อเชื้อไข แต่พระองค์ก็พระราชทานความช่วยเหลือ ไม่เลือกว่าบุคคลนั้นชนชาติใด ศาสนาใด ทั้งพระองค์ทรงกระทำพระองค์เองเป็นเนติแบบให้ประชาชนคนในชาติได้แลเห็น ทั้งการศึกษา การกีฬา การประหยัด ความอดทน ความพอเพียง ดังกล่าวมานี้เป็นส่วนน้อยนิด จึงเป็นเหตุให้ประเทศชาติบ้านเมืองเจริญสถาพรยืนหยัดอยู่ในแผนที่โลกได้ตราบเท่าทุกวันนี้ ไม่ว่าใครก็ตามที่ได้ร่วมงานสนองงานถวายพระองค์ จะมีความภาคภูมิใจตราบเท่าชีวิตยังมีอยู่ ครั้งหนึ่งพระองค์รับสั่งว่า “**ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากการมีความสุขร่วมกัน ในการทำประโยชน์ให้ผู้อื่น**” จะเห็นได้ว่าการทำงานหรือการทรงงานของพระองค์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม ผลที่ได้ก่อเกิดประโยชน์โสตถิผลกับ

ประชาชน พระองค์ทรงปรารถนาให้คนในชาติมีความสุข ความสามัคคี พ้นภัย พาประเทศชาติยั่งยืนเป็นสิ่งที่ทุกคนพึงประสงค์ ซึ่งทุกครั้งทุกหนแห่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จไป ณ ที่แห่งหนตำบลใด จะมีประชาชนไปคอยเฝ้ารับเสด็จ แม้การรอคอยจะนานแสนนาน เมื่อพระองค์เสด็จไปถึง กำลังใจที่รอคอยไม่ว่าจะมาในรูปแบบใด จะเป็นพระสุรเสียง ตัวหนังสือ แววพระเนตร รอยพระสรวล หรือการสัมผัส ล้วนมีความหมายยิ่งใหญ่สำหรับผู้รอคอย ขณะรอคอยนั้นพระองค์พระราชทานหน่วยแพทย์เคลื่อนที่พร้อมแพทย์พยาบาลตรวจรักษาพยาบาลประชาชนทุกหมู่เหล่า จึงกล่าวได้ว่าพระองค์เข้าใจคน จึงได้บริวาร พระองค์เข้าใจงาน จึงได้ผลสัมฤทธิ์ พระองค์เข้าใจชีวิต จึงได้มีความสุข พระองค์เข้าใจทุกข์ แสดงว่าพระองค์เข้าถึงแก่นธรรมะ เมื่อเป็นเช่นนี้ เมื่อพระองค์เสด็จไปในที่ใด เสมือนหนึ่งเป็นของขวัญที่วิเศษสุดในทุก ๆ ที่ ในทุก ๆ วัน ของแต่ละวัน เพราะคนเรายังมีลมหายใจอยู่ เท่ากับเป็นการเริ่มต้นชีวิตใหม่ในทุก ๆ วันทุก ๆ เวลา อย่างมีความสำคัญและมีความหมาย ดังกล่าว

มานี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จึงเป็นสมมติเทพที่เกิดขึ้นมาเพื่อปวงชนชาวไทยโดยแท้ ทั้งพระองค์ได้สถิตนั่งอยู่ในหัวใจของคนทั้งชาติ พระองค์ยังมีความน่าเคารพนับถือ เพราะการเคารพนับถือนั้นมิได้ขึ้นอยู่กับอายุ หรือตำแหน่ง แต่ขึ้นอยู่กับความคิด คำพูด และการกระทำ ที่เพียบพร้อมด้วยบุคคลที่มีธรรมะในพระพุทธศาสนา ความดีงามในจิตใจเป็นเหตุสำคัญ ท่านผู้รู้จึงกล่าวไว้สอนใจถึงบุคคลที่ไม่ควรคบสมาคมด้วย กล่าวคือ **"น้ำใจไม่เคยมี ไมตรีไม่เคยสน ชอบดูถูกคนจน เรียนผูกแต่ไม่เรียนแก้ ไม่แคร์ความรู้สึกผู้อื่น มีนิสัยไม่ซื่อตรง คดโกงเป็นประจำ ยามคนล้มชอบซ้ำ วาจาชอบยกตนข่มผู้อื่น เป็นคนดื้อรั้นตะแบง สุดท้ายชอบใส่ร้ายผู้อื่น"** พระราชจริยวัตรของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตรงกันข้ามกับข้อที่ยกมานั้นอย่างสิ้นเชิง ดังเป็นที่ประจักษ์เด่นชัดยามพระองค์ทรงพระประชวร ประชาชนทุกหมู่เหล่ายังอาทรร้อนใจ คณะสงฆ์องค์สามเณรหมื่นสวดมนต์ไหว้พระ ขอบารมีจงประทานให้พระองค์ทรงหายจากโรคาพยาธิโดยเร็ววัน

อนึ่งในเรื่องของอดีต เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ได้กล่าวทางสถานีโทรทัศน์ความตอนหนึ่งว่า **"วันนี้นับเป็นวันมหาวิปโยคของชาวไทย"** เมื่อพระองค์มีพระราชดำรัสจบลง ประชาชนทุกหมู่เหล่าต่างได้สติได้คิดถึงการกระทำของตนเอง พระสุรเสียงนั้นยังความสงบสุขให้เกิดขึ้นกับบ้านเมืองเป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก จากวันนั้นถึงวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ นับเป็นเวลา ๔๓ ปี ณ วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ สำนักพระราชวังได้ออกประกาศเรื่องการเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เมื่อเวลา ๑๕.๕๒ น. ทั้งนี้จะได้มีการอัญเชิญพระบรมศพจากโรงพยาบาลศิริราชประดิษฐาน ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวังในวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ในวันดังกล่าวนี้คลื่นมหาชนทุกหมู่เหล่า ทุกสารทิศต่างแต่งกายชุดดำรอรับพระบรมศพด้วยน้ำตานองหน้า จึงนับได้ว่าจากวันนั้นที่พระองค์ทรงกล่าวเป็นวัน **"มหาวิปโยค"** เมื่อ ๔๓ ปีมาแล้ว กลับต้องมาเป็นวันมหาวิปโยค สำหรับคนไทยทั้งชาติ

และบุคคลทั่วโลก การตรัสในวันมหาวิปโยคครั้งนั้น เสมือนหนึ่งพระองค์หยั่งทราบว่า วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ เป็นวันสูญเสียเสาหลักปักมั่นคง ในดวงจิตดวงใจของปวงชนทั้งชาติ เมื่อการเชิญพระบรมศพประดิษฐานเพียบพร้อมแล้ว จึงได้มีการบำเพ็ญพระราชกุศลตามลำดับ ทั้งนี้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูล ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ พระองค์ทรงเข้าถึงเข้าใจอันถ่องแท้ของปวงชนชาวไทย ทั้งนี้จึงได้ทรงพระกรุณาให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าเข้ากราบถวายบังคมพระบรมศพตลอดมา จากวันนั้นถึงวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ปรากฏว่ามีมหาประชาชนเข้ากราบถวายบังคมพระบรมศพมากถึงสิบล้านหกแสนสองหมื่นแปดพันหกร้อยสี่สิบสองคน นับได้ว่าไม่มีเหตุการณ์เฉกเช่นนี้มาก่อน ประชาชนทุกหมู่เหล่าคงคิดสำนึกว่า **"วันไหน ๆ ไม่สำคัญเท่าวันนี้ เป็นวันที่สำคัญกว่าวันไหน มะรืนนี้ พรุ่งนี้ดีอย่างไร ก็ไม่สำคัญเท่าวันที่ได้กราบพระบรมศพ ซึ่งสถิตในดวงใจตราบเท่านิรันดร์"** ดังกล่าวมานี้เป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก เนื่องจากประชาชนแต่ละวันจำนวนมาก เฝ้ารอคอยการเข้ากราบถวายพระบรมศพ

ไม่มีการทะเลาะ ไม่มีการล้วงกระเป๋า ฉกชิงวิ่งราวใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะความรักความสามัคคีต่อกัน แม้เศรษฐกิจการท่องเที่ยวจะมีรายได้เข้าประเทศน้อยลงนับแต่การเสด็จสวรรคต คนต่างชาติต่างภาษาจึงกล่าวว่า **"แม้เราจะมาเที่ยวสนุกเพียงใด แต่ก็มาเที่ยวบนความทุกข์โศกของประชาชนชาวไทย"** แม้คนต่างชาติก็ยังโศกเศร้าไปกับคนไทย จึงคงกล่าวได้ว่า

"กษัตริย์ใด ไหนเล่า เท่าเมืองนี้
กษัตริย์ที่ ทรงงาน อย่างยิ่งใหญ่
กษัตริย์ที่ รักประชา มากกว่าใคร
สมแล้วที่ คนไทย รักพระองค์"

พระบาลีที่ได้ยกไว้เบื้องต้นว่า **"จิตฺเต อสงฺกิลิฏฺเฐ สุคติ ปาฏิกงฺขา"** ถอดใจความเป็นภาษาไทยได้ว่า **"เมื่อจิตไม่เศร้าหมอง สุคติเป็นอันหวังได้"**

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร นับแต่พระองค์ตั้งพระราชหฤทัย เปล่งพระสุรเสียงดังกึกก้องเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ว่า **"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชน**

ชาวสยาม” จากวันนั้น จนถึงวันเสด็จสู่สวรรคาลัย ดังได้แลเห็นและสดับมา สมัยที่พระองค์ทรงปกครองประเทศชาติประชาชนทั้ง ๗๗ จังหวัด จำนวนพื้นที่ประมาณ ๕๑๓,๑๒๐ ตารางกิโลเมตร พระองค์ได้เสด็จไปทุกหนทุกแห่ง แม้สถานที่นั้นจะทุรกันดาร ถึงแม้จะต้องเสด็จด้วยพระบาทลุยน้ำ แม้ฝนตกมากน้อยเพียงใดพระองค์ก็ไป ขอให้มีประชาชนของพระองค์ที่ได้รับความเดือดร้อน ต้องการความช่วยเหลือ บางแห่งเป็นพื้นที่สีแดงมีผู้ก่อการร้าย พระองค์ก็เสด็จไปอย่างองอาจกล้าหาญ สมพระเกียรติที่เป็นจอมทัพไทย พระองค์เสด็จไปด้วยจิตใจเบิกบานแจ่มใส เมื่อพระองค์ได้ช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ทรงรับประชาชนคนไข้ไว้ในพระราชานุเคราะห์ พระองค์ทรงสร้างอ่างเก็บน้ำ ทรงนำพืชพันธุ์ไปพระราชทานแก่ชาวเขา ทรงขจัดผู้ก่อการร้ายให้กลับกลายมาเป็นผู้ถวายความจงรักภักดี กระทั่งผู้ก่อการร้ายหมดไปจากประเทศไทย ครั้งใดประชาชนประสบภัยธรรมชาติน้ำท่วม พระองค์เสด็จไปด้วยพระองค์เอง แม้ยามพระประชวร พระองค์โปรดเกล้า ฯ ให้ผู้แทนพระองค์เชิญสิ่งของต่าง ๆ ไปมอบเยี่ยมให้ขวัญกำลังใจกับเขาเหล่า

นั้น ทรงส่งเสริมให้กำลังใจกับผู้ทำความดี ทรงยกย่องครูดีมีน้ำใจ สั่งสอนศิษย์ด้วยจิตเมตตา แม้ลูกหลานประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนจบปริญญา พระองค์เสด็จไปพระราชทานปริญญาบัตรครั้งแล้วครั้งเล่า เพื่อให้เขาเหล่านั้นประพฤติตนอยู่ในขอบเขตของศีลธรรม กฎหมายบ้านเมืองด้วยจิตที่เป็นมหากุศลประกอบด้วยญาณสัมปยุต

พระบาลีบทหนึ่งกล่าวไว้ว่า **"นิมิตฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญูกตเวทิตา ความว่า ความกตัญญู เป็นเครื่องหมายของคนดี"** ก็แลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระองค์มีพระราชจริยวัตรอันงดงาม สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ครั้งนั้นพระพุทธองค์ทรงเสด็จขึ้นไปโปรดพุทธมารดาในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ทรงแสดงพระอภิธรรมโปรดพุทธมารดาและเทพยดาทั้งหลายทั้งปวงเป็นเหตุให้พุทธมารดาได้รู้แจ้งในพระธรรมที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ ด้วยเหตุนี้ผู้นับถือพระพุทธศาสนาจึงถือว่าแม้สตรีใดมีบุตรชายได้บรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาแล้วจะมีพลังอานิสงส์หาประมาณมิได้ ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

บรมนาถบพิตร แม้พระองค์จะมีพระราชภารกิจมากเพียงใด พระองค์สำนึกในพระคุณูปถัมภ์ของพระราชมารดาเป็นที่ตั้ง ทรงสละพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่เสด็จออกผนวช ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ เพื่อตอบแทนและทดแทนพระคุณของพระราชมารดาอันหาที่สุดมิได้ ขณะทรงผนวชนั้นทรงศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยใส่พระทัยหาข้อธรรมนำมาปฏิบัติเพื่อปกครองไพร่ฟ้าประชาชน จึงเป็นเหตุให้ประเทศชาติบ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองตราบเท่าทุกวันนี้ ดังชี้แจงแสดงมานี้พอเป็นสังเขปว่าพระองค์ทรงมีจิตใจเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา พระองค์มีจิตใจไม่เศร้าหมอง ตลอดพระชนม์ชีพทรงอุทิศพระวรกายเพื่อประเทศชาติ เพื่อพระพุทธศาสนา เพื่อประชาชนของพระองค์ ด้วยดวงพระหฤทัยแจ่มใสเบิกบาน เมื่อเป็นเช่นนี้ถึงการเสด็จสู่สวรรคาลัยจึงเชื่อมั่นได้ว่า ดวงพระหฤทัยที่ฝึกฝนดีแล้วไม่เศร้าหมอง ดวงพระหฤทัยย่อมไปสู่สุคติเป็นที่หวังอย่างแน่นอน ประกอบกับประชาชนทุกหมู่เหล่าได้ร่วมจิตร่วมใจสมานปรองดอง เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันบำเพ็ญกุศลเพื่อทูลถวายในวาระต่าง ๆ นับแต่การเสด็จ

สวรรคตจวบครบหนึ่งปีในวันนี้ บุญกุศลจงรวมเป็นหิตานุหิตประโยชน์ทูลเกล้าถวายเป็นพระราชกุศล ขอพระองค์โปรดรับอนุโมทนา บุญจะได้สำเร็จเป็นปัตตานุโมทนามัย ในวโรกาสนี้จึงขอนำบทกลอน **"พ่อ ของแผ่นดิน"** ของนายแพทย์พล หิรัณยศิริ แพทย์ศิริราช รุ่น ๗๙ เชิญมาชี้แจงแสดงในที่นี้ ความว่า

พอรู้ว่า "พ่อ" จากไป ใจจะขาด
เหมือนฟ้าฟาด! เข้ากลางใจ ไปทุกถิ่น
คำคำนี้ ไม่มีใคร อยากได้ยิน
น้ำตาริน บ้างร้อง...โฮ โถ! เวรกรรม

แม้จะทุกข์ โศกเศร้า เฝ้าเตือนจิต
พอได้คิด จำฝืนลุก ทุกข์กลืนกล้ำ
เพราะงาน "พ่อ" "พ่อ" ฝากไว้ ให้ลูกทำ
"พ่อ" สอนย้ำ ทำให้ดู จนรู้ดี

"พ่อ" ได้ทำ มากมาย หลายโครงการ
"พ่อ" ทำงาน แม้ป่วยไข้ ไม่เคยหนี
"พ่อ" เมตตา ช่วยเรื่อยไป ใจปราณี
ภัยทุกที่ "พ่อ" รี่ไป ไม่ประวิง

เป็นโพธิสัตว์ มาโปรดไทย ได้ทุกเรื่อง
ไม่เคยเคือง พวกโจมตี พวกผีสิง
"๑๔ ตุลา" "พฤษภาทมิฬ" ได้พึ่งพิง
คิด "แก้มลิง" น้ำท่วมมา พาน้ำไป

เรื่องปัญหา รถติด วิปริตหนัก
"พ่อ" ประจักษ์ ถนน-สะพาน งานยิ่งใหญ่
สร้างวงแหวน ทั้งรอบนอก และรอบใน
ทางยกระดับ "ปิ่นเกล้า" ไง หลายโครงการ

ช่วยชาวเขา คนปลูกฝิ่น ทุกถิ่นทิศ
พืชเศรษฐกิจ ทดแทนได้ กลายตระหง่าน
แข่งเรือใบ คว้าเหรียญทอง ครองตำนาน
แบดมินตัน "พ่อ"เชี่ยวชาญ "งาน"น่ามอง

เขียนหนังสือ เรื่องนายอินทร์ เรื่องติโต
"พระมหาชนก" โชว์ความอดทน คนยกย่อง
แม้เรือล่ม กลางทะเลใหญ่ สติไตร่ตรอง
ต้องสู้ ต้อง-ฟันฝ่าไป ไม่หวั่นเกรง

เรื่องดนตรี มีพรสวรรค์ อันบรรเจิด
"ยิ้มสู้" เถิด เกิดเป็นไทย ไทยต้องเก่ง

เพลง "ใกล้รุ่ง" เพลง "นกน้อย" เกือบร้อยเพลง
ยามบรรเลง สนุกสุขใจ คล้ายต้องมนต์
"เศรษฐกิจ พอเพียง" นี้ สิเรื่องใหญ่
นำมาใช้ มาเตือนใจ ไม่หมองหม่น
ต้องรู้ตัว รู้อดออม รู้ถนอมตน
ไม่ยากจน สร้างภูมิคุ้มกัน ทำบัญชี
โชคดีนัก เป็นคนไทย ในรัชกาลที่เก้า
"พ่อ" ของเรา "พลังแผ่นดิน" ทุกถิ่นที่
๗๐ ปี ที่ครองราชย์ ราษฎร์ภักดี
"เพลงสรรเสริญ- พระบารมี" ดนตรี-กังวาล
มาร้องเพลง สดุดี "พ่อ" ที่รัก
ต้องตระหนัก งานของ "พ่อ" ขอสืบสาน
ต้อง "ทำดี เพื่อพ่อ" ขอปฏิญาณ
ทุกโครงการ ผลักดันไทย ก้าวไกลเกิน

สิทฺธมตฺถุ สิทฺธมตฺถุ สิทฺธมตฺถุ อิทํ ผลํ เอตสฺมึ รตนตฺตยสฺมึ สมฺปสาทนเจตโส ขอผลบุญที่กล่าวมานี้ จงเป็นผลสัมฤทธิ์ แด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งพระองค์เสด็จสวรรคต ผู้มี

น้ำพระทัยตั้งมั่นและเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาตลอดพระชนม์ชีพ ทั้งมหากุศลผลวิบากที่มหาชนชาวไทยได้ร่วมจิตร่วมใจบำเพ็ญมาแล้วนี้ และจะบำเพ็ญในกาลต่อไป ขอพระองค์โปรดร่วมอนุโมทนาเป็นปัตตานุโมทนามัยในสัมปรายภพพบทิพยสมบัติ สมดังมโนเจตนาทุกประการที่คณะสงฆ์วัดสุทธาราม คณะโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม คณะโรงเรียนวัดสุทธาราม อันมีนางรัตนา ชินบุตรานนท์ เป็นประธานบำเพ็ญกุศลถวายเป็นพระราชกุศล จงสมเจตนาทุกประการ รับพระราชทานถวายวิสัชนาพระธรรมเทศนาในปกิณกกถา สมควรสมกาลเวลา ขอยุติลงคงไว้เพียงเท่านี้ ขอถวายพระพร ฯ

พระธรรมเทศนา

ส่งเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฯ

สู่สวรรคาลัย ครบ ๗ วัน

โดย พระพิศาลประชานาถ

วันพุธที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

“สปฺปุริโส ภิกฺขเว กุเล ชายมาโน พหุโน ชนสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ”

ณ บัดนี้จักได้แสดงวิสัชนาพระธรรมเทศนา ฉลองมหากุศลศรัทธาบารมีสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งพระองค์ทรงเสด็จสวรรคตสู่สวรรคาลัย เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ ยังความมหาวิปโยคแก่มหาชนทุกหมู่เหล่าคนไทยทั้งโลกและชาวโลก ด้วยเหตุนี้ตามโบราณราชประเพณี ทั้งวัฒนธรรม อารยธรรมของประชาชนชาวไทย เมื่อมีพระมหากษัตริย์ เสด็จสวรรคตสู่สวรรคาลัย จึงต้องทำให้ถูกต้องทั้งคติทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ อันเนื่องจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ พระองค์ทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ด้วยเหตุนี้คณะสงฆ์ทั้งปวงจึงร่วมพร้อมใจกันจัดพิธีการสงฆ์ เพื่อส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ทั้งเปิดให้ประชาชนทุกหมู่เหล่า ได้บำเพ็ญกุศล

น้อมถวาย เป็นพระราชกุศลโดยทั่วกัน และในวันนี้ซึ่งเป็นวันสัตตมวาร ครบ ๗ วัน คณะสงฆ์วัดสุทธาราม พร้อมด้วยสำนักงานเขตคลองสานและประชาชนในเขตพร้อมเพรียงกันเป็นเจ้าภาพถวายเป็นพระราชกุศลในวันนี้ การที่มหาชนทุกหมู่เหล่าได้พร้อมจิตพร้อมใจบำเพ็ญมหากุศลถวายเป็นพระราชกุศลสืบเนื่องจากที่พระองค์ท่านได้ปฏิบัติเป็นสันตติ หมายถึงสืบเนื่องต่อกันมา กล่าวคือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือสมเด็จพระปิยมหาราช รัชกาลที่ ๕ พระองค์ทรงตั้งปณิธานว่า **"เจ้านายราชตระกูลตั้งแต่ลูกฉันเป็นต้นลงไป ตลอดจนถึงราษฎรที่ต่ำที่สุดจะให้ได้มีโอกาสเล่าเรียนได้เสมอกัน ไม่ว่าเจ้า ว่าขุนนาง ว่าไพร่ เพราะฉะนั้นจึงขอบอกได้ว่า การเล่าเรียนในบ้านเมืองเรานี้ จะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันจะอุตส่าห์จัดขึ้นให้เจริญจงได้"** ก็แลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชโอรสองค์สำคัญพระองค์หนึ่ง ทรงเฉลิมพระนามว่า **"สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก"** เจ้านายพระองค์นี้ต่อมาได้อภิเษกสมรสกับนางสาวสังวาลย์ ซึ่งต่อมามีการเฉลิมพระนามว่า **"สมเด็จพระศรีนครินทรา บรมราชชนนี"** ในกาลครั้งนั้น สมเด็จ

พระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ทรงกล่าวว่า **"สังวาลย์เป็นกำพร้า แต่งงานแล้วก็มาใช้นามสกุลหม่อมฉัน หม่อมฉันไม่ได้เลือกเมียด้วยสกุลรุนชาติ ต้องเกิดมาเป็นอย่างนี้ คนเราเลือกเกิดไม่ได้ หม่อมฉันเลือกคนดี ทุกข์สุขเป็นเรื่องหม่อมฉันเอง"** เจ้านายพระองค์นี้ ทรงเลือกศึกษาวิชาการแพทย์ ในที่สุดพระองค์ก็สำเร็จวิชาการแพทย์สมัยใหม่ ในกาลนั้น พระองค์ทรงรับสั่งว่า

"ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัว เป็นที่สอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์ เป็นกิจที่หนึ่ง
ลาภ ทรัพย์ และเกียรติยศ จะตกแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมแห่งอาชีพ ไว้ให้บริสุทธิ์"

เมื่อพระองค์อภิเษกสมรสแล้ว มีพระราชโอรสพระราชธิดา ๓ พระองค์ ซึ่งใครจะหยั่งทราบได้ว่าพระราชโอรสของพระองค์จะได้ขึ้นครองสิริราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ของปวงชนชาวไทยถึง ๒ พระองค์ โดยที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระองค์ทรงยึดมั่นในพระพุทธศาสนายิ่งนัก พระองค์ทรงรับสั่งว่า

"คนดีของฉันรึ จะต้องเป็นคนที่ไม่พูดปด ไม่สอพลอ ไม่อิจฉาริษยา ไม่คดโกง และไม่มีความทะเยอทะยานบ้าๆ แต่พยายามทำหน้าที่ของตนให้ดี ในขอบเขตของศีลธรรม"

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระราชโอรสของเจ้านายดังกล่าวแล้วนั้น ทรงประสูติที่สหรัฐอเมริกาทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ยังคงรักษาโรงพยาบาลนั้นไว้เป็นประวัติศาสตร์ มีการทำอนุสรณ์รำลึกแห่งประวัติการณ์ตราบเท่าทุกวันนี้ ครั้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จสวรรคต คณะรัฐบาลสมัยนั้นจึงได้กราบบังคมทูลเชิญเสด็จขึ้นเสวยสิริราชสมบัติ เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ ต่อมาเมื่อมีการพระราชพิธีขึ้นครองราชสมบัติว่า **"เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"** ทรงตั้งสัตยาธิษฐานว่า **"จะปกครองราชอาณาจักรโดยทศพิธราชธรรม จริยธรรม"**

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงบรมราชาภิเษกสมรสเคียงคู่กับ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยที่ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

พระบรมราชินีนาถ ได้ตามเสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ไปทุกหนทุกแห่ง เมื่อพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ มีพระราชดำริ ทั้งทรงกระทำเป็นเนติแบบให้ประชาชนได้แลเห็น ทั้งได้ประโยชน์นั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จึงตั้งพระราชหฤทัยทรงประกาศกึกก้องว่า

"พระเจ้าอยู่หัวเป็นน้ำ ฉันจะเป็นป่า ป่าที่ถวายความจงรักภักดี"

"พระเจ้าอยู่หัวสร้างอ่างเก็บน้ำ ฉันจะสร้างป่า"

จากวันนั้นถึงวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ เป็นที่ประจักษ์ให้ประชาชนไพร่ฟ้าถ้วนหน้าได้รับพระราชทานประโยชน์ในโครงการพระราชดำริ ทำให้ประชาชนกินดีอยู่ดี มีความผาสุกตราบเท่าทุกวันนี้ ครั้นเมื่อถึงกาลเวลาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระผนวช เป็นการประกาศให้มหาชนชาวโลกได้รับรู้ว่าพระองค์ทรงตั้งมั่นในพระพุทธศาสนา ทั้งทรงนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองสมกับบาลีที่ว่า **"โลกานุกมฺปาย ความว่า**

จงเกื้อกูลอนุเคราะห์แก่ชาวโลก” พระบาลีนี้ จึงเป็นเหตุให้พระองค์เสด็จไปทุกหนแห่งเพื่อประชาราษฎร์ เพื่อพระราชทานความสุขแก่ประชาชน เฉกเช่นพระบาลีบทหนึ่งว่า **“นิมิตฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญูกตเวทิตา แปลว่า ความกตัญญู เป็นเครื่องหมายของคนดี”**

ครั้งหนึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จทรงงานในถิ่นทุรกันดาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารีทรงตามเสด็จด้วย พระสุรเสียงหนึ่งทรงพร่ำสอนว่า **“ลูกพ่อต้องเป็นคนแข็งแรง ไม่แข็งกระด้าง ลูกพ่อต้องเป็นคนเรียบง่าย ไม่มักง่าย ลูกพ่อต้องเป็นคนอ่อนโยน ไม่อ่อนแอ”** นี้เป็นคำพร่ำสอนของพ่อที่มีต่อลูก หากพวกเราท่านทั้งหลายจะนำไปประพฤติปฏิบัติก็คงจะก่อเกิดประโยชน์มงคลต่อตนเองและส่วนรวมเป็นแน่แท้

สำหรับพื้นที่สำนักงานเขตคลองสาน หรืออำเภอคลองสานนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเสด็จถวายผ้าพระกฐินด้วยพระองค์เอง กล่าวคือ วัดพิชยญาติการาม วัดอนงคาราม วัดทองธรรมชาติ วัดทองนพคุณ วัดเศวตฉัตร นอกจากนี้แล้ว อุทยานสมเด็จพระศรีนครินทร์ ซึ่งเป็นอุทยานอนุสรณ์รำลึกถึงสมเด็จย่า พระองค์ก็ทรงเสด็จ

เปิดด้วยพระองค์เอง ครั้งนั้นทรงรับสั่งว่า **"ประสงค์ให้ประชาชนได้มาใช้ในอุทยานแห่งนี้มิใช่มาเฉพาะวันนี้และต่อไปประชาชน ก็มาใช้อุทยานแห่งนี้"** เป็นใจความตอนหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ที่ทรงรับสั่งไว้ อุทยานสมเด็จย่าจึงมีการจัดกิจกรรมเสมอมามิได้ขาดยังประโยชน์สุขแก่ประชาชนทั่วไป สำหรับโรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา พระองค์ทรงพระราชทานหลากหลายสิ่งหลายอย่างในโรงพยาบาลนี้ ส่วนของโรงพยาบาลตากสิน พระองค์ทรงโปรดให้ท่านองคมนตรีปฏิบัติหน้าที่แทนพระองค์ในการวางศิลาฤกษ์ อาคารโรงพยาบาล ดังเป็นที่ประจักษ์แล้วนั้น ส่วนของถนนเจริญนคร ซึ่งแต่เดิมนั้นได้ใช้ชื่อถนนมไหสวรรย์ กาลต่อมาได้เปลี่ยนเป็นถนนเจริญนคร ให้ทัดเทียมกับถนนเจริญกรุงซึ่งอยู่คนละฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ถนนเจริญนครแห่งนี้รวมถึงประชาชนจำนวนมาก เมื่อครั้งน้ำท่วมใหญ่รถวิ่งผ่านไปมาไม่ได้ต้องใช้รถทหารช่วยเหลือประชาชน ครั้งนั้นวันหนึ่งตอนเช้าตรู่มีเสียงประชาชนกล่าวขานตลอดไปโดยเฉพาะซอยเกษมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ชาวบ้านพูดกันเป็นเสียงเดียวกันว่า เมื่อคืนพระเจ้าอยู่หัวเสด็จมาดูพื้นที่น้ำท่วม ต่อมาอีก ๒ วัน ก็มีผู้แทนพระองค์นำถุงยังชีพพระราชทาน

มามอบให้ชาวบ้านตลอดซอย ซึ่งถุงยังชีพนั้นมีตัวอักษรว่า **"พระราชทาน"** ประชาชนยังเก็บรักษาถุงยังชีพพระราชทานนั้นไว้ตราบเท่าทุกวันนี้ และในวันที่ ๔ ธันวาคม ปีน้ำท่วมใหญ่ที่ถนนเจริญนครนั้น มีประชาชน ข้าราชการ องค์กรต่าง ๆ ไปเข้าเฝ้า ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ซึ่งไม่มีใครคาดคิดมาก่อนว่า **"ตอนหนึ่งรับสั่งว่าถนนเจริญนคร ตรงคลองบางปะสีน้ำท่วมซึ่งแยกมาจากแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นสาเหตุ"** ทั้งทรงรับสั่งถามผู้เกี่ยวข้องไม่มีใครรู้จักคลองบางปะสี เมื่อพระองค์ทรงรับสั่งแล้วพระองค์ก็อธิบายการแก้ไข จากนั้นไม่นานตรงปากคลองบางปะสี ก็เกิดประตูเปิดปิดน้ำตราบเท่าทุกวันนี้ ดังกล่าวมานี้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

สำหรับวัดสุทธารามได้รับพระราชทานให้จัดสร้างพระบรมรูป พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ และเหรียญพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผนวช ครั้งนั้นได้นำทุนทรัพย์มาสร้างอาคารราษฎร์สักการะ ซึ่งปัจจุบันได้ใช้เป็นสถานที่ให้บริการฟอกเลือดล้างไต กับประชาชนผู้ด้อยโอกาสยากไร้ตราบเท่าทุกวันนี้ ครั้งเมื่อท่านพระครูสุทธาภรณ์ (อดีตเจ้าอาวาส

วัดสุทธาราม) ถึงแก่มรณภาพ ความทรงทราบฝ่าพระบาทโปรดรับการศพไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ นอกจากนี้พระองค์ได้พระราชทานให้ผู้แทนพระองค์เชิญสังฆทานมาถวายคณะสงฆ์วัดสุทธาราม ๕ วาระโดยเฉพาะครั้งแรกนั้น นับว่าข้าวสารที่ทรงพระราชทานได้แก้วิกฤตให้เป็นโอกาสยิ่งนัก กล่าวคือทางวัดขอที่คืนจากชาวบ้าน และย้ายตลาดที่อยู่ในวัดออกไปค้าขายในที่ของวัด เนื่องจากมีประกาศให้วัดเป็นเขตอภัยทาน ดังกล่าวนี้เป็นเหตุให้ชาวบ้านพ่อค้าแม่ค้าบางส่วนไม่พอใจ ถึงกับจะก่อเหตุชุมนุมไล่เจ้าอาวาส ด้วยเหตุนี้เมื่อพระราชทานข้าวสารนั้น จึงได้จัดใส่ถุง ถุงละครึ่งกิโลแล้วประกาศให้ชาวบ้านมารับข้าวสารพระราชทาน ประชาชนชาวบ้านพ่อค้าแม่ค้าซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ เหตุการณ์จึงยุติไปด้วยข้าวสารพระราชทานในครั้งนั้น ทั้งวัดและชาวบ้านจึงสามัคคีปรองดองกันตราบเท่าทุกวันนี้ ครั้นปี ๒๕๔๐ พระองค์ทรงมีพระมหากรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานให้สร้างพระรูปหล่อ **"พระพุทธชัยวัฒน์จตุรทิศ"** (พระ ๔ มุมเมือง) ทั้งทรงพระราชทานให้ประกอบพิธี ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ต่อมาปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ในพระอุปถัมภ์ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัณณวดี ครบ ๒๕ ปี แห่งการสถาปนามูลนิธิ ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ทรงพระกรุณาโปรดให้มูลนิธิ ฯ จัดสร้างพระบรมรูปล็อกเกต ทั้งพระราชทานให้ประกอบพิธีชัยมังคลาภิเษก ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในปี ๒๕๕๗ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานผ้าไตร น้ำสรง พุ่มดอกไม้ ในโอกาสที่มีอายุครบ ๕ รอบ ๖๐ ปี เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม อนึ่งทุนทรัพย์จากการให้ประชาชนบูชาพระบรมรูปล็อกเกตนั้นได้นำทุนทรัพย์มาสร้างอาคารโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม สูงเด่นเป็นสง่าให้ลูกหลานพสกนิกรของพระองค์ในเขตคลองสานได้มีที่เรียน ที่ศึกษาตราบเท่าทุกวันนี้

ต่อมาเมื่อนายธง ศิลปี โยมบิดาของเจ้าอาวาสวัดสุทธารามถึงแก่กรรม ความทรงทราบถึงฝ่าพระบาท ครั้งนั้น โปรดพระราชทานผ้าไตร ถวายพระสงฆ์บังสุกุล ทั้งมีทุนทรัพย์ที่ประชาชนได้ร่วมทำบุญ ได้นำทุนทรัพย์นั้นสร้างเสาธงที่โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม สูงเด่นเป็นที่เชิดหน้าของโรงเรียนมิรู้หาย ต่อมาเมื่อมีการบูรณะพระพุทธรูป

ในวิหารนามหลวงพ่อฉิม โปรดพระราชทานพระราชทรัพย์ จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ดังกล่าวมานี้สุดพรรณนาออกมาเป็นอักษรหรือชี้แจงแสดง ณ ที่นี้ไม่รู้จบ จึงขอประมวลเป็นถ้อยความแถลง ว่า

รำลึกถึง	พระมหา	กรุณาธิคุณ
ทรงการุณย์	พระราชทาน	มากเหลือหลาย
สังฆทานหลวง	ถวายสงฆ์	นั้นมากมาย
ห้าวาระ	พระองค์ได้	พระราชทาน
ทรงรับศพ	พระครูสุทธาภรณ์	เจ้าอาวาส
จัดพิธีกรรม	ทางศาสน์	ทุกสถาน
อยู่ในพระบรม	ราชานุเคราะห์	ทุกประการ
พระองค์ท่าน	ทรงพระเมตตา	มหาคุณ
พระราชทาน	พระอนุญาต	ให้จัดสร้าง
สถิตวางพระบรมรูป	รัชกาลที่ห้า	มาอุดหนุน
ให้ประชา	บูชารัก	ระลึกพระคุณ
นำเงินบุญ	มาสร้างตึก	ที่ล้างไต
พระราชทาน	พระบรมฉายาลักษณ์	สร้างล็อกเกต
พระเสโท	แต่ละเม็ด	หยุดรินไหล

เพื่อไว้ให้	ประชาชน	บูชาไป
แล้วนำเงิน	ที่ได้	สร้างโรงเรียน
โรงเรียนมัธยม	วัดสุทธาราม	งามตระหง่าน
พระมหากรุณาธิคุณ	พระองค์ท่าน	อยู่เหนือเศียร
ทำให้เด็ก	ด้อยโอกาส	ได้เล่าเรียน
พัฒนาชีวิต	ได้ปรับเปลี่ยน	ก้าวหน้าไกล
งานพระราชทาน	เพลิงศพ	นายธง ศิลปี
พระองค์มี	พระเมตตา	จะหาไหน
พระองค์ทรง	พระราชทาน	ด้านผ้าไตร
นำมาใช้	เนื่องในงาน	พระราชทานเพลิง
ถึงวาระครบ	ห้ารอบหกสิบปี	เจ้าอาวาส
พระพิศาล	ประชานาถ	ดลสมัย
พระราชทาน	น้ำสรงพานดอกไม้	และผ้าไตร
สำนักพระราชวัง	นำถวาย	ช่างงดงาม
อ้าองค์อัคร	ราชัน	มิ่งขวัญชาติ
พระบรมนาถ	รักประชา	จะหาไหน
ทรงเสด็จ	สู่สวรรค์	ครรลัย
พระองค์สถิต	ในดวงใจ	ไทยนิรันดร์.

ดังชี้แจงแสดงมานี้สมดังพุทธภาษิตที่ยกไว้เบื้องต้น

ว่า **"สปฺปุริโส ภิกฺขเว กุเล ชาย มาโน พหุโน ชนสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติ"** ความว่า ภิกษุทั้งหลาย สัตบุรุษเมื่อเกิดขึ้นในสกุล ย่อมเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุข แห่งชนเป็นอันมาก กระทั่งถึงวาระสุดท้าย คือความตาย กล่าวคือโรงพยาบาลอันเป็นที่เกิด ในที่สุดแม้สถานที่ปลงศพ ทางภาคเหนือ พระองค์ก็ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์สร้างเมรุเพื่อการปลงศพ จึงกล่าวว่าพระองค์ทรงดูแลประชาราษฎร์ตั้งแต่เกิดจนถึงวาระสุดท้าย คือปลงศพ ดังกล่าวมาเบื้องต้นแล้วนั้นพสกนิกรทุกหมู่เหล่าจึงแสดงออกถึงความจงรักภักดี เมื่อทราบข่าวการเสด็จสู่สวรรคาลัย ทุก ๆ ท่าน จึงต่างสร้างคุณูประการสร้างความดีเพื่อตอบแทนพระมหากรุณาธิคุณ อันวิญญูชน ยกย่องว่าผู้รู้คุณคน เป็นเครื่องหมายของคนดี

ประชาชนในพื้นที่เขตคลองสาน จึงนับว่ามีบุญที่ได้เกิดมาใต้เบื้องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ด้วยเหตุนี้ วันนี้ซึ่งเป็นวันครบสัตตมวาร คือครบ ๗ วันแห่งการเสด็จสวรรคต ประชาชนทุกหมู่เหล่าในที่นี้นำโดยสำนักงาน ข้าราชการ พ่อค้า แม่ค้า ประชาชนทุกหมู่เหล่าจึงพร้อมจิตเป็นหนึ่งเดียว แม้บางท่านจะมี

ความขัดแย้งซึ่งกันและกันก็ทำความขัดแย้งให้เป็นความสอดคล้อง ทั้งทำชาวเขาให้เป็นชาวเรา ทำวิกฤตให้เป็นโอกาส สมานฉันท์ไมตรีร่วมรักสามัคคีต่อกันสืบไป

สิทฺธมตฺถุ สิทฺธมตฺถุ สิทฺธมตฺถุ อิทํ ผลํ เอตสฺมึ รตนตฺยสฺมึ สมฺปสาทนเจตโส.

ขอผลที่กล่าวมานี้ จงเป็นผลสัมฤทธิ์ แด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย ผู้มีน้ำพระทัยเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาตลอดพระชนม์ชีพ จงสมประสงค์ของปวงพสกนิกรชาวไทยทั้งหลายทั้งปวงโดย ณ ที่นี้คณะประชาชนข้าในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ชาวเขตคลองสาน ทั้งใกล้และไกล ขอจงเสด็จสู่สวรรคาลัยในสัมปรายภพนั้นเทอญ

ชี้แจงแสดงธรรมเทศนาโวหารอรรถาธิบายมา ก็สมควรแก่เวลา ขอยุติลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ขอถวายพระพร

พระธรรมเทศนา

ส่งเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฯ

สู่สวรรคาลัย

โดย พระพิศาลประชานาถ

วันพุธที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๐

ขอถวายพระพร เจริญพระราชสิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคล พระชนมสุขทุกประการ จงมีแด่สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ ธรรมิกราชาธิราชเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ บัดนี้จักรับพระราชทานถวายวิสัชนาพระธรรมเทศนา ในนวมงคลคาถา ฉลองพระเดชพระคุณประดับพระปัญญาบารมี ถ้ารับพระราชทานถวายวิสัชนามิได้ต้องตามโวหารอรรถาธิบาย ในพระธรรมเทศนา ณ บทใดบทหนึ่งก็ดี ขอพระเมตตาคุณ พระกรุณาคุณ และพระขันติคุณ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานอภัยแก่อาตมะ ผู้มีสติปัญญาน้อย ขอถวายพระพร

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโมการสฺส เตเชน วิธิมฺหิ โหมิ เตชวาติ

ณ บัดนี้จักได้รับพระราชทานถวายวิสัชนา พระธรรมเทศนาใน นวมงคลคาถา ในการบำเพ็ญกุศลของท่านคณะ

เจ้าภาพ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลในการถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทรสยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ พระองค์เสด็จพระราชสมภพ เมื่อวันจันทร์ ที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐ พระองค์เสด็จสวรรคต เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ ยังความโศกเศร้าอาลัยแก่ปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า ทั้งนานาประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นการสูญสิ้นบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ของโลก ดังจะเห็นได้เมื่อมีประกาศสำนักพระราชวังเรื่องพระองค์เสด็จสวรรคต ทั่วโลกได้ประกาศลดธงชาติในประเทศต่าง ๆ เพื่อเป็นการไว้อาลัยในการเสด็จจากไป สำหรับภายในประเทศไทยและคนไทยทั่วโลกที่เคารพนับถือพระพุทธศาสนา ต่างบำเพ็ญกุศลสร้างความดี เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลตลอดระยะเวลาหนึ่งปีเศษที่เสด็จจากไป คนไทยต่างสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์มีต่อประชาชนชาวไทยและชาวโลก ประชาชนจึงต่างถวายความจงรักภักดีต่อพระองค์ คำว่า **"ความจงรัก"** นั้น กล่าวได้ว่ามีอยู่ในหัวใจคนไทยทุกผู้ ทุกนาม เมื่อพระองค์จากไปจึงต่างคนต่างสร้างสิ่งที่ดีงาม เพื่อ

แสดงออกถึงซึ่ง **"ความจงรัก"** ส่วน **"ภักดี"** นั้น พระองค์ได้วางรากฐานของประเทศ โดยยกพระราชโอรสสถาปนาขึ้นเป็น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามกุฎราชกุมาร ด้วยเหตุนี้เมื่อพระองค์จากไป จึงมีการอัญเชิญเสด็จสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามกุฎราชกุมาร ขึ้นเสวยสิริราชสมบัติสืบสันตติวงศ์ต่อจากพระบรมชนกนาถ ประชาชนปลื้มปิติถวายความเคารพนับถือเสมือนพระองค์ อย่างนี้เรียกว่าภักดี ด้วยเหตุนี้ คำว่า **"จงรักภักดี"** จึงเชื่อมโยงแนบแน่นสนิทสนมกลมกลืนกลมเกลียวเรียกขานตราบเท่าทุกวันนี้ มา ณ บัดนี้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูรได้จัดงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ณ พระเมรุมาศท้องสนามหลวง ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐ วันดังกล่าวนั้น คลื่นมหาชนทั่วทุกภาคของประเทศต่างมุ่งมั่นสร้างความดีถวายเป็นพระราชกุศล ที่เป็นเช่นนี้เพราะเหตุใด คงได้คำตอบว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ยุคสมัยที่พระองค์ยังทรงพระชนม์ชีพอยู่นั้น พระองค์สละความสุขส่วนพระองค์เพื่อความสุขความเจริญของประเทศชาติบ้านเมือง โดย

เฉพาะคนไทยทั้งชาติ พระองค์ทรงวางรากฐานการพัฒนาประเทศชาติทั้งระบบให้ขับเคลื่อนทุกภาคส่วน จึงกล่าวได้อย่างสนิทใจว่าพระองค์มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ทั้งความรอบรู้ความสามารถเป็นที่ประจักษ์เด่นชัดต่อคนไทยทั้งชาติ กล่าวโดยประมาณว่า พระองค์เก่งดังนี้ เป็นนักเรียนนอก พูดได้หลายภาษา เป็นสุภาพบุรุษแต่งพระองค์ดีที่สุด มีกิริยามารยาทดีเลิศ มีอารมณ์ขัน รักเดียวใจเดียว รักการศึกษา รักภาษาไทย รักสัตว์ รักประเทศชาติที่สุด รักประชาชนมากที่สุด มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่สุด ทรงบำเพ็ญทานยิ่งกว่าผู้ใด พระองค์เป็นผู้มีศีลมั่นคงมีสมาธิในการทำงานอย่างยิ่ง ทรงรอบรู้ธรรมะอย่างลึกซึ้งมีความเมตตาที่สุด มีความกรุณาเป็นที่ตั้ง มีความเสียสละเป็นเลิศ มีความเพียรเป็นที่หนึ่ง มีความอดทนเป็นที่ตั้ง มีสติปัญญาสุขุมลุ่มลึก มีความกตัญญูเป็นเนติแบบ มีความรอบรู้มากที่สุด มีความฉลาดเป็นเลิศ พระองค์เป็นนักปราชญ์ เป็นครูเป็นศิลปินเด่นนัก เป็นจิตรกร เป็นนักเขียน เป็นนักแปลเป็นนักประดิษฐ์ เป็นนักพัฒนา เป็นนักสำรวจ เป็นนักเดินทางเป็นนักกีฬา พระองค์เก่งวิทยาศาสตร์ เก่งภูมิศาสตร์ เก่งกฎหมาย เก่งทางทหาร เก่งการเกษตร เก่งเรื่องป่า เก่งเรื่อง

ดินเป็นที่สุด เก่งเรื่องน้ำ เก่งเรื่องฝน เก่งเรื่องถ่ายรูป เก่งเรื่องดนตรี เก่งเรื่องการช่วยเหลือประชาชนประเทศชาติมากที่สุด ดังกล่าวมานี้ เห็นเด่นชัดออกมาเป็นรูปธรรม ซึ่งกล่าวได้ว่าผู้นำของประเทศต่าง ๆ มีน้อยกว่าพระมหากษัตริย์ยุคของพระองค์ ตลอดระยะเวลาทรงครองสิริราชสมบัติ พระองค์ทรงดึงต่างชาติเข้ามายังประเทศไทย ขณะเดียวกันพระองค์ก็ทรงนำประเทศไทยเข้าสู่กับนานาประเทศ ยังผลให้ประเทศชาติมั่งคงยั่งยืนตราบเท่าทุกวันนี้ เมื่อประเทศใดก็ตามมีคนเก่ง มีคนที่มีความรู้ความสามารถทั้งคุณธรรมอย่างลึกซึ้ง ประเทศนั้นย่อมเป็นมงคล ดังพระองค์กล่าวว่า เข้าถึง เข้าใจ พัฒนา สามคำนี้เมื่อผู้ใดก็ตามนำไปใช้ ก็จะถึงพร้อมด้วยความเจริญรุ่งเรืองอย่างแน่นอน

ในการนี้จะขอกล่าวคุณสมบัติของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร นำมาชี้แจงแสดงให้เห็น กล่าวคือ

๑. พระองค์ทรงมีชาติสมบัติ คือ สมบัติของชาติ กล่าวคือ พระองค์บำเพ็ญพระองค์ด้วยพระเมตตากรุณาเสมือนหนึ่งประชาราษฎร์เป็นบุตรในอุทร ที่พระองค์ต้อง

ช่วยเหลือยามประชาชนทุกข์ยาก พระองค์ให้ขวัญกำลังใจ ให้สติ ให้ปัญญา กับคนในชาติ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้พระองค์จึงเป็นบุคคลที่เป็นสมบัติของประเทศชาติและของโลก

๒. **พระองค์ทรงมีโภคสมบัติ สมบัติคือโภคะ** พระองค์ทรงใช้โภคสมบัติเหล่านั้นให้งอกเงยงอกงามเจริญรุ่งเรือง เช่น พระราชทานทุนเล่าเรียนหลวงสำหรับพระสงฆ์สามเณรและประชาชน ทรงใช้โภคทรัพย์ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ทรงใช้โภคทรัพย์ทดลองโครงการต่าง ๆ เป็นผลสำเร็จนำมาพัฒนาประเทศชาติบ้านเมือง เช่นโครงการแก้มลิง เป็นต้น

๓. **พระองค์ทรงมีอายุสมบัติ สมบัติ คือ อายุ** จะเห็นได้ว่าในประวัติศาสตร์ชาติไทยในอดีต ไม่มีพระองค์ใดจะมีพระชนมายุยิ่งยืนนาน แต่ด้วยมหากุศลกรรมคือกรรมดีที่ทรงสร้างสมมาทั้งในอดีตชาติ จึงส่งผลให้พระองค์มีพระชนมายุถึง ๘๙ พรรษา โดยปกติแล้วในยุคนี้ มนุษย์นั้นจะมีอายุ ๗๕ ปีเป็นเกณฑ์ หากผู้ใดผู้หนึ่งมีอายุมากกว่านี้ถือว่าเป็นกำไรชีวิต ชีวิตไม่เป็นหมัน จึงถือได้ว่าพระองค์มีอายุสมบัติ คือ อายุยืนนาน ถึงกระนั้นเมื่อพระองค์จากประชาชนไป ก็คงจากไปเพียงพระวรกายเท่านั้น ส่วนพระมหากรุณาธิคุณคงสถิตอยู่ในดวงใจของชาวไทยทั้งชาติ

๔. **อาโรคยสมบัติ สมบัติ คือ ความไม่มีโรค** ตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์นั้น พระองค์ทรงมีพระสุขภาพเข้มแข็งไม่มีโรคาพยาธิ ส่วนระยะสุดท้ายของพระชนม์ชีพนั้นมีโรคาพยาธิมาเบียดเบียน เมื่อเป็นเช่นนี้ก็คงกล่าวได้ว่าพระองค์ก็มีบุญ กล่าวคือประชาชนทุกหมู่เหล่าต่างถวายกำลังใจไหว้พระสวดมนต์เจริญสมาธิภาวนา เพื่อขจัดโรคาพยาธิออกจากพระวรกาย ซึ่งเป็นที่มุ่งหวังของประชาชนทุกหมู่เหล่า จึงถือได้ว่า พระองค์เสด็จมาดี และเสด็จไปดี ดังคำกล่าวว่า **"มาสว่าง ไปสว่าง"** เฉกเช่นนี้แล

๕. **วัณณะสมบัติ คือ สมบัติที่มีวรรณะงดงาม** ในข้อนี้ไม่ว่าใครก็ตามได้แลเห็นพระวรกายของพระองค์ก็จะกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า **"พระองค์ผู้มีบุญบารมีผิวพรรณวรรณะงดงาม แม้บางวาระจะทรงงานหนัก แต่พระวรกายก็คงงดงาม"** ด้วยเหตุนี้เมื่อประชาชนทราบว่าพระองค์จะเสด็จแห่งหนตำบลใดก็จะไปชื่นชมพระบารมีถือว่าเป็นบุญตาที่ได้แลเห็นสมมติเทพ

๖. **มานุสิกาสมบัติ สมบัติคือมนุษย์** มีพระบาลีกล่าวว่า **"กิจฺโฉ มนุสฺสปฏิลาโภ ความว่า การเกิดเป็นมนุษย์**

นั้นยาก" พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ นั้น พระองค์ได้อุบัติเกิดขึ้นเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากแล้วดังพระบาลีกล่าวไว้ แต่เรื่องที่ยากกว่านี้กล่าวคือ พระองค์ทรงมีมนุษยธรรม หมายถึงธรรมะของมนุษย์ ในที่นี้ขอกล่าวถึงเรื่องศีล ๕ อันศีล ๕ ข้อนี้ย่อมอำนวยผลกับผู้เข้าถึงศีล ๕ และศีล ๕ เข้าถึงตนเอง กล่าวคือ เป็นหลักประกันของชีวิต เป็นหลักประกันของทรัพย์สมบัติ เป็นหลักประกันของความซื่อสัตย์ เป็นหลักประกันของสังคม และข้อสุดท้าย เป็นหลักประกันสุขภาพดี พระองค์ทรงยึดมั่นอยู่ในเรื่องของศีลธรรมอยู่เป็นเนืองนิตย์ จึงเป็นเนติแบบของชนชาวไทยทั้งหลายทั้งปวง

๗. ปัญญาสมบัติ คือ สมบัติแห่งปัญญา ดังกล่าวไว้เบื้องต้นแล้วนั้นว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระองค์ทรงเจริญพระสติปัญญารอบรู้ในสรรพสิ่งต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันนี้จะหาใครเสมอเหมือนก็ยากนัก เพราะในโลกเรานี้คนโง่เท่านั้นที่พบกับความคับแค้นทางจิตใจและร่างกาย ส่วนคนมีปัญญาเท่านั้นที่จะพบแต่ทางออก ทางแก้ไข พบแต่ความเจริญรุ่งเรือง

ยุครัชกาลที่ ๙ สืบทอดยังรัชกาลที่ ๑๐ จึงพบแต่แสงสว่างแห่งปัญญา พบแต่ความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองตลอดไป

๘. **ทิพยสมบัติ สมบัติอันเป็นทิพย์** กล่าวคือ มนุษย์จะเป็นอยู่ได้ต้องประกอบด้วยอาหารกาย และอาหารใจ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระวรกายทั้งความเป็นอยู่ของพระองค์ล้วนแต่มีความสุข ประดุจหนึ่งเป็นอาหารทิพย์หล่อเลี้ยงพระวรกายของพระองค์ ส่วนอาหารใจเมื่อพระองค์ได้ปลดเปลื้องผ่อนคลายความทุกข์ยากของประชาชนได้ พระองค์ได้ช่วยเหลือประคับประคองให้วิชาความรู้ ให้กำลังใจประชาชน พระองค์พระราชทานสิ่งที่ดีงามให้แก่ไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ พระองค์ย่อมได้สิ่งที่ดงามตอบแทนทางจิตใจ สิ่งนี้เรียกกันว่าอาหารทิพย์ ซึ่งอาหารทิพย์นี้จะหล่อเลี้ยงจิตใจเป็นสันตติสืบต่อมิรู้จบสิ้น

๙. **นิพพานสมบัติ สมบัติ คือ พระนิพพาน** กล่าวคือ นิพพาน หมายถึงความดับ ก็แล พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระองค์ดับแล้วซึ่งความโลภ พระองค์ดับแล้วซึ่งความโกรธ พระองค์ดับแล้ว

ซึ่งความหลง เมื่อดับได้ดังกล่าวแล้วย่อมถึงซึ่งความสุข ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ครั้งใดเวลาใดที่พระองค์ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลส่วนพระองค์ หรือในงานพระราชพิธีอื่นใด พระองค์จะทรงศีล พระบาลีสรุปศีล ความว่า **สีเลน สุคติ ยนฺติ** ผู้ใดจะไปสุคติได้ต้องมีศีลเป็นที่รัก **สีเลน โภคสมฺปทา** ผู้ใดจะมีโภคสมบัติได้ต้องมีศีลเป็นที่รัก **สีเลน นิพฺพุติ ยนฺติ** ผู้ใดจะถึงนิพพานได้ต้องมีศีลเป็นที่รัก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระองค์ทรงเข้าถึง **ศีล สมาธิ ปัญญา** อย่างแท้จริง

ดังกล่าวมานี้พระองค์ทรงมีคุณสมบัติทั้ง ๙ ประการ ทรงอุบัติจุติขึ้นเป็นสมมติเทพ ขจัดปัดเป่าความเดือดร้อนแก่มวลมนุษยชาติ ดังคำบัณฑิตชนกล่าวว่า **"ผู้ใดอยากรวย ให้พากันทำทาน ผู้ใดอยากสวย ให้พากันรักษาศีล ผู้ใดอยากดี ให้พากันเจริญสติภาวนา"** คนเราเกิดเป็นคนต้องทำตนให้ได้องค์ ๓ ประการนี้ จึงจะไม่เสียชาติที่เกิดมาเป็นมนุษย์ บางคนเกิดมาร่ำรวยแต่รูปร่างขี้ริ้วขี้เหล่ เพราะชาติก่อนไม่รักษาศีลไม่ทำทาน บางคนเกิดมารูปร่างสวยแต่ยากจน เพราะชาติก่อนรักษาศีลแต่ไม่ทำทาน บางคน

มีปัญญาดีแต่ยากจน และรูปร่างไม่สวย เพราะชาติก่อนบำเพ็ญแต่สติภาวนา แต่ไม่ให้ทานและไม่รักษาศีล จัดเป็นคู่ ๆ ดังกล่าวนี้ เพราะฉะนั้นเกิดเป็นคนต้องบำเพ็ญให้ครบทั้ง ๓ อย่าง คือ ทาน ศีล ภาวนา จึงจะถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา อันพุทธศาสนิกชนไทยที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วทั้งได้เกิดมาเป็นคนไทยพบพระพุทธศาสนา จึงถือว่าเป็นกำไรชีวิต ทั้งยังมีพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เป็นเนติแบบประพฤติพระองค์ให้ชาวโลกชาวไทยได้แลเห็นถึงความเพียบพร้อมเสียสละความสุขส่วนพระองค์เพื่อยังความสุขแก่ประชาชนชาวโลก จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันบางประเทศต้องใช้ความคิดความสามารถเพื่อสู้ศึก ทำสงครามประหัตประหารใช้ขีปนาวุธต่าง ๆ คนเหล่านี้ล้วนตกอยู่ในความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นเหตุเป็นปัจจัย แท้จริงแล้วคนที่มีปัญญา นิ่งได้ สงบได้ มีสติได้ แค่นี้ก็เพียงพอสำหรับการรับมือ กับอะไรต่อมิอะไรหลาย ๆ อย่างที่คาดเดาไม่ได้ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตประจำวัน เจออะไรไม่ชอบใจ ไม่ได้ดังใจ ถ้านิ่งสักนิด พิจารณาสักหน่อย เพราะ

ความนิ่งทำให้ก่อเกิดสติปัญญา ไม่ว่าปัญหาใด ๆ ก็จะผ่านไปได้ทุกปัญหา เพราะใช้ปัญญาไตร่ตรองให้ถ่องแท้ ดังกล่าวมานี้ล้วนเกิดมาจากจิตที่เป็นฝ่ายกุศล และฝ่ายอกุศล เป็นมูล เป็นประธานทั้งสิ้น เพราะจิตที่สงบเป็นจิตที่มีกำลังมาก จิตที่คิดมากทำให้หมดกำลังกาย จิตที่วุ่นวายนำทุกข์ทั้งหลายทั้งปวงมาให้ ฉะนั้นจิตที่ปล่อยวาง วางได้คือความสุขที่แท้จริง ดังกล่าวมานี้คนที่มีปัญญาเท่านั้นจึงพิจารณาไตร่ตรองรอบคอบ รอบคิด จึงเป็นที่ตั้งแห่งความไม่ประมาท ความไม่ประมาทนั้นต้องมีเครื่องวัดจิตใจของตนเอง ด้วยเหตุนี้ชาวพุทธจึงถือการเข้าวัดจะได้บุญหรือไม่ก็ดีกว่าคนที่ไม่เคยเข้าวัด รักษาศีล รักษาครบหรือไม่ครบก็ยังดีกว่าคนที่ไม่เคยคิดรักษาศีล ทั้งทำความเดือดร้อนให้กับหมู่ชนทั้งหลาย การปฏิบัติธรรมจะบรรลุหรือไม่ ก็ยังดีกว่าคนที่ไม่เคยปฏิบัติเข้าถึงแก่นแท้ของศาสนา เพราะพระพุทธศาสนาจะดำรงอยู่ได้ ก็เพราะมีผู้คนเข้าวัด รักษาศีล ปฏิบัติธรรม พระพุทธศาสนาจะอยู่ได้อย่างไร หากไม่มีพวกเราพวกท่าน จึงขอขอบใจกับทุก ๆ ท่านที่ใส่ใจกับพระศาสนา เพราะท่านเป็นผู้หนึ่งที่จรรโลงพระพุทธศาสนาไว้

จึงขอให้ทุกท่านอย่าใส่ใจกับคำตำหนิ คำนินทาของคนที่ไม่เคยคิดแม้แต่จะเข้าวัด หมายถึงวัดคุณธรรมของตนเอง ทั้งนี้คำสอนในพระพุทธศาสนานั้นจึงเปรียบเป็นเพชรแท้ แม้จะยังไม่ได้เจียระไนก็ส่องแสงประกายความเป็นเพชร จึงขอเปรียบเทียบว่า งูเห่า งูจงอาง พวกอสรพิษ ต่อให้พวกมันเลื้อยผ่านที่สกปรก พิษของมันก็ยังร้ายกาจ กัดหรือฉกคนตาย เพราะเหตุนี้จะมาสงสัยในอำนาจความศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธศาสนากันทำไมพระเครื่องของขลังต่อให้ตกอยู่ในที่ใด สถานที่ใด ก็ยังคงความศักดิ์สิทธิ์เป็นสิริมงคล ไม่มีคำว่าเสื่อม ขอท่านผู้มีปัญญาทั้งหลายจงจำไว้ว่า พระพุทธคุณไม่เสื่อม ที่จะเสื่อมก็คือใจคน คนเสื่อม แต่พระไม่เสื่อม เพราะทุกอย่างมันอยู่ที่กุศลหรืออกุศลเจตนาเท่านั้น พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จึงเป็นเพชรแท้มิรู้เสื่อม จึงเป็นเหตุปัจจัยสถิตอยู่ในดวงใจของปวงชนชาวไทยตราบนิรันดร์กาล พระบาลีที่ได้เชิญเป็นบาทเบื้องต้นว่า **“นโมการสฺส เตเชน วิธิมฺหิ โหมิ เตชวา ความว่า ด้วยอานุภาพแห่งความนอบน้อม ขอความสุขสวัสดีจงมีทุกเมื่อ ด้วยเดชแห่งความนอบน้อม”** ดังกล่าวมานี้เชื่อมั่นว่าประชาชนชาวโลก

และชาวไทยทั้งหลายทั้งปวงที่ถวายความอาลัยส่งเสด็จพระบรมนาถบพิตร พระราชสมภารเจ้า ได้ร่วมจิตร่วมใจส่งเสด็จพระผู้เสวยสวรรค์ พระองค์ยามมีพระชนม์ชีพอยู่นั้น พระองค์มีความนอบน้อมกตัญญูตอบแทนพระคุณบูรพกษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์ จึงเป็นเหตุให้พระองค์ยังคงไว้ซึ่งพระเดชพระคุณ สมดังพระบาลีว่า **"โหมิ เตชวา"** มีเดชมีอำนาจตลอดกาลเป็นที่เห็นเด่นชัดประจักษ์แจ้งแล้วนั้น ทั้งพระองค์ทรงเจริญตามรอยพระบาทพระมหากษัตริยาธิราชเจ้า กล่าวคือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปรารภว่า **"เจ้านายราชตระกูลตั้งแต่ลูกฉันเป็นต้นไป ตลอดถึงราษฎรชั้นต่ำสุด จะให้มีโอกาสเสมอกัน ไม่ว่าขุนนาง ว่าไพร่ เพราะฉะนั้นจึงขอบอกได้ว่า การเล่าเรียนในบ้านเมืองเรานี้ จะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันจะจัดให้เจริญขึ้นให้จงได้"** สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ซึ่งเป็นพระราชโอรสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งและพร่ำสอนว่า **"ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัว เป็นที่สอง ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง ลาภ ทรัพย์ และเกียรติยศ จะตกแก่ท่านเอง ถ้าท่าน**

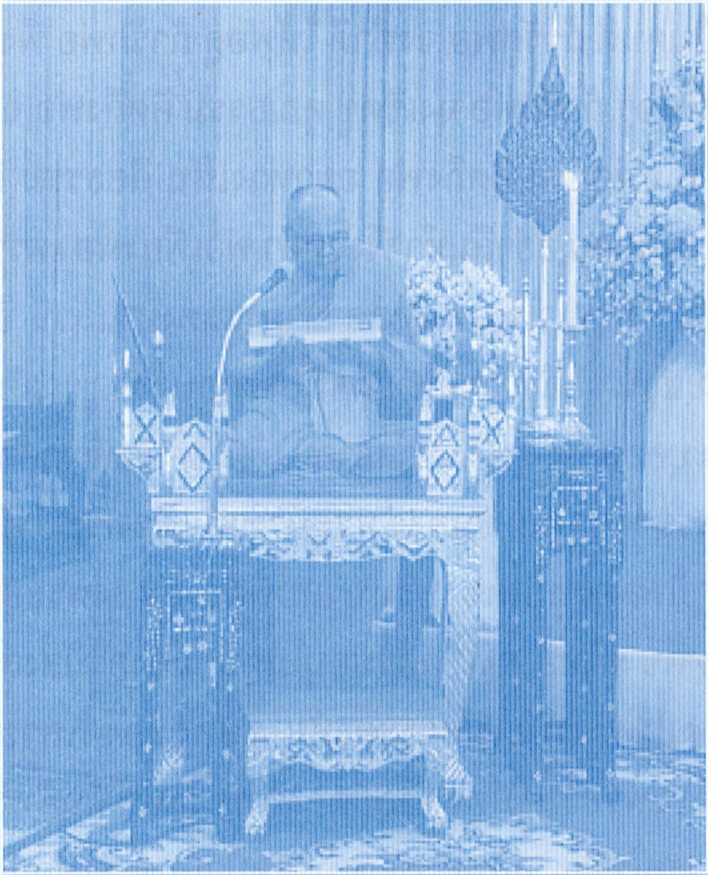
ทรงธรรมแห่งอาชีพ ไว้ให้บริสุทธิ์" สมเด็จพระศรีนครินทรา บรมราชชนนี ทรงสอนไว้ว่า **"คนดีของฉันน่ะรึ จะต้องเป็นคน ไม่พูดปด ไม่สอพลอ ไม่อิจฉาริษยา ไม่คดโกง ไม่มีความทะเยอทะยานอย่างบ้าๆ แต่พยายามทำหน้าที่ของตนให้ดี ในขอบเขตของศีลธรรม"** ดังกล่าวมานี้เห็นเด่นชัดว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยส่งเสริมการเรียนรู้ให้ประชาชนคนในชาติได้ศึกษาเล่าเรียน พระองค์ทรงพระราชทานทุนให้บุคคลได้ไปศึกษาต่อระดับปริญญาโทถึงปริญญาเอกในต่างประเทศ โดยพระองค์ทรงตั้งทุนอานันทมหิดล เพื่อสนับสนุนในเรื่องการศึกษาอย่างถ่องแท้ สมดังพระราชปรารภของล้นเกล้ารัชกาลที่ ๕ โดยแท้ สำหรับวิชาการแพทย์ พระองค์ทรงส่งเสริมวิชาการแพทย์ต่อจากพระราชชนกนาถ การสร้างโรงพยาบาลรักษาประชาชนคนในชาติ ตึกสูงเด่นเป็นสง่านามตึก ภปร. โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพื่อเอื้ออำนวยสุขแก่ประชาชนทุกชาติทุกภาษา จึงเป็นการสนองพระราชปรารภของพระชนกนาถ การบำเพ็ญพระราชกุศลทั้งส่วนพระองค์ส่งเสริมวัดวาอารามต่าง ๆ ก็เพื่อมุ่งหวังให้คนในชาติเข้าถึง

หลักธรรมในพระพุทธศาสนา จึงเป็นการสนองพระคุณของพระราชมารดาอย่างแท้จริง เมื่อวันศุกร์ที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ พระองค์จึงส่งพระสุรเสียงดังกังวานความว่า **"เราจะครองแผ่นดิน ด้วยทศพิธราชธรรม และจริยธรรม"** จากวันนั้นถึงวันที่เสด็จสวรรคตสู่สวรรคาลัย เป็นที่แน่ชัดตรึงตาตรึงใจกับคนไทยทั้งชาติที่ได้แลเห็นพระราชจริยวัตรที่พระราชทานแผ่ไพศาล ครั้งเมื่อยังมีพระชนม์ชีพอยู่ก็กล่าวขานว่าพระองค์เป็นสมมติเทพ เมื่อพระองค์เสด็จจากไปสู่สวรรคาลัย ก็กลับกลายเป็นเทพคอยปกป้องคุ้มครองประเทศชาติและคนไทยทั้งแผ่นดิน ดังกล่าวมานี้พระเกียรติคุณอันมีมาใน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระองค์ทรงมีคุณทั้ง ๙ ประการดังได้ชี้แจงแสดงแล้วนั้น เพราะที่พระองค์มีพระเกียรติประวัติ เกียรติศักดิ์ เกียรติคุณ เกียรติยศ สุดพรรณนาได้ มหาชนทั่วแผ่นดินสยาม โดยการนำของ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐยิ่งใหญ่ จึงพร้อมจิตตั้งมั่นรวมดวงใจเป็นหนึ่งเดียว สร้างพระเมรุมาศส่งเสด็จพระองค์สู่สวรรคาลัยในวันนี้ **"ถ้ารักพ่อ ขอเพียง**

แค่ เป็นคนดี ถ้ารักพ่อ จงทำดี ให้พ่อดู ถ้ารักพ่อ พึงเพียงพอ ให้พ่อรู้ ถ้ารักพ่อ จงเชิดชู คุณธรรม คิดถึงพ่อ จงก้าวตาม รอยพ่อเดิน คิดถึงพ่อ อย่าห่างเหิน ศีลธรรม คิดถึงพ่อ คำพ่อสอน อย่าลืมทำ พึงจดจำ พ่อเพียงพอ เพราะพ่อมีธรรม” วิสัชนาในนวมงคลคาถาดังแสดงมาแล้วนี้ **อิมินา กตปุญฺเญน** ขออำนาจมหากุศลที่ประกอบด้วยญาณสัมปยุตที่คณะบุคคลต่าง ๆ ทุกมหาสมาคม ได้ตั้งจิตบำเพ็ญกุศลถวายเป็นพระราชกุศล ขององค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงพระคุณต่อประเทศชาติไทย จงโปรดรับอนุโมทนาพลังอานิสงส์ เป็นปัตตานุโมทนามัยในสวรรคาลัย ขอพระองค์เสวยทิพยสมบัติในพระวิมานทองตลอดกาลที่ทรงบำเพ็ญโพธิสัตว์เพื่อบรรลุโพธิญาณในอนาคตเบื้องหน้านั้นด้วยเทอญ ฯ

รับพระราชทานถวายวิสัชนาพระธรรมเทศนาในนวมงคลคาถา ฉลองพระเดชพระคุณประดับพระปัญญาบารมี ขอยุติลงคงไว้เพียงนี้

เอวํ ก็มี ด้วยประการฉะนี้ ขอถวายพระพร.

พระธรรมเทศนา

ส่งเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฯ

สู่สวรรคาลัย ครบ ๑๕ วัน

ณ วัดสง่างาม อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี

โดย พระพิศาลประชานาถ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

จรถ ภิกฺขเว จาริกํ พหุชนหิตาย พหุชนสุขาย โลกานุกมฺปาย อตฺถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺสานํ มา เอเกน เทฺว อคมิตฺถ, เทเสถ ธมฺมํ อาทิกลฺยาณํ มชฺเฌกลฺยาณํ ปริโยสานกลฺยาณํ, สาตฺถํ สพฺยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ ปกาเสถ, สนฺติ สตฺตา อปฺปรชกฺขชาติกา อสฺสวนฺตา ธมฺมสฺส ปริหายนฺติ, ภวิสฺสนฺติ ธมฺมสฺส อญฺญาตาโร, อหมฺปิ ภิกฺขเว, เยน อุรุเวลา เสนานิคโม เตนุปสงฺกมิสฺสามิ ธมฺมเทสนายาติ.

ณ บัดนี้จักได้แสดงพระธรรมเทศนาฉลองพระเดชพระคุณ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในพระบรมโกศ ทรงเสด็จสวรรคตสู่สวรรคาลัย เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ พระองค์เป็นสมมติเทพเสด็จลงมาบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่มหาชน ทรงเสด็จพระราชสมภพเมื่อวันจันทร์ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๗๐ และทรงครองสิริราชสมบัติเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ เป็นรัชกาลที่ ๙ เมื่อพระชนมายุ

๑๙ พรรษา ทรงออกผนวชเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๙๙ เสด็จสู่สวรรคาลัยปีพุทธศักราช ๒๕๕๙ หากคิดเป็นปีคริสต์ศักราชที่ ๒๐๑๖ เมื่อนำเลข ดังกล่าวมาบวกกันจะได้เลข ๙ และวันที่ ๑๓ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๑๑ เมื่อนำเลขดังกล่าวมาบวกกัน ๑ + ๓ + ๑ + ๒ + ๑ + ๑ เท่ากับ ๙ เมื่อ นำ ๙ มาคูณ ๙ ก็จะได้เท่ากับ ๘๑ เมื่อนำเลข ๘ + ๑ ก็จะได้ ๙ จะประดุจหนึ่งพระองค์ทรงกำหนดไว้เพื่อชาวโลกเพียงเท่านี้ หรือมิฉะนั้นสวรรค์เบื้องบนก็กำหนดเกณฑ์ไว้นั่นเอง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงดูแลทุกข์สุขปวงประชาได้ ๗๐ ปี ๑๒๗ วัน กล่าวได้ว่าพระองค์ทรงดูแลประชาชนตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย กล่าวคือพระองค์ ทรงสร้างโรงพยาบาลมากมายหลายแห่ง สำหรับโรงพยาบาลที่ทรงเฉลิมพระนามของพระองค์ คือ **“โรงพยาบาลภูมิพล”** ไพร่ฟ้าประชาชนไปคลอดบุตรธิดา ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ จึงกล่าวได้ว่าพระองค์ดูแลนับแต่เกิด ทั้งเจ็บไข้ ไม่ว่าประชาชนหมู่เหล่าใดเชื้อชาติไหนก็มารับการรักษาพยาบาล แม้สถานที่ปลงศพพระองค์ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ให้สร้างฌาปนสถานตามภาคเหนือหลายแห่ง จึงกล่าวว่า

พระองค์ทรงดูแลสุขทุกข์จนตายทรงเสด็จทุกจังหวัด เพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชน ที่ได้รับความเดือดร้อนให้ได้รับการผ่อนคลายหนักให้เป็นเบา ร้อนให้เป็นเย็น ทั้งทำชาวเขาให้เป็นชาวเรา ทำวิกฤตให้เป็นโอกาส ทรงแลเห็นสุขทุกข์ของประชาชน ดังกล่าวนี้จึงเป็นเหตุให้โครงการพระราชดำริเกิดขึ้นนับพันโครงการ ประชาชนได้รับประโยชน์ในโครงการต่าง ๆ ดังเป็นที่ประจักษ์แก่ใจไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ ขอย้อนกลับไปเมื่อครั้งที่พระองค์เสด็จศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ มีประชาชนจำนวนมากมายส่งเสด็จ ฯ ในครั้งนั้นมีหญิงชราทูลถวายกระป๋องสังกะสีเมื่อเปิดออกมากลายเป็นทอฟฟี่ ครั้งนั้นพระองค์ประทับอยู่บนรถพระที่นั่งที่เคลื่อนไปช้าๆผู้คนก็มากทั้งสองฝั่งถนนทันใดก็มีเสียงตะโกนว่า **“พระเจ้าอยู่หัวอย่าทิ้งประชาชน”** พระราชสัจจะจากดวงพระราชหฤทัย ที่จะมีพระราชดำรัสกับประชาชนในขณะนั้นว่า **“ถ้าประชาชนไม่ทิ้งข้าพเจ้าแล้วข้าพเจ้าจะทิ้งประชาชนได้อย่างไร”** เมื่อทรงศึกษาจบจึงเสด็จกลับประเทศไทย ทรงนำความรู้ ความสามารถกลับมาพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง กล่าวคือที่อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พระองค์เสด็จ

พระราชดำเนินผ่านไปเห็นประชาชนร่วมแรงร่วมใจกันทำถนน พระองค์ทรงลงจากรถยนต์พระที่นั่งแล้วทรงถามประชาชนต้องการให้ช่วยอย่างไร ประชาชนกราบทูลว่า **"อยากได้รถเกรดถนน"** จากนั้น ๗ วัน รถเกรดถนนก็ไปถึงอำเภอพระแสง ประชาชนได้ใช้รถเกรดถนนนั้นตั้งแต่ปี ๒๕๑๑ จนกระทั่งรถนั้นได้หมดสภาพการใช้งาน หากรถคันนั้นเป็นของหน่วยงานราชการหรือของบริจาคให้กันมา รถคันนั้นก็คงถูกชำแหละขายเป็นเศษเหล็กไปแล้ว แต่ปัจจุบันนี้รถคันดังกล่าวยังคงเป็นที่เชิดหน้าชูตาของพี่น้องชาวอำเภอพระแสง ดังนั้นชาวอำเภอพระแสงได้นำรถเกรดถนนพระราชทานสร้างเป็นอนุสาวรีย์เพื่อเป็นมงคลอนุสรณ์ถึงการสร้างถนนเส้นทางต่าง ๆ ตราบเท่าทุกวันนี้ ทางภาคเหนือชาวเขาได้มีการปลูกฝิ่น รัฐบาลหลายรัฐบาลก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขให้สำเร็จได้ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงแก้ไขด้วยการนำเมล็ดสตอเบอรี่ทั้งนำเอาไก่ เมล็ดพันธุ์พืช ไปพระราชทานให้แก่พวกชาวบ้านและชาวเขา เพื่อนำไปปลูกทดแทนในพื้นที่การปลูกฝิ่นซึ่งเป็นผลสำเร็จตราบเท่าทุกวันนี้ พี่น้องชาวเขาทางภาคเหนือจึงลืมตาอ้าปากได้ตราบเท่าทุกวันนี้ ส่วนด้าน

การชลประทานเรื่องน้ำนั้น ในพุทธกาลพระประยูรญาติของพระพุทธเจ้า และประชาชนขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ถึงขั้นจะฆ่ากันเพราะการแย่งน้ำ เมื่อพระพุทธเจ้าทรงทราบจึงเสด็จไป ณ ที่นั้นแล้วตรัสกับหมู่ชนนั้นว่า "**น้ำที่แย่งกันนี้ กับชีวิตคน อะไรสำคัญกว่ากัน**" ชนเหล่านั้นตอบว่า "**ชีวิตคนสำคัญกว่า**" พระพุทธองค์ทรงตรัสต่อไปว่า "**เมื่อชีวิตคนสำคัญกว่า ไฉนจึงต้องฆ่ากันเพราะน้ำเป็นเหตุ**" ด้วยสุรเสียงนี้เองจึงยุติมิให้ประชาชนเข่นฆ่ากันเพราะแย่งน้ำกันและกัน ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงวางโครงการอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศ เช่น เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิต์ เขื่อนจุฬาภรณ์ เขื่อนรัชประภา เขื่อนป่าสัก-ชลสิทธิ์ เป็นต้น พระองค์ทรงเล็งเห็นถึงความแห้งแล้งตลอดจนการเพาะปลูก ที่สุดคือการขัดแย้งในการแย่งน้ำซึ่งกันและกัน อันจะเป็นเหตุให้แตกแยกสามัคคี เฉกเช่นในสมัยครั้งพุทธกาลนั่นเอง

มีพระบาลีบทหนึ่งกล่าวว่า "**นิมิตฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญูกตเวทิตา ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายแห่งคนดี**" พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีความกตัญญูเป็นเลิศ พระองค์ทรงเสด็จไปเสวยอาหารเย็น

กับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสมอมิได้ขาด ทรงถวายการดูแลปฏิบัติพระราชชนนีมิบกพร่อง จึงมีคำกล่าวว่า "**กษัตริย์ยอดกตัญญู**" ซึ่งประชาชนคนในชาติจะนำพระราชจริยวัตรของพระเจ้าอยู่หัวนำไปใช้ก็จะเกิดเป็นสิริมงคลยิ่งนัก ส่วนพระราชบิดา กล่าวคือ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ซึ่งประชาชนชาวไทยและชาวโลกเฉลิมพระนามว่า "**พระบิดาแห่งการแพทย์ไทย**" นั้น ถึงแม้ว่า สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก จะเสด็จสิ้นพระชนม์ชีพไปนานแล้ว แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวายเสมอมามิได้ขาด ดังกล่าวมานี้ พระราชานุสาวรีย์หรืออนุสาวรีย์ ทุกแห่งจึงมีคุณต่อประเทศชาติ มิฉะนั้นใครที่ไหนจะมาสร้างไว้ให้เปลืองเนื้อที่ผืนแผ่นดินไทย

ส่วนภายในครอบครัว ของพระองค์ พระองค์ทรงสอนพระราชโอรส พระราชธิดา ทรงสอนด้วยพระสุรเสียงและการกระทำให้ได้แลเห็นเป็นเนติแบบ ครั้งหนึ่งในคำสอนของพ่อกล่าวว่า "**ถ้าลูกปรารถนาให้ผู้อื่นรัก ลูกต้องทำตัวให้น่ารัก ลูกจึงจะเป็นที่รักของผู้อื่น**" เพียงเท่านี้

หากประชาชนทุกหมู่เหล่านำไปปฏิบัติก็จะเกิดสันติสุขกับบ้านเมืองเป็นแน่แท้ ด้วยคำสอนของพ่อ จึงเป็นเหตุให้พระราชโอรส พระราชธิดาของพระองค์เสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาติบ้านเมือง เป็นที่ประจักษ์ในปัจจุบัน นี้เป็นสัจธรรม สำหรับข้าราชการใจร้อนด่วนใจเร็วกล่าวขานมิรู้จบว่า ครั้งหนึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขับรถด้วยพระองค์เอง เมื่อรถติดไฟแดง พระองค์ก็ปฏิบัติตามกฎ ไม่แซง ไม่บีบแตร ขณะเดียวกันก็มีรถรัฐมนตรี มีรถตำรวจนำขบวนเปิดไซเรน บีบแตร ให้รถคันอื่น ๆ หลบหลีก เพื่อให้ผ่านไฟแดงไปได้ ขณะนั้นรถนำขบวนก็โบกมือให้รถของพระเจ้าอยู่หัวหลบไป พระเจ้าอยู่หัวทรงจอดรถติดไฟแดงอยู่อย่างนั้น ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ลงมาต่อว่าหลากหลายคำ เมื่อพระเจ้าอยู่หัวเปิดกระจกและเปิดประตูรถ เจ้าหน้าที่ตำรวจถึงกับก้มลงกราบ เมื่อรัฐมนตรีเห็นและรู้ว่าเป็นรถ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงขับด้วยพระองค์เอง รัฐมนตรีก็มือไม้สั่น ก้มลงกราบขอพระราชทานอภัยโทษ พระองค์ทรงรับสั่งว่า **“เรายังคอยไฟแดงได้ แต่ท่านจะรีบเร่งไปไหน ไม่เคารพกฎบ้านเมืองเลย”** จากนั้นรัฐมนตรีก็กราบถวายบังคมทูลจะนำ

ขบวนไปส่งเสด็จ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตรัสว่า **"ไม่ต้อง เราไปเองได้"** น้ำพระทัยอย่างนี้จะหาได้จากที่ไหน พระมหากษัตริย์ ทั่วโลกไม่มีอีกแล้ว นอกจากนี้พระองค์ทรงพร่ำสอนข้าราชการ ประชาชนทุกหมู่เหล่า ดังพระบรมราโชวาท ความตอนหนึ่งว่า

"ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี
ไม่มีใครที่จะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด
การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย
จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี
หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมความดี
ให้คนดีปกครองบ้านเมือง และคุมคนไม่ดี
ไม่ให้มีอำนาจไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้"

ดังกล่าวมานี้สุดจะอรรถาธิบายให้จบสิ้นได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ถึงพระองค์เสด็จสู่สวรรคาลัยแล้ว ขอประชาชนพุทธบริษัทจงรำลึกความบทหนึ่งว่า **"อานนท์ ไม่ต้องเศร้าใจไปหรอก พุทธะ อยู่ในทุกหนทุกแห่ง ในใบไม้ในแม่น้ำ หรือว่าในแสงแดด ลมที่สัมผัสตัวเจ้าก็คือพรจากเรา อานนท์ เรายังอยู่ในดินทรายนี่ด้วยนะ อานนท์**

เรายังอยู่ในใจเจ้า เราอยู่ในตัวเจ้า นอกกายเจ้า เราปกคลุมเจ้าทุกหนทุกแห่ง" ความนี้สรุปได้ใจความว่า **"พระพุทธองค์จากไป ใครก็ตามที่เห็นธรรมะ เท่ากับเห็นพระพุทธองค์ ใครเห็นพระพุทธองค์ก็เท่ากับเห็นธรรมะ"** ก็แลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็อนุโลมเช่นนั้นแล

ส่วนการพระพุทธศาสนานั้น ขอกล่าวนามของดอกเตอร์ เอมเบดการ์ ซึ่งท่านนี้เป็นชนชาติชาวอินเดีย นับถือศาสนาฮินดู ท่านผู้นี้กล่าวว่า **"ข้าพเจ้าเกิดมาจากตระกูลที่นับถือศาสนาฮินดู แต่ข้าพเจ้าจะขอตายในฐานะพุทธศาสนิกชน"** ท่านผู้นี้มิได้นับถือศาสนาพุทธมาแต่ก่อนแต่ไร แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงนับถือพระพุทธศาสนาตามขัตติยราชประเพณี ทั้งสายบรรพบุรุษสายพระโลหิต เพราะเหตุนี้พระองค์ซาบซึ้งในพระธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนายิ่งนัก พระองค์ทรงออกผนวช ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เพื่อประกาศให้ชาวโลกรับทราบ เพื่อแสดงให้ชาวไทยแสดงถึงความเป็นชาวพุทธมามกะ แสดงออกถึงซึ่งความกตัญญูกตเวทิตาต่อบุพการี อันเป็นความปรารถนาของผู้เป็นบิดามารดาทุกคน พระองค์มั่นคงในพระพุทธศาสนาจวบวาระสุดท้ายของพระชนม์ชีพ

ด้วยเหตุนี้แม้มันมีผู้ใดผู้หนึ่งคิดบังอาจกำเริบเสิบสานทำลาย หรือคิดล้างพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาประจำชาติไทย มันผู้นั้นก็เท่ากับเป็นบุคคล เนรคุณต่อประเทศชาติ พระพุทธศาสนา ทั้งเนรคุณต่อองค์พระมหากษัตริย์ แม้พระองค์จะเสด็จสู่สวรรคาลัยแล้วก็ตาม ผู้นั้นได้ชื่อว่าเนรคุณต่อพระองค์เป็นแน่แท้ ดังชี้แจงแสดงมานี้ ในส่วนของพระราชกรณียกิจที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีต่อไพร่ฟ้าประชาชนชาวจังหวัดปราจีนบุรีอันหาที่สุดมิได้ ด้วยเหตุนี้ วันนี้ประชาชนชาวจังหวัดปราจีนบุรี โดยการนำของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดและทุกหน่วยงานที่ได้มาร่วมบำเพ็ญกุศลที่วัดสง่างามในวันนี้ โดยเฉพาะวัดสง่างามนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานผ้าไตรในพิธีหล่อเทียนพรรษาถึง ๒ วาระ ครั้งนั้นคณะสงฆ์ทั้งจังหวัดปราจีนบุรี ยังคงสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณตราบเท่าชีวิตจะหาไม่ ทั้งเป็นเกียรติประวัติแก่ประชาชนในจังหวัดภายหลังครั้งก่อนยังตราตรึงใจมิรู้หาย ทั้งวันนี้พระเดชพระคุณท่านเจ้าคณะจังหวัด และ ท่านพระครูสิริพัฒนโสภณ เจ้าอาวาสและเจ้าคณะอำเภอเมือง เป็นประธานจึงพร้อมจิตพร้อมใจ

เป็นหนึ่งเดียวบำเพ็ญพระราชกุศลในวันนี้ ทั้งวันก่อน ๆ และวันต่อไป นับเป็นเกียรติประวัติสิริมงคลกับจังหวัดปราจีนบุรี จึงขอประมวลยกเป็นถ้อยแถลงเป็นบทความว่า

ชาวปราจีนและสระแก้ว	ระลึกใน	พระมหากรุณาธิคุณ
ทรงเกื้อหนุน	ทำโครงการ	มามากหลาย
โครงการใน	พระราชดำริ	มีมากมาย
ทรงนำมา	พัฒนาให้	อยู่กินดี
เสด็จมาเยี่ยม	ราษฎร	ถึงแปดครั้ง
ทรงดำรัส	สั่งสอน	ให้รักษา
ความมั่นคง	ความปรองดอง	ให้มากนา
จะพัฒนา	ประเทศ	ให้มั่นคง
หกพฤศจิกา	มาถวายผ้า	พระกฐิน
ออกพรรษา	มาเยือนถิ่น	อีกสองหน
ถวายผ้าไตร	ให้พระสงฆ์	เป็นมงคล
ประชาชน	ปลื้มปีติ	ในศรัทธา
สิบสองพฤษภา	สองห้าสองหนึ่ง	นำโครงการ
อ่างเก็บน้ำ	ห้วยชัน	ถิ่นนั้นหนา
ทอดพระเนตร	หัวงาน	ชลประทานมา
ดูแปลงสาธิต	เพื่อพัฒนา	พืชพันธุ์ไป

ทรงเยี่ยมราษฎร	ที่ฐาน	ปฏิบัติการ
พระราชทาน	ถุงของขวัญ	กล่องยาให้
พร้อมวัตถุมงคล	แด่ทหาร	อาสาไทย
เจ้าหน้าที่	กรมชลได้	ติดกายา
ทรงเสด็จศูนย์	สหกรณ์	บ้านคลองน้ำ
ธนาคารข้าว	สิ่งดีล้ำ	ต้องรักษา
ทอดพระเนตร	ทำโอ่งน้ำ	ซีเมนต์มา
กังหันลม	ทดน้ำนั้นหนา	สิ่งที่ดี
สามสิบมิถุนา	สองห้าสองสอง	เสด็จมา
ปวงประชา	ชื่นชม	พระเกียรติศรี
คลองน้ำเขียว	ควรมี	โครงการดี
ทำพิธีเปิด	โครงการสหกรณ์	เกษตรพลัน
แล้วเสด็จ	ทอดพระเนตร	ฝายน้ำล้น
ที่พัฒนาดิน	สอนให้คน	คิดสร้างสรรค์
เสด็จโครงการ	อ่างเก็บน้ำ	ห้วยทรายพลัน
ทุกสิ่งนั้น	เพื่อประชา	สุขสบาย
แปดกรกฎา	สองห้าสองสาม	ทรงเสด็จ
พัฒนาเสร็จ	พื้นที่ราบเชิงเขา	ไม่เสียหาย
นำมาใช้	การเกษตร	ได้มากมาย

แล้วเสด็จไป	ร.ร.ร่มเกล้า	บ้านคลองทราย
พระราชทาน	อุปกรณ์	ในการเรียน
เครื่องแบบนักเรียน	มอบให้	อีกมากมาย
ผู้แทนครู	น้อมรับ	นำกลับไป
พัฒนา	การศึกษาให้	คุณภาพดี
ผอ.ศูนย์	ไทยอาสา	ป้องกันชาติ
ข้าพระบาท	พลโทปิ่น	ธรรมศรี
น้อมถวาย	รายงาน	โครงการดี
ทอดพระเนตร	กิจกรรมที่	ทรงพัฒนา
โครงการฝึกอาชีพ	อุตสาหกรรม	ในครัวเรือน
ทรงเยี่ยมเยือน	ธนาคารข้าว	ดีนักหนา
พระราชทาน	ข้าวสาร	กระบือมา
ทั้งสิบห้า	มอบผู้แทน	หมู่บ้านไป
ปล่อยปลาตะเพียน	ปลานิล	อ่างเก็บน้ำ
โครงการ	ปลูกไผ่ล้ำ	นำสมัย
เพื่อส่งเสริม	ศิลปาชีพ	ให้ก้าวไกล
สามร้อย	ห้าสิบไร่	ทรงเยี่ยมมา
แล้วเข้าชม	โครงการ	บ้านป่าไม้
พระราชทาน	ธงให้	ไทยอาสา

ป้องกันชาติ	ฝึกฝนไว้	ให้วัฒนา
เพื่อป้องกัน	รักษา	แผ่นดินไทย
เมื่อวันที่	สี่กรกฎา	สองห้าสองสี่
เสด็จที่	อ่างเก็บน้ำ	งามสดใส
ประธานาธิบดี	เกาหลีใต้	ร่วมทางไป
อ่างเก็บน้ำ	ท่ากระบากไซร้	ชมยินดี
พระราชทาน	ท่อส่งน้ำ	ชลประทาน
ตามโครงการ	พระราชดำริ	สมศักดิ์ศรี
เพื่อเพาะพันธุ์	สัตว์น้ำให้	ได้ผลดี
และใช้ที่	โรงไฟฟ้า	พลังงาน
สามกรกฎา	สองห้าสองห้า	ทรงเสด็จ
ทอดพระเนตร	อ่างเก็บน้ำ	ในถิ่นฐาน
อ่างเก็บน้ำ	คลองทราย	ตามโครงการ
มาโรงเรียน	บ้านร่มเกล้า	ที่พัฒนา
ปีสี่สอง	ทรงโปรดให้	องค์ราชินี
หว่านข้าวดี	แปลงสาธิต	ของหน่วยทหาร
ที่อาสา	ป้องกันชาติ	ตามโครงการ
เปิดสหกรณ์	นิคมด้าน	บ้านคลองทราย
หมดเวลา	ทรงงาน	พระองค์ท่านแล้ว

ชาวปราจีน แสนอาลัย หัวใจสลาย
ทรงทำเพื่อ ประชาราษฎร์ นั้นมากมาย
เหล่าข้าพระบาท ระลึกใน พระกรุณา
เหนื่อยนักแล้ว ดวงแก้ว ของชาวไทย
เสด็จสู่ สวรรคาลัย เสียแล้วหนา
พระราชดำรัส ทรงตรัสสอน ด้วยเมตตา
จะจดจำ และพัฒนา ตราบนิรันดร์

อนึ่ง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชดำรัส พระราชทานแก่ไทยอาสาป้องกันชาติ จังหวัดปราจีนบุรี ณ พลับพลาหน้าโรงเรียนร่มเกล้า เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ความว่า

"ถ้าเราทำโครงการเหล่านี้ด้วยความปรองดอง ก็เชื่อได้แน่ว่าผลสำเร็จก็มีอยู่ได้แน่ ก็ขอให้ทุกคนพยายามที่จะทำความเข้าใจว่า ความมั่นคงของประเทศก็ขึ้นอยู่กับความมั่นคงของชาวบ้าน ทุกคนต้องช่วยกันสร้าง ช่วยกันรักษา เพราะความกินดีอยู่ดีนั้นย่อมต้องสร้างและต้องรักษาไว้ สิ่งที่เป็นอุปสรรคก็มีมาก ต้องพยายามที่จะผ่านพ้นอุปสรรคเหล่านั้น และไม่ให้อุปสรรคเหล่านั้นเกิดขึ้น ถ้าทำดังนี้ เชื่อว่าทุกคนก็ได้ชื่อว่า ได้ทำหน้าที่ของตน

เป็นอย่างดี และเมื่อทำหน้าที่ของตนอย่างดีแล้วก็จะได้รับประโยชน์ แต่ละคนก็จะได้รับประโยชน์"

ดังพระบาลีที่ยกไว้ ณ เบื้องต้นว่า **"เธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ ขอจงอย่าได้ไปรวมทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถทั้งพยัญชนะครบ บริสุทธิ์บริบูรณ์ สัตว์ทั้งหลายจำพวกที่มีธุลีคือกิเลสในจักษุน้อยมีอยู่ เพราะไม่ได้ฟังธรรมย่อมเสื่อม ผู้รู้ทั่วถึงธรรมจักรมี ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม"**

ดังจะเห็นได้ว่าพระพุทธองค์ ทรงจาริกไปทุกหนทุกแห่งมิย่อท้อเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชน ก็แลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์เสด็จทุกหนแห่งอันเป็นตามรอยบาทพระศาสดา แม้จะหยิบยกว่าพระองค์ทรงปฏิบัติเสมือนหนึ่งพระโพธิสัตว์ พระองค์ถึงกับประกาศในท่ามกลางมหาสมาคมว่า **"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"** ทั้งยัง

ทรงตั้งสัตยาธิษฐานว่า **"จะปกครองโดยทศพิธราชธรรมและจริยธรรม"**

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ ด้วยอำนาจที่กล่าวธรรมิกถาชี้แจงมานี้ ด้วยเดชพลังอานุภาพที่คณะสงฆ์ พร้อมคณะทุกหน่วยงาน โดยมี ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี ขอน้อมเกล้าถวาย ฯ เป็นพระราชกุศล ขอพลังอานิสงส์นี้จงสำเร็จเป็นหิตานุหิตประโยชน์ สัมฤทธิ์ผลดวงพระวิญญาณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งพระองค์เสด็จสู่สวรรคาลัยแล้วนั้น ทั้งขออำนาจบุญกุศลนี้จงเป็นผลสะท้อนย้อนกลับไปยังคณะประชาชนชาวจังหวัดปราจีนบุรี ให้มีสุขภาพแข็งแรงชนะอุปสรรคทั้งหลายทั้งปวง

ชี้แจงแสดงพระธรรมเทศนามาสมควรแก่เวลา จึงขอยุติไว้แต่เพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ขอถวายพระพร

พระธรรมเทศนา

ส่งเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฯ

สู่สวรรคาลัย

โดย พระพิศาลประชานาถ

วันศุกร์ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสาติ

ณ บัดนี้จักได้แสดงชี้แจงวิสัชนาเป็นปกิณกกถา โดยยกปรารภในการที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จสวรรคตสู่สวรรคาลัย พระบรมสรีระสถิตในพระบรมโกศ ยังความเศร้าโศกสลดใจยังมหาชนทั่วโลก คณะรัฐบาลได้ประกาศลดธงครึ่งเสาเป็นระยะเวลา ๓๐ วัน ทั้งให้ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ ไว้ทุกข์แสดงความไว้อาลัยกำหนด ๑ ปี โดยที่ประเทศไทยประชาชนนับถือพระพุทธศาสนามากกว่า ๙๕ เปอร์เซ็นต์ การปกครองคณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมได้ประกาศให้ทุกวัดจัดพิธีบำเพ็ญพระราชกุศล เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ณ สถานที่ให้สมพระเกียรติ มีพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมเวลา ๑๕.๕๒ น. ซึ่งเป็นเวลาที่ทรงเสด็จสวรรคต กำหนด ๓๐ วัน ทั้งเมื่อพระสงฆ์สวดมนต์ไหว้พระเสร็จแล้วให้เจริญสมาธิภาวนาไม่น้อยกว่า ๙ นาที เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้แต่ละวัดได้

ชักชวนเจริญพรประชาชนรอบวัดทั้งใกล้และไกลได้มาร่วมจิต ร่วมใจทำความดีถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วยการชุมนุมสมาคมฟังพระสงฆ์สวดสาธยายพระธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์กับตนเองและส่วนรวม อันหมายถึงประเทศชาติเป็นสำคัญ เหมือนเทโศบายหนึ่งที่มักใช้กันเสมอว่า **“ให้ดึงวัดเข้ากับชุมชน และดึงชุมชนเข้ากับวัด”** ดังกล่าวมานี้ แต่ละวัดจึงจัดพิธีการถวายเป็นพระราชกุศลให้ผลมหากุศลสัมฤทธิ์ผลกับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ มาตรแม้นพระองค์ทรงหยั่งทราบด้วยพระญาณวิถีใด ๆ ก็ตามพระองค์จะได้ทรงรับอนุโมทนาผลกุศลที่ประกอบด้วยปัญญานี้ จะได้สำเร็จเป็นปัตตานุโมทนามัยสมเจตนามโนรสที่ปวงชนชาวไทยและชาวโลกได้บำเพ็ญให้เกิดขึ้น แม้การเสด็จสวรรคตนั้นจะยังความวิปโยคแก่มหาชนทั้งหลายทั้งปวง แต่ประชาชนก็ยังยึดมั่นในคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหมือนหนึ่งทำวิกฤตให้เป็นโอกาส วิกฤตเพราะเราสูญสิ้นพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ของโลก แต่ขณะเดียวกันคลื่นมหาชนก็แสดงความสามัคคีรวมพลังบำเพ็ญพระราชกุศล เพื่อให้กุศลผลบุญนี้

ก่อเกิดประโยชน์กับตนเอง ครั้นเมื่อฟังพระสวด ฟังพระเทศน์ เสียงพระสวดโหยหวน เสียงพระเทศน์ก็เพื่อขัดเกลา ให้ตั้งมั่นมีสติปัญญารอบรู้ในอรรถธรรมน้อมนำชีวิตไปในที่ถูกต้องเป็นประการสำคัญ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ วันนี้ คณะสงฆ์วัดสุทธาราม ได้จัดทำพิธีดังกล่าวแล้วนั้น ทั้งมหากุศลบุญราศี อันจับจิตจับใจ เกิดเป็นมหากุศลเป็นเหตุให้สถานีตำรวจนครบาลสำเหร่ โดยการนำของ พันตำรวจเอก ภัสพงษ์ บุตรไทย และ บริษัทเลิศลอย จำกัด ได้พร้อมเพรียงพร้อมใจกันบำเพ็ญกุศล มีสติปัญญาเป็นรากเหง้าของจิตใจ เป็นที่ตั้ง ทั้งยังเชื่อว่า มหากุศลผลบุญนี้จะทำให้ตนเองพบกับความสุขความเจริญ ทั้งบุญนี้ต้องสัมฤทธิ์ผลกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ ซึ่งวันดังกล่าวนั้น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ โปรดเกล้า ฯ ให้มีกรมตำรวจ หรือปัจจุบันเรียกว่า กองบัญชาการตำรวจแห่งชาติ ซึ่งวันนั้นคณะตำรวจทุกหมู่เหล่าก็สร้างความดี บำเพ็ญกุศลด้วยใบหน้าของตำรวจทุกท่าน ทุกนายยิ้มแย้มแจ่มใสเพียงไม่กี่ชั่วโมงก็มี

ข่าวแพร่สะพัดถึงการเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ เพียงเท่านั้น ตำรวจทั้งหลายทั้งปวงเปลี่ยนจากความยิ้มแย้มแจ่มใส กลับกลายเป็นเศร้าสลดใจถ้วนทุกหน้า ทั้งก่อนหน้านั้น ประชาชนคนในชาติก็แตกแยกความสามัคคี แบ่งสีแบ่งพรรคแบ่งพวกเห็นเด่นชัด แต่เมื่อข่าวอันมหาวิปโยคการจากไปของพระองค์ท่าน ก็หมุนเปลี่ยนแปลงกับกลายเป็นความสามัคคีปรองดอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต่างก็ปลอบโยนการเศร้าโศกรำพึงรำพัน น้ำตานองหน้าสุดจะบรรยายได้ ทั้งความสามัคคีนี่เอง เป็นสิ่งที่พระองค์ทรงมุ่งมั่นปรารถนาดังกล่าวกันว่า พระองค์มุ่งมั่นให้คนในชาติ ทั้งพระองค์ทรงแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชาติด้วยวิเทโศบาย กล่าวคือ

ขัดแย้ง	ให้เป็น	สอดคล้อง
ทำชาวเขา	ให้เป็น	ชาวเรา
ทำขัดข้อง	ให้เป็น	คลี่คลาย
ทำการเผชิญหน้า	ให้เป็น	หันหน้าเข้ามาประนีประนอมกัน
ให้ทุกคน	รักใคร่	สามัคคีกลมเกลียวกัน

ดังกล่าวมานี้หากคนในชาติทำได้ดังเจตนามุ่งมั่นของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ แล้ว เชื่อว่าประเทศชาติบ้านเมืองจะมีแต่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งปัจจุบันและอนาคตอย่างแน่นอน ทั้งเศรษฐกิจที่ทรงวางรากฐานไว้ให้คนในชาติรู้จักคำว่า **"เศรษฐกิจพอเพียง"** การที่พระราชทานว่า เศรษฐกิจพอเพียง ก็ทรงมุ่งมั่นให้คนในชาติรู้จักเก็บออมเพื่อความร่ำรวยในอนาคตนั่นเอง คำสั่งคำสอนทั้งหลายทั้งปวงนั้นล้วนแต่นำมาจากหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา สืบเนื่องที่พระองค์เข้าถึงธรรมะ และธรรมะเข้าถึงพระองค์ ดังครั้งที่สมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร ได้จัดประชุมครั้งที่ ๓๙ ณ หอประชุมพุทธมณฑล พระองค์ทรงโปรดเกล้า ฯ ให้เชิญคำพระราชปรารภไปอ่านในที่ประชุมนั้น ความว่า

"ทุกสิ่งทุกอย่างแปรเปลี่ยนไปเป็นธรรมดา สังคมก็เช่นเดียวกัน ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของโลก พระพุทธศาสนานั้น ถ้าหมายถึงคำสั่งสอนที่เที่ยงตรงตามพระพุทโธวาท แท้ ๆ แล้ว ย่อมมีความแน่นอนมั่นคงอยู่ในตัว เช่น ความดีก็เป็นความดี ความชั่วก็เป็นความชั่ว และ

ทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่ว อย่างปราศจากข้อสงสัย เหตุนี้ พระธรรมจึงชื่อว่า "อกาลิโก" คือ ถูกต้อง เที่ยงแท้ และไม่ประกอบด้วยกาล เหมาะที่จะน้อมนำมาประพฤติปฏิบัติเสมอ ไม่ว่ากาลไหน ๆ ข้อสำคัญชาวพุทธจะต้องขวนขวายศึกษาพุทธธรรมให้ทราบชัด แล้วน้อมนำมาปฏิบัติอย่างจริงจังด้วยการพยายามลดละ ความโลภ ความโกรธ ความหลง อันเป็นต้นเหตุแห่งการกระทำชั่ว กระทำผิด และกล้าที่จะบากบั่นกระทำสิ่งที่เป็นความดี โดยไม่ต้องกลัวว่าจะเป็นสิ่งที่พ้นสมัยหรือน่ากระดากอาย ถ้าชาวพุทธทำได้ดังนี้ ก็จะเป็นเหตุเกื้อกูลอย่างสำคัญ ที่จะช่วยจรรโลงรักษาพระพุทธศาสนาไว้ให้มั่นคงในทุกสถานะและในกาลทุกเมื่อ"

ดังจะชี้ชัดถึงพุทธธรรมที่แสดงออกถึงซึ่งความรู้สึก ความสามารถของพระองค์ ทั้งพระสติปัญญารอบรู้ในข้อธรรมต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วพระองค์ทรงพร่ำสอนพระราชโอรส พระราชธิดา ดังความตอนหนึ่งในหนังสือ **ตามรอยเท้าพ่อ** ความว่า **"ลูกต้องเป็นคนแข็งแรง ไม่แข็งกระด้าง ลูกพ่อต้องเป็นคนเรียบง่าย ไม่มักง่าย ลูกพ่อต้องเป็นคนอ่อนโยน ไม่อ่อนแอ"** คำสั่ง คำสอน เหล่านี้ หาก

ใครนำไปสอนลูกสอนหลานของตนเองก็จะเกิดการสร้างคนดีให้มีในครอบครัวของตนเอง นอกจากนี้เกียรติประวัติของพระองค์ที่ปรากฏแน่ชัดต่อประชาชนคนในชาติ การเสด็จพระราชดำเนินไปทุกหนทุกแห่งที่ประชาชนทุกข์ยากเดือดร้อน ไปเพื่ออะไร ก็เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชน เหตุนี้จึงทำให้ประชาชนในยุครัชสมัยของพระองค์ ทำให้ประชาชนลืมตาอ้าปากได้ ทำมาหากินใช้แบบเศรษฐกิจพอเพียง เพราะทุกชีวิตต้องพบอุปสรรคทั้งหลายทั้งปวง ผู้มีความคิดริเริ่มจึงเขียนไว้ตอนหนึ่งว่า

"ชีวิตอยู่เพื่อเงิน จะเจือทุกข์มาก
ถ้าอยู่เพื่อครอบครัว จะเหนื่อยมาก
ถ้าอยู่เพื่อความรัก จะเจ็บปวดมาก
ถ้าอยู่ด้วยความดี จะมีความสุขมาก ๆ"

ถ้าท่านผู้หนึ่งผู้ใดต้องการมีความสุข ก็ต้องปฏิบัติตามดังกล่าว มานี้ นับเป็นบาทเบื้องต้นประการหนึ่ง แท้จริงแล้วทุกชีวิตที่เกิดมาล้วนแต่มีอุปสรรคของชีวิตด้วยกันทั้งนั้น ทุกคนจึงต้องดิ้นรนไขว่คว้าหาความสุขที่แท้จริงของชีวิต อันชีวิตแต่ละชีวิตนั้น

แต่ละก้าว ของชีวิต ที่ลิขิต สู่เบื้องปลาย
สดชื่น หรือเหนื่อยหน่าย ขอเพียงใจ อย่าท้อแท้
แต่ละก้าว ของชีวิต อย่ายึดติด จนเกินแก้
ทุกสิ่ง ล้วนแปรผัน ถาวรแท้ นั้นไม่มี

เมื่อเราทราบดังกล่าวมานี้ ก็ต้องเร่งรีบสร้างความดี เริ่มต้นแต่บัดนี้ยังไม่สาย เพราะเรายังมีลมหายใจ อย่าปล่อยให้เราหมดโอกาส หมดลมหายใจ มันจะสายเกินไป เมื่อความดีเกิดกับตนเองแล้ว จะได้ชี้แนะนำให้ผู้อื่นหรือกัลยาณมิตรได้ทำตาม หากตนเองยังทำไม่ได้ ไฉนเลยจะไปชี้แนะให้ผู้อื่นทำตาม เพราะกัลยาณมิตรนี้มิได้หมายถึงเพื่อนที่ดีทั่วไปเท่านั้น แต่ยังหมายถึง บุคคลผู้เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติที่จะชี้แนะหนทางสว่างในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องให้กับผู้อื่น บุคคลใดมีกัลยาณมิตรที่ดี ชื่อว่าได้เป็นผู้มีบุญสะสมไว้ดีแล้ว ทุกคนจึงควรเลือกคบบุคคลเช่นนั้น เพราะเขาเป็นบุคคลที่หาได้ยากเป็นประการสำคัญ ดังธรรมโอวาทของพระธรรมเสนาบดีสารีบุตรกล่าวว่า

“ทำบุญด้วยตนเอง แต่ไม่ชวนผู้อื่น
อนาคตรวย แต่ขาดบริวาร
ชวนผู้อื่นทำบุญ แต่ตนเองไม่ทำ
อนาคตมีบริวาร แต่ยากจน
ไม่ทำบุญ และไม่ชวนผู้อื่น
ทั้งจน ทั้งขาด ที่พึ่งอาศัย
ทำบุญด้วยตนเอง และชักชวนผู้อื่น
ย่อมร่ำรวย และ มีบริวาร”

ดังกล่าวมานี้จึงเป็นเหตุเป็นผล ให้คณะเจ้าภาพได้ชักชวน พวกพ้อง น้อง พี่ ประกอบการบุญ การกุศล อันจะเป็นเสบียงในเบื้องหน้า ดังในครั้งพุทธกาล ในธรรมบทกล่าวว่า

นายธรรมิกเศรษฐีอุบาสก เป็นผู้ถึงธรรมะและธรรมะก็เข้าถึงเขาเช่นกัน ธรรมิกอุบาสกท่านนี้ รับใช้พระพุทธศาสนาอันมีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ตลอดชีวิตของธรรมิกอุบาสกสร้างความดีมาตลอดจนถึงกาลบั้นปลายของชีวิต ซึ่งระยะสุดท้ายของชีวิตนายธรรมิกอุบาสก นอนเจ็บไข้ทรมานร่างกายเป็นอันมาก นายธรรมิกอุบาสกรู้ตนเองว่ามรณกรรม

ใกล้เข้ามาแล้ว ด้วยเหตุนี้นายธรรมิกอุบาสกจึงเรียก บุตร - ธิดา เข้ามาพบแล้วกล่าวว่า **“ก่อนที่พ่อจะจากไป ประสงค์จำนงหมายอยากฟังเสียงพระธรรม ขอลูกได้ไปนิมนต์พระสงฆ์จากสำนักพระผู้มีพระภาคเจ้ามาสวด กล่าวธรรมให้พ่อฟังเป็นครั้งสุดท้าย”** เมื่อบรรดาลูก ๆ ของนายธรรมิกอุบาสกได้ฟังดังนี้ ก็มุ่งหน้าไปนิมนต์พระสงฆ์มาสวดสาธยายมนต์ เมื่อพระสงฆ์มาถึง ณ ที่นายธรรมิกนอนอยู่นั้น พระสงฆ์และนายธรรมิกจึงหารือกันว่า ประสงค์จะฟังธรรมหมวดไหน นายธรรมิกอุบาสก ขอนิมนต์ให้พระสงฆ์ทั้งนั้นได้สวดสาธยายในบท **“มหาสติปัฏฐาน”** เมื่อพระสงฆ์ได้ทราบ ก็เริ่มสวดมนต์บทดังกล่าว เพราะเสียงมนต์ไปถึงไหนมงคลก็ไปถึง ณ ที่นั้น ขณะที่พระสงฆ์กำลังสวดอยู่นั้น นายธรรมิกอุบาสก ก็กล่าวว่า **“หยุดก่อน หยุดก่อน หยุดก่อน”** เมื่อพระสงฆ์ได้ยินคำนี้ก็หยุดสวด แล้วก็ลุกจากที่นั่งสวดกลับสู่วัด ส่วนบรรดาลูก ๆ ของนายธรรมิกอุบาสก ก็ได้แต่นึกว่า พ่อเข้าถึงธรรมะ ธรรมะเข้าถึงพ่อ แต่ที่สุดในสุดท้ายแห่งชีวิตก็กลัวความตาย ครั้นเมื่อพระสงฆ์กลับไปแล้ว นายธรรมิกก็ลืมตาขึ้น ไม่เห็นพระที่สวดเลย เหตุนี้นายธรรมิก

อุบาสกจึงถามลูกๆว่าพระท่านไปไหนแล้ว ทำไมไม่สวดให้จบ บรรดาลูก ๆ ของเขาก็กล่าวว่า ขณะที่พระกำลังสวดอยู่นั้น พ่อได้กล่าวให้พระหยุดสวดถึง ๓ ครั้ง พระท่านจึงได้หยุดสวดแล้วกลับวัดไป ฝ่ายนายธรรมิกอุบาสก ก็กล่าวให้ลูก ๆ ของตนฟังว่า พ่อตั้งใจจะฟังพระสวดจนจบ แต่ขณะนั้นมีราชรถพร้อมด้วยเทพบุตรที่มากับราชรถนั้นมารับพ่อเรียกเชิญพ่อให้ขึ้นราชรถนั้น พ่อจึงกล่าวว่าให้หยุดก่อนถึง ๓ ครั้ง เนื่องจากพ่อประสงค์มุ่งมั่นที่จะฟังพระสวดให้จบก่อน แต่บรรดาลูก ๆ ของนายธรรมิกอุบาสกไม่เห็นราชรถที่พ่อกล่าวก็พากันไม่เชื่อ ด้วยเหตุนี้นายธรรมิกอุบาสกจึงให้ลูกของตนไปหาพวงมาลัยมาหนึ่งพวง เมื่อได้พวงมาลัยมาแล้ว จึงบอกลูกให้ตั้งใจอธิษฐาน หากมีราชรถมาจริงขอให้พวงมาลัยนี้จงไปคล้องที่ราชรถนั้นเถิด แล้วลูกของนายธรรมิกอุบาสกก็โยนพวงมาลัยนั้นขึ้นสู่อากาศ ทันใดนั้นแทนที่พวงมาลัยจะตกลงพื้นกับลอยอยู่กับที่บนนภากาศนั้นเนื่องจากพวงมาลัยนั้นได้ลอยติดอยู่ที่ราชรถนั้น แต่บรรดาลูก ๆ ของนายธรรมิกอุบาสกไม่เห็นเพราะเป็นของทิพย์ เมื่อเป็นเช่นนี้บรรดาลูก ๆ ของธรรมิกอุบาสกก็เชื่อคำของพ่อที่

กล่าวมานั้นเป็นความจริง จากนั้นนายธรรมิกอุบาสกจึงขอให้ลูกไปนิมนต์พระสงฆ์มาสวดให้พ่อฟังจนจบเถิด ลูก ๆ ของนายธรรมิกอุบาสกจึงไปนิมนต์พระสงฆ์มาสวดอีกวาระหนึ่ง เมื่อพระสงฆ์สวดจบแล้ว และกลับวัดเรียบร้อย นายธรรมิกอุบาสกจึงกล่าวหัวข้อธรรมแก่บรรดาลูก ๆ ของตนให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลในธรรม เพื่อที่จะได้ไปจุติภพภูมิเดียวกันกับพ่อ จากนั้นนายธรรมิกอุบาสกก็ถึงแก่มรณกรรม ไปบังเกิดในสรวงสวรรค์ เพราะเกียรติประวัติคุณงามความดีที่ตนเองทำ เพราะทุกสรรพสิ่งย่อมนำไปปรโลกไม่ได้ นอกจากคุณงามความดีที่เป็นคุณสมบัติตามไปในปรโลกได้ เพราะทุกชีวิตเกิดมาแล้วต้องจากไปเป็นธรรมดาของชีวิต ดังคำกล่าวว่า

"ช้างม้าเมียมิ่งแก้ว เงินทอง
ตัวมิตายจักปอง ย่อมได้
ชีวิตสิ่งเดียวของ หายาก
ใช่ประทีปเทียนใต้ ดับแล้วจุดคืน"

ทั้งนี้ชีวิตเรามีคุณค่าเพราะการกระทำ

"ร่างกายคนเรา มีแต่เสื่อมลงไปทุกวัน
แต่บุญกุศลที่เราได้ทำ ไม่มีวันสูญหาย

มีแต่จะกลายเป็น แสงสว่าง
ส่องทางเดิน ชีวิตเรา
ให้พบแต่สิ่งดีๆและมีความสุข ตลอดนิรันดร์"

พระบาลีบทหนึ่งความว่า

"รูปํ ชีรติ มจฺจานํ นามโคตฺตํ น ชีรติ"

"แม้ชีวิตสิ้น แต่ชื่อเสียงเกียรติคุณ ยังคงอยู่ตลอดไป"

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงจากไปเพียงพระวรกายเท่านั้น แต่เกียรติประวัติคุณงามความดีจะเป็นอนุสาวรีย์ยกย่องเชิดชูเกียรติสืบไป ดังกล่าวไว้เบื้องต้นเป็นบทเทศนาโวหารนั้นท่านทั้งหลายใน ณ ที่นี้ คงเข้าใจและคิดว่า กล่าวนะโมเกิน ๓ จบ ก็ถูกต้องในที่นี้ หากท่านสังเกตเมื่อกล่าว นะโม ๓ จบแล้ว จะหยุดเว้นระยะหนึ่ง จึงกล่าว **"นะโม"** อีกหนึ่งจบ จึงกล่าวได้ว่าในวันนี้ ณ ที่นี้จะชี้แจงแสดงเรื่องนะโม นั่นเอง **"นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส"** ซึ่งแปลว่า **"ขอความนอบน้อม (จงมี) แด่พระผู้มีพระภาคอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์นั้น"** ซึ่งนะโมนี้จะแบ่งออกเป็น

๕ วรรค กล่าวบุคคล ๕ ท่าน ได้กล่าวเพื่อบูชาพระพุทธองค์ กล่าวคือ

คำว่า **"นะโม"** หมายถึง **พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงเป็นใหญ่กว่า มนุษย์ เทพยดา พราหมณ์ มาร ยักษ์ และสัตว์ทั้งปวง** ผู้กล่าวคือ **สาตาคิรียักษ์**

คำว่า **"ตัสสะ"** หมายถึง **ขอบูชา ขอนอบน้อม ขอนมัสการ**ผู้กล่าวคือ **อสุรินทราหู**

คำว่า **"ภะคะวะโต"** หมายถึง **พระผู้มีพระภาค ทรงเป็นผู้จำแนกธรรมอันยิ่ง อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า** ผู้กล่าวคือ **ท้าวจาตุมหาราช** (กล่าวพร้อมกันทั้ง ๔ องค์)

คำว่า **"อะระหะโต"** หมายถึง **อรหันต์ เป็นผู้ไกลจากกิเลส ไกลจากเครื่องข้องทั้งปวง** ผู้กล่าวคือ **ท้าวสักกะเทวราช**

คำว่า **"สัมมาสัมพุทธัสสะ"** หมายถึง **ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ด้วยพระองค์เอง ทรงรู้ดี รู้จริง รู้ยิ่ง กว่าผู้รู้อื่นใด** ผู้กล่าวคือ **ท้าวมหาพรหม**

ด้วยเหตุนี้พ่อแม่พี่น้องเหล่าชาวพุทธ จะประกอบพิธีกรรมในทางพระพุทธศาสนาใดๆ จึงต้องกล่าวนะโม ๓ จบเป็นเบื้องต้น นอกจากจะเกิดความตั้งใจบูชาทั้งทางวาจา

แล้ว โบราณยังสอนไว้ว่า เวลาจะตัดผมไฟ หรือ ขลิบผมให้เด็กพอครบ ๗ ขวบ หรือ ๑ เดือน ท่านผู้รู้ยังถือเอาคำว่า **"นโม ตสฺส"** เป็นคำภาวนาเวลาตัดผมหรือขลิบผมเด็ก หรือแม้กระทั่งเวลาตัดผมเจ้านาคก็พึงใช้ **"นโม ตสฺส"** คำนี้ได้

ก็แล พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ก็ทรงประกอบไปด้วยความอ่อนน้อมถ่อมพระองค์ ดังจะเห็นได้เวลาทรงเสด็จทรงงาน จะเข้าถึงประชาชน และประชาชนก็เข้าถึงพระองค์ พระองค์ได้แต่ช่วยเหลือเกื้อกูลให้แก่ประชาชน ด้วยเหตุนี้ ประชาชนจึงนอบน้อมพระองค์ท่านเสมือนพระองค์ท่านได้นั่งอยู่ในใจของประชาชน จึงเป็นเหตุ เป็นปัจจัย ให้ประชาชนนอบน้อมต่อพระองค์ท่านตราบนิรันดร์กาล

อนึ่ง บัดนี้ท่านได้เข้าวัด ได้เข้าถึงธรรมะ ธรรมะเข้าถึงท่าน ทั้งขอฝากแง่คิดไว้สักนิด คือ

วัดไม่เข้า เหล้าไม่ขาด บาตรไม่ใส่ไม่ไหว้พระ
เรื่องธรรมะ ไม่เคยสน คนไฉน
ไม่มีศีล ไม่มีธรรม ประจำใจ
เกิดเป็นไทย ใจเป็นทาส อนาถเอย

อารมณ์เย็น ใจดี ไม่ขี้โกรธ
ไม่มีโทษ กวนใจ ให้หม่นหมอง
มีเมตตา มีปัญญา น่าใฝ่ปอง
โลกทั้งผอง ยิ้มให้กัน สุขสันต์เอย

อิทํ กุสลํ ปุญฺญํ พลํ โหตุ ขออำนาจแห่งการแสดงชี้แจงธรรมกถาที่กล่าวมาด้วยกุศลจิต เต็มไปด้วยจิตใจไมตรีให้ที่ประชุมนี้ได้สดับตรับฟังแล้วนี้ จงเป็นเหตุปัจจัยให้ทุกท่านจงมีสุขภาพแข็งแรง ชื่อเสียง เกียรติยศ มั่งมีไพบูลย์ ขอคณะท่านเจ้าภาพทั้ง ๒ คณะ ประกอบด้วย คณะเจ้าหน้าที่สถานีตำรวจนครบาลสำเหร่ และ บริษัท เลิศลอย จำกัด ที่ได้มุ่งมั่นสมเจตนามโนรส ให้ผลพลังอานิสงส์ที่บำเพ็ญกุศลถวายเป็นพระราชกุศล แด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ขอดวงพระวิญญาณของพระองค์ได้โปรดรับอนุโมทนา ผลานิสงส์นี้จะได้สำเร็จเป็นปัตตานุโมทนามัยในเบื้องหน้านั้น.

ดังชี้แจงแสดงมา ขอหยุดลงคงไว้ ณ เพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ ขอถวายพระพร

พระธรรมเทศนา

ส่งเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฯ

สู่สวรรคาลัย

โดย พระพิศาลประชานาถ

วันอาทิตย์ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

ปญฺญวา พุทฺธิสมฺปนฺโน วิธานวิธิโกวิโท
กาลญฺญู สมยญฺญู จ ส ราชวสตึ วเสติ

มงคลสมัย ณ บัดนี้จักได้แสดงพระธรรมเทศนาอนุโมทนามหาบุญกุศลที่คณะบุญดอยตุงสุวรรณรัตน์มณฑาทิพย์ พร้อมด้วยคณะศรัทธาผู้แสวงบุญบารมี ได้เชิญห่มผ้าองค์พระพุทธ ประธานในอุโบสถ และองค์ประธานในวิหารนามว่าหลวงพ่อฉิม ณ วัดสุทธาราม ในวันนี้ นอกจากคณะจะได้ร่วมบุญในส่วนนี้ ท่านทั้งหลายทราบว่าที่วัดสุทธารามได้มีการบำเพ็ญพระราชกุศล ถวายเป็นพระราชกุศลในการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ จวบ ณ วันนี้ได้ ๑๗ วัน การที่คณะของท่านทั้งหลายได้ระลึกนึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน นับเป็นเรื่องมงคลที่ได้แสดงออกถึงความมีน้ำใจ ตอบแทนพระคุณอันหาที่สุดมิได้ของพระองค์ท่าน ทุกภาคส่วนได้บำเพ็ญ

ตนเอง สร้างกุศล สร้างความดีให้ก่อเกิดกับตัวเอง จากนั้นจะได้ถวายเป็นพระราชกุศล เพื่อพระองค์จะได้ร่วมรับอนุโมทนา บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนาเป็นที่ตั้ง เพราะทุกชีวิตเมื่อก่อเกิดมาแล้ว ย่อมประสบความสุข ความทุกข์ คลุกเคล้าผสมกลมกลืนกันไป สุดแต่ใครจะสร้างกุศลกรรมดีหรือชั่ว ซึ่งเป็นผลของการกระทำนั้น ๆ ทุกตัวตนสัตว์ย่อมได้รับผลของกรรมนั้นๆ ตลอดพระชนม์ชีพของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นั้น ในตลอดรัชกาลของพระองค์ พระองค์ได้ทุ่มเทพระวรกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถของพระองค์ที่ได้ศึกษามีประสบการณ์ นำมาพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองให้มีความผาสุก ประชาชนได้มีการศึกษาดี ประชาชนได้พัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อนำมาสนองพระเดชพระคุณที่พระองค์ได้พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ทางฝ่ายอาณาจักรในรัชสมัยของพระองค์ได้มีวิกฤตการณ์มากมาย ทั้งความขัดแย้งของคนในชาติ ภัยธรรมชาติ ที่เกิดขึ้น วิกฤตความขัดแย้งรุนแรงของคนในชาติกล่าวได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ พระองค์ได้มีพระราชดำรัสถึงสถานการณ์ใจความ

ตอนหนึ่งว่า **"วันนี้นับเป็นวันมหาวิปโยคของประเทศ"** พระองค์ขอร้องให้ทุกฝ่ายที่มีความขัดแย้งให้กลับกลายเป็นความสอดคล้อง ให้หันหน้าปรึกษาสามัคคีกลมเกลียวต่อกัน ครั้งนั้นประชาชนจึงสงบสุขได้ ต่อมาก็มีความขัดแย้งเกิดขึ้นอีกหลายวาระ แต่ในที่สุดพระราชดำรัสแต่ละครั้งนั้นก็เสมือนหนึ่งสะกดจิตใจคนในชาติให้หันมาปรึกษาและมีความสามัคคีกัน ยามมีภัยธรรมชาติ พระองค์พระราชทานความช่วยเหลือ ไม่เลือกว่าคนนั้นเป็นชาวเขา คนนี้เป็นคนภาคนั้น ไม่ว่าทุกส่วนของประเทศ ภาคไหนก็ตาม เมื่อได้รับภัยธรรมชาติ พระองค์ก็ทรงเสด็จด้วยพระองค์เองเสด็จไปทุกหนทุกแห่งที่มีประชาชนพักพิงอาศัยอยู่ แม้ยามค่ำคืนพระองค์ก็ทรงงานต่าง ๆ เพื่อก่อเกิดโครงการพระราชดำริ โครงการสร้างงานให้ประชาชนคนในชาติทั้งการเอาชนะอุปสรรคทั้งหลายทั้งปวง ดังกล่าวมานี้นับเป็นส่วนน้อยนิดเท่านั้น อันความรู้ความสามารถเป็นพยานว่าพระองค์ทรงปราดเปรื่องปานใด เหตุนี้ชาวโลก เมื่อแลเห็นพระราชจริยวัตร พระราชกรณียกิจ ที่พระองค์ทรงคิดค้นเพื่อประชาชนคนในชาติ องค์กรต่าง ๆ ของโลก และ

ในประเทศ จึงถวายนามพระองค์หลากหลายเช่น กษัตริย์เกษตร พระบิดาแห่งฝนหลวง เมื่อพระองค์ได้พระราชทานความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างที่ยากจะหาผู้หนึ่งผู้ใดมาเทียบเคียงได้ พระองค์จึงได้นั่งอยู่ในใจของประชาชนทุกหมู่เหล่า พระองค์ทรงอยู่เหนือความขัดแย้งของคนทั้งปวง ดังปรากฏเห็นเด่นชัด พระราชกระแสที่พระราชทานแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า ไม่ว่าจะเป็นพรปีใหม่ พระราชดำรัสในวาระที่พระราชทานปริญญาบัตร ล้วนแต่สามารถนำไปขบคิดเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นสิริมงคลกับตนเอง ด้วยเหตุนี้คนไทยจึงได้ถวายนามพระองค์ว่า "**เป็นพระบิดาของคนในชาติ**" ที่เรียกว่า "**วันพ่อแห่งชาติ**" หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า "**๕ ธันวามหาราช**" อันเป็นการประกาศให้ชาวโลกรู้ว่าพระมหากษัตริย์ไทย มิได้อยู่อย่างสุขสบายแม้ในพระราชวังจิตรลดา ซึ่งเรียกกันว่า "**บ้านของพ่อ**" นั้นเต็มไปด้วยการหว่านพืช การปลูกข้าว ลงไปในแปลงสาธิตเลี้ยงสัตว์น้ำต่าง ๆ ผลิตน้ำผลไม้นานาชนิด ดังกล่าวมานี้ยังตราตรึงใจของประชาชนมิรู้ลืม ตราบเท่าชีวิตจะหาไม่ พระองค์ได้ดูแลทุกข์สุขของประชาชนนับตั้งแต่เกิดจวบจน

สิ้นชีวิต พระองค์ไม่ทอดทิ้งประชาชน พระองค์คอยช่วยเหลือ คอยให้กำลังใจ คอยให้คำชี้แนะคนในชาติมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สมดังพระบาลี ที่กล่าวว่า **"วิสฺสาสา ปรมา ญาติ ความคุ้นเคยเป็นญาติอย่างยิ่ง"** พระบาลีบทนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงปรารถนาให้คนในชาติเป็นประดุจหนึ่งญาติพี่น้องกัน เพราะชีวิตคนเราสั้นนัก จงทำในสิ่งที่ชอบ และรับผิดชอบในสิ่งที่ทำ เพราะอดีตกับปัจจุบันมันห่างกันเพียงแค่เศษเสี้ยววินาทีเดียวเท่านั้น ด้วยเหตุนี้เมื่อเราได้เกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์ จึงนับว่ามีบุญ มีวาสนาค้ำจุนให้ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ และได้พบพระพุทธศาสนา เพราะเหตุนี้พระองค์ท่านจึงศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แล้วจึงนำหลักธรรมนั้น ๆ มาพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองเป็นหลักสำคัญ เพราะทุกชีวิตเกิดมาแล้วต้องมีหลักของการทำดี ในคำสอนของพระพุทธเจ้า ถ้าคิดได้ดังนี้ ชีวิตเราเมื่อเกิดมาแล้ว

อย่าอิจฉาใคร คนเราเกิดมาแล้ว
มีต้นทุนไม่เท่ากัน การเปรียบตนเอง
กับคนอื่นเป็นการหา ความทุกข์ใส่ตน

เพราะความคิด เป็นสิ่งที่ทรงพลังมาก
สุขหรือทุกข์ของมนุษย์ อยู่ที่วิธีคิด
ถ้าคิดเป็นก็พ้นทุกข์ ถ้าคิดไม่เป็นก็เพิ่มทุกข์
ทุกปัญหา ทุกวิกฤต
มีไว้เพื่อฝึกฝน ให้ก่อเกิดสติปัญญา

ดังกล่าวมานี้ สิ่งที่ดีก็จงเก็บนำไปเป็นแง่คิด สิ่งใดที่ตนเองรู้ว่าบกพร่องก็ปรับปรุงแก้ไข การแก้ไขความผิดพลาดของชีวิต เป็นสิ่งที่ดีงาม ถ้ารู้ว่าเดินทางผิดแล้ว ไม่แก้ไขชีวิตจะเอาดีได้อย่างไร สมดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า

จะแน่วแน่ แก้ไข ในสิ่งผิด
จะรักชาติ จนชีวิต เป็นผุยผง
จะยอมตาย หมายให้ เกียรติดำรง
จะปิดทอง หลังองค์ พระปฏิมา

อีกตอนหนึ่งที่พระราชทานให้ขบคิดว่า "ชาติบ้านเมือง คือชีวิต เลือดเนื้อ และสมบัติของเราทุกคน และการดำรงรักษาชาติประเทศนั้น มิใช่หน้าที่ของบุคคลผู้ใดหมู่ใด โดยเฉพาะ หากแต่เป็นหน้าที่ของทุก ๆ ฝ่าย ทุก ๆ คน"

ดังพระราชดำรัสนี้จึงเป็นหน้าที่ของชนทุกหมู่เหล่าที่ต้องร่วมด้วยช่วยกันทำให้ชาติบ้านเมืองอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยยึดมั่นหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เพราะผู้มีปัญญา มีความรู้ มีความสามารถ เท่านั้นจึงจะรู้คุณค่าของพระธรรม อันพระธรรมคือคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงมักกล่าวกันว่า

"คนเราต้องมี ศีลธรรม" **ศีล** แปลว่า **ปิด, ธรรม** แปลว่า **เปิด**

"ศีล" ให้ความหมายว่า **"ปิด"** นั้น หมายถึง **"ปิด"** เพื่อไม่ให้คนทำชั่วหรือเลวทราม

"ธรรม" ให้ความหมายว่า **"เปิด"** นั้น หมายถึง **"เปิด"** ให้คนทำความดี

ดังนั้นทุกคนควรจะถามตนเองว่า วันนี้ทำความดีกันแล้วหรือยัง หาก **"ช้า"** จะได้ชื่อว่า **"ประมาท"** เพราะคนที่ประมาทนี้ไม่พบกับความสำเร็จ ตรงกันข้ามจะพบแต่ปัญหาอยู่เรื่อยไป ดังกล่าวไว้เบื้องต้นว่า **"คนนั้นต้องรู้จักหลักการจึงจะรักษาตัวให้อยู่รอดได้"** ดังความว่า

คนต้องมีหลัก พักต้องมีบ้าน
วัวต้องมีลาน บ้านต้องมีรั้ว
ครอบครัว ต้องมีศีลธรรม

ทั้งนี้เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน การให้อภัยซึ่งกันและกันเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งการดำเนินชีวิตให้ราบรื่นไม่มีอุปสรรค ซึ่งเป็นความปรารถนาของปวงชนชาวไทย ด้วยเหตุนี้พระองค์จึงให้สติ ให้กำลังใจ ดังพระราชดำรัสเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยว่า **"วิถีชีวิตมนุษย์นั้น จะให้มีแต่ความปกติสุขอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องมีทุกข์ มีภัย มีอุปสรรค ผ่านเข้ามาด้วยเสมอ ยากจะหลีกเลี่ยงพ้น ข้อสำคัญอยู่ที่ ทุก ๆ คนจะต้องเตรียมกายเตรียมใจ และเตรียมการไว้ให้พร้อมทุกเวลา เพื่อเผชิญและแก้ไขความไม่ปกติเดือดร้อน (ทั้ง) นั้น ด้วยความไม่ประมาท ด้วยเหตุผล ด้วยหลักวิชา และด้วยสามัคคีธรรม จึงจะผ่อนหนักให้เป็นเบาและกลับร้ายให้กลายเป็นดีได้"** ในพระราชดำรัสนี้ จะสอนสั่งให้เข้าถึงเข้าใจแล้วนำไปพัฒนา ทั้งยังมีความสุขุมลุ่มลึก เนื่องจากองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ให้กับคนทั่วทั้งโลก เพื่อนำ

ไปปฏิบัติ กล่าวคือ โลกธรรม ๘ ประการ ท่านได้กล่าวไว้ว่า

“มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ ก็เสื่อมยศ มีสุข มีทุกข์ มีสรรเสริญ ก็มีนินทา” นี้คนในโลกจะหลีกเลี่ยงไม่พ้น เหมือนหนึ่งการที่ท่านทั้งหลายทั้งปวงเชิญผ้ามาถวาย ห่อ ห่ม พระประธาน มีแต่ผู้คนยกย่องชมเชย ด้วยกันทั้งบ้าน ทั้งเมือง นอกจากบุคคลที่มีอคติต่อพระพุทธศาสนา มีอคติ ต่อเจ้าภาพ หรือไม่มีความสามารถทำได้อย่างนี้ก็ริษยา ติเตียนผู้อื่นอยู่เรื่อยไป ดังคำโบราณ ท่านได้กล่าวไว้ว่า

อันนินทา กาเล เหมือนเทน้ำ
ไม่ชอกช้ำ เหมือนเอามีด มากรีดหิน
แม้องค์พระ ปฏิมา ยังราคิน
คนเดินดิน หรือจะสิ้น คนนินทา

ด้วยเหตุนี้ทุกชีวิตจึงต้องกล้าทำ ทำแต่สิ่งที่ดี ๆ เมื่อทำแล้วจะแหงนหน้าดูฟ้าก็ไม่อายฟ้า ถึงจะเดินก้มหน้าดูดิน ก็ไม่อายดิน เดินอย่างอกผายไหล่ผึ่งสง่างาม อีกตอนหนึ่งพระราชดำรัสนั้นกล่าวถึง **“ทั้งนั้นด้วยความไม่ประมาท”** ดังคำพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเป็นพระวาจาครั้งสุดท้าย ให้พุทธบริษัทตั้งมั่นอยู่ **“ด้วยความไม่ประมาท”** เพราะ

ทุกวันนี้ประชาชนตั้งอยู่ด้วยความประมาท สังคมไทยจึงเดือดร้อนวุ่นวาย เหตุที่ให้คนเป็นทุกข์ก็สืบเนื่องมาจากไม่รู้จักตัวตน ไม่รู้จักพอ เพราะตัว **"อวิชชา"** ความไม่รู้ประกอบกับความโลภ ความโกรธ ความหลง มัวเมาในชีวิต

ในการกระทำดีของผู้อื่น
บางคนอาจหัวเราะเยาะเรา
บางคนอาจใส่ร้ายป้ายสีเรา
บางคนอาจอิจฉาริษยาเรา
บางคนอาจไม่อยากเห็นเราได้ดี
บางคนอาจจะนินทาเรา

ด้วยเหตุนี้เราผู้มีปัญญาต้องคิดเสมอว่า **"ไม่เป็นไร"** เพราะมีอีกหลายสิบล้านคนที่ชมเรา ประการสำคัญ รักเราด้วยใจจริง เหตุเพราะในโลกนี้มีคนโง่มากกว่าคนฉลาด หรือคนฉลาดมากกว่าคนโง่ ท่านจึงเปรียบเทียบไว้ว่า **"เขาวัว เขาควาย ขนวัว ขนควาย ไหนมากกว่ากัน"** ก็ต้องตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า **"เขาวัว เขาควาย มีน้อยเพียงคู่เดียว"** คนมีปัญญาจึงมีน้อย เมื่อเป็นเช่นนี้ คนมีปัญญาจึงหลีกเลี่ยงไปหารสพระธรรม แสวงหาความสุขด้วยการ

บริจาคทาน ด้วยการคืนความสุขสู่ประชาชน คืนกำไรให้กับสังคม หาความสุขใส่ตัวด้วยการหลบหลีกไปทำบุญที่โน้น ที่นี่ หลีกเลี่ยงแสวงหาโมกขธรรม เพื่อฝึกจิตเข้าถึงธรรม ให้ได้แลเห็นแสงสว่างด้วยตนเอง กล่าวคือ เห็นความวุ่นวายทางจิตใจจึงหลีกเข้าห้องกรรมฐานฝึกจิตใจตนเองให้ได้ปัญญาและมีสติดังพระบาลียกไว้เป็นบทเทศนาบรรหารว่า **"ปญฺญวา พุทฺธิสมฺปนฺโน วิธานวิธิโกวิโท กาลญฺญู สมยญฺญู จ ส ราชวสตึ วเสติ"** ความว่า **"ผู้มีปัญญา ถึงพร้อมด้วยความรู้ ฉลาดในวิธีจัดการงาน รู้กาลและรู้สมัย เขาพึงอยู่ในราชการได้"** ดังกล่าวจึงเชิญพระบาลียกไว้นี้ เห็นได้ว่าทุกคนทุกท่านล้วนแต่มีปัญญาในการกอบโกยเกียรติประวัติเกียรติคุณ เพื่อหนุนนำส่งเสริมให้ตนเองได้มีเสบียงทั้งภพนี้และภพหน้า เพราะทุกคนนั้นต้องรู้จักตัวเองก่อน รู้จักช่วยเหลือตนเอง ดังพระบาลีตอนหนึ่งซึ่งเราท่านทั้งหลายจำได้ว่า **"อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ โก หิ นาโถ ปโร สิยา ตนแล เป็นที่พึ่งแห่งตน คนอื่นใครเล่า จะเป็นที่พึ่งได้"** เพราะเหตุนี้ คนโง่จึงเปรียบเสมือนคนตาบอด แม้มีเหล็กร้อน ๆ เผาไฟอยู่ก็

ยังเดินเข้าไปในความร้อนนั้นได้ ผิดกับผู้ที่มีสติปัญญา ใจไม่มืดบอด เพราะเป็นคนฉลาดจึงเดินเข้าหารสพระธรรม คือคำสอนของพระพุทธเจ้า โง่กับฉลาดจงเลือกเอา ดูเอง รู้เอง พิจารณาไตร่ตรอง ให้เข้าใจถึงความ ผิด ชอบ ชั่ว ดี ทั้งแยกแยะให้เป็น ทั้งอย่างหยาบ อย่างกลาง และอย่างละเอียด เพียงเท่านี้ก็ขึ้นชื่อว่ามีปัญญาแล้ว สืบเนื่องจากการไตร่ตรองไว้ดีแล้ว ทุกท่านจึงนำเอาทรัพย์สินของตนเองสลับสับเปลี่ยน ทำทรัพย์สมบัติให้เป็นคุณสมบัติ เพื่อเป็นเสบียงในวันข้างหน้าในภพข้างหน้า ด้วยตัวปัญญาเป็นที่ตั้ง ดังกล่าวมานี้ทุกท่านในที่นี้จึงมีคุณสมบัติงดงามทั้งภายนอกภายใน แม้สร้างสะสมความดีแล้ว ยังสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เมื่อสร้างสมความดีแล้วยังน้อมเกล้าถวายเป็นพระราชกุศล เพื่อพระองค์ได้ร่วมรับอนุโมทนาบุญจะได้เป็นปัตตานุโมทนามัยในสวรรคาลัย นี่เป็นเป้าหมายในการบำเพ็ญมหากุศลที่ประกอบด้วยปัญญานั่นเอง ทั้งวันนี้ท่านได้ทำมหากุศลยิ่งใหญ่ นอกจากได้ถวายผ้าอันงดงามประณีต บรรจงทำด้วยความวิริยะเป็นอันมาก ได้ถวาย

อาหาร ถวายกัปปิยภัณฑ์ ผ้าไตรจีวร สิ่งของอันสมควรแก่สมณบริโภคนี้ เปรียบดั่งได้ถวายมหาสังฆทาน เพื่อประกาศให้ทวยเทพเบื้องบนทุกหมู่เหล่า องค์อินทร์พรหมยมยักษ์ท้าวเวสสุวรรณ จะได้มาร่วมรับอนุโมทนาให้แผ่ไพศาลไปทั่วหมื่นจักรวาล ดังมีเรื่องตามตำนานเล่าขานกันว่า มีเจ้าเมืองแห่งหนึ่งมีธิดาเพียงคนเดียว เจ้าเมืองรักเท่าดวงใจของตนเอง ด้วยเหตุนี้เจ้าเมืองเกรงว่าธิดาของตนเองจะหาความสุขไม่ได้ ขาดเพื่อนพ้องน้องพี่ แม้จะมีบริวารอยู่หลายคนคอยเอาอกเอาใจให้กับธิดาของตนเองอยู่แล้ว เจ้าเมืองก็สังเกตเห็นว่าคนเหล่านั้น หาความจริงใจให้กับธิดาของตนเองไม่ได้ ด้วยเหตุนี้เจ้าเมืองจึงเสาะแสวงหาบุคคลที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมทั้งภายในและภายนอก วันหนึ่งเจ้าเมืองได้ทราบเกียรติประวัติอันงดงามของครอบครัวหนึ่งซึ่งอยู่ห่างไกลออกไปทางท้ายเมือง เจ้าเมืองท่านนี้ถึงกลับเดินทางไปด้วยตนเอง เมื่อไปถึงเรือนของครอบครัวนี้ ซึ่งอยู่ด้วยกันสี่คน คือ พ่อแม่และลูกสาวอีกสองคน สามีภรรยาเมื่อเห็นเจ้าเมืองมาถึงเรือนตนก็ทำอะไรไม่ถูก มือไม้สั่นไปหมด เกรงว่าตนเองทำผิดกระบิลบ้าน

กระบิลเมืองจึงต้อนรับตามมีตามเกิด เมื่อเจ้าเมืองเห็นเช่นนั้นจึงกล่าวว่า **“อย่าตกใจ ที่มาวันนี้ก็เพื่อจะมาขอสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากท่านเท่านั้น”** สองสามีภรรยาจึงรีบตอบว่า **“ท่านเจ้าเมืองต้องการสิ่งใด ยกให้ได้ทั้งหมด”** เมื่อเจ้าเมืองได้ยินดังนั้นจึงกล่าวว่า **“จริงหรือ”** สองสามีภรรยาจึงกล่าวตอบว่า **“จริงแท้แน่นอน”** เจ้าเมืองจึงตอบว่า **“ไม่ขอพูดอ้อมค้อมขอกล่าวตรง ๆ ว่า ที่มาวันนี้ ก็เพื่อมาขอธิดาของท่านเพื่อนำไปเป็นเพื่อนหรือพี่เลี้ยงให้กับลูกสาวของเรา”** เมื่อได้ยินดังนั้นสองสามีภรรยาก็กระอักกระอ่วน แล้วตอบไปว่า **“ยินดียกให้ แต่ท่านเจ้าเมืองต้องการลูกสาวคนไหน”** ท่านเจ้าเมืองตอบว่า **“จะคนใดคนหนึ่ง หรือทั้งสองคนก็ยินดี”** ฝ่ายสองสามีภรรยาก็ตัดใจยกให้ทั้งสองคน เพื่อจะได้เป็นเพื่อนซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันยามยาก เมื่อเจ้าเมืองได้ยินการยกให้ก็ดีใจยิ่งนัก ทั้งกล่าวว่า **“แล้วลูกสาวท่านทั้งสองอยู่ไหน”** ฝ่ายสามีภรรยาก็กล่าวว่า **“ขณะนี้ ลูกทั้งสองไปทำบุญที่วัด สักครู่ก็จะกลับ ขอให้ท่านเจ้าเมืองกลับไปก่อนเมื่อลูกสาวมาก็จะนำไปมอบให้ที่เมือง”** ฝ่ายเจ้าเมืองก็เกรงว่า ถ้ากลับก่อน เมื่อลูกสาวทั้งสองกลับมา หรือสามี

ภรรยาเปลี่ยนใจ ก็จะไม่ได้ลูกสาวของสามีภรรยากลับไปเป็นเพื่อนหรือพี่เลี้ยงลูกสาวตน ด้วยเหตุนึกคิดเช่นนี้ เจ้าเมืองจึงบอกว่าจะคอยรับลูกสาวทั้งสองคนไปด้วยกัน ขณะเดียวกันลูกสาวของสามีภรรยาก็กลับมาพอดี เจ้าเมืองเห็นกิริยามารยาทก็พึงพอใจ ทั้งนี้สองสามีภรรยาก็กล่าวกับลูกสาวของตน เมื่อกล่าวจบ เพื่อเป็นการตอบแทนพระคุณของบิดามารดาของตนแล้ว นางทั้งสองก็ยินดีไปอยู่กับเจ้าเมือง ด้วยเหตุนี้ เจ้าเมืองจึงตอบแทนด้วยคนรับใช้ให้เงินทองเป็นจำนวนมากเป็นการตอบแทนน้ำใจไมตรีของสามีภรรยาคู่นี้ ครั้นเมื่อเจ้าเมืองได้ลูกสาวทั้ง ๒ คนของเขามาแล้ว ก็นำมาสู่บ้านเมืองดูแลให้เป็นพี่เลี้ยง ทั้งยกย่องให้ดูแลธิดาของตนเอง กาลต่อมาธิดาของเจ้าเมืองไม่สบายมาก นางทั้งสองจึงได้ดูแลธิดาของท่านเจ้าเมืองจนร่างกายผ่ายผอม และต่อมาไม่นานธิดาของท่านเจ้าเมืองก็ได้เสียชีวิตลง ท่านเจ้าเมืองจึงได้จัดพิธีศพอย่างสมเกียรติ และได้มอบหมายให้นางทั้งสองเป็นผู้นำอาหารไปส่ง ณ หลุมศพของธิดาท่านเจ้าเมือง ซึ่งนางทั้งสองก็ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างดีเป็นประจำทุกวัน จนกระทั่งในวันหนึ่งนางทั้งสองก็ได้นำ

อาหารไปส่งยังหลุมศพลูกสาวท่านเจ้าเมืองเหมือนเช่นเคย แต่ในวันนี้ได้เกิดพายุฝนตกหนัก นางทั้งสองจึงได้พักอยู่ ณ ศาลาริมทางนั้น จนกาลต่อมาพระรูปหนึ่งได้บิณฑบาตผ่านมา จึงขอบิณฑบาตอาหารนั้นจากนางทั้งสอง นางทั้งสองจึงเอาอาหารพวกนั้นใส่บาตรพระรูปนั้น พระรูปนั้นให้พร นางทั้งสองก็กรวดน้ำ เมื่อเสร็จแล้วนางทั้งสองจึงเดินทางกลับไปยังราชวัง กระทั่งในคืนนั้น เจ้าเมืองก็ได้ฝันเห็นลูกสาวของตัวเอง ในฝันนั้นลูกสาวได้มาบอกกับเจ้าเมืองว่า ตั้งแต่ตนเองได้เสียชีวิตมา เพิ่งจะได้กินข้าว มีเสื้อผ้าอาภรณ์สวย ๆ ใส่ก็วันนี้เอง พอท่านเจ้าเมืองฝันดังนั้นก็ตื่นขึ้นมา และคิดทบทวนว่า เราได้มอบหมายให้นางทั้งสองนำอาหารไปส่งที่หลุมศพลูกสาวเราทุกวัน แต่ทำไฉนลูกสาวเราถึงไม่ได้กินข้าว ในครั้นรุ่งเช้าจึงได้เรียกนางทั้งสองมาถาม นางทั้งสองก็กล่าวกับเจ้าเมืองว่า ได้นำอาหารไปส่งให้ทุกวัน แต่มีเมื่อวานนี้เกิดฝนตกและได้หยุดพักศาลาริมทาง และได้มีพระบิณฑบาตผ่านมา จึงได้นำอาหารเหล่านั้นใส่บาตรและกรวดน้ำให้แก่ลูกสาวท่าน เจ้าเมืองก็โกรธ จึงได้ให้นำตัวนางทั้งสองไปประหารชีวิต ก่อนที่จะประหารชีวิตก็เกิดพายุลมกระหน่ำ

จนกระทั่งพายุเหล่านั้นได้จางหายไป ปรากฏว่านางทั้งสองก็ได้หายไปด้วย จึงเป็นที่เข้าใจว่า พวกเทวดาได้นำตัวนางทั้งสองไป จนในคืนนั้น ลูกสาวท่านเจ้าเมืองก็ได้มาเข้าฝันและมาต่อว่าท่านเจ้าเมืองว่า ในสิ่งที่ท่านเจ้าเมืองทำกับนางทั้งสองนั้นเป็นเรื่องที่ผิด เหตุที่นางทั้งสองเอาอาหารใส่บาตรแก่พระนั้นจึงทำให้มีอาหารและเสื้อผ้าอาภรณ์ใส่

เรื่องดังกล่าวมานี้จะเป็นเรื่องนิยายหรือธรรมาธิษฐาน หรือตำนานก็นับว่าเป็นเรื่องที่ให้บุคคลต่าง ๆ เดินเข้าหาความดีให้ตนเองมีความกตัญญูกตเวทีรู้คุณตอบแทนคุณคนเป็นสำคัญ เมื่อทำได้ดีมีความขยันหนักเอาเบาสู้อยู่ร่ำไปเท่ากับพึ่งตนเอง พึ่งธรรมะข้อ **"อตฺตาหิ อตฺตโน นาโถ ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน"** เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ไม่ต้องรอคอย

"สิ่งศักดิ์สิทธิ์
เพราะสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่กับตัวเรา
อยู่ที่การดำเนินชีวิตเรา
ไม่ต้องไปแก้ที่ดวง
ไม่ต้องไปแก้ที่กรรมหรอก
ให้แก้เพียงพฤติกรรม

คือการกระทำของตนเอง
ก็เพียงพอแล้ว
เพราะบุญเก่าที่เราทำมา
เปรียบเหมือนต้นไม้ที่ปลูกมานานแล้ว
พร้อมที่จะออกดอกออกผล
ถ้าเติมต่อบุญในปัจจุบันอีกนิด”

ทุกคนทุกท่านจึงน่าจะตั้งคำถามตนเองว่าชีวิตนี้ที่วุ่นวายดิ้นรนกันเพื่อประการใด ณ ที่นี้ขอนำมากล่าวว่า

“กระดาษหนึ่งใบเข้าใจชีวิต
ใบเกิดหนึ่งใบเริ่มต้นชีวิต
ปริญญาบัตรหนึ่งใบต่อสู้ดิ้นรนทั้งชีวิต
ใบสมรสหนึ่งใบขาดอิสระทั้งชีวิต
ใบทะเบียนหย่าหนึ่งใบได้อิสระทั้งชีวิต
บัตรข้าราชการหนึ่งใบแก่งแย่งกันทั้งชีวิต
คำสั่งแต่งตั้งหนึ่งใบวิ่งเต้นวุ่นวายทั้งชีวิต
ธนบัตรหนึ่งใบลำบากทั้งชีวิต
ประกาศเกียรติคุณหนึ่งใบหลงตัวเองทั้งชีวิต และ
มรณบัตรหนึ่งใบจบสิ้นทั้งชีวิต ปิดฉากละคร”

เมื่อประมวลมาดังนี้ ขอเราทุกคนทุกท่านจงพบเจอแต่คนดี ๆ มีมิตรบริวารที่สัตย์ซื่อใจสะอาด จงคบค้าสมาคมกันด้วย ดังคำกล่าวว่า

“หน้าตาดี จะอยู่กับเราครึ่งชาติ
สมองดี จะอยู่กับเราค่อนชาติ
ความดี จะอยู่กับเราตลอดชาติ
กรรมดี จะอยู่กับเราทุกภพทุกชาติ”

ดังกล่าวมานี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จึงทรงสถิตย์อยู่ในดวงใจของคนไทยทั้งชาติ เพราะเกียรติคุณความดีที่พระองค์ได้ทรงพระราชทานแก่ประชาชนตราบเท่ารัชสมัยของพระองค์ นี้คือสัจธรรม ใครช่วงชิงวิ่งราวไม่ได้ไปหาซื้อก็ไม่ได้ อยากได้ต้องกระทำด้วยตนเอง วันนี้ท่านทั้งหลายได้กระทำแล้วเพื่อความสุขความเจริญของตนเอง เมื่อความดีเกิดขึ้นกับตนเอง ยังน้อมเกล้าน้อมกระหม่อม ถวายเป็นพระราชกุศลในพระองค์อันเป็นความรักความผูกพันความกตัญญูรู้คุณท่านแล้วตอบแทน จึงขอกล่าวว่าทุกชีวิตพึงอย่าขาดแง่ธรรม ๔ ประการนี้ กล่าวคือ

“ประการหนึ่ง ซึ่งขาด พระศาสนา
ทั่วโลกา เกิดทุกข์ ถึงยุคเข็ญ
ครั้นจะกลับ ดับร้อน ให้ผ่อนเย็น
ก็ต้องเป็น ไมตรี ปรานีกัน”

ในที่สุดแห่งการชี้แจงแสดงธรรมในเรื่องปัญญา ถึงพร้อมด้วยความรู้ เป็นต้นจงเป็นเหตุปัจจัยให้ทุกคนทุกท่านจงถึงพร้อมด้วยสุขภาพร่างกายแข็งแรงอยู่เย็นเป็นสุขโดยทั่วกัน

สิทฺธมตฺถุ สิทฺธมตฺถุ สิทฺธมตฺถุ อิทํ ผลํ
เอตสฺมึ รตนตฺตยสฺมึ สมฺปสาเจตโสติ

ขอผลที่กล่าวแสดงมานี้ จงเป็นผลสัมฤทธิ์ จงเป็นผลสัมฤทธิ์ จงเป็นผลสัมฤทธิ์ ดวงพระวิญญาณของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผู้เลื่อมใสในพระรัตนตรัย ทรงโปรดรับอนุโมทนาในมหากุศลจิตที่พสกนิกรทุกหมู่เหล่าได้บำเพ็ญอุทิศถวายเป็นพระราชกุศลทั้งนี้ ณ ที่ประชุมนี้ คณะชมรมเบญจสัมพันธ์ได้บำเพ็ญมานี้ ชี้แจงแสดงมาสมสมัยกาลเวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ ขอถวายพระพร

พระธรรมเทศนา

ส่งเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฯ

สู่สวรรคาลัย

โดย พระพิศาลประชานาถ

วันจันทร์ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

สุวิชาโน ภวํ โหติติ

บัดนี้จักได้แสดงพระธรรมเทศนา สนองพระคุณอันประเสริฐของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งพระองค์ได้เสด็จสู่สวรรคาลัย เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ ยังความโศกเศร้ารันทดใจกับประชาชนทุกหมู่เหล่าตลอดถึงคนทั่วโลก สืบเนื่องจากพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ครองราชสมบัติ ประทับนั่งสถิตอยู่ในดวงใจของไพร่ฟ้า ประชาราษฎร์ทั้งหลายทั้งปวง คณะรัฐบาลจึงมีประกาศให้ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจไว้ทุกข์กำหนด ๑ ปี ลดธงครึ่งเสากำหนด ๓๐ วัน ทั้งนี้คณะสงฆ์โดยมติมหาเถรสมาคม ได้มีประกาศให้คณะสงฆ์ไทยทั่วโลกได้จัดพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลถวายอุทิศเป็นพระราชกุศล กำหนด ๓๐ วัน โดยมีการสวดพระอภิธรรมในเวลา ๑๕.๕๒ น. และเมื่อพระสงฆ์ได้สวดมนต์ทำวัตรเย็นแล้วให้เจริญจิตภาวนาเป็นเวลา ๙ นาที กำหนด ๑ ปี ทั้งชักชวน

ให้ทายก ทายิกา มาร่วมบำเพ็ญกุศลสร้างความดีถวายเป็นพระราชกุศล ทั้งนี้พระสงฆ์ทั่วสังฆมณฑลปลงสังเวช เศร้าสลดในการเสด็จสู่สวรรคาลัย เฉกเช่นเดียวกันกับคนในชาติฉะนั้นแล โดยวันนี้คณะสงฆ์วัดสุทธาราม ได้จัดพิธีบำเพ็ญพระราชกุศล เพื่ออุทิศถวายเป็นพระราชกุศล โดยมีคณะผู้บริหาร ครู นักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม ได้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณมารับเป็นเจ้าภาพ สดับรับฟังพระสงฆ์สวดสาธยายพระอภิธรรม ทั้งประสงค์จิตจำนงมุ่งมั่นหมายใจสดับพระธรรมเทศนา เพื่อน้อมนำเอาหลักธรรมนำไปปฏิบัติให้ก่อเกิดประโยชน์กับตนเอง จะพึงได้เพลิดเพลินสำราญในรสพระธรรม เพื่อที่จะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ณ เบื้องต้นได้อัญเชิญพระพุทธพจน์ที่โปรดปราน จากพระโอษฐ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังกล่าวว่า **"สุวิชาโน ภวํ โหติ"** แปลใจความว่า **"ผู้รู้ดี เป็นผู้เจริญ"** ซึ่งพระพุทธพจน์บทนี้โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม ได้อัญเชิญมาเป็นพุทธพจน์ประจำจิต ประจำใจ ประจำโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เล่าเรียนสำนึกในหน้าที่ของตน สำนึกในหน้าที่ความเป็นครู

สำนึกในหน้าที่เพื่อยังประโยชน์ให้ถึงพร้อม เพื่อสร้างสรรค์ปั้นศิษย์ ของตนเองให้เป็นคนดี และอยู่ในศีลธรรมจรรยา นี้เป็นหัวใจของครู

เมื่อเป็นเช่นนี้ หากท่านผู้เป็นครูทั้งหลาย ได้หวลคำนึงนึกถึงพระราชดำรัสใน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทั้งในรัชกาลที่ ๙ ได้มีธนบัตรใบละ ๑๐๐ บาท ด้านหลังธนบัตรแบบหนึ่งมีพระสงฆ์กำลังสอนหนังสือให้ความรู้กับเด็กนั้น ทั้งมีข้อความหนึ่งที่พิมพ์ไว้หลังธนบัตร ซึ่งอาจจะไม่มีใครใคร่สนใจในข้อความนี้เท่าใดนัก แต่กลับใส่ใจในการที่จะใช้ธนบัตรนี้มากกว่า เข้าทำนองว่า "**มีเงิน ใช้น้อย ๆ ใช้บ่อย ๆ เงินก็หมด จะรู้ว่าเงินมีค่า เมื่อน้ำตาข้าไหลหยด**" ดังนี้ ส่วนข้อความหลังธนบัตรนั้น ความตามในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑ หน้าที่ ๑๒๘ จ.ศ. ๑๒๔๖ ความว่า "**เจ้านายราชตระกูลตั้งแต่ลูกฉันเป็นต้นลงไป ตลอดจนถึงราษฎรที่ต่ำที่สุดจะให้ได้มีโอกาสเล่าเรียนได้เสมอกัน ไม่ว่าเจ้า ว่าขุนนางว่าไพร่ เพราะฉะนั้น จึงขอบอกได้ว่าการเล่าเรียนในบ้านเมืองเรานี้ จะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันจะอุตส่าห์จัดขึ้น**

ให้เจริญให้จงได้” ดังพระราชกระแสที่มีมาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ดำรัสไว้ จึงเป็นบทเบื้องต้น ในการศึกษาเล่าเรียนของสยามประเทศตราบเท่าทุกวันนี้ด้วยเทโศบาย ในพระราชกิจจานุเบกษานี้เอง ได้มีการจัดการศึกษาขยายถึงขีดสุดเจริญทัดเทียมที่สุดในยุคสมัย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในยุคนี้มีการตั้งมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่เกิดขึ้นเกือบจะทุกจังหวัดในประเทศไทยลูกหลานไทยจึงได้ศึกษาเล่าเรียนเสมอเหมือนกัน ทั้งเมื่อนักศึกษาเล่าเรียนจบระดับปริญญาตรีขึ้นไป พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงเสด็จไปพระราชทานปริญญาบัตร เพื่อเป็นการให้กำลังใจ รับรองความเป็นบัณฑิต พร้อมทั้ง พระราชทานพระบรมราโชวาทเพื่อให้บัณฑิตใหม่น้อมนำไปปฏิบัติ ดังเช่นในวันศุกร์ ที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จไปพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีพระบรมราโชวาทความตอนหนึ่งว่า **“หลักคุณธรรม คือการคิด**

ด้วยจิตใจที่เป็นกลาง ก่อนจะพูดทำสิ่งใด จำเป็นต้องหยุดคิดเสียก่อน เพื่อรวบรวมสติให้ตั้งมั่น และให้จิตใจสว่างแจ่มใส ซึ่งเมื่อฝึกหัดจนคุ้นเคยชำนาญแล้ว จะกระทำได้คล่องแคล่ว ช่วยให้สามารถแสดงความรู้ ความคิด ในเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้ฟังเข้าใจง่ายได้ชัด ไม่ผิดทั้งหลักวิชาและหลักคุณธรรม”

พระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ลึกซึ้ง จับใจยิ่งนัก บ่งบอกชัดในการทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ ครูก็ทำหน้าที่ของตนเอง เพราะครูนี่เป็นหลักสำคัญ เพราะผู้ที่เป็นพ่อแม่ ก็หมายมั่นปั้นมือมุ่งลงมาที่ครู เพราะอะไร ก็เพราะมือครู สมองครูนี่เอง ช่วยปลุกปั้นแต่งเสริมให้คนเป็นรัฐบุรุษ เป็นรัฐมนตรี เป็นข้าราชการเป็นอธิบดี เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกหน่วยงานทุกองค์กรล้วนมาจากคำว่า “**ครู**” ครูที่ได้ทำหน้าที่สั่งสอนศิษย์ด้วยใจเมตตา จึงทำให้นักเรียน กลับกลายเป็นนักศึกษา จากนักศึกษากลายเป็นบัณฑิต ที่มีคุณธรรมคุณความรู้ สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อเกิดมาจากครูเป็นเบื้องต้นทั้งสิ้น ความปีติยินดีที่ทางธรรมะเรียกขานกันว่า “**มุทิตา**

ธรรม แปลว่า ความยินดี” จริงอยู่เด็กนักเรียนหรือเยาวชนในยุคสมัยนี้อาจจะมีความคิดริเริ่มไปไกลมากกว่าเด็กและเยาวชนในยุคสมัยก่อน ดังกล่าวนี้ครูยุคใหม่จึงต้องแบกภาระมากกว่าครูสมัยก่อนเป็นอันมาก เพราะครูต้องเป็นต้นแบบให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้เป็นสำคัญ ในโอกาสนี้ขอกล่าวถึงโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม ที่ท่านทั้งหลายได้มารับใช้เป็นข้ารองบาทใน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งมีการสร้างอาคารเรียนเริ่มต้นด้วยพื้นที่ธรณีสงฆ์จำนวน ๒ ไร่ครึ่ง ในการก่อสร้างอาคารเรียนนั้นเริ่มจาก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานให้มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ในพระอุปถัมภ์ ฯ จัดสร้างพระบรมรูปล็อกเกต เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ ครั้งนั้นได้นำทุนทรัพย์จากผู้ร่วมอนุโมทนาบำเพ็ญบุญนั้นนำมาเป็นทุนเริ่มแรกในการก่อสร้างอาคารเรียนสูง ๗ ชั้น จึงกล่าวได้ว่า โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม เป็นโรงเรียนขยายโอกาสแห่งแรกในเขตคลองสานที่มีการจัดการเรียนการสอนจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะในพื้นที่เขตคลองสานนั้น ยังไม่เคยมีโรงเรียนที่มีการจัดการ

เรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมาก่อน ทั้งของราษฎร์ และ ของรัฐ แม้ปัจจุบันก็ยังไม่ปรากฏ จึงกล่าวได้ว่าทุนทรัพย์ส่วนหนึ่งได้มาจากน้ำพระทัยของพระองค์ท่านเป็นจุดเริ่มต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ การเสด็จสวรรคตของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เหล่าผู้บริหาร และ คณะครูโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ จึงไว้ทุกข์ยิ่งกว่าโรงเรียนอื่น ๆ ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร นับว่าเป็นการแสดงออกถึงซึ่งความกตัญญู หมายถึงรู้คุณท่าน และ ตอบแทนคุณท่าน เป็นเหตุเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด หากครูท่านใดไร้ซึ่งกตัญญูแล้วจะเป็นเนติแบบ เป็นเยี่ยงเป็นอย่างให้เหล่าลูกศิษย์ของตนได้แลเห็นฉันใด ยิ่งยุคนี้ครูบางท่านน่าละอายต่อศิษย์เพราะศิษย์แลเห็นเด่นชัด เช่น

“ครูให้หนูร้องเพลงชาติให้ดังดัง
แต่ครูยังยืนคุยกันยันเพลงจบ
หนูสวดมนต์แผ่เมตตาไปจนจบ
แต่ครูหนูยังไม่จบเรื่องคุย”

อย่างนี้เป็นต้น แต่ก็เป็นส่วนน้อยนิดเพียงความนึกคิดของศิษย์เท่านั้น แต่ครูที่แท้จริงนั้นยังต้องประกอบด้วย

ครูที่จริงใจและเป็นต้นแบบที่ดีหายไป
ใครเล่าจะเลี้ยงดูต้นกล้าเยาวชน
ให้มีคุณธรรมวัฒนธรรมที่ดีได้

เมื่อเป็นดังนี้การสนองพระเดชพระคุณให้กับประเทศชาติบ้านเมือง จึงเป็นหน้าที่ของครูที่รับใช้ราชการด้วยการทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด เท่านี้ก็ได้ชื่อว่ารู้คุณ ตอบแทนคุณแล้ว เพราะความเป็นครูนั้นต้องใช้วิริยะความรู้ความสามารถเป็นอย่างยิ่งเพราะ

คนที่มุ่งมั่นอยู่กับการทำงาน จะไม่มีเวลาไปวิจารณ์คนอื่น

คนที่มุ่งมั่นให้ตนเองก้าวหน้า จะไม่เสียเวลาไปนั่งนินทาชาวบ้านพวกพ้อง

ถ้ามีเวลาให้กับสิ่งไม่มีสาระ ชีวิตที่ได้ "ก็ไร้สาระ"

อีกประการหนึ่งจะเห็นได้ว่าการแนะนำพร่ำสอนบุคคลทั่วไปเรามักพร่ำสอนให้นักเรียนหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

ของตนเข้าใจความว่า

คนดี	ชอบ	แก้ไข
คนจัญไร	ชอบ	แก้ตัว
คนชั่ว	ชอบ	ทำลาย
คนมักง่าย	ชอบ	ทิ้ง
คนจริง	ชอบ	ทำ
คนระยำ	ชอบ	ติ
คนอุตริ	ชอบ	พาลหาเรื่อง
คนจะครองบ้าน	ครองเมือง	ต้องมีพรหมวิหาร
คนอันธพาล	เป็นคน	หนักแผ่นดิน
คนที่ไม่มีถิ่น	เป็นภัย	ต่อสังคม
คนอุดมด้วยธรรม	นำมา	แต่ความสุข

ดังกล่าวมานี้ สังคมไทยต้องการความสุข จึงจำเป็นต้องเป็นหน้าที่ของครูเป็นหลักใหญ่ เพราะครูยุคนี้ทำงานสั่งสอนศิษย์โดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยาก ครูจึงเป็นบุคคลที่น่านับถือ น่ายกย่อง เพราะครูสั่งสอนนักเรียนโดยไม่หวังเงินเดือนเป็นที่ตั้ง หวังแต่ให้นักเรียนได้รับประโยชน์ความรู้เพื่อเป็นคนดีของสังคม จริงอยู่ เงินนั้นใครๆก็อยากได้อยาก

มีด้วยกันทั้งนั้น แต่อย่าลืมว่า

เงิน ซื้อเตียงนอนได้ แต่ซื้อการนอนหลับที่เป็นสุขไม่ได้

เงิน ซื้อกระดาษปากกาได้ แต่ซื้อความเป็นกวีไม่ได้

เงิน ซื้ออาหารดีดีได้ แต่ซื้อความอยากรับประทานไม่ได้

เงิน ซื้อการประจบสอพลอได้ แต่ซื้อความจริงใจไม่ได้

เงิน ซื้อความสนุกชั่วคราวได้ แต่ซื้อความสนุกที่แท้จริงไม่ได้

เงิน ซื้อเพื่อนร่วมทางได้ แต่ซื้อเพื่อนแท้ที่จริงใจไม่ได้

เงิน ซื้ออำนาจ ยศถาบรรดาศักดิ์ได้ แต่ซื้อสติปัญญาไม่ได้

เงิน ซื้ออาวุธยุทธภัณฑ์ได้ แต่ซื้อสันติสุขไม่ได้

เงิน ซื้อเมียที่สวยได้ แต่ซื้อแม่ที่ดีให้ลูกไม่ได้

เงิน ซื้อความเป็นครูได้ แต่ซื้อวิญญาณของความเป็นครูไม่ได้

เงิน จะสำคัญเมื่อจำเป็นต้องใช้เท่านั้น

เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้ที่เป็นครูต้องเป็นครูอาชีพ มิใช่ครูชั่วคราว ถ้าทุกคนในชาติต่างร่วมมือร่วมใจกัน สร้างสรรค์ปั้นลูกหลานตนเองให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ก็จะสมเกียรติสมฐานะ มิให้ใครต่อใครมาดูถูกคำว่า **"ครู"** เพราะทุกชีวิตมีคุณค่า

ชีวิตนี้พวกเราจะคิดกันเสมอว่า
มันเป็นของเรา จะทำอะไรก็ได้
เคยฉุกคิดกันบ้างหรือเปล่าว่า
มีใครต้อง "เสียสละ" ชีวิตของเขา
เพื่อดูแลชีวิตของเรา
เพื่อคนที่มอบชีวิตให้เรา

สิ่งเหล่านี้ เป็นความรู้สำนึกในหน้าที่ของความเป็นคน เพราะคนจะดีได้ เบื้องต้นต้องมีความรู้ จะรู้ดีรู้ชั่วอีกเรื่องหนึ่ง ขอให้เขาเหล่านั้นมีความรู้ แม้เขาจะใช้ความรู้ไปในทางที่ผิด แต่สักวันหนึ่ง เมื่อเขาสำนึกในความผิดพลาดในชีวิตได้ เขาจะระลึกนึกถึงผู้สอนสั่งให้เขาในวันนี้ได้ ดังกล่าวมานี้ ตรงกับสุภาษิตที่ยกไว้ว่า **"สุวิชาโน ภวํ โหติ ผู้รู้ดี เป็นผู้เจริญ"** และ **"ทุวิชาโน ปราภโว ผู้รู้ชั่ว เป็นผู้เสื่อม"** ดังนี้ หากคนในชาติทำได้แต่สิ่งที่ดีงาม เชื่อมั่นว่าคนไทยจะอยู่กันอย่างสันติสุข ไม่มีการชิงดีชิงเด่น ไม่คดในข้อ ไม่งอในกระดูก ไม่ปากปราศรัยน้ำใจเชือดคอ เพราะถ้าทุกคน คิดแต่ดี ไม่ดีแต่คิด พูดแต่ดี ไม่ดีแต่พูด เมื่อนำไปจำแนกแจกจ่ายแล้ว ส่วนที่ดี ๆ ก็เรียกกันว่า **"เป็นกุศลจิต หรือ เป็นสติปัญญา"**

ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดจำแนกสิ่งชั่ว ๆ ก็เรียกกันว่า **"อกุศลจิต"** เท่ากับไร้ปัญญา ไม่มีใครพึงประสงค์ปรารถนาสมาคมด้วย แม้สมาคมไปด้วยก็เป็นอัปมงคล หาเป็นมงคลไม่ เพราะระหว่าง **"กุศล กับ อกุศล"** จงเลือกเอาจะเอาสิ่งไหนในชีวิต องค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช แม้พระองค์จะเสด็จสวรรคตแล้ว คำสั่งคำสอนที่เรียกกันว่า **"พระบรมราโชวาท"** ที่ทรงสอนสั่งในเรื่อง **"เศรษฐกิจพอเพียง"** ยังคงตราตรึงใจตราบเท่าทุกวันนี้มิรู้หาย หากจะขบคิดกัน ณ ที่นี้ว่า

กินพอประมาณ	**ทำงานพอเพียง**
มีเสบียงพอใช้	**แต่งกายพองาม**
ความสำเร็จพอดู	**ความรู้พอตัว**
ความชั่วพอที	**ความดีทำมาก ๆ**

เพียงเท่านี้ก็ใช้หลัก **"เศรษฐกิจพอเพียง"** ได้แล้ว เมื่อใช้หลักดังกล่าว ก็เท่ากับได้ใช้คำสอนในพระพุทธศาสนาที่เป็นพุทธสุภาษิตว่า **"สุวิชาโน ภวํ โหติ ผู้รู้ดี เป็นผู้เจริญ"** อันเป็นการสนองพระเดชพระคุณพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศแล้ว ส่วนพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้า

ล้นกระหม่อมที่พระองค์มีต่อไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ ทรงปกครองดูแลความสุขความทุกข์ของคนในชาติบ้านเมืองมายาวนานถึง ๗๐ ปี ๑๒๗ วัน แม้จะเอาผืนแผ่นดินมาอุปมาเป็นกระดาษ เอาน้ำในทะเลมาเทียบเป็นน้ำหมึก แล้วจารึกพระมหากรุณาธิคุณก็ไม่เพียงพอ จึงขอประมวลพระมหากรุณาธิคุณ ใจความว่า

องค์อัคร	ราชัน	มิ่งขวัญชาติ
บรมนาถ	ทรงทศพิธ	ลิขิตสมัย
พระองค์เสด็จ	สู่สวรรค์	คัลลาลัย
ทุกดวงใจ	ไทยทั้งชาติ	สุดอาดูร
สุทธาราม	ซาบซึ้งใน	พระกรุณา
ที่พระองค์	พระราชทานมา	ช่วยเกื้อหนุน
ทรงโปรดให้	สร้างล็อกเกต	เพื่อหาทุน
เป็นผลบุญ	ได้ทุนมา	สร้างโรงเรียน
ห้าสิบล้าน	ที่ประเดิม	เริ่มก่อสร้าง
โรงเรียนมัธยม	วัดสุทธาราม	งามเสถียร
เด็กยากไร้	ด้อยโอกาส	ได้เล่าเรียน
น้ำพระทัย	ได้ทรงเพียร	พระเมตตา
ผู้บริหาร	คณะครู	ขอปฏิญาณ

จะดำเนินตาม พระดำรัสท่าน ให้ได้หนา
จะสั่งสอน ศิษย์รัก ด้วยเมตตา
จะใช้วิชา ความรู้ สร้างความดี
จะสร้างศิษย์ ให้เก่งดี มีคุณธรรม
จะน้อมนำ พระดำรัส เป็นศักดิ์ศรี
จะดำเนิน ตามรอยเท้าพ่อ เป็นอย่างดี
สร้างศิษย์ให้ มีวินัย ใฝ่พอเพียง
เรานักเรียน ขอตั้งสัตย์ ปฏิญาณ
จะรักใคร่ สามัคคีกัน ตามพ่อขอ
จะมุ่งทำ แต่ความดี ไม่รั้งรอ
จะนำคำ ของพ่อ มาหมั่นเพียร
จะตั้งใจ พากเพียร เรียนหนังสือ
จะฝึกปรือ วิทยาการ คิดอ่านเขียน
จะมุ่งมั่น อดทน และพากเพียร
รักการเรียน กตัญญู รู้แทนคุณ
ขอพระองค์ ผู้ทรง พระเมตตา
เสด็จสวรรค์ ชั้นฟ้า ชีพดับสูญ
บำเพ็ญกุศล ถวายท่าน ช่วยเกื้อกูล
จงเพิ่มพูน ให้ไกลลิบ สู่นิพพาน

ดังกล่าวชี้แจงแสดงมาให้ได้เป็นแง่คิด ทั้งขออำนวยอวยพรให้ท่านทั้งหลายในสมาคมนี้จงมี

อายุวฑฺฒโก ขอให้ท่านทั้งหลายจงเจริญด้วยอายุ

ธนวฑฺฒโก ขอให้ท่านทั้งหลายจงเจริญด้วยทรัพย์

สิริวฑฺฒโก ขอให้ท่านทั้งหลายจงเจริญด้วยสิริมงคล

ยสวฑฺฒโก ขอให้ท่านทั้งหลายจงเจริญด้วยยศ

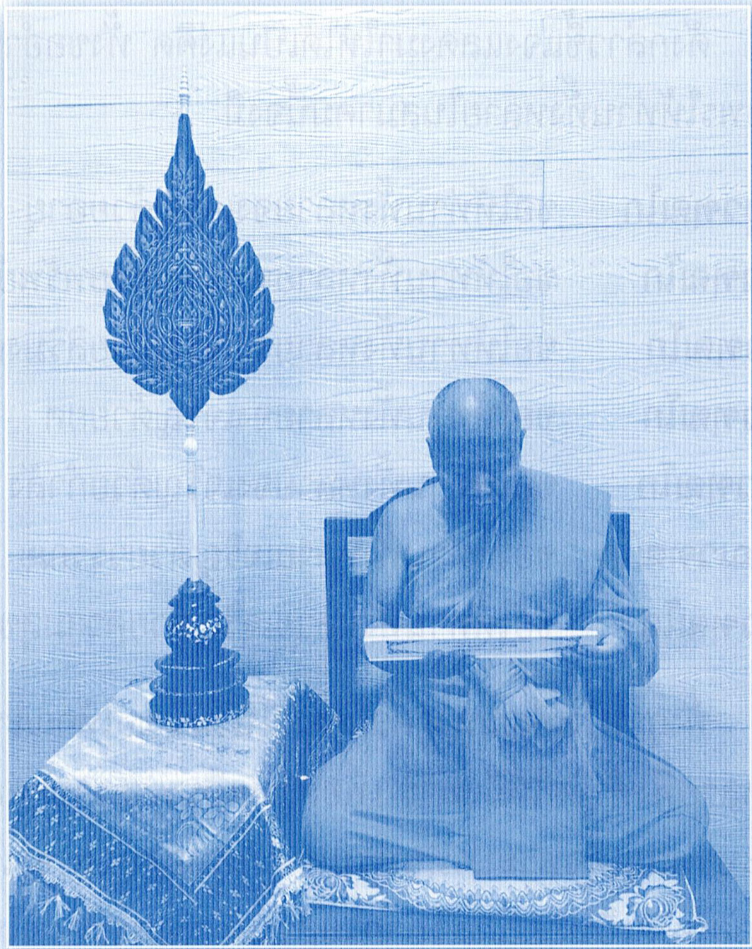
พลวฑฺฒโก ขอให้ท่านทั้งหลายจงเจริญด้วยกำลัง

วณฺณวฑฺฒโก ขอให้ท่านทั้งหลายเจริญด้วยวรรณะ

สุขวฑฺฒโก ขอให้ท่านทั้งหลายเจริญด้วยความสุข

ทั้งการบำเพ็ญมหากุศลผลบุญในวันนี้ ขอให้คณะท่านทั้งหลายพึงทำจิตให้มีสมาธิ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสวยทิพยสมบัติเป็นกุศลผลวิบากในส่วนดี ขอพระองค์โปรดรับอนุโมทนา พลังอานิสงส์ เป็นปัตตานุโมทนามัยในสรวงสวรรค์เบื้องหน้านั้นเป็นนิจนิรันดร์ ดังชี้แจงแสดงมาสมควรแก่เวลา จึงขอยุติลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ ขอถวายพระพร

พระธรรมเทศนา

ส่งเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฯ

สู่สวรรคาลัย ครบ ๕๐ วัน

โดย พระพิศาลประชานาถ

วันพฤหัสบดีที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามีติ

บัดนี้จักได้แสดงวิสัชนาปกิณกกถาธรรม ว่าด้วยเรื่อง **"การถึงพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง"** โดยปรารภยกวันพิธีบำเพ็ญกุศลปัญญาสมวาร หรือที่เรียกกันว่าทำบุญครบ ๕๐ วัน แห่งการเสด็จสวรรคตของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งพระองค์เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันจันทร์ ที่ ๕ ธันวาคม ปีพุทธศักราช ๒๔๗๐ ทรงรับอัญเชิญเสด็จขึ้นครองราชย์ เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๙ มิถุนายน ปีพุทธศักราช ๒๔๘๙ พระองค์สถิตย์อยู่ในสิริราชสมบัติเป็นระยะเวลา ๗๐ ปี ๑๒๗ วัน และเสด็จสู่สวรรคาลัยเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม ปีพุทธศักราช ๒๕๕๙ สิริพระชนมายุได้ ๘๘ ปี ๘ เดือน ๑๓ วัน ตลอดระยะเวลาที่ทรงปกครองไพร่ฟ้าทั่วพระราชอาณาจักรทรงใช้หลักทศพิธราชธรรม ปกครองประเทศเฉกเช่นเดียวกันกับ **"สมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า"** ในอดีต โอกาสนี้

จึงขอย้อนกลับไปยังบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าในอดีต นับตั้งแต่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระองค์ทรงกอบกู้บ้านเมือง โดยประกาศแก่เทพยดาฟ้าดิน ประกาศอิสรภาพไม่ยอมขึ้นกับหงสาวดีอีกต่อไป พระองค์ตรัสว่า **"ขออัญเชิญเทพยดาเจ้า ทิพยจักขุ ทิพยโสต จงลงมาเป็นทิพย์พยาน ด้วยพระเจ้าหงสาวดี มิได้อยู่ในครองสุจริต มิตรภาพขัตติยราชประเพณี เสียสามัคคีรสธรรม ประพฤติพาลทุจริต คิดจะทำอันตรายแก่เรา นับแต่นี้ไปเบื้องหน้า กรุงพระมหานครศรีอโยธยาและหงสาวดี หาได้เป็นสุวรรณปฐพีเดียวกันเฉกเช่นกาลก่อน ขาดกันแต่นี้ไป ตราบชั่วกัลปาวสาน"** ครั้นต่อมารัชสมัย สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงกอบกู้บ้านเมือง ทรงสร้างกรุงธนบุรีเป็นราชธานี ทรงมีมหากุศลศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ถึงกับตั้งปณิธาน ว่า

อันตัวพ่อ ชื่อว่า พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก กู้ชาติ พระศาสนา
ถวายแผ่นดิน ให้เป็น พุทธบูชา
แด่ศาสนา สมณะ พุทธโคดม

ให้ยืนยง คงถ้วน ห้าพันปี
สมณะพราหมณ์ ชี ปฏิบัติ ให้พอสม
เจริญสมถะ วิปัสสนา พ่อชื่นชม
ถวายบังคม แทบบาท พระศาสดา
คิดถึงพ่อ พ่ออยู่ คู่กับเจ้า
ชาติของเรา คงอยู่ คู่พระศาสนา
พระพุทธศาสน์ อยู่ยง คู่องค์กษัตรา
พระศาสดา ฝากไว้ ให้คู่กัน

ครั้นเมื่อสิ้นสุด หยุดลง สมัยกรุงธนบุรี เริ่มตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงขึ้นเสวยสิริราชสมบัติ พระองค์ทรงตั้งพระทัยว่า **"ตั้งใจจะอุปถัมภก ยอยกพระพุทธศาสนา จะป้องกันขอบขัณฑสีมา รักษาประชาชนและมนตรี"**

ครั้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เสด็จสวรรคต พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ขึ้นเสวยราชสมบัติต่อมา พระองค์มีพระราชปรารภว่า **"บ้านเมืองเรานี้ คนรุ่นเก่ามีความสามารถรักษาบ้านเมืองไว้ให้อยู่อย่างสงบสุข พอที่จะมีศิลปกรรมต่าง ๆ อัน**

เป็นที่เชิดหน้าชูตามาได้อย่างเป็นระยะเวลาอันยาวนานไม่ขาดสาย ดังนั้นจึงเป็นข้อเตือนใจให้เราคนรุ่นหลังได้นึกอยู่ตลอดเวลาที่เราจะรักษาบ้านเมืองของเราไว้” ครั้นเมื่อ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เสด็จสวรรคตสู่สวรรคาลัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงขึ้นครองราชย์สมบัติต่อมา พระองค์ทรงรับภาระตั้งพระทัยว่า **“การศึกสงครามข้างญวน ข้างพม่า ก็เห็นจะไม่มีแล้ว จะมีอยู่ก็แต่พวกฝรั่ง ให้ระวังให้ดีอย่าให้เสียทีแก่เขาได้ การงานสิ่งใดของเขาที่คิดควรจะเรียนเอาไว้ ก็เอาอย่างเขา แต่อย่าให้นับถือเลื่อมใสไปทีเดียว ทุกวันนี้คิดสละห่วงใยได้หมด อาลัยแต่วัดวา สร้างไว้ใหญ่โตหลายวัด ที่ยังค้างอยู่ก็มี ถ้าชำรุดทรุดโทรมไปจะไม่มีผู้ช่วยทำนุบำรุง เงินในพระคลังที่เหลือจับจ่ายในราชการแผ่นดินมีอยู่สี่หมื่นชั่งนี้ ขอสักหนึ่งหมื่นชั่งเถิดให้ไว้บำรุงวัดวาที่ยังค้างอยู่ ถ้าผู้ใดเป็นเจ้าแผ่นดินแล้วให้ช่วยบอกแก่เขาขอเงินรายนี้ให้ทะนุบำรุงวัดที่ชำรุด และการวัดที่ค้างอยู่นั้นให้แล้วด้วย”** เมื่อทรงรับสั่งตรัสความดังกล่าวนั้นไม่นานพระองค์ก็เสด็จสวรรคตสู่สวรรคาลัย จาก

นั้นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้รับอัญเชิญเสด็จขึ้นเสวยสิริราชสมบัติ ต่อมา พระองค์ได้ตั้งพระราชหฤทัยว่า **“พระเจ้าแผ่นดินคนทั้งปวงยกย่องตั้งไว้เป็นที่พึ่ง ใครมีทุกข์ร้อนถ้อยความประการใด ก็ย่อมมาร้องให้ช่วย ดังหนึ่งทารกเมื่อมีเหตุแล้วก็มาร้องหาบิดามารดา เพราะฉะนั้นพระเจ้าแผ่นดินชื่อว่าคนทั้งปวงยกย่องให้เป็นบิดามารดาของตัว แล้วก็มีความกรุณาแก่คนทั้งปวง ดังหนึ่งบิดามารดากรุณาแก่บุตรจริง ๆ โดยสุจริต ผู้ที่จะเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ขอให้พร้อมใจเลือกหาเอาเถอะ จะเป็นพี่ เป็นน้อง เป็นลูก เป็นหลานก็ตาม สุดแต่ผู้ใดมีปรีชาควรจะรักษาแผ่นดินไว้ ก็ให้ยกขึ้นเป็นเจ้า จะได้ทำนุบำรุงแผ่นดินพระราชวงศ์และราษฎรให้อยู่เย็นเป็นสุขสืบไป ขอให้เอาความดี ความเจริญ เป็นที่ตั้ง แต่ต้องรับฎีการ้องทุกข์ของราษฎรเหมือนอย่างที่ฉันรับมาก่อน”** ครั้นเมื่อสิ้นแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว เหล่าทวยราษฎร์ก็ได้อัญเชิญพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ในรัชกาลนี้ พระองค์ทรงตั้งใจปรารถนาจะให้ แผ่นดินมีสุขทุกครัวเรือน มีการกินดี

อยู่อย่างสุขสำราญ โดยเฉพาะด้านการศึกษา พระองค์ทรงปรารภว่า “**เจ้านายราชตระกูล ตั้งแต่ลูกฉันเป็นต้นลงไป ตลอดจนถึงราษฎรที่ต่ำที่สุด จะให้ได้มีโอกาสเล่าเรียนได้เสมอกัน ไม่ว่าเจ้า ว่าขุนนาง ว่าไพร่ เพราะฉะนั้นจึงขอบอกได้ว่าการเล่าเรียนในบ้านเมืองเรานี้จะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันจะอุตส่าห์จัดขึ้นให้เจริญให้จงได้**” เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบริหารบ้านเมือง ทรงเลิกทาส เสด็จไปออกเยี่ยมเยียนประชาชนยาวนานถึง ๔๒ ปี เมื่อพระองค์เสด็จสวรรคตพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงขึ้นครองสิริราชสมบัติต่อจากพระราชบิดา สำหรับพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พระองค์มีพระราชโอรสที่สำคัญอีกพระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่า “**สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ามหิดล**” ครั้นเมื่อเหล่าทวยราษฎร์ได้อัญเชิญสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชขึ้นเป็นรัชกาลที่ ๖ แล้ว ในรัชสมัยนี้พระองค์ทรงตั้งและปรารถนาจึงมีพระราชนิพนธ์บทความหนึ่งว่า

ใครราน ใครรุกด้าว แดนไทย
ไทยรบ จนสุดใจ ขาดดิ้น
เสียเนื้อ เลือดหลั่งไหล ยอมสละ สิ้นแล
เสียชีพไป่ เสียสิ้น ชื่อก้องเกียรติงามฯ
หากสยาม ยังอยู่ยั้ง ยืนยง
เราก็เหมือน อยู่คง ชีพด้วย
หากสยาม พินาศลง ไทยอยู่ ได้ฤๅ
เราก็เหมือน มอดม้วย หมดสิ้นสกุลไทย ฯ

ในสมัยรัชกาลที่ ๖ นี้ พระองค์ทรงส่งเสริม เสริมสร้างบ้านเมืองให้เจริญทัดเทียมนานาอารยประเทศ ประการสำคัญพระองค์ทรงประกาศบ้านเมืองให้คงความเป็นไทยไว้ได้ตราบเท่าทุกวันนี้ เมื่อพระองค์เสด็จสวรรคต พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงรับเชิญเสด็จขึ้นเสวยครองสิริราชสมบัติต่อมาเป็นรัชกาลที่ ๗ ในสมัยนั้นมีเหตุการณ์สำคัญหลายอย่าง พระองค์ทรงประคับประคองบ้านเมืองทรงมีพระราชหฤทัยแน่วแน่ว่า **"อันที่จริงไทยกับจีนนั้นต้องนับว่าเป็นชาติที่เป็นพี่น้องกันโดยแท้ นอกจากนั้นเลือดไทยกับจีนได้ผสมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จนต้องนับ**

ว่าแยกกันไม่ออก ข้าราชการชั้นสูง ๆ ที่เคยรับราชการอยู่เวลานี้ที่เป็นเชื้อสายจีนก็มีอยู่เป็นอันมาก แม้ตัวข้าพเจ้าเองก็มีเลือดจีนปนอยู่ด้วย โดยเหตุเหล่านี้ไทยและจีนจึงอยู่ด้วยกันได้อย่างสนิทสนมกลมเกลียวมาช้านาน ข้าพเจ้าไม่มีประสงค์อะไรยิ่งไปกว่าที่จะขอให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนให้เป็นไปโดยความสนิทสนม เหมือนอย่างที่แล้วมานี้ ให้คงอยู่เช่นนี้ตลอดไป"

ดังกล่าวมานี้ รัชกาลนี้พระองค์ต้องเผชิญกับวิกฤตมากมายหลายอย่าง ในที่สุดพระองค์ก็ตัดสินพระทัยทรงสละสิริราชสมบัติ เพื่อให้คณะราษฎรทุกหมู่เหล่าอัญเชิญเสาะแสวงหาเจ้านายขึ้นเสวยครองสิริราชสมบัติสืบไป กาลครั้งนั้นได้อัญเชิญพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ขึ้นเสวยครองสิริราชสมบัติเป็นรัชกาลที่ ๘ สืบไป ในสมัยนั้นรัชกาลที่ ๘ เสด็จไปเยี่ยมประชาชน ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจมิได้ขาด มีพระราชกระแสว่า **"ถ้าคนไทยทุกคนถือว่าตนเป็นเจ้าของชาติบ้านเมือง และต่างปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้องตามทำนองคลองธรรมแล้ว ความทุกข์ยากของบ้านเมืองก็จะผ่านพ้นไปได้**

ข้าพเจ้าจึงขอร้องให้ทุกคนทุกท่านได้ช่วยกันทำหน้าที่ของตนโดยแข็งขัน และขอให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกันจริง ๆ เพื่อชาติจะได้ดำรงอยู่ในความวัฒนาถาวรสืบไป” แม้ในรัชกาลที่ ๘ นี้ จะมีความเจริญควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศชาติอย่างไม่หยุดยั้ง แต่แล้วข่าวการเสด็จสวรรคตเกิดขึ้นอย่างกะทันหัน เมื่อเป็นเช่นนี้ประชาชนทุกหมู่เหล่า จึงพร้อมใจกันอัญเชิญเสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ขึ้นครองสิริราชสมบัติต่อจากพระเชษฐาธิราชเจ้า ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ และรัชกาลที่ ๙ เป็นพระโอรสในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เจ้านายพระองค์นี้ทรงได้รับการยกย่องว่า **“พระบิดาแห่งการแพทย์ไทย”** พระองค์ทรงปรารถนาว่า

“ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัว เป็นสอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์ เป็นกิจที่หนึ่ง
ลาภ ทรัพย์ และเกียรติยศ จะตกแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมแห่งอาชีพ ไว้ให้บริสุทธิ์”

ส่วนพระราชชนนีหรือพระราชมารดาได้รับสถาปนาเป็น **"สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี"** หรือที่ประชาชนเรียกขานกันว่า **"สมเด็จย่า"** พระองค์ทรงสั่งสอนประชาชนความว่า **"คนดีของฉันรึ จะต้องเป็นคนไม่พูดปด ไม่สอพลอ ไม่อิจฉาริษยา ไม่คดโกง ไม่มีความทะเยอทะยานอย่างบ้า ๆ แต่พยายามทำหน้าที่ของตนให้ดี ในขอบเขตของศีลธรรม"**

เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จขึ้นเสวยสิริราชสมบัตินั้น พระองค์ทรงตั้งพระทัยและเปล่งพระสุรเสียงอันกึกก้องกังวาล ความว่า **"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"** ทรงตั้งสัตยาธิษฐานว่า **"จะปกครองราชอาณาจักร โดยทศพิธราชธรรม"** ดังกล่าวมานี้จะเห็นได้ว่ามหากษัตริยาธิราชเจ้า ทุกพระองค์ทรงเข้าถึงธรรมะ และธรรมะก็เข้าถึงพระองค์ ดังกล่าวว่า **"ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นชื่อว่าเห็นเราตถาคต"** พระราชปรารภที่แต่ละพระองค์ทรงตั้งพระราชหฤทัยไว้นั้น ล้วนแต่แอบแฝงไว้ด้วยธรรมะอันลุ่มลึกซาบซึ้ง ทั้งเป็นนัยซ่อนเร้นด้วยคุณธรรม จริยธรรม

วัฒนธรรม หลักการปกครอง หลักการศึกษา หลักการดำเนินชีวิต เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองและชาติบ้านเมือง ทั้งให้คนในชาติแข็งขันสามัคคีมีไมตรีต่อกัน เป็นประการสำคัญ

พระบาลีที่ยกไว้ ณ เบื้องต้นว่า **พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ** ซึ่งได้ใจความว่า

ที่พึ่งอื่นเราไม่มี เราขอถึงพระพุทธเจ้าว่าเป็นที่พึ่ง

ที่พึ่งอื่นเราไม่มี เราขอถึงพระธรรมว่าเป็นที่พึ่ง

ที่พึ่งอื่นเราไม่มี เราขอถึงพระสงฆ์ว่าเป็นที่พึ่ง ดังนี้

เพราะบุคคลใดก็ตามเมื่อประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ย่อมไม่ตกไปในทางที่ชั่ว ทั้งประพฤติธรรมย่อมมีแต่ความเจริญงอกงาม พัฒนาร่างกายให้รู้จักการดำเนินชีวิต เพราะการถึงพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง พระพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้แนะ ส่วนเรื่องการปฏิบัติของบุคคลทั้งหลาย ต้องน้อมนำไปปฏิบัติเองจึงจะรู้ผล ผู้ใดไม่ได้ปฏิบัติก็เท่ากับไม่ถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ว่าเป็นที่พึ่ง ยิ่งในสมัยนี้มีแต่คนรู้ธรรมะ แต่จะมีสักกี่คนที่เข้าถึงธรรมะแล้วน้อมนำเอาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ตามตำนานยังมีเรื่องเล่าขานไว้ว่า ชายคนหนึ่งถูกยักษ์แอบแฝงเข้าสิงอยู่ในร่างกายมาเป็นเวลานาน ครั้งใดที่รับประทานอาหารต้องทานมากกว่าคนอื่น เพราะต้องทานเผื่อยักษ์ที่แฝงในกายเขาด้วย ชายคนนี้สุดปัญญาที่จะหลีกหนีไปที่ใด เขาไปที่ไหน ๆ ยักษ์ที่แอบแฝงก็ติดตามเขาไปทุกแห่ง กระทั่งวันหนึ่งชายคนนี้เดินทางไปเยี่ยมเพื่อนสนิทของเขา ทั้งเพื่อนสนิทของเขาก็เคารพนับถือพระพุทธศาสนา มีพระพุทธองค์เป็นที่พึ่ง เมื่อชายคนนี้ไปถึงบ้านเพื่อนของเขา เพื่อนของเขาก็ดีใจ ที่ได้พบปะหน้ากันและกัน เพื่อนของเขาจึงจูงมือเขาเข้าไปในบ้านเพื่อรับประทานอาหาร และพักผ่อน พูดคุย ถามไถ่สารทุกข์ต่อกัน ขณะที่เพื่อนจะเข้าบ้านนั้น ยักษ์ที่แอบแฝงอยู่ในร่างก็ไม่สามารถผ่านเข้าบ้านหรือธรณีประตูเรือนหลังนี้เข้าไปได้ ยักษ์ก็ได้แต่รอคอยการออกจากบ้านของชายผู้นี้ เพื่อที่จะเข้าแฝงร่างต่อไป แต่ชายผู้นี้ก็รู้อยู่แก่ใจ ก็พักอาศัยอยู่ในบ้านของเพื่อนเขานานถึง ๑๐ วัน พอสมควรแก่เวลาจึงอำลากลับบ้านของตนเอง ภายในใจก็ได้แต่นึกว่ายักษ์คงจะหนีหายไปแล้ว แต่กลับไม่เป็นเช่นนั้น เมื่อยักษ์เห็นชายผู้นี้ออกจากบ้านเพื่อนมาแล้วจึง

รีบแฝงกลับเข้าร่างตามเดิม อีกทั้งยักษ์ก็ต่อว่าชายหนุ่มว่าทำไมถึงอยู่นานนัก ทำให้ตนเองหิวมาก เพราะอดอาหารมาหลายวัน ชายผู้นี้จึงถามว่า แล้วทำไมถึงไม่เข้าบ้านของเพื่อนด้วย ยักษ์ก็ตอบว่า **"ก็เพราะเพื่อนของเจ้านับถือพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นที่พึ่ง เป็นที่เคารพสักการะ เพราะเหตุนี้จึงเข้าบ้านไม่ได้"** เมื่อชายผู้นี้ได้ยินยักษ์พูดเช่นนั้นก็ได้ทีกล่าวว่า **"ตนเองก็เคารพนับถือพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นสรณะที่พึ่ง ที่เคารพเช่นเดียวกันกับเพื่อนของตน"** ทั้งในใจก็คิดไปด้วยว่า ทั้ง ๆ ที่ตนเองไม่ได้เคารพนับถือไตรสรณคมน์แม้แต่น้อย เมื่อยักษ์ได้ยิน ได้ฟังว่าชายคนนี้เคารพนับถือไตรสรณคมน์แล้วถึงกับออกจากร่างที่แฝงทันที หลีกหนีไปไม่หวนกลับมาแฝงร่างชายผู้นี้อีก ด้วยเหตุนี้ผู้ที่ถึงไตรสรณคมน์ กล่าวคือ ถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสังฆเจ้า เป็นที่พึ่ง ที่ระลึก ย่อมถึงความดี

อีกเรื่องหนึ่ง ในตำนานกล่าวว่า หญิงคนหนึ่งไปวัดกับลูกชายวัย ๕ ขวบเท่านั้น เมื่อไปถึงวัดได้นำอาหารไปทำบุญถวายพระ จากนั้นได้รับศีล ซึ่งขณะที่พระกำลังให้ไตรสรณคมน์จบ เด็กชายวัย ๕ ขวบนั้นก็ได้บรรลุเป็น

พระอรหันต์ เมื่อผู้เป็นแม่ทำบุญเสร็จก็จูงมือลูก เพื่อกลับบ้าน ฝ่ายลูกชายก็ไม่ยอมกลับ ผู้เป็นแม่จึงเข้าไปกราบถามพระสงฆ์ ว่าเป็นเพราะเหตุใด พระท่านกล่าวว่า ก็เพราะลูกของนาง นั้นได้ถึงไตรสรณคมน์บรรลุเป็นพระอรหันต์แล้ว จากนั้น นางก็อนุญาตให้ลูกของนางบวช จนกาลต่อมาได้นามว่า **"พระปัญจสมาทานเถระ"** เนื่องจากในอดีตชาติ **"พระปัญจสมาทานเถระ"** เป็นผู้ที่เคร่งครัดนับถือไตรสรณคมน์ มาหลายภพหลายชาติ จึงเป็นเหตุเป็นปัจจัยได้รับไตรสรณคมน์ เพียงเท่านี้จึงได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ นอกจากในปัจจุบันนี้ จะเห็นได้ว่าเมื่อท่านผู้ใดจะบวชพระ จะต้องเป็นเจ้านาค เมื่อนำนาคเข้าสู่อุโบสถ เจ้านาคก็เปล่งวาจาขอบรรพชา จากพระอุปัชฌาย์ เมื่อพระอุปัชฌาย์ให้ไตรจีวรไปครองแล้ว จึงกลับเข้ามาขอไตรสรณคมน์ กล่าวคือ ขอถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ๓ วาระเพียงเท่านี้ก็สำเร็จเป็นสามเณร เพราะถึงไตรสรณคมน์ จากนั้นสามเณรพึงสมาทานศีล ๑๐ ข้อ เป็นหลักปฏิบัติ จากนั้นพระสงฆ์ทั้งปวงจึงสวดญัตติ ยกสามเณรขึ้นเป็นพระภิกษุสืบไป ดังกล่าวมานี้จะเห็นได้ ว่าการเข้าถึงไตรสรณคมน์จึงมีความสำคัญยิ่งนัก

ก็แล พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ถึงพร้อมด้วยไตรสรณคมน์โดยแท้ การถึงพุทธะนั้น พระองค์ทรงสร้าง **"พระพุทธนวราชบพิตร"** เพื่อพระราชทานแก่ประชาชนทุกจังหวัดโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับพระราชทาน ทั้งองค์พระพุทธนวราชบพิตรที่ฐานบัวด้านหน้ามีพระผง ซึ่งจัดสร้างโดยพระองค์เองประดิษฐานอยู่ทุกองค์ อย่างนี้ที่เรียกว่า **"พระองค์ถึงพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง"** ส่วนพระธรรมหมายถึงคำสอนของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์โปรดให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกหลายฉบับ พระองค์ทรงรับเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภก อุปถัมภ์การจัดพิมพ์ ทั้งยังทรงพระราชทานพระไตรปิฎกไปยังนานาประเทศ เพื่อให้ชาวโลกได้รับรู้ถึงการเคารพนับถือพระพุทธศาสนา อย่างนี้เรียกว่าเข้าถึงพระธรรม พระองค์พระราชทานพัดเปรียญธรรม ๙ ประโยคและ เปรียญธรรม ๖ ประโยค พระราชทานทุนส่งเสริมพระภิกษุสงฆ์และสามเณร ที่เรียกกันว่า **"ทุนเล่าเรียนหลวงสำหรับพระภิกษุสงฆ์และสามเณร"** ทรงอุปถัมภ์พระสงฆ์ทรงยกย่องเชิดชูเกียรติประวัติพระสงฆ์ทั้งด้วยปริยัติศึกษา

ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานเป็นเนืองนิตย์ อย่างนี้ก็เป็นการสงเคราะห์และการเข้าถึงพระสงฆ์ เมื่อการเข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จึงเป็นปัจจัยให้เกิดบารมี พระองค์ทรงสดับฟังและการถวายพระธรรมเทศนาพระมงคลวิเสสกถา ทั้งทรงธรรมในงานพระราชพิธีต่าง ๆ เช่น ทรงสดับพระธรรมโดยสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ วัดราชผาติการาม ถวายวิสัชนาเรื่อง พระมหาชนกชาดก จึงเป็นเหตุให้พระองค์ทรงนำมาเรียบเรียงให้เข้าใจง่าย โปรดเกล้า ฯ ให้จัดพิมพ์เผยแพร่ ทั้งให้มีรูปประกอบเป็นรูปการ์ตูน เพื่อให้เยาวชนจะได้สนใจในการอ่าน การคิด มีความเพียรที่จะศึกษาเรียนรู้ในเรื่องพระพุทธศาสนา นอกจากนี้พระองค์ทรงฝึกวิปัสสนากรรมฐาน ทรงมีพระสติปัญญาตั้งมั่น ดังจะเห็นได้ว่า ครั้งเวลาใดที่ประเทศชาติบ้านเมืองถึงขั้นวิกฤต พระองค์พระราชทานสุรเสียงให้ประชาชนตั้งมั่นอย่างมีสติปัญญา พระองค์ทรงปรารถนาแก้ปัญหาด้วยเทโศบายอย่างชาญฉลาด กล่าวคือ

"ทรงทำความขัดแย้ง ให้เป็น สอดคล้อง
ทรงทำชาวเขา ให้เป็น ชาวเรา

ทรงทำความขัดข้อง ให้เป็น คลี่คลาย
ทรงทำการเผชิญหน้า ให้เป็น หันหน้าเข้ามา
ประนีประนอมกัน

ให้ทุกคนรักใคร่กลมเกลียวกัน นี่เป็นสิ่งที่พระองค์ทรงปรารถนา เพื่อให้สังคมไทยอยู่ร่วมกันอย่างสุขสำราญ นอกจากที่กล่าวพรรณนามานี้ เพื่อความสุขของปวงชนชาวไทย พระองค์ทรงพากเพียรพยายามเสด็จไปทุกหนทุกแห่งเพื่อที่จะได้พระราชทานความช่วยเหลือประชาชน แม้พระราชโอรส พระราชธิดา พระองค์ก็ทรงพร่ำสอนไว้ว่า **"ลูกพ่อต้องเป็นคนแข็งแรง ไม่แข็งกระด้าง ลูกพ่อต้องเป็นคนเรียบง่าย ไม่มักง่าย ลูกพ่อต้องเป็นคนอ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ"** คำสอนเหล่านี้จะเห็นได้ว่า พระองค์ทรงสอนถึงความอดทน หรือที่เรียกว่า **"ขันติ"** ในการที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จสู่สวรรคาลัย สิ่งที่พระองค์พระราชทานทั้งหลายทั้งปวงจึงสถิตย์อยู่ในดวงใจของคนไทยทั้งหลายทั้งปวง พระองค์จากไปเพียงพระวรกายเท่านั้น แต่มิอาจพรากจากความรักไปได้ ความคิดถึง ความดี คำสั่งสอนของพระองค์ ตลอดถึงความรัก

ความห่วงใย จะยังคงอยู่ในดวงใจของปวงชนชาวไทยทั้งชาติ ทั้งโลก เพราะเหตุนี้ชาวโลกจึงประกาศให้วันที่ ๕ ธันวาคม ของทุกปีเป็น **“วันกษัตริย์โลก”**

ด้วยบุญบารมีที่คณะสงฆ์วัดสุทธาราม และชาววัด ชาวชุมชน คณะโรงเรียนมัธยมวัดสุทธารามเป็นต้น เป็นประธานได้ร่วมจิต ร่วมใจ สมัครสมาน สามัคคีปรองดอง เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ในการบำเพ็ญพระราชกุศลปัญญาสมวาร เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จงเป็นกุศลวิบากให้คณะเจ้าภาพจงมีสุขภาพแข็งแรง ไร้โรคาพาธ เจริญด้วยสรรพสิริมงคล เจริญรุ่งเรืองด้วยผลกุศลแห่งแรงกตัญญูกตเวทิตา ที่ได้บำเพ็ญเป็นหิตานุหิตประโยชน์ เพื่อพระองค์ผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย ทรงรับทราบ ทั้งรับอนุโมทนาบุญกุศล จึงสำเร็จเป็นปัตตานุโมทนามัยในสรวงสวรรคาลัย

ดังชี้แจงแสดงถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะที่พึ่งของมวลมนุษยชาติ พอสมควรแก่เวลา จึงขอยุติลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา

ส่งเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฯ
สู่สวรรคาลัย

โดย พระพิศาลประชานาถ

วันศุกร์ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

โย ปุพฺเพ กตกลฺยาโณ กตตฺโถ มนุพุชฺฌติ
อตฺถา ตสฺส ปวฑฺฒนฺติ เย โหนฺติ อภิปตฺถิตาติ

ณ บัดนี้จักได้ชี้แจงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นปกิณกกถา อนุสรณ์รำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ กาลบัดนี้ได้เสด็จสู่สวรรคาลัย ยังความโศกเศร้าอาลัยแก่มหาชนชาวไทย นับเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ สำหรับปูชนียบุคคล ผู้รังสรรค์ เสริม ต่อแต่ง ให้ประชาชนมีวิวัฒนาการก้าวไกล เพราะความดีที่พระองค์ทรงพระราชทานให้การช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่เหล่าทุกแขนงอาชีพ จึงได้มีผู้คนทูลถวายนาม ยกย่องเชิดชูพระเกียรติว่า **"เป็นบิดาฝนหลวง" "เป็นกษัตริย์เกษตร" "เป็นนักกีฬาแห่งชาติ" "เป็นพ่อแห่งชาติ" "ชาวโลกยกย่องว่าเป็นกษัตริย์โลก"** ส่วนชาวไทยนั้นถือว่า **"เป็นพ่อแห่งชาติ"** เนื่องจากพระองค์ทรงสละสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์

สุขแห่งมหาชนชาวสยาม ทั้งความกตัญญู พระองค์ก็ทรงปฏิบัติให้ประชาชนได้แลเห็น ทั้งยังทรงพร่ำสอนประชาชนให้รู้รักสามัคคี รู้รักษาบ้านเมืองเอาไว้ ให้มีอยู่ในแผนที่ของโลก มิให้ประเทศไทยสูญหายไปแบบบางประเทศที่ปัจจุบันไม่มีปรากฏในแผนที่โลก ในปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ทั้งหมด ๕๑๓,๑๑๕ ตารางกิโลเมตร ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยต้องจำยอมการรุกรานและการแย่งชิงผืนแผ่นดินของไทยไปถึง ๑๔ ครั้ง รวมผืนแผ่นดินของไทยที่ต้องเสียดินแดนให้กับประเทศมหาอำนาจถึง ๗๘๖,๖๐๓ ตารางกิโลเมตร ดินแดนของผืนแผ่นดินไทยที่เสียไปนั้นมากกว่าพื้นที่ที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ ด้วยเหตุนี้พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์จึงเป็นจอมทัพไทย นับตั้งแต่อดีตกาลมา ดังกลอนเชิดชูบูรพกษัตริย์ โดย **ดร. อภิชาติ ดำดี** เขียนไว้ว่า

แม้ไม่มี ราชา ผู้สามารถ
จะเป็นชาติ มีชื่อ หรือไฉน
ที่วันนี้ ยังมี ประเทศไทย
ใครหนอใคร ฝ่าฟัน สร้างกันมา
พ่อขุนราม คำแหง มหาราช

ทรงรวมชาติ ก่อร่าง สร้างภาษา
พ่อปกครอง ลูกสุข ทุกเวลา
แผ่อาณา สุโขทัย เกริกไกรนัก
สมเด็จ พระนเรศวร มหาราช
ทรงกู้ชาติ อาจหาญ กร้างานหนัก
สิบห้าปี ไม่หยุดหย่อน ได้ผ่อนพัก
แผ่นดินไทย ทรงพิทักษ์ รักษาไว้
สมเด็จ พระนารายณ์ มหาราช
ทรงนำชาติ เบิกบุก สู่ยุคใหม่
ทั้งการทูต การค้า พาก้าวไกล
เปิดฟ้าไทย ยุคทอง ก้องโลกา
สมเด็จ พระเจ้าตากสิน มหาราช
ทรงกู้ชาติ ตรำตราก ยากนักหนา
ไทยรวมชาติ พลิกฟื้น กลับคืนมา
สถาปนา กรุงธนบุรี ศรีแผ่นดิน
พระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลก มหาราช
ปกป้องชาติ ต้านศัตรู มิรู้สิ้น
ปฐมกษัตริย์ จักรีวงศ์ องค์ภูมินทร์

รัตน	โกสินทร์	แผ่นดินนี้
สมเด็จ	พระจอมเกล้า	ราชาชาติ
ทรงนำศาสตร์	ทันสมัย	สู่ไทยวิถี
มหาอำนาจ	แผ่ขยาย	หมายย่ำยี
ไทยรอดพ้น	ไพรี	ด้วยปรีชา
สมเด็จ	พระปิย	มหาราช
ทรงเลิกทาส	วิวัฒน์ไทย	ให้ก้าวหน้า
ปฏิรูป	ยิ่งใหญ่	ไทยพัฒนา
ทัดเทียม	อารยะชาติ	ผงาดไกล
สมเด็จ	พระภูมิพล	มหาราช
รวมใจชาติ	ราษฎร์วิวัฒน์	รัชสมัย
ราชแห่ง	ราชัน	มิ่งขวัญไทย
โลกเทิดไท้	พระมหากษัตริย์	นักพัฒนา

ดังกล่าวมานี้จะเห็นถึงการต่อสู้ทำศึกแต่ละครั้ง พระบูรพมหากษัตริย์ไม่รุกรานใคร ไทยจึงเป็นประเทศที่รักสงบคงสืบเนื่องในหลักธรรมที่พระชินสีห์ทรงสอนไว้ แม้องค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ก็ทรงยึดมั่นในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นยิ่งนัก

ทรงออกผนวชเป็นพระภิกษุเดินตามรอยพระบรมศาสดา และบรรพชน ทรงแสดงให้เห็นถึงความกตัญญู ในพระพุทธศาสนาที่สั่งสอนให้ยึดมั่นหลักการปกครองที่เรียกว่า **"ทศพิธราชธรรม ๑๐ ประการ"** นอกจากนี้ เมื่อพระองค์ทรงลาผนวชแล้ว ยังคงศึกษาหลักธรรมที่มีในพระพุทธศาสนา ทรงเสด็จไปสนทนาธรรมทั้งสดับตรับฟังพระธรรมเทศนา ทรงรวบรวมแง่คิดในหลักธรรม แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นพระราชนิพนธ์เรื่อง **"พระมหาชนก"** **"นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ"** เป็นต้น นับตั้งแต่พระองค์ทรงเสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติ พระองค์ทรงเสด็จออกเยี่ยมราษฎรทุกหนทุกแห่ง ทุกจังหวัดในประเทศไทย อีกทั้งยังทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยพระองค์ทรงให้ความอุปถัมภ์วัดที่เป็นพระอารามหลวงและวัดราษฎร์ ตลอดถึงทรงดูแลทุกข์ สุข แหล่งน้ำ ความเป็นอยู่ของประชาชน การศึกษา ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า พระองค์ท่านทรงดูแลประชาราษฎร์ ตั้งแต่วันเกิดจวบจนถึงวันตาย หากย้อนรำลึกนึกถึงวันที่ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สิ้นพระชนม์ยังความโศกเศร้ามาสู่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นยิ่งนัก แต่กระนั้นพระองค์ก็ยังทรงตั้งพระสติ ยังสมาธิให้

เกิด แล้วทรงรับสั่งว่า **“สมเด็จย่าสิ้นแล้วอย่างสงบที่สุด สมเด็จย่ารักตำรวจมาก ช่วยดูแลงานต่าง ๆ ของตำรวจอย่างดี เป็นการที่ตำรวจทุกคนจะได้ปฏิบัติหน้าที่ โดยเข้มแข็งอย่างสุดความสามารถ เพื่อประเทศชาติ เพื่อจะได้เป็นพระราชกุศล ต่อสมเด็จย่าต่อไป”** รับสั่งเมื่อวันอังคารที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ เวลา ๒๒.๓๕ น. ณ โรงพยาบาลศิริราช จากพระกระแสนี้จึงเป็นที่มาของโครงการ **“ตำรวจในพระราชดำริ”** ที่แลเห็นอยู่ทุกวันนี้ เวลาประเทศชาติมีภัย พระองค์ทรงห่วงใยประชาชน เช่นในอดีต เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ประเทศไทยมีความขัดแย้งของคนในชาติ พระองค์ทรงเตือนสติให้ทุกฝ่ายปรองดอง รู้รักสามัคคีต่อกัน พระองค์ทรงทำความขัดแย้งให้เป็นความสอดคล้องสำเร็จ เวลาเกิดเหตุเภทภัยธรรมชาติเช่นที่แหลมตะลุมพุก ลูกต้องพลัดพรากจากแม่ ผัวเมียต้องจากกัน ประชาชนไร้ที่อยู่ ที่ทำกิน น้ำตานองหน้า สุดที่ใครต่อใครจะมายังความทุกข์แสนเข็ญนี้ให้คลี่คลายและจางลงได้ องค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพระองค์ได้เสด็จไปเยี่ยมราษฎรพร้อมทั้งพระราชทานความ

ช่วยเหลือให้เขาเหล่านั้นลืมตาอ้าปากได้ตราบเท่าทุกวันนี้ เรื่องนี้จึงเป็นที่มาของ **"มูลนิธิราชประชานุเคราะห์"** ตราบจนเท่าทุกวันนี้ และช่วงที่รัฐบาลพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จะปราบปรามมิให้ชาวเขาปลูกฝิ่น แต่ก็ไม่สามารถทำได้สำเร็จ พระองค์ท่านก็ใช้เทโศบาย โดยนำเอา เมล็ดพันธุ์สตรอเบอร์รี่ พันธุ์ใบชา ไปให้ชาวบ้านได้ปลูกทดแทน อีกทั้งยังนำไก่ ไปให้ชาวเขาเลี้ยง พร้อมทั้งพืชผักสวนครัว ทั้งรับสั่งว่า **"ปีหน้าจะมาดู"** พวกชาวเขาเหล่านั้นจึงทำตามรับสั่ง การนี้พระองค์ทรงทำได้เป็นผลสำเร็จ จึงกล่าวได้ว่า **"พระองค์ทรงทำชาวเขา ให้เป็นชาวเรา"** ซึ่งปัจจุบันนี้ พวกชาวเขาเหล่านั้นเลิกปลูกฝิ่น หันกลับมาปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหาร สามารถยืนด้วยลำแข้ง เลี้ยงตัวเองได้ และมีอาชีพทำกินมาตราบเท่าทุกวันนี้ เสมือนหนึ่งพระองค์ทรงสอนเขาเหล่านั้นรู้จักตกปลา เช่น มีบุคคลหนึ่งกำลังตกปลาได้ปลามาหลายสิบตัว ครั้นมีคนเดินมาเห็นได้ปลามาก ก็เอ่ยปากขอปลา ถ้าเจ้าของนั้นให้ปลาไป ผู้ที่ได้ก็เที่ยวขอปลาอยู่ร่ำไป ไม่รู้จักจบ ไม่รู้จักสิ้น แต่ถ้าคนที่ตกปลานั้นสอนให้คนที่ขอปลานั้นรู้จักหาวัสดุในการตกปลา และสอนวิธีตกปลาให้แก่เขาคนนั้น เมื่อเขาตกปลาเป็นก็จะรู้จักวิธีทำมา

หากิน โดยที่ไม่ต้องไปขอคนอื่นอีก ดังชี้แจงแสดงมานี้ จึงกล่าวได้ว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ ที่เก่งที่สุดในโลก โดยย่อคงประมวลพระปรีชาสามารถของพระองค์ได้เพียงส่วนน้อยนิดดังนี้

๑. ทรงพระปรีชาสามารถในการชมผู้อื่น

๒. ทรงพระปรีชาสามารถในการหาข้อดี จุดเด่น ของผู้อื่นได้

๓. ทรงพระปรีชาสามารถในการให้กำลังใจผู้อื่น เป็นต้นแบบที่ดี

๔. ทรงพระปรีชาสามารถในการให้พลังตัวเองทุกวัน ใส่ความเชื่อมั่นลงไปในตัวเอง

๕. ทรงพระปรีชาสามารถในการแอบชื่นชมตัวเอง และคิดแต่เรื่องดี ๆ

๖. ทรงพระปรีชาสามารถในการที่มีอะไรก็ปฏิบัติทันที ไม่เป็นโรคเดี๋ยวก่อน

๗. ทรงพระปรีชาสามารถในการมองหาคุณค่าของทุกอย่างที่อยู่รอบตัว มองเห็นแต่เป็นเรื่องที่ดี

๘. **ทรงพระปรีชาสามารถในการมองหาข้อดีให้ตัวเอง ยินดีในสิ่งที่ตนเองมี และนำออกมาเป็นจุดเด่นเพื่อช่วยผู้อื่นและสังคม**

๙. **ทรงพระปรีชาสามารถในการเห็นจุดบกพร่องของตนเอง ปรับปรุงตนเอง คือ มองหาเรื่องที่จะต้องแก้ไขให้ถูกต้อง**

๑๐. **ทรงพระปรีชาสามารถในการขอบคุณให้เป็นนิสัย เป็นที่รักใคร่ของผู้พบเห็น**

ดังกล่าวมานี้ คุณประโยชน์ทำสิ่งการใดก็สำเร็จ มีอยู่ในตัวของพระองค์ สมดังให้ประชาชนในชาติลองนำไปปฏิบัติ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ เอื้ออำนวยสุขแก่ตนเองและผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่เป็นครู ที่จะสั่งสอนลูกศิษย์ของตนเอง ในด้านพระพุทธศาสนา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชดำรัส ในการประชุมใหญ่สมาคมพระพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร เมื่อวันเสาร์ที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ความว่า “**ศาสนาชี้ทางดำเนินชีวิตที่ปราศจากโทษ ทำให้มีความเจริญร่มเย็น คนจึงเชื่อถือประพฤติ ปฏิบัติตาม ทั้งอุดหนุนค้ำชูศาสนา**

เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขความสวัสดีของตน พระพุทธศาสนานั้นมีลักษณะพิเศษ ประเสริฐ ในประการที่อาศัยเหตุผลอันเที่ยงแท้ตามเป็นจริงเป็นพื้นฐาน แสดงคำสั่งสอนที่บุคคลสามารถใช้ปัญญาไตร่ตรองตามและหยิบยกขึ้นปฏิบัติ เพื่อความสุขความเจริญและความบริสุทธิ์ได้ตามวิสัยของตน จึงเป็นศาสนาที่เข้ากับหลักวิทยาศาสตร์ง่ายที่จะส่งเสริม

การที่ท่านทั้งหลายจะทำนุบำรุงเผยแผ่ให้แพร่หลายมั่นคง ควรได้ยึดเหตุผลเป็นหลักการ นำข้อธรรมะที่เหมาะแก่เหตุการณ์ เหมาะแก่บริษัท และแก่บุคคลมาชี้แจงให้ถูกต้องตามเนื้อแท้ของธรรมะนั้น ๆ พร้อมทั้งแสดงการกระทำที่มีเหตุผลและมีความบริสุทธิ์ใจให้เป็นตัวอย่างด้วยตนเอง การบำรุงพระพุทธศาสนา ตลอดจนงานสร้างเสริมศีลธรรม จริยธรรม ทั้งในผู้ใหญ่ผู้เยาว์ของท่าน จะบรรลุผลที่น่าพึงพอใจได้ไม่ยากนัก”

พระบาลีที่มีใน **“ขุททกนิกายชาดก สัตตกนิบาต”** ที่เชิญมาเป็นแม่บทเบื้องต้นนั้น ในใจความภาษาไทย ได้ความว่า **“ผู้ใด อันผู้อื่นทำความดี ทำประโยชน์ให้ในกาลก่อน ย่อมสำนึก (คุณของเขา) ได้ ประโยชน์ที่ผู้นั้น**

ปรารถนาย่อมเจริญ” ดังกล่าวมานี้ ก่อประโยชน์มีอยู่ในองค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์ ด้วยเหตุนี้จะเห็นได้เด่นประจักษ์ชัดแน่นัก เมื่อถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันพระราชสมภพ วันสวรรคต ดังกล่าวนี้พระองค์ท่านจะส่งเสริมและเสด็จไปถวายราชสักการะมิได้ขาด จึงเป็นเนติแบบรำลึกนึกถึงพระคุณผู้ทำคุณต่อประเทศชาติ พระพุทธศาสนา แม้วาระครบปัญญาสมวาร หรือที่เรียกกันว่าครบ ๕๐ วัน ประชาชนทุกหมู่เหล่าจึงพร้อมใจรวมพลังกันสร้างความดี เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล อีกทั้งยังความสุขความเจริญให้กับตนเอง ทั้งยังก่อให้เกิดความเข้มแข็งของคนในชาติให้มีความสามัคคีปรองดองกัน ถ้าทุกท่าน ทุกคนทำได้ก็จะเกิดความสุขความเจริญแก่ตนเอง และเป็นผลสะท้อนกับสังคมส่วนรวมอย่างแน่นอน นอกจากนี้ธรรมะไม่มีความลำเอียง ผิดเป็นผิด ถูกเป็นถูก เพราะธรรมะไม่เลือกชนชั้นวรรณะ การที่มีฐานะดี มีหน้าตาดี มีคนเคารพนับถือนั้น มิใช่เป็นสิ่งที่จะไปลบล้างบาปกรรมที่เขาทำได้ เพราะความชั่วก็คือความชั่ว บาปก็คือบาป ทุจริตก็คือทุจริต และโทษก็ต้องเป็นโทษ จึงไม่สามารถ

ที่จะลบล้างกันได้ ฉะนั้นจงอย่าได้กลั่นแกล้งตำหนิใครที่ผ่านเข้ามาในชีวิต เพราะ "**การคบคนดีได้ความสุข**" "**คบคนเลว ให้ประสบการณ์**" "**คบคนที่แย่ที่สุดให้บทเรียน**" "**คบคนที่ดีที่สุดคือให้ชีวิตสมบูรณ์แบบ**" ถ้าเราคิดบวกชีวิตก็สุขได้ทุกวัน

ตลอดพระชนม์ชีพ ๘๙ พระชันษา ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติ ๗๐ ปี ๑๒๗ วัน พระองค์ทรงเป็นเนติแบบและทรงเป็นผู้นำและคุ้มภัยให้คน ในชาติ อีกทั้งยังทำให้คนในชาติสมัครสมานสามัคคี รู้รัก รู้อภัยเป็นสิ่งที่พระองค์พึงประสงค์ แม้จะมีผู้คนกล่าวขานกันกึกก้องว่า "**ขอเป็นข้ารองพระบาททุกชาติไป**" แต่ถ้ากระทำสิ่งดีงามก็จะเป็นผลให้เป็นข้ารองพระบาททุกชาติไป ตรงกันข้ามกับปากที่ร้องว่าขอเป็นข้ารองพระบาททุกชาติไป แต่การกระนั้นเป็นไปในลักษณะ "**ปากปราศรัย น้ำใจเชือดคอ คดในข้องอในกระดูก**" หากเป็นเช่นนี้ก็คงไม่ผิดอะไรกับคนเนรคุณต่อพระองค์ท่าน เช่นนี้ว่าไร้คุณค่า ไร้ประโยชน์ ไร้จิตสำนึกคบไปก็ไร้คุณค่า หมดราคาที่จะสมาคมด้วย เนื่องจากวันนี้เรายังมีลมหายใจ เรายังมีโอกาสได้เริ่มต้นใหม่ อย่าปล่อย

ให้หมดโอกาส คนที่หมดโอกาสคือคนที่อยู่แค่ตาย มิใช่อยู่เลยตาย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงอยู่เลยตาย อันหมายถึง เสด็จสวรรคตแล้ว แต่ชื่อเสียง เกียรติประวัติ ยังคงประทับสถิตอยู่ในดวงใจของมหาชนทั้งแผ่นดิน แม้จะเป็นเพียงนามธรรมจับต้องไม่ได้ แต่ทุกท่านก็ทราบอยู่แก่ใจ ส่วนที่เป็นรูปธรรม เช่น โครงการหลวงต่าง ๆ ก็เห็นเป็นเด่นชัด จับต้องได้ สมดัง **"สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๗ แห่งอาณาจักรรัตน-โกสินทร์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร"** ทรงพระนิพนธ์ ไว้ว่า

สบสรรพ สิ่งชั่ว มาเกลือกกลั้ว ให้หมองมอม
พักตร์ผ่อง ก็เผือผอม พิกลรูป จักซูบทรง
พฤฒ ภกาสร อีกกุญชร อันปลดปลง
โททนต์ เสน่งคง สำคัญหมาย ในกายมี
นรชาติ วางวาย มลายสิ้น ทั้งอินทรีย์
สถิตทั่ว แต่ชั่วดี ประดับไว้ ในโลกา
ความดี ก็ปรากฏ กิติยศ ลือชา
ความชั่ว ก็นินทา ทุรยศ ยินขจร

ดังเชิญพระนิพนธ์นี้ ขอทุกท่านจงใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท เพราะชีวิตนี้ไม่ได้ยืนยาว จะมีอีกกี่เช้าเราก็ไม่สามารถรู้ ทำสิ่งดี ๆ ในตอนที่เรายังมีลมหายใจอยู่ ทั้งขอให้สู้จนกว่าจะถึงวันของเรา

ดังชี้แจงปกิณกธรรม เป็นธรรมานุสรณ์น้อมรำลึกถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผู้เสด็จสวรรคต สถิตย์สวรรค์ชั้นคาลัย ขอคณะข้าราชการตำรวจนครบาลสำเหร่ ข้าราชการสำนักงานเขตคลองสาน ข้าราชการครูโรงเรียน และ โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม พร้อมทั้งประชาชนทุกท่าน จงถึงพร้อมด้วยสุขภาพร่างกายเข้มแข็ง มีพละกำลัง สุขภาพกายดี สุขภาพจิตมั่นคง โดยทั่วหน้ากัน ทั้งขอให้ทุกท่านตั้งจิตเป็นเอกัคคตารมณ์ น้อมเกล้า ฯ ถวายเป็นพระราชกุศล ให้กุศลผลบุญที่ทุกท่านได้ร่วมรับบำเพ็ญกุศลในครั้งนี้ จงเป็นผลสัมฤทธิ์วิบูลย์พูนสุข ถวายแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โปรดรับอนุโมทนาพลังบุญ พลังกุศล จะได้สมเป็นปัตตานุโมทนามัย สมดังที่พสกนิกรทุกหมู่เหล่าได้บำเพ็ญ ณ ที่นี้ และทุกแห่ง ดังชี้แจงมาพอสมควรแก่เวลา จึงขอยุติลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา

ส่งเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฯ

สู่สวรรคาลัย ครบ ๑๐๐ วัน

โดย พระพิศาลประชานาถ

วันศุกร์ที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

เปตานํ ทกฺขินํ ทชฺชา ปุพฺเพ กตมนุสฺสรนฺติ

บัดนี้ จักได้แสดงพระธรรมเทศนาชี้แจงธรรมิกถา โดยปรารภในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ ได้บำเพ็ญพระราชกุศลปรารภครบสตมวาร หรือที่เรียกกันว่าครบ ๑๐๐ วัน แห่งการเสด็จสวรรคต ของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐปกเกศไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ ครบ ๑๐๐ วันในวันนี้ ด้วยเหตุนี้ประชาชนทุกหมู่เหล่า ได้รวบรวมพร้อมเพรียงน้ำจิตน้ำใจอันแสดงออกถึงซึ่งความจงรักภักดี โดยมีจุดประสงค์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระราชกุศล พระบรมราชบพิตรพระราชสมภารเจ้า ได้ร่วมรับพลังมหากุศลอันจะเป็นปัตตานุโมทนามัยในสวรรคาลัย อันเป็นเป้าหมายแห่งปัญญาชนที่พึงกระทำกัน ทั้งแสดงออกถึงซึ่งความกตัญญูกตเวทิตาอันเป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

ซึ่งมีพระบาลีรับรองไว้ว่า

"นิมิตฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญูกตเวทิตา ความว่า ความกตัญญูกตเวที เป็นเครื่องหมายของคนดี" วันนี้และระยะนี้จะเห็นได้ว่ามีประชาชนทุกหมู่เหล่าจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบรรพชานักเรียนเป็นสามเณร ทั้งการบรรพชาอุปสมบท ข้าราชการและประชาชน หรือที่เรียกกันว่า บวชพระถวายเป็นพระราชกุศล ทั้งการประกอบกุศลทำบุญใส่บาตร จัดให้มีการบำเพ็ญกุศลในรูปแบบต่าง ๆ ที่เรียกกันว่า สร้างความดีถวายพ่อหลวง พระบาลีที่ได้อัญเชิญยกไว้เป็นนิกเขปบท ณ เบื้องต้น ว่า **"เปตานํ ทกฺขินํ ทชฺชา ปุพฺเพ กตมนุสฺสรํ"** แปลเป็นภาษาไทยได้ใจความว่า เมื่อระลึกถึงคุณงามความดีของท่านผู้ล่วงลับไปแล้ว พึงบำเพ็ญกุศลทักษิณาอุทิศให้ ดังกล่าวมานี้หากดวงพระวิญญาณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จะทรงหยั่งทราบด้วยพระญาณวิถีใด พระองค์จะได้โปรดอนุโมทนาบุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนาในเบื้องหน้าเป็นแน่แท้ เพราะมนุษย์ทุกคนเมื่ออุบัติขึ้นมาในโลกนี้แล้ว ย่อมมีเสบียงเก่าติดตามมา และมาสร้างเสบียงใหม่ เพื่อเป็นกุศลผลวิบากให้กับตนเอง เพราะบุญเท่านั้นที่เป็นแสงสว่างติดตามตนเองไปได้ทุกหน

ทุกแห่งดังกล่าวมานี้ วันนี้พวกเราจึงร่วมสร้างแต่กุศลกรรม คือการกระทำความดีให้เป็นเสบียงติดตามเสมือนหนึ่งเงาตามตัวไปได้ทุกภพทุกชาติ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชสมภารเจ้า เป็นพระโอรส ในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๗๐ เสด็จขึ้นเสวยสิริราชสมบัติเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ ถึง ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ทรงครองสิริราชสมบัติยาวนาน ๗๐ ปี ๑๒๗ วัน นับเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์เดียวในชาติบ้านเมืองไทยที่ทรงครองสิริราชสมบัติยาวนานที่สุด ตลอดระยะเวลาที่ทรงปกครองไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ ทรงตั้งพระองค์อยู่ในทศพิธราชธรรม ดังปรากฏแจ่มแจ้งให้ประชาชนได้แลเห็น นอกจากนี้พระองค์นับเป็นผู้ที่เจริญด้วย

๑. พระชาติวุฒิ

๒. พระวัยวุฒิ

๓. พระคุณวุฒิ

พระชาติวุฒิ หมายถึง ทรงเจริญโดยพระชาติสืบ

พระราชสันตติวงศ์จากพระบรมจักรีวงศ์โดยแท้ แม้นพระองค์จะมีพระชาติวุฒิสูงส่งเพียงใด พระองค์ก็มิได้ถือพระองค์ เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมไพร่ฟ้าประชาชนทุกหมู่เหล่าโดยไม่แบ่งชนชั้นวรรณะ พระองค์ทรงปกครองประเทศชาติเสมือนหนึ่งบิดาปกครองบุตร ด้วยเหตุนี้ วันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปี จึงขนานนามว่า **“วันพ่อแห่งชาติ”** ทุกคนจึงกราบไหว้ถวายบังคมได้อย่างสนิทใจ

พระวัยวุฒิ หมายถึง พระองค์ทรงเจริญโดยอายุ ทรงเสด็จสู่สวรรคาลัย เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ ทรงเจริญพระชนมายุได้ ๘๙ พรรษา นับเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระชนม์ชีพยืนยาวกว่าพระมหากษัตริย์ในอดีตที่ผ่านมา โดยประเทศไทยประชาชนเคารพนับถือพระพุทธศาสนามากกว่า ๙๕ % ในคติความเชื่อของประชาชนเชื่อกันว่าพระพุทธศาสนาจะดำรงอยู่ในโลกนี้ไม่น้อยกว่า ๕๐๐๐ ปี เมื่อครบ ๑๐๐ ปี ก็จะเรียกว่า ๑ ศตวรรษ และผ่านไป ๑ ศตวรรษ อายุของประชาชนก็จะลดลง ๑ ปี ปัจจุบันผ่านไป ๒๕๐๐ กว่าปี เมื่อเอา ๑๐๐ ตั้ง เอา ๒๕ มาลบ จะคงเหลือ ๗๕ เท่านั้น รวมความว่าประชาชนคนในโลก จะมีอายุเฉลี่ย ๗๕ ปี แม้ว่าใครมีอายุเกิน ๗๕ ปี ก็นับว่าเป็นกำไรชีวิต

ก็แลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเจริญพระชนมายุยืนนานถึง ๘๙ พรรษา นับว่าพระองค์ทรงมีกำไรชีวิตมากถึง ๑๔ ปี ถือว่าพระองค์ทรงมีพระชนม์ชีพไม่เป็นโมฆะ จึงนับว่าพระองค์ทรงมีพระวัยวุฒิ คือ เจริญด้วยอายุ

พระองค์ทรงมีพระคุณวุฒิ กล่าวคือ ทรงเจริญด้วยเกียรติคุณความดี ทรงเป็นที่รักของปวงประชา ดังจะแลเห็นได้ว่ามีประชาชนจำน้อยไม่น้อยสวมเสื้อมีตัวอักษรข้อความว่า **"ขอเป็นข้ารองบาททุกชาติไป"** ข้อความนี้แสดงถึงความรัก ความจริงใจที่ประชาชนมีต่อพระองค์ เมื่อพระองค์เสด็จจากไป ก็เสมือนหนึ่งลูกขาดพ่อผู้เป็นที่รักไป ยามมีภัยต่าง ๆ เช่น น้ำท่วมที่ภาคใต้ ประชาชนจะคิดถึงรำลึกถึง เพราะเมื่อครั้งพ่อยังอยู่ จะคอยช่วยเหลือเกื้อกูลพระราชทานสิ่งของไปช่วยเหลือ ยังความปิติยินดีแก่เหล่าประชาชนเป็นอย่างมาก ที่พระองค์ทรงพระราชทานกำลังใจให้ยืนหยัดต่อสู้กับอุปสรรคนานัปการ นอกจากนี้พระองค์ยังทรงมีพระขันติธรรมอย่างยิ่งยวด จะเห็นได้จากการที่พระองค์เสด็จไปพระราชทานปริญญาบัตรให้กับบัณฑิตใหม่แต่ละครั้ง ทรงใช้พระหัตถ์ยื่นให้กับบัณฑิตใหม่ ต้องใช้

ระยะเวลายาวนาน ทั้งนี้พระองค์ทรงยินดีกับบัณฑิตใหม่ แม้พระวรกายจะเกิดความปวดเมื่อยเหนื่อยล้า พระองค์ก็ทรงใช้พระขันติธรรม คือ ความอดทน เป็นต้น

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงเป็นศูนย์รวมใจของชาวพุทธ โดยพระองค์ทรงยึดมั่นในหลักศีลธรรมของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะเรื่องศีล ๕ พระองค์ทรงยึดมั่นเป็นหลักให้ประชาชนคนในชาติได้แลเห็น พระองค์ทรงประกาศเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกนับตั้งแต่วันที่พระองค์ทรงลาสิกขา ทั้งทรงน้อมนำเอาหลักธรรมอันบุคคลใดประพฤติแล้ว จะไม่ตกไปในทางที่เสื่อม ด้วยเหตุนี้พระองค์จึงทรงเลือกปฏิบัติในเรื่องของ **ศีล สมาธิ ปัญญา**

ศีล หมายถึง **ศีล ๕ อันเป็นหลักปฏิบัติของชาวพุทธ** กล่าวคือ

๑. ห้ามฆ่าสัตว์ อันเป็นหลักประกันของชีวิต ถ้าสังคมไม่มีการเข่นฆ่าเอาชีวิตซึ่งกันและกัน สังคมก็อยู่เย็นเป็นสุข

๒. ห้ามลักขโมย ฉ้อโกง เป็นหลักประกันของทรัพย์สมบัติ ในสังคมทุกสังคมหากไม่มีการฉกชิงวิ่งราวลักขโมย สังคมก็อยู่อย่างสันติสุข

๓. ห้ามประพฤติผิดในกามคุณ เป็นหลักประกันของความซื่อสัตย์ เช่นสามีภรรยาไม่มีความจริงใจต่อกัน ลูกขาดความจริงใจต่อพ่อแม่ อย่างนี้เรียกกันว่าขาดความซื่อสัตย์ เมื่อเป็นเช่นนี้ หากคนเหล่านี้ได้เป็นใหญ่เป็นโต จะไปปกครองดูแลผู้อื่นได้อย่างไร เพราะขาดความซื่อสัตย์

๔. ห้ามกล่าวมุสา ใส่ร้าย กล่าวคำหยาบ อันเป็นหลักประกันของสังคม หากเป็นเช่นนี้สังคมก็จะเดือดร้อนวุ่นวาย หาความสงบสุขไม่ได้

๕. ห้ามดื่มสุราเมรัย ค้ายาบ้า เสพกัญชา แม้โดยที่สุดบุหรี่ หากใครลดเลิกได้ ก็เป็นหลักประกันสุขภาพของตนเอง โดยเฉพาะเรื่องยาเสพติด ยาบ้า เมื่อใครเสพแล้วขาดสติ ทำให้จิตใจกล้าพองโต ประสาทหลอน ขาดความยับยั้งชั่งใจ จึงเป็นเหตุทำร้ายชีวิตพ่อแม่ ทำได้ทุกสิ่งทุกอย่าง โดยเฉพาะผู้ที่ค้ายาบ้าอันเป็นการทำลายบุคคลในชาติอันเป็นทรัพยากรบุคคลอันมีค่าของประเทศชาติ

ดังกล่าวมานี้ พระเกียรติคุณที่เคร่งครัดในเรื่องศีล ๕ มีอยู่เต็มบริบูรณ์ในบุคคลใด ย่อมทำบุคคลนั้นให้เจริญรุ่งเรืองอย่างแน่นอน จึงกล่าวได้ว่าหากท่านใดรักษาเรื่องของศีล ๕ ท่านเปรียบว่าทำศีลให้ยืนยาวประดุจด้าม

ขวาน ดังนั้น ศีล ท่านจึงให้ความหมายว่า ปิด กล่าวคือปิดไม่ให้คนทำความชั่ว ความบกพร่อง

ส่วนธรรมะ หมายถึง เปิด คือเปิดให้คนทำความดีจะได้ไม่ตกไปในทางที่ชั่ว เมื่อคนเราประพฤติธรรมก็จะเกิดสมาธิได้ กล่าวคือครั้งหนึ่ง องค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์เสด็จสดับพระธรรมเทศนาย่อ ๆ เรื่องพระมหาชนกชาดก โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ วัดราชผาติการาม เป็นองค์ถวายวิสัชนา ครั้งนั้นเมื่อพระองค์สดับพระธรรมเทศนาจบลง พระองค์ทรงตั้งพระทัยด้วยสมาธิจิตที่แน่วแน่ ส่งกระแสจิตพิจารณาในพระธรรมนั้น เป็นเหตุให้ตัวปัญญาเกิดขึ้น ต่อมาไม่นานจึงมีพระราชนิพนธ์ เรื่องพระมหาชนกชาดก เกิดขึ้นและจัดพิมพ์เป็นเล่มให้ประชาชนได้อ่านและน้อมนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ จึงกล่าวว่า **ธรรมะ** หมายถึงเปิดให้คนเอาข้อธรรมต่าง ๆ ไปประพฤติปฏิบัติ ทั้งบุคคลใดประพฤติปฏิบัติแล้ว จะไม่ตกไปในทางที่ชั่ว อย่างนี้เรียกว่า ธรรมะ คือ คุณากร อันหมายถึงบ่อเกิดคุณงามความดี เพราะเรื่องของพระมหาชนกนั้น เนื้อเรื่องกล่าวถึงความบากบั่นความเพียรพยายาม จึงเป็นผลสำเร็จ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีพระราชประสงค์ให้ผลสัมฤทธิ์ก่อเกิดแก่ประชาชนคนในชาติ

มิให้ท้อถอย ให้มีแต่ความเพียรพยายาม พระองค์ทรงมีพระราชปรารภในคำนำตอนหนึ่งว่า

"พระมหาชนกบำเพ็ญวิริยบารมี โดยที่ไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ จนกระทั่งได้ครองราชสมบัติ และนำความเจริญมั่งคั่ง แก่กรุงมิถิลาด้วยพระปรีชาสามารถ" นับแต่อุปราชจนถึงคนรักษาช้าง รักษาม้า และนับตั้งแต่คนรักษาช้าง รักษาม้าจนถึงอุปราช โดยเฉพาะเหล่าอำมาตย์ล้วนจาริกในโมหภูมิทั้งนั้น ไม่มีความรู้ทางวิทยาการทั้งทางปัญญายังไม่เห็นความสำคัญของผลประโยชน์แม้ของตนเอง จึงต้องตั้งสถานอบรมสั่งสอนให้เบ็ดเสร็จ **"ขอจงมีความเพียรที่บริสุทธิ์ มีปัญญาที่เฉียบแหลม มีกำลังกายที่สมบูรณ์"**

หนังสือเรื่องพระมหาชนกชาดก จึงเป็นหนังสือที่ได้รับความสนใจ ทั้งพระราชทานให้จัดพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ ทั้งพิมพ์เป็นหนังสือการ์ตูนเพื่ออ่านได้ง่ายขึ้น ให้เด็กนักเรียนและประชาชนผู้สนใจได้ศึกษา แล้วนำไปปฏิบัติให้เกิดความเพียร อันเป็นพระราชประสงค์จำนงหมาย ดังกล่าวมานี้เป็นส่วนของสมาธิ และเมื่อสมาธิเกิดขึ้นแล้วทั้งปัญญาหมายถึง ความรอบรู้ในสรรพสิ่งต่าง ๆ ก็ย่อม

เกิดมีในจิตใจ บุคคลใดมีปัญญาแล้ว ย่อมเป็นผู้หาทรัพย์ได้ขึ้นชื่อว่าทรัพย์นั้น มี ๒ อย่าง คือ ทรัพย์ภายใน และทรัพย์ภายนอก ทรัพย์ภายใน ได้แก่คุณงามความดีที่มีในตนเอง ทรัพย์ภายนอก หมายถึง ทรัพย์สมบัติต่าง ๆ ที่นำไปปรโลกไม่ได้ ไม่เหมือนทรัพย์ภายในที่เป็นสะพานเสบียง เป็นบุญตามติด หนุนนำวิญญาณจิตไปได้ทุกภพ แม้ในภพนี้และภพหน้าอย่างยิ่ง เมื่อรวมศีล สมาธิ ปัญญา แล้ว เป็นเหตุให้ผู้ปฏิบัติ **"เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา"** หากผู้นำประเทศหรือองค์กรต่าง ๆ นำไปเป็นแนวทางก็เชื่อแน่ว่า ผู้นำต่าง ๆ จะทำความเจริญรุ่งเรืองให้กับส่วนรวม พระคุณลักษณะประการสำคัญที่มีในองค์พระบรมนาถบพิตร พระราชสมภารเจ้า เป็นที่ประจักษ์ว่าจะเสด็จเยี่ยมประชาชน พระองค์จะสะพายกล้อง พระหัตถ์ถือแผนที่ เป็นการแสดงออกถึงความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา เป็นสำคัญ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงปฏิบัติพระองค์ในหลัก ๓ ประการกล่าวคือ

๑. อัตถจริยา

๒. ญาตัตถจริยา

๓. โลกัตถจริยา

อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนเองให้มีความรู้ความสามารถด้วยการศึกษา ปฏิบัติถูกต้อง เป็นสัมมาปฏิบัติอย่างแท้จริง ดังพระบาลีกล่าวไว้ว่า

อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ โก หิ นาโถ ปโร สิยา

อตฺตนา หิ สุทนฺเตน นาถํ ลภติ ทุลฺลภํ

ความว่า ตนแล เป็นที่พึ่งแห่งตน คนอื่นใครเล่าจะเป็นที่พึ่งได้ หากบุคคลมีตนอันฝึกดีแล้ว ย่อมพึ่งตนเองได้ไม่ยาก **"หากมนุษย์ไม่ทำที่พึ่งสำหรับตนเองแล้ว ใครที่ไหนจะเป็นที่พึ่งได้"** การปฏิบัติตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อตนเองมีความพร้อมบริบูรณ์ดีแล้ว ก็จะเป็นปัจจัยให้ก่อเกิดถึง ญาตัตถจริยา

ญาตัตถจริยา หมายถึง การสงเคราะห์ญาติพี่น้องเพื่อให้เขาเหล่านั้นอยู่เย็นเป็นสุข แม้พระพุทธองค์ก็เคยสงเคราะห์มาแล้ว ดังเหตุการณ์ที่พระประยูรญาติทะเลาะแย่งน้ำกันและกัน ต่างฝ่ายมีแต่จะเอาชนะกัน ไม่คิดถึงความเป็นญาติพี่น้องซึ่งกันละกัน ครั้งนั้นพระพุทธองค์ทรงทราบเหตุการณ์ดังกล่าว ทรงเสด็จไป ณ ที่แห่งนั้น ทรงมีพระสุรเสียงตรัสถามทั้ง ๒ ฝ่ายว่า ระหว่างน้ำกับชีวิตของแต่ละคน อันไหนสำคัญกว่ากัน ทั้ง ๒ ฝ่ายกราบทูลว่าชีวิต

สำคัญกว่า พระองค์เลยตรัสว่า เมื่อเป็นเช่นนี้ไหนจะมาแย่งน้ำที่ใช้ชีวิตเป็นเดิมพันกันเล่า ทั้ง ๒ ฝ่าย จึงได้สติเลิกแล้วต่อกัน อย่างนี้เรียกว่า ญาตัตถจริยา หรือการเสด็จไปแสดงธรรมโปรดพระประยูรญาติในเมืองต่าง ๆ ทั้งเสด็จขึ้นสวรรค์ชั้นดาวดึงส์โปรดพุทธมารดา อย่างนี้เรียกว่าสงเคราะห์ญาติ เมื่อการสงเคราะห์เป็นปัจจัยแล้วก็จะก้าวถึงโลกัตถจริยา

โลกัตถจริยา หมายถึง การสงเคราะห์ชาวโลก ก็พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เกื้อกูลชาวโลกยิ่งนัก ดังพระบาลีว่า **"โลกานุกัมปายะ จงเกื้อกูลสงเคราะห์ชาวโลก"** พระพุทธองค์ทรงปฏิบัตินับแต่ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้วาระสุดท้ายแห่งการจะเสด็จดับขันธปรินิพพานก็ยังสงเคราะห์ให้ สุภัททปริพาชก เข้าเฝ้า ทรงตรัสความว่า **"สุภัททะ ! จงตั้งใจฟังเถิด เราจะแสดงธรรมให้ฟังแต่โดยย่อ ดูกรสุภัททะ ! อริยมรรคประกอบด้วยองค์ ๘ เป็นทางประเสริฐ สามารถให้บุคคลผู้เดินไปตามทางนี้ ถึงซึ่งความสุขสงบเย็นเต็มที่ เป็นทางเดินไปสู่อมตะ ดูกรสุภัททะ ! ถ้าภิกษุหรือใครก็ตามจะพึงอยู่โดยชอบ ปฏิบัติดำเนินตามมรรคอันประเสริฐ ประกอบด้วยองค์ ๘ นี้อยู่ โลกก็จะไม่พึงว่างจากพระอรหันต์"** สุภัททปริพาชก ได้ดวงตา

เห็นธรรม อย่างนี้ก็เรียกว่าสงเคราะห์ชาวโลก รสพระธรรมได้แผ่ขจรไปยังแว่นแคว้นต่าง ๆ แม้ในสยามประเทศ พระเถระ ๒ รูป ก็ได้อัญเชิญพระธรรมคำสั่งสอนของพระบรมศาสดามาเผยแพร่ คือ พระโสณะ และ พระอุตตระ ทั้ง ๒ รูปนี้ ได้นำเอาพระธรรมคำสั่งสอนของพระบรมศาสดามาเผยแพร่ จึงเป็นเหตุให้ชนเผ่าไทยได้รับรสพระธรรมแห่งพระพุทธองค์ ตลอดถึงองค์พระมหากษัตราธิราชเจ้าในอดีต จึงเป็นเหตุให้พระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทยได้น้อมรับนับถือพระพุทธศาสนามาตราบเท่าทุกวันนี้ ณ วันที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเปล่งพระสุรเสียงว่า เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม ทั้งทรงตั้งสัจจะอธิษฐานว่า จะปกครองราชอาณาจักรโดยทศพิธราชธรรม จากวันนั้นถึงวันนี้ เป็นเครื่องพิสูจน์เห็นเด่นชัดว่า พระองค์ทรงมุ่งมั่นดังพระดำรัสที่ตรัสไว้นั้น จึงเป็นเหตุให้ไพร่ฟ้าประชาราษฎร์อยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุขตราบเท่าทุกวันนี้

พระบาลีที่ยกไว้ ณ เบื้องต้นว่า **เปตานํ ทกฺขินํ ทชฺชา ปุพฺเพ กตมนุสฺสรํ** ความว่า เมื่อระลึกถึงคุณงามความดีของท่านผู้ล่วงลับไปแล้ว พึงบำเพ็ญกุศลทักษิณา

อุทิศให้ เมื่อน้อมรำลึกถึงพระคุณูปการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชแล้ว จึงเป็นเหตุให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าตั้งจิตตั้งใจบำเพ็ญคุณงามความดีให้ก่อเกิดกับตนเอง จากนั้นก็น้อมจิตถวายเป็นพระราชกุศล เพื่อพระบรมนาถบพิตร พระราชสมภารเจ้า จะได้โปรดอนุโมทนาบุญจะได้สำเร็จเป็นปัตตานุโมทนามัย ในสุคติสวรรคาลัยเป็นที่ตั้งปรารถนาของพสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่าสุดที่พสกนิกรจะทดแทนพระคุณอันประเสริฐนี้ได้ดังคำกล่าวว่าแม้จะเอาน้ำในมหาสมุทรมาเป็นน้ำหมึก นำเอาผืนแผ่นดินเขาสิเนรุมาประมวลเป็นกระดาษ จารึกพระคุณก็ไม่เพียงพออันพระบรมโกศที่รองรับพระสรีระของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในพระบรมราชวังคงจะเป็นเครื่องเตือนสติให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าในชาติบ้านเมืองรู้รักสามัคคี เสมือนหนึ่งมีพ่อคนเดียวกัน มา ณ บัดนี้พ่อจากเราไป เราจะตอบแทนพระคุณพระองค์ท่านหรือตอบแทนแผ่นดินพ่อได้แค่ไหน เห็นลูกหลานท่านสวมเสื้อมีข้อความว่า ขอเป็นข้ารองบาททุกชาติไป การนี้จึงต้องตั้งคำถามว่า เรารักษาศีล ๕ มีธรรมะอยู่ในดวงจิตดวงใจเฉกเช่นสมเด็จพ่อมากน้อยแค่ไหน หากวันนี้เรายังมีลมหายใจ เรายังมีโอกาสสร้างความดีถวายพ่อหลวง แม้ไม่มี

ใครแลเห็น แต่ตนเองย่อมรู้อยู่แก่ใจ สิ่งที่เราท่านทำแล้วนั้นจะเป็นเครื่องชี้วัดคุณค่าของชีวิตที่ยังเหลืออยู่ ขอแต่เพียงเราท่านยังมีลมหายใจ หากบุคคลใดมีความผิดพลาดในชีวิต จงหันหลังให้กับความผิดพลาดที่เป็นบทเรียนมา เพียงเท่านี้ชีวิตของเราก็จะมีคุณค่า เพราะไม่มีคำว่าสายสำหรับการสร้างสมคุณความดี เพียงหันหลังให้กับความผิดพลาดมาเพียงเท่านี้ ก็ได้ชื่อว่า **"ขอเป็นข้ารองบาททุกชาติไป"** เพราะทุกชีวิตที่เกิดมาแล้วต้องดิ้นรนต่อสู้ ฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อการเจริญเติบโตของร่างกายและจิตใจ เมื่อร่างกายเจริญเติบโตแล้วก็ต้องศึกษาหาความรู้ ที่เรียกกันว่ามีวิชาดี เมื่อมีวิชาความรู้ความสามารถดี งานคือหน้าที่ ที่ทุกคนต้องทำเพราะทุกหน่วยงานของสังคมต้องการคนที่ดิ้นรน วิชาความรู้ดี การงานดี รวมเรียกว่า ดวง จะเห็นได้ว่าเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ เสด็จไป ณ ที่ไหนประชาชนจะไปเฝ้า ๆ รับเสด็จอย่างเนืองแน่น เพียงขอให้ได้แลเห็นพระพักตร์เท่านั้น เขาเหล่านั้นก็ชื่นใจดีใจแล้วเขากล่าวว่าวันนี้ดวงดีได้เห็นพระเจ้าอยู่หัว แม้บางคนไม่เห็นพระวรกายจริง ๆ ขอได้ดูในโทรทัศน์ก็ดีใจแล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับสั่งตรัสว่า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นชื่อว่าเห็นเราตถาคต หากจะยกเปรียบว่าผู้ใดเห็นพระเจ้าอยู่หัว

ชื่อว่าเห็นการสร้างความดี ทางทำกิน ผู้ใดเห็นทางทำกิน ชื่อว่าเห็นเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ใดเห็นเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นั้นชื่อว่าเห็นพระเจ้าอยู่หัว ดังชี้แจงแสดงมา เราท่านทั้งผองที่รำลึกนึกถึงผู้ที่สร้างความดีมา เมื่อเรารำลึกถึงความดีของท่านผู้ล่วงลับไปแล้ว ต้องทำบุญสร้างความดีอุทิศมหากุศลที่ประกอบด้วยญาณสัมปยุตบูชาพระคุณท่าน ดังพระบาลีว่า **ปูชา จ ปูชนียานํ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ** การบูชาบุคคลผู้ควรบูชา เป็นมงคลอย่างสูงสุด วันนี้พวกเราทั้งผองได้แสดงออกถึงซึ่งความกตัญญู น้อมรำลึกถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

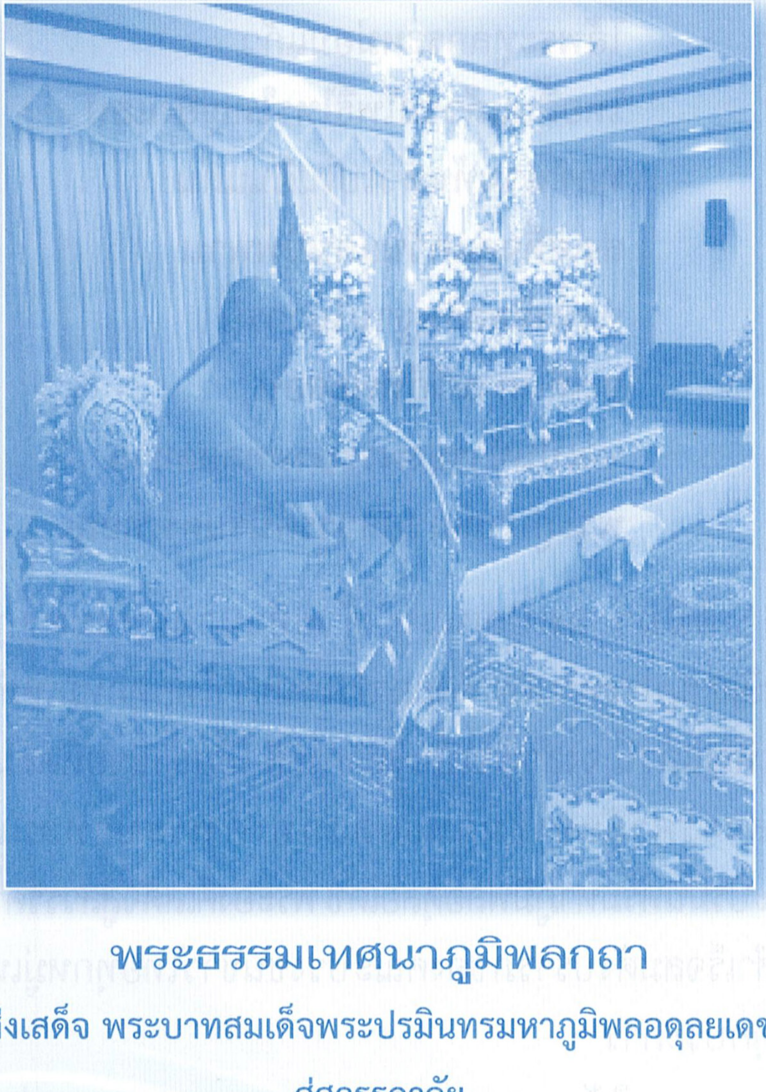
โอ้พระทูลกระหม่อมแก้ว
โลกมืดแล้วสิ้นองค์พระทรงสูรย์
ฟ้าฟาดลงกลางใจไทยอาดูร
ดั่งกองกูณฑ์เผาไหม้ไปทั้งกาย
ระริกไหวใจแทบจะหยุดเต้น
น้ำตาเป็นสายเลือดไม่เหือดหาย
อกสะท้อนอ่อนกำลังดังจะตาย
ชีพเราวายแทนได้จะตายแทน

โอ้พระทูลกระหม่อมแก้ว
ไทยสิ้นแล้วร่มโพธิ์ไทรใหญ่ยิ่งแสน
ทุกข์ท่วมท้นทั่วไปในดินแดน
ส่งเสด็จสู่แคว้นแดนนิพพาน
ขอตั้งจิตอธิษฐานในวารนี้
จะเดินตามวิถีที่พ่อสอน
ขอเป็นข้ารองพระบาทตลอดกาล
พระภูบาลเสวยสวรรค์นิรันดร์เทอญ

อิมินา กตปุญฺเญน ด้วยอำนาจแห่งมหากุศลทักษิณานุประทานกิจ ที่คณะปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าได้บำเพ็ญแล้วนี้ จงสำเร็จเป็นวิบากราศี เอื้ออำนวยหิตสมบัติในสวรรคาลัยจงสัมฤทธิ์ผลแก่องค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์เสด็จสู่สวรรคาลัย จงสำเร็จสมดังปรารภของคณะปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าจงทุกประการ

ถวายวิสัชนาพระธรรมเทศนามา สมควรแก่เวลา ขอยุติลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้

เอวํ ก็มี ด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนาภูมิพลกถา

ส่งเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สู่สวรรคาลัย

ณ พระที่นั่งดุสิตมหาประสาท ในพระบรมมหาราชวัง

โดย พระพิศาลประชานาถ

วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐

ขอถวายพระพร เจริญพระราชสิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคล พระชนมสุขทุกประการ จงมีแด่สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าพระองค์นั้น สมเด็จพระมหาวชิราลงกรณ ธรรมิกราชาธิราชเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ บัดนี้จักรับพระราชทานถวายวิสัชนาพระธรรมเทศนา ในภูมิพลกถา ฉลองพระเดชพระคุณประดับพระปัญญาบารมี ถ้ารับพระราชทานถวายวิสัชนามิได้ต้องตามโวหารอรรถาธิบายในพระธรรมเทศนา ณ บทใดบทหนึ่งก็ดี ขอพระเมตตาคุณ พระกรุณาคุณ และพระขันติคุณ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานอภัยแก่อาตมะ ผู้มีสติปัญญาน้อย ขอถวายพระพร

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

ภูมิพโล มหาราชา ธมฺมิโกติ

ณ บัดนี้จักได้รับพระราชทานถวายวิสัชนาพระธรรมเทศนา ใน ภูมิพลกถา ในการพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทานอุทิศถวายแด่

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ พระองค์ได้เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ ณ วันนี้ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ผู้ทรงพระคุณ อันประเสริฐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ผู้ตั้งมั่น ในมหากุศลจิต ประกอบด้วยกุศลกรรม รู้แจ้งแห่งปัญญาบารมีซึ่ง ประกอบด้วย ๑. สหพันธ์สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพ แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ๒. สมาคมสตรี นักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย กาฬสินธุ์ ๓. สมาคม สตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย กรุงเทพ ๔. สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย อุดรธานี ๕. สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย อุบลราชธานี ๖. สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่ง ประเทศไทย สมุทรปราการ ๗. สมาคมสตรีนักธุรกิจและ วิชาชีพแห่งประเทศไทย มหาสารคาม ๘. สมาคมสตรีนัก ธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย ขอนแก่น ๙. สมาคม แม่ดีเด่นแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร ๑๐. บริษัทน้ำตาล

และอ้อยตะวันออกจำกัด (มหาชน) และ ๑๑. กลุ่มบริษัทในเครือ เค กรุ๊ป ได้ร่วมจิตสมานฉันท์บำเพ็ญพระราชกุศลถวาย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อประจักษ์แจ้งชัดแสดงออกถึงความจงรักภักดี เทิดทูนบูชาพระคุณอันประเสริฐของพระองค์ท่าน ที่มีต่อไพร่ฟ้าประชาราษฎร์และประเทศชาติบ้านเมืองอันเป็นที่รักยิ่งของปวงชนชาวไทย

วันนี้คณะเจ้าภาพดังกล่าวมาเบื้องต้น ร่วมด้วยทั้งคณะศรัทธาประชาชนและพสกนิกรทุกหมู่เหล่า ที่ได้มาประชุมสถิตสโมสรร่วมบำเพ็ญมหากุศล ทำจิตใจให้เป็นสมาธิเกิดประโยชน์ ๓ ประการ กล่าวคือ

๑. เกิดพลังศีล

๒. พลังสมาธิ

๓. พลังปัญญา

อันจะเป็นมหากุศลผลวิบากบุญราศี อันมีจุดเป้าหมายเพื่อทูลถวายแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่สถิต ณ สวรรคาลัยได้ร่วมรับอนุโมทนา เพื่อบุญกุศลที่ได้บำเพ็ญแล้วนี้ จะได้เป็นปัตตานุโมทนามัยสืบไป

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระราชโอรสพระองค์เล็กในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ผู้ตั้งปณิธานว่า

"ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่สอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นที่หนึ่ง
ลาภ ทรัพย์ และเกียรติยศ จะตกแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมแห่งอาชีพ ไว้ให้บริสุทธิ์ "

และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือที่กล่าวขานกันว่า สมเด็จย่า ผู้กล่าวพร่ำสอนเป็นอมตะว่า **"คนดีของฉันรึ จะต้องเป็นคนไม่พูดปด ไม่สอพลอ ไม่อิจฉาริษยา ไม่คดโกง ไม่มีความทะเยอทะยานอย่างบ้าๆ แต่พยายามทำหน้าที่ของตนให้ดี ในขอบเขตของศีลธรรม"**

พระองค์เสด็จพระราชสมภพ เมื่อวันที่ ๕ เดือนธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงตรัสไว้ว่า **"อันที่จริงไทยกับจีนนั้นต้องถือว่าเป็นชาติที่เป็นพี่เป็นน้องกันโดยแท้ นอกจากนี้เลือดไทยกับจีนได้ผสมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว จนต้อง**

นับว่าแยกไม่ออก ข้าราชการชั้นสูง ๆ ที่เคยรับราชการหรือรับราชการอยู่ในเวลานี้ ที่เป็นเชื้อจีนก็มีอยู่เป็นอันมาก พวกจีนที่ได้มามีเคหสถานตั้งครอบครัวอยู่เมืองไทยจนกลายเป็นไทยก็มีอยู่เป็นอันมาก แม้ตัวข้าพเจ้าเองก็มีเลือดจีนปนอยู่ด้วย โดยเหตุเหล่านี้ไทยและจีนจึงได้อยู่ด้วยกันได้อย่างสนิทสนมกลมเกลียวมาช้านาน ข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์อะไรยิ่งไปกว่าที่จะขอให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน ให้เป็นไปสนิทสนมเหมือนอย่างที่แล้วมานี้ให้คงอยู่เช่นนี้ตลอดไป” ก็แล พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้ เป็นผู้พระราชทานพระนามว่า “**ภูมิพล แปลว่า พลังของแผ่นดิน**” พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติ สืบราชสันตติวงศ์เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ และเข้าพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ทรงเปล่งพระสุรเสียงดังกึกก้องว่า “**เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม**” ทั้งทรงตั้งสัตยาธิษฐานว่า “**จะปกครองราชอาณาจักร โดยทศพิธราชธรรรม จริยธรรม**” นับแต่พระองค์ทรงปกครอง

อาณาประชาราษฎร์ พระองค์เสด็จเยี่ยมประชาชนทั่วทุกจังหวัด พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงประกาศต่อหน้ามหาสมาคมจะทรงออกพระผนวช ในที่ประชุมน้อยใหญ่ตลอดถึงประชาชนทุกหมู่เหล่าต่างร่วมอนุโมทนา สาธุถ้วนหน้า นับเป็นข่าวปลื้มปิติยินดีของชาวพุทธโดยส่วนรวม จุดประสงค์ในการบวชของชาวพุทธนั้น เพื่อสืบต่อยอดศึกษาพระธรรมวินัยของพระพุทธองค์ ประการสำคัญการบวชนั้น เพื่อตอบสนองพระคุณบิดามารดา ทั้งทำให้คนที่ไม่รู้หนังสือให้รู้หนังสือ ทำคนโง่ให้เป็นคนฉลาด ทำคนฉลาดให้ฉลาดยิ่ง ๆ ขึ้นไป ทำคนชั่วให้กลับกลายเป็นคนดี ทำคนที่ไม่มีปัญญาให้มีปัญญา ทำคนดิบให้เป็นคนสุก ทำคนที่ไม่รู้พระธรรมวินัยให้รู้พระธรรมวินัย ทำคนให้เฉลียวฉลาด ทำคนให้รู้จักวัด ซึ่งหมายถึง วัดคุณธรรมของตนเอง ทำคนให้รู้คุณคน รู้กตัญญู รู้สามัคคี ทำมรรคผลให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน ดังกล่าวมานี้เป็นเป้าหมายของการบวช อุปมาเหมือนองค์กรทั้ง ๑๑ องค์กร และประชาชนทุกหมู่เหล่าที่มาร่วมประชุม ณ ที่นี้ เปรียบเข้ามาวัด ซึ่งหมายถึงวัดคุณธรรมของตนเอง สละเวลาต่าง ๆ มาบำเพ็ญมหากุศลสดับตรับฟังพระสงฆ์สวดพระพุทธมนต์ สมาทานศีล

ฟังเทศน์ ถวายภัตตาหารเพลพระสงฆ์ อย่างนี้เสมือนหนึ่งได้บวชจิตใจระยะหนึ่งเป็นที่น่ายกย่องอนุโมทนา ทั้งการออกบวชนั้นพระพุทธองค์ ทรงรับสั่งว่า **"สาธุ โข ปพฺพชฺชาติ ความว่า การบวชนั้นดีนักแล"**

นอกจากนี้ยังได้แสดงออกถึงการตอบแทนพระคุณอันประเสริฐของ มารดาบิดา ดังพระบาลีว่า

"นิมิตฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญูกตเวทิตา ความว่า ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี"

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงออกผนวชเมื่อวันจันทร์ ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๔๙๙ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทรงได้รับสมณฉายาว่า **"ภูมิพโล"** มีความหมายว่า **"กำลังของแผ่นดิน"** ตลอดระยะเวลาที่พระองค์ทรงครองสมณเพศ ทรงปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเหมือนพระภิกษุ ทรงเคร่งครัดในพระธรรมวินัย ทรงออกโปรดเวไนยสัตว์ ทรงศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา เสด็จไปถวายสักการะปูชนียสถานที่สำคัญ ทรงเจริญสมถะวิปัสสนา อันจะเป็นบาทเบื้องต้นเพื่อที่ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระราชบิดาซึ่งได้เสด็จทิวงคตไปแล้วนั้น แม้ดวงพระวิญญาณของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร

อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก จะทรงทราบด้วยพระญาณวิถีใด คงโปรดอนุโมทนาในสัมปรายภพเป็นแน่แท้ ส่วนของพระราชมารดา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงปลาบปลื้มปิติยินดีเหมือนกับชาวพุทธทั่ว ๆ ไป หากมีบุตรชายได้บวชก็ถือว่าได้มหาบุญ มหากุศลยิ่งนัก นอกจากนี้ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ต้องการแผ่มหาบุญมหากุศล ในการทรงออกพระผนวชนั้น พระองค์ต้องการให้ประชาชนในชาติได้ร่วมอนุโมทนาโดยทั่วถึงกัน พระองค์ทรงโปรดให้ทางสถานีวิทยุ อส. ได้เปิดหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาให้ประชาชนได้เข้าถึง เข้าใจ นำไปพัฒนาจิตใจตนเอง เพื่อประเทศชาติบ้านเมืองจะได้อยู่อย่างเป็นสุขสืบไป พระบาลีที่ได้อัญเชิญเป็นเทศนาเบื้องต้นว่า

"ภูมิพโล มหาราชา ธมฺมิโก แปลได้ใจความว่า พระมหากษัตริย์ พระนามว่า ภูมิพลผู้ทรงธรรม" นับเป็นเครื่องพิสูจน์ได้ว่าก่อนออกพระผนวช ก็ทรงทศพิธราชธรรม ภายหลังจากทรงลาพระผนวชแล้วทรงน้อมนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เป็นหลักปกครองประเทศบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง สมกับพระนามว่า **"กำลังแผ่นดิน"** ตลอดระยะเวลาที่ทรงเสวยสิริราชสมบัติ

อันยาวนาน พระองค์ทรงปรารภทั้งทรงแก้ปัญหาโดยใช้เทโศบาย กล่าวคือ

ทำขัดแย้ง ให้เป็นสอดคล้อง

ทำชาวเขา ให้เป็นชาวเรา

ทำขัดข้อง ให้เป็นคลี่คลาย

ทำการเผชิญหน้า ให้เป็นหันหน้าเข้ามาประนีประนอมกันให้ทุกคนรักใคร่ สามัคคีกลมเกลียวกัน

ดังกล่าวมานี้ ต้องถามว่าประชาชนคนในชาติได้ประพฤติปฏิบัติกันหรือยัง หากท่านหรือองค์กรใดนำไปใช้กับองค์กรนั้นก็จะมีแต่ความเจริญรุ่งเรืองเป็นแน่แท้ ตลอดถึงธรรมะข้อ **"ขนฺติ คือ ความอดทน"** นั้น พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพร่ำสอนพระราชโอรส พระราชธิดา ซึ่งครั้งหนึ่งตอนหนึ่งทรงสอนความว่า

"ลูกพ่อต้องเป็นคนแข็งแรง ไม่แข็งกระด้าง ลูกพ่อต้องเป็นคนเรียบง่าย ไม่มักง่าย ลูกพ่อต้องเป็นคนอ่อนโยน ไม่อ่อนแอ"

นอกจากนี้แล้ว พระองค์พระราชทานให้มหาชนเป็นแง่คิดไว้ความตอนหนึ่งว่า

จะแน่วแน่ แก้ไข ในสิ่งผิด
จะรักชาติ จนชีวิต เป็นผุยผง
จะยอมตาย หมายให้ เกียรติดำรง
จะปิดทอง หลังองค์ พระปฏิมา

ดังกล่าวมานี้หากชนในชาติรู้รัก รู้แก้ไข ในสิ่งผิด แล้วหันหลังให้กับความผิดพลาดที่เป็นบทเรียนมา เชื่อมั่นว่าทุกคนมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง ทั้งปัจจุบันในบ้านเมืองนั้นมีปัญหาไว้แก้ไข หากทุกคนมีพระอภัยซึ่งกันและกันก็จะนำพาชาติบ้านเมืองให้ปลอดภัยได้ ดังความว่า

"การคืนดีไม่ใช่การเสียเหลี่ยม
การผ่อนปรนไม่ใช่การเสียโอกาส
การให้อภัยไม่ใช่การเสียหน้า
มิตรภาพและความสามัคคีต่างหากที่ไม่ควรสูญเสีย"

ทุกสังคมก็เป็นอยู่เช่นนี้ ดังบาลีกล่าวว่า **"ตเถวาหํ เราก็ต้องเป็นเช่นนี้"** เพราะเรายังอยู่ในสังคม และสังคมในประเทศไทย นับแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จสู่สวรรคาลัย ประชาชนจำนวนมากสวมใส่เสื้อที่มีข้อความว่า **"ขอเป็นข้ารองบาททุกชาติไป"**

ข้อความนี้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นจงรักภักดี หากย้อนถามว่าทุกคนที่กล่าวนั้นมีความมั่นคงในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้วหรือยัง ซึ่งความเสียสละ ความอดทน ความรักประชาชน ความรู้ ความเที่ยงตรง การทำงาน ของพระองค์นั้นจึงขอประมวลว่า

พระองค์ไม่ได้ทำเพื่อลาภ สักการะ
ฉะนั้นพระองค์จึงไม่กลัวยากจน
พระองค์ไม่ได้ทำเพื่อความเป็นใหญ่
ฉะนั้นพระองค์จึงไม่กลัวตกต่ำ
พระองค์ไม่ได้ทำเพื่อให้ใครยกย่องสรรเสริญ
ฉะนั้นพระองค์จึงไม่กลัวครหานินทา
พระองค์ไม่ได้ทำเพื่อความสุขส่วนพระองค์
ฉะนั้นพระองค์จึงไม่กลัวทุกข์ยาก
แต่พระองค์ทำเพื่ออนาคตอันสดใส
ของประเทศชาติและลูกหลาน

ดังกล่าวมานี้ทุกท่านยังมีโอกาส ยังมีลมหายใจ แต่ถ้าทุกวันนี้ คุณยังลืมตา คุณยังมีโอกาสได้เริ่มต้นใหม่ยังไม่สาย เรือที่ออกทะเลปฏิเสธคลื่นไม่ได้ฉันใด ชีวิตของคนเราก็ปฏิเสธไม่ได้ฉันนั้น อดีตก็คือเรื่องเก่า อย่าเอามารื้อฟื้น

ปัจจุบันไม่ใช่วันอื่น หมั่นทำความดี อนาคตเป็นของพรุ่งนี้ ถ้าวันนี้ไม่ดี พรุ่งนี้จะดีได้อย่างไร อดีตอย่าเก็บเอามาใส่ใจ อนาคตถัดไปอยู่ที่ตัวเรา ทุกคนต้องทำวันนี้ให้ดีที่สุด จะได้ไม่เสียใจ หนีอะไรก็หนีไป วิ่งให้เร็วที่สุดอาจจะหนีพ้น แต่หนีกรรมอันเกิดจากการกระทำของตน ต่อให้หนีสุดขอบฟ้าก็หนีไม่พ้น เพราะมนุษย์นั้น

เมื่อสุขก็ต้องการคนเคียงข้าง
ทุกข์ก็ต้องการคนรับฟัง
สิ้นหวังก็ต้องการคนปลอบโยน
เหนื่อยล้าก็ต้องการคนดูแล
ยามอ่อนแอก็ต้องการกำลังใจ
เพราะเหตุนี้ทุกคน ทุกชีวิต
ก็ต้องยืนให้ได้ด้วยตนเอง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงเข้าถึง เข้าใจ พัฒนา อย่างถ่องแท้ พระองค์จะแสดงองค์เป็นเนติแบบให้ประชาชนคนในชาติได้แลเห็น พระองค์ทรงเสียสละความสุขของพระองค์ เพื่อความเป็นอยู่ดีของประชาชนทุกหมู่เหล่า

ยามชาติบ้านเมืองมีภัยธรรมชาติ พระองค์พระราชทานความช่วยเหลือ เสด็จด้วยพระองค์เอง แม้ยามพระประชวรก็ยังทรงรับสั่งให้ผู้แทนพระองค์ไปเยี่ยม นำสิ่งของไปมอบให้ประชาชนแทนพระองค์ อย่างนี้ในธรรมะเรียกว่า **"เมตตาธรรมค้ำจุนโลก"**

ยามใดที่ประชาชนสิ้นหวัง เช่น เกิดวาตภัยที่แหลมตะลุมพุก พระองค์ก็พระราชทานความช่วยเหลือ จึงเป็นที่มาของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ตราบเท่าทุกวันนี้ อย่างนี้เรียกว่า **"กรุณาธรรม"**

ยามใดที่ประชาชนมีสุข ลูกหลานประชาชนคนในชาติศึกษาเล่าเรียนจนจบปริญญา พระองค์เสด็จไปพระราชทานปริญญาบัตร อย่างนี้เรียกว่า **"มุทิตาธรรม"**

ยามคนในชาติสร้างกรรม ให้ทุกข์แก่ผู้อื่นสุดแสนที่จะอภัยได้ พระองค์ทรงให้เป็นเรื่องของตุลาการ อย่างนี้เรียกว่า **"อุเบกขาธรรม"** ทั้ง ๔ ข้อนี้รวมกันเรียกว่า **"พรหมวิหารธรรม"**

นอกจากนี้แล้ว พระองค์ทรงเคร่งครัดในเรื่องของศีลธรรมเป็นยิ่งนัก โดยเฉพาะศีล ๕ ข้อนี้เป็นสมบัติของมนุษย์ กล่าว คือ

ศีลข้อที่ ๑ ห้ามฆ่าสัตว์ **เป็นหลักประกันของชีวิต**

ศีลข้อที่ ๒ ห้ามลักขโมย **เป็นหลักประกันของทรัพย์สมบัติ**

ศีลข้อที่ ๓ ห้ามประพฤติผิดในกาม **เป็นหลักประกันของความซื่อสัตย์**

ศีลข้อที่ ๔ ห้ามกล่าวเท็จ **เป็นหลักประกันของสังคม**

ศีลข้อที่ ๕ ห้ามดื่มสุราสิ่งมึนเมา **เป็นหลักประกันของสุขภาพ**

ดังกล่าวไว้เบื้องต้นว่า ใครที่จะเป็นข้ารองบาททุกชาติไป ก็ขอให้มีศีลดังกล่าวให้มั่นคง ท่านผู้รู้จึงกล่าวว่า ให้มีศีลเหมือนด้ามขวาน เมื่อศีลเกิดขึ้นแล้ว สมาธิก็เกิดขึ้นง่าย ท่านกล่าวว่า ให้มีสมาธิเหมือนสันขวาน เมื่อมีสมาธิแล้วตัวปัญญาก็จะเกิดขึ้น ให้มีปัญญาแหลมคมเหมือนคมขวาน วันนี้ทุกท่านได้ประกอบแล้วในเรื่องของศีล เพราะทุกท่านสมาทานศีล ขณะที่ท่านฟังพระสวดพระพุทธมนต์ จิตของท่านก็เกิดสมาธิ และเวลาท่านไตร่ตรองตัวปัญญาก็จะเกิด

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นกำลังของแผ่นดิน สมดังสมัญญานามของพระองค์ พระองค์ทรงเป็นทั้งกำลังใจเมื่อยามประชาชนทุกข์ยาก

พระองค์เปรียบเหมือนน้ำดับไฟ พระองค์พระราชทานนับตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย

เกิด พระองค์ทรงสนับสนุนสร้างโรงพยาบาล ให้การเกิดชีวิตแคล้วคลาดปลอดภัย

แก่ พระองค์ทรงรับองค์กรต่างๆ เช่น บ้านพักคนชรา ให้มีการกินดี อยู่ดี ยกระดับฐานะให้ช่วยตนเองได้

เจ็บ ยามประชาชนเจ็บไข้พระองค์ทรงช่วยเหลือรับคนไข้ไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ตามโรงพยาบาลต่างๆ

ตาย พระองค์พระราชทานทรัพย์ให้สร้างเมรุ เพื่อปลงศพในภาคเหนือเป็นจำนวนมาก

ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปี ๑๒๗ วัน พระองค์ทรงใช้หลักเมตตาธรรมในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของความเพียร ทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง พระมหาชนก สอนลูกหลานให้มีความเพียร มีความขยัน เพราะคนขยันย่อมหาทรัพย์ได้ เพราะหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ที่พระองค์ได้ศึกษา จนกระทั่งพระองค์เข้าถึง เข้าใจ แล้วนำไปพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข

มา ณ บัดนี้ พระองค์ได้เสด็จสู่สวรรคาลัย เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๕๒ น. สิริพระชนมพรรษา

๘๘ พรรษา ๓๑๓ วัน ที่สุดนี้ขอเชิญบทความของ **นางสาวสุนันท์ โชดดารา** ประพันธ์ไว้ว่า

โอ้พระทูลกระหม่อมแก้ว
โลกมืดแล้วสิ้นองค์พระทรงสูรย์
ฟ้าฟาดลงกลางใจไทยอาดูร
ดั่งกองกูณฑ์เผาไหม้ไปทั้งกาย
ระริกไหวใจแทบจะหยุดเต้น
น้ำตาเป็นสายเลือดไม่เหือดหาย
อกสะท้อนอ่อนกำลังดังจะตาย
ชีพเราตายแทนได้จะตายแทน
โอ้พระทูลกระหม่อมแก้ว
ไทยสิ้นแล้วร่มโพธิ์ไทรใหญ่ยิ่งแสน
ทุกข์ท่วมท้นทั่วไปในดินแดน
ส่งเสด็จสู่แคว้นแดนนิพพาน
ขอตั้งจิตอธิษฐานในวารนี้
จะเดินตามวิถีที่พ่อสอน
ขอเป็นข้ารองพระบาทตลอดกาล
พระภูบาลเสวยสวรรค์นิรันดร์เทอญ

สิทฺธมตฺถุ สิทฺธมตฺถุ สิทฺธมตฺถุ อิทํ ผลํ เอตสฺมึ รตนตฺตยสฺมึ สมฺปสาทนเจตโส ขอผลที่กล่าวนี้ จงเป็นผลสัมฤทธิ์ จงเป็นผลสัมฤทธิ์ จงเป็นผลสัมฤทธิ์ แด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งพระองค์ได้เสด็จสวรรคตสู่สวรรคาลัยไปแล้ว เป็นผู้มีน้ำพระราชหฤทัย ศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาตลอดพระชนม์ชีพ ทั้งมหากุศล บุญกิริยา ที่มหาชนชาวไทยทั้งประเทศและในที่นี้ประกอบด้วย ๑๑ องค์กร ทั้งหมู่ชนทุกท่านได้ร่วมจิตสมานฉันท์บำเพ็ญแล้วในกาลก่อน ปัจจุบัน อนาคต ขอพระองค์ทรงโปรดอนุโมทนาบุญมหากุศล เป็นปัตตานุโมทนามัย ตราบนิรันดร์ในสัมปรายภพ พบทิพยสมบัติสมดังมโนรสจงทุกประการที่คณะเจ้าภาพ ๑๑ องค์กรที่ได้ร่วมบำเพ็ญแล้วนี้จงทุกประการ

รับพระราชทานถวายวิสัชนาพระธรรมเทศนาในภูมิพลกถา สมกาลสมัย จึงขอยุติลงคงไว้เพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ขอถวายพระพร ฯ

พระธรรมเทศนา

ครบวันสิ้นพระชนม์

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

โดย พระพิศาลประชานาถ

วันจันทร์ที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ขอถวายพระพร เจริญพระราชสิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคล พระชนม์สุขทุกประการ จงมีแด่สมเด็จพระราชสมภาร พระองค์นั้น สมเด็จพระปรมินทรธรรมิกมหาราชาธิราชเจ้า ผู้ทรงคุณอันประเสริฐ บัดนี้ จักรับพระราชทานถวายวิสัชนา พระธรรมเทศนาในทักษิณานุประทานกถา ฉลองพระเดช พระคุณประดับพระปัญญาบารมี ถ้ารับพระราชทานถวาย วิสัชนาไปมิได้ต้องตามโวหารอรรถาธิบาย ในพระธรรมเทศนา ณ บทใดบทหนึ่งก็ดี ขอเดชะพระเมตตาคุณ พระกรุณาคุณ พระขันติคุณ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานอภัยแก่ อาตมะภาพ ผู้มีสติปัญญาน้อย ขอถวายพระพร.

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

อทาสิ เม อกาสิ เม ญาติมิตฺตา สขา จ เม
เปตานํ ทกฺขิณํ ทชฺชา ปุพฺเพ กตมนุสฺสรนฺติ

บัดนี้ จักรับพระราชทานถวายวิสัชนาพระธรรม เทศนาในทักษิณานุประทานกถา ฉลองพระเดชพระคุณ ประดับปัญญาบารมี อนุสนธิแด่ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ

เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ซึ่งสิ้นพระชนม์ เมื่อ วันพุธที่ ๒๗ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ พระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าได้บำเพ็ญพระราชกุศล พระราชทานตลอดมา แม้จะมีการพระราชพิธีพระราชทาน เพลิงพระศพไปแล้ว แม้กระนั้นองค์กร ข้าราชบริพาร สมาคม มูลนิธิต่าง ๆ ที่สมัยสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ยังมีพระชนม์ ชีพอยู่ ทรงพระราชทานความช่วยเหลือ ทรงรับองค์กรต่าง ๆ ไว้ในพระราชอุปถัมภ์เป็นจำนวนมาก เมื่อวันเวลาหวนบรรจบ ครบปี องค์กรต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ อันหาที่สุดมิได้ ด้วยเหตุนี้องค์กรต่าง ๆ จึงบำเพ็ญหิตานุหิต ประโยชน์ เพื่อให้ก่อเกิดประโยชน์เฉกเช่นเดียวกับพระองค์ ยังทรงพระชนม์ชีพอยู่ เพื่อให้เกิดความรัก ความสมานไมตรี แก่ประชาชนคนในชาติเป็นที่ตั้ง ในส่วนของมูลนิธิศรีรัตน-โกสินทร์ ได้บำเพ็ญกุศลเป็นประจำทุกปี ความทรงทราบ ไปถึงพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า พระองค์จึงทรง พระราชทานผ้าไตรบำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวาย เป็น ประจำทุกปีเสมอมา ยังความปีติโสมนัสแก่คณะมูลนิธิ

ศรีรัตนโกสินทร์ ในพระราชอุปถัมภ์ตราบเท่าชีวิตจะหาไม่ แม้ความนี้หากสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี จะทรงทราบด้วยพระญาณวิถีใด พระองค์คงร่วมรับอนุโมทนา สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์พระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า อันหาที่สุดมิได้ ทั้งมหากุศลที่ประกอบด้วยญาณสัมปยุต จะเป็นปัตตานุโมทนามัย แห่งสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ ฯ ผู้ทรงเสด็จสิ้นพระชนม์ไปแล้วเป็นแน่แท้

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี เป็นพระราชธิดาพระองค์เดียวในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ กับพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี ทรงประสูติในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันอังคารที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ ณ พระที่นั่งเทพสถานพิลาศ ในหมู่พระมหามณเฑียร แม้แรกประสูติจะได้มีโอกาสเข้าเฝ้าพระชนกนาถเพียงวันเดียว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงเสด็จสวรรคต ด้วยเหตุนี้พระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี พระราชมารดา จึงทรงอภิบาลดูแลพระราชธิดาด้วยพระองค์เอง ครั้นสมเด็จ

พระเจ้าภคินีเธอ ฯ เจริญพระชนมายุได้ ๑๒ พรรษา สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ได้เสด็จไปทรงพระอักษร และประทับรักษาพระพลานามัย ณ ประเทศอังกฤษจวบปีพุทธศักราช ๒๕๐๒ พระองค์จึงเสด็จกลับมายังประเทศไทย ทรงประทับ ณ วังรื่นฤดี ตราบเท่าพระชนม์ชีพของพระองค์

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี นับเป็นเจ้านายพระองค์หนึ่ง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ทรงไว้วางพระราชหฤทัย ทรงโปรดเกล้าฯให้เสด็จปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ในงานพระราชพิธี รัฐพิธี เสมอมา โดยเฉพาะงานที่ทรงเกี่ยวเนื่องด้วยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระชนกนาถแล้ว สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ ฯ จะทรงเสด็จแทนพระองค์ หรือเสด็จเป็นการส่วนพระองค์ ทรงปฏิบัติเช่นนี้มิได้ขาด อันเป็นการตอบแทนพระมหากรุณาธิคุณในองค์พระราชบิดา ทั้งเป็นการตอบแทนพระคุณแผ่นดินยังประโยชน์ให้เกิดแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า ทุกครั้งที่เสด็จจะเสด็จไปถึงตามหมายกำหนดการทุกครั้ง การเสด็จเยี่ยม

ประชาชน หรือเสด็จในงานต่าง ๆ ทรงเห็นทั้งความสุข และความทุกข์ของประชาชน ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงทรงรับองค์กรการศึกษาสาธารณะสุข กิจการลูกเสือ เนตรนารี ตลอดถึงงานสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ ไว้ในพระอุปถัมภ์จำนวนมาก ทรงปฏิบัติพระกรณียกิจน้อยใหญ่ด้วยความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ดังปรากฏ ครั้นฉลองพระชนมายุครบ ๕ รอบ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี เสด็จ ณ วชิราวุธวิทยาลัย พระองค์ทรงประทานพระดำรัสแก่ผู้มาเข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคล ดังความตอนหนึ่งว่า **“ฉันขอกล่าวกับท่านทั้งปวงว่า จะพยายามบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์แก่บ้านเมือง ด้วยความจงรักภักดีต่อบ้านเมือง ด้วยความจงรักภักดีต่อบ้านเกิด และต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นพระประมุขของชาติ ทั้งจะได้รักษาเกียรติแห่งการเป็นราชนารี ในมหาจักรีบรมราชวงศ์ไว้ชั่วชีวิต”** ดังเป็นที่ประจักษ์แน่ชัดว่า พระองค์ทรงปฏิบัติพระองค์เสมอต้นเสมอปลาย นับเป็นการแบ่งเบาพระราชภาระของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ เป็นเอนก

อนันต์ แม้บั้นปลายพระชนม์ชีพ พระองค์มีพระพลานามัยไม่สู้ดีนัก ถึงกระนั้นพระองค์ก็ไม่เคยละทิ้งงานพระกรณียกิจต่าง ๆ ทรงโปรดให้องครักษ์ส่วนพระองค์ปฏิบัติหน้าที่แทนพระองค์เสมอมา เมื่อท่านพลเอกประพัทธ์ กุวานนท์ ถวายบังคมลาถึงแก่กรรม พระองค์ทรงโปรดให้ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ ดูแลงานส่วนที่พระองค์รับไว้ สำหรับมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ พระองค์ทรงโปรดรำลึกถึงพระอนุสรณ์คล้ายวันพระราชสมภพ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๒ ทรงรับมูลนิธิศรีรัตน-โกสินทร์ไว้ในพระอุปถัมภ์ จากนั้นทรงโปรดให้คณะมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ได้รับใช้สนองงานเสมอมา ทั้งเสด็จ ณ วัดสุทธาราม เพื่อเยี่ยมและพระราชทานกำลังใจแก่คณะมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์หลายวาระ แม้งานพระราชทานเพลิงศพท่านพระครูสุทธาภรณ์ (อดีตเจ้าอาวาสวัดสุทธาราม) พระองค์ทรงพระกรุณาเสด็จงานพระราชทานเพลิงศพ นับเป็นเกียรติประวัติแก่คณะสงฆ์และคณะศิษย์สำนักวัดสุทธาราม ส่วนของมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ทรงโปรดให้ท่านราชองครักษ์ ท่านผู้หญิง บุตรี วีระไวทยะ ผู้แทนพระองค์

เชิญทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อบำรุงมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ หลายวาระ ทั้งทรงมีพระอนุญาตให้เชิญพระนามย่อ **"พร."** ประดับด้านหลังเหรียญพระพุทธรูป จำนวนหลายแบบพิมพ์ อีกทั้งทรงเสด็จประกอบพิธีพุทธาภิเษกพระพุทธนิรโรคันตรายชัยวัฒน์จตุรทิศ ฯ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ และปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นปีที่มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ครบ ๓๐ ปี มูลนิธิได้รับพระราชทานให้จัดสร้างพระบรมรูปล็อกเกตพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ครั้งนั้นได้ประกอบพิธี ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในกาลนั้นพระองค์ทรงพระประชวร จึงโปรดให้ พลเรือเอก นายแพทย์ หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัฒน์ เสด็จแทนพระองค์ จวบพระชนมายุครบ ๗ รอบ ๘๔ พรรษา ทรงประทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อบำรุงมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ และหน่วยงาน องค์กร โรงพยาบาล สถานศึกษาต่าง ๆ จำนวนมาก คุณูปการดังกล่าวมาเป็นส่วนน้อยนิด ทุนทรัพย์ที่ประทานให้นั้นเบ่งบานกระจายออกดอกออกผล ผลิตเด็กและเยาวชนในประเทศชาติให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า ตราบเท่าทุกวันนี้ ดังกล่าวมานี้จึงเป็นเหตุปัจจัยให้

องค์กรต่าง ๆ ที่เคยได้รับพระกรุณาธิคุณสำนึกในพระเมตตาจริยาวัตรที่ทรงพระราชทานแล้วนั้น ต่างบำเพ็ญหิตานุหิตประโยชน์ บำเพ็ญคุณงามความดีเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล เพื่อพระองค์จะหยั่งทราบ และทรงรับอนุโมทนามัยบุญสำเร็จด้วยการทรงอนุโมทนา พระบาลี ที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสไว้ในติโรกุฑฑสูตร ดังที่ได้เชิญมาเป็นบทอุทเทส เทศนาว่า

อทาสิ เม อกาสิ เม ญาติมิตฺตา สขา จ เม
เปตานํ ทกฺขิณํ ทชฺชา ปุพฺเพ กตมนุสฺสรนฺติ

นรชนหญิงชาย เมื่อมาหวนรำลึกนึกถึงคุณความดีที่ผู้ล่วงลับไปแล้วได้มีแก่ตนว่า ผู้นี้เคยให้สิ่งนี้ ๆ แก่เรา ผู้นี้เคยกระทำสิ่งนี้ ๆ แก่เรา ผู้นี้เป็นญาติของเรา ผู้นี้เป็นมิตรของเรา ดังนี้พวกเรา จึงมาร่วมพร้อมน้อมรำลึกนึกถึงสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ ฯ ผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย ณ วันนี้ครบ ๕ ปี แม้พระองค์จะจากไป แต่เกียรติยศชื่อเสียงพระคุณูปการที่ทรงพระราชทานไว้ ยังเป็นเครื่องรำลึกนึกถึงพระองค์ท่านมิรู้ลืม จากความทรงจำของเหล่าข้าพระบาทตราบเท่าทุกวันนี้ พระองค์ยังประทับอยู่ในดวงใจ

ของคนไทยทั้งชาติ ด้วยสายสัมพันธ์แห่งพระกรุณาธิคุณนี้เอง จึงเป็นเหตุเป็นปัจจัยที่ได้รับพระกรุณาธิคุณ เฉกเช่นมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ในพระอุปถัมภ์ ฯ ได้น้อมรำลึกพระองค์ท่าน จึงได้บำเพ็ญกุศลถวายเป็น พระราชกุศลในวันนี้ นอกจากนี้แล้วมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ฯ ยังคงเดินตามเบื้องบาทของพระองค์ด้วยการจัดสรรทุนทรัพย์ โดยมีพระราชทรัพย์ที่พระองค์ทรงประทานเป็นทุนเริ่มแรก ทุนทรัพย์เหล่านั้นได้งอกเงยจัดสรรเป็นทุนมอบให้นักเรียน นักศึกษา ซึ่งเป็นการให้การศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมถึงระดับปริญญา ในวันนี้ก็เช่นกันได้จัดทุนเพื่อการศึกษาของลูกหลานไทยที่ด้อยโอกาสเป็นจำนวน ๕๓ ทุน เป็นเงินประมาณหนึ่งล้านบาท เพื่อรำลึกในพระกรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน นอกจากนี้มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ฯ ยังเปิดศูนย์ฟอกเลือดล้างไต ซึ่งวันนี้ไม่เก็บค่าใช้จ่าย ค่ายา ค่ารักษาใด ๆ ทั้งสิ้น เพื่อถวายเป็นพระกุศลในสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ ฯ พระองค์นั้นอีกส่วนหนึ่งด้วย นอกจากนี้ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ ฯ สมัยที่ยังทรงพระชนม์ชีพอยู่นั้น พระองค์ทรงสนพระทัยการศึกษาธรรมะอย่างลึกซึ้ง

ด้วยเหตุนี้โรงเรียนวัดสุทธาราม โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม โดยความอนุเคราะห์ของคณะสงฆ์วัดสุทธาราม ได้สละเวลามาสอนธรรมศึกษา โดยแยกเป็นชั้นธรรมศึกษาตรี โท เอก ในปีที่ผ่านมานักเรียนโรงเรียนวัดสุทธารามชั้นประถมศึกษา และชั้นมัธยมศึกษาสามารถสอบธรรมศึกษาได้มากถึง ๓๒๘ คน ทั้งนี้เพื่อถวายเป็นพระกุศลให้สมดังเจตนามโนรถที่สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ ฯ ทรงสนพระราชหฤทัยสดับพระธรรมเทศนาอยู่เป็นเนืองนิตย์ อันเป็นเนติแบบให้ชนรุ่นหลังได้ทราบถึงพระจริยาวัตรของพระองค์ ทั้งน้ำพระทัยที่ทรงประทานกับข้าราชบริพาร ประชาชน ทรงมีพระสุรเสียงไพเราะ พระสุรเสียงก้องกังวาน จับใจ ประทับใจ พระองค์ทรงรับสั่งด้วยพระสุรเสียงยังคงก้องกังวานมิรู้ลืม ทรงรับสั่งแทนพระองค์กับพระสงฆ์ว่า **“เพคะ”** ทั้งผู้ตามเสด็จและประชาชนก็ทรงรับสั่งด้วยพระสุรเสียงอันจับใจดังนี้

ในช่วงชีวิตของเรานั้น น่าจะมีสักครั้งหนึ่งที่ได้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง การรักษาความถูกต้องไว้ ถ้าทำได้แม้เพียงครั้งเดียว ก็นับได้ว่ามีความดีอยู่บ้าง อาจลบความต่ำต้อยเก่า ๆ ลงได้โดยสิ้นเชิง จงทำในสิ่งที่ถูกต้อง อย่าทำในสิ่งที่ถูกใจ

พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้เสมอว่า **"ทำสิ่งใด ๆ ให้มีสติ มีความอดทน"** เพราะใจคนเรานั้นชอบเอาใจของตนเองเป็นสำคัญ ชอบทำอะไรตามอารมณ์ ตามใจชอบ ไม่ค่อยคิดหน้าคิดหลัง ทำบ่อย ๆ เข้า ก็จะเป็นคนเจ้าอารมณ์และที่สุดก็ตกเป็นทาสของอารมณ์ หาความสงบสุขในชีวิตไม่ค่อยได้ คนที่ตกเป็นทาสของอารมณ์มักคิดว่า ตัวเองทำถูก คิดถูก คนอื่นคิดผิด คนอื่นดูดีสู้ตัวเองไม่ได้ ไม่ยอมฟังเสียงพวกพ้อง เพราะ**คนที่ไม่ฟังเสียงพวกพ้อง มักจะขาดพวกพ้อง** หากคนใดมีนิสัยเช่นนี้ต้องกำจัดออกไปให้ได้ มิฉะนั้น จะหาความสุขทางใจไม่ได้เลย โดยเฉพาะผู้ใหญ่ ผู้บังคับบัญชา ควรยึดหลักแห่งคุณธรรม คือหลักแห่งความถูกต้อง และความยุติธรรม คือหลักแห่งความเที่ยงตรง ไม่เอนเอียงเข้าข้างอำนาจอคติ

อีกทั้งความเกรงใจ อย่าทำอะไรตามใจชอบ หรือถือสิทธิ์ว่าทำได้ **เพราะความเกรงใจเป็นคุณสมบัติของผู้ดี** ถ้าคนในชาติบ้านเมืองมีความเกรงใจซึ่งกันละกัน **เอาศัตรูมาเป็นมิตร อย่าเอามิตรไปเป็นศัตรู** ทั้งเอาความสงบสยบความโหดร้าย เข้าตำราว่า ผู้ที่จะเป็นผู้ปกครองที่ดีได้บางครั้ง เห็นก็ต้องทำเป็นไม่เห็น บางครั้งได้ยิน ก็ทำเป็น

ไม่ได้ยิน บางครั้งได้พูด ก็ทำเป็นไม่ได้พูด เพราะเหตุนี้ท่านผู้รู้จึงสอนถึงหลักการปกครองว่า **"สระน้ำ ต้นยอ กอไผ่"**

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี กล่าวกันว่าพระองค์มีความจำเป็นเลิศ ทรงสนพระทัยในการทรงเปียโนที่แม่นยำในพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระชนกนาถยิ่งนัก ดังความตอนหนึ่งว่า

"ชนใดไม่มีดนตรีกาล
ในสันดานเป็นคนชอบกลนัก
อีกใครฟังดนตรีไม่เห็นเพราะ
เขานั้นเหมาะคิดกบฏอัปลักษณ์"

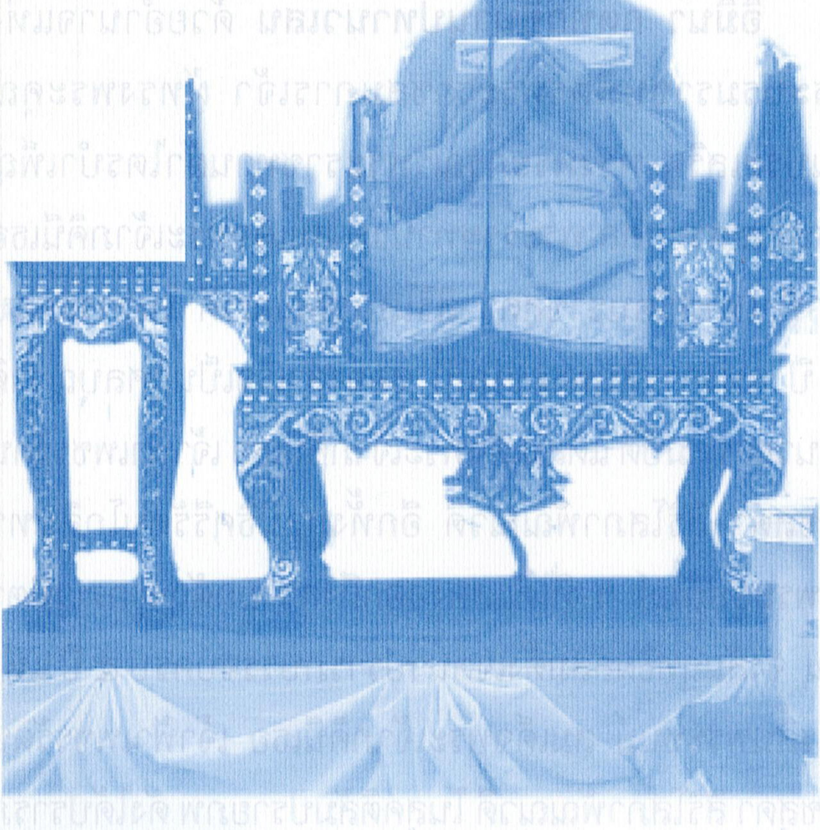
ดังได้ชี้แจงแสดงมาส่วนที่เป็นกุศลที่ประกอบด้วยญาณสัมปยุต ที่มีในสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ขอจงนำเป็นเนติแบบประดับจิตใจให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติอันเป็นที่รักของนรชนทุกหมู่เหล่า หากท่านใดยังประโยชน์ส่วนมหากุศลประกอบด้วยปัญญาอนุโมทนาบุญกุศลตลอดไปที่สุดของชีวิตจะมีสุขทั้งมีชีวิตอยู่ ทั้งยังจะเป็นอนุสรณ์ดัง

พระบาลีว่า **รูปํ ชีรติ มจฺจานํ นามโคตฺตํ น ชีรติ** แม้ร่างกายจะดับสลายไป แต่ชื่อเสียงเกียรติยศยังคงอยู่

อิมินา กตทกฺขินานุปทานวเสน ด้วยอำนาจแห่งพระบรมราชบพิตรพระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงพระกรุณาพระราชทานผ้าไตรบำเพ็ญพระราชพระกุศล พระราชทานแก่ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ในวาระครบ ๕ ปี แห่งการสิ้นพระชนม์นี้ ขอจงสำเร็จเป็นกุศลบุญราศีอำนวยสุขสมบัติ แด่สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี อีกทั้งมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ในพระอุปถัมภ์ ฯ ที่ได้แสดงออกถึงความกตัญญูกตเวทิตาคุณ จงสัมฤทธิผลสมดังเจตนาปรารภบรรจบครบ ๕ ปี แห่งการสิ้นพระชนม์ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ในสุคติสัมปรายภพ ดังได้ปรารภนั้นแล

รับพระราชทานถวายแสดงวิสัชนาแสดงพระธรรมเทศนา สมกาลสมัย ขอยุติลงด้วยเวลา

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ขอถวายพระพร

พระธรรมเทศนา

พระราชทานเพลิงศพ พระครูสุนทรธรรมประยุต

โดย พระพิศาลประชานาถ

ณ วัดบางคาง อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี

วันเสาร์ที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

สปฺปุริโส ภิกฺขเว กุเล ชายมาโน
พหุโน ชนสฺส อตฺถาย โหติ

ณ โอกาสนี้ จักได้แสดงพระธรรมเทศนา เป็นปกิณกกถา ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ได้พระราชทานเพลิงพระศพพระเดชพระคุณท่านพระครูสุนทรธรรมประยุต หรือที่ประชาชนและคณะศรัทธาชาวบ้านมักเรียกขานกันว่า **"หลวงปู่เสนาะ" "หลวงพ่อเสนาะ" "อุปัชฌาย์เสนาะ"** สุดแต่จะเรียกกันไป ในระหว่างที่พระครูสุนทรธรรมประยุตยังมีชีวิตอยู่ท่านได้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าคณะอำเภอ ครั้นเมื่อท่านมีอายุ ๘๐ ปี ทางคณะสงฆ์เล็งเห็นความสำคัญในการปกครองจึงได้ถวายเกียรติท่าน ยกให้เป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะอำเภอเมืองปราจีนบุรี อีกประการหนึ่งท่านยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสวัดบางคาง ท่านครองวัดดูแลวัดมาด้วย

ความเรียบร้อยดีงามจึงเป็นเนติแบบของคณะสงฆ์ทั้งปวง โดยเฉพาะวัดบางคางนี้นับเป็นวัดประวัติศาสตร์ จะเห็นได้ว่าหน้าวัดนั้นจะมีพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชประทับนั่งพระราชอาสน์งามเด่นเป็นสง่ายิ่งนักซึ่งกล่าวกันว่า สมัยที่กรุงศรีอยุธยาแตกนั้น ทัพของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้มุ่งสู่จันทบูร ผ่านวัดบางคางแห่งนี้ เมื่อประวัติศาสตร์กล่าวไว้ พระเดชพระคุณท่านพระครูสุนทรธรรมประยุต จึงได้ดำริสร้างอนุสาวรีย์แห่งนี้ไว้ เพื่อเป็นสิ่งเตือนใจให้พระสงฆ์ อีกทั้งประชาชนทั่วไปได้ตระหนักรำลึกถึงพระองค์ท่าน โดยเฉพาะสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระองค์ทรงยึดมั่นในพระพุทธศาสนายิ่งนัก ดังทรงมีพระบรมราโชวาทถวายแด่พระสงฆ์ว่า **“ขอพระผู้เป็นเจ้าจงตั้งสถิตอารมณ์ปรนนิบัติ ตั้งอยู่ในพระจตุปาริสุทธิศีลสังวรวินัยบัญญัติบริบูรณ์ อย่าให้พระศาสนาของพระองค์เศร้าหมองเลย แม้นพระผู้เป็นเจ้าจะขัดสนด้วยวัตถุปัจจัยทั้ง ๔ ประการนั้น เป็นธุระโยมจะอุปถัมภ์”** และ **“ถ้าพระผู้เป็นเจ้าทั้งปวง มีศีลคุณบริบูรณ์ในพระศาสนาแล้ว แม้นจะปรารถนามังสะ**

(เนื้อ) รุธิระ (เลือด) โยม โยมก็อาจสามารถจะเชือดเนื้อแลโลหิตออกบำเพ็ญทานได้” ด้วยเหตุนี้พระเดชพระคุณท่านพระครูสุนทรธรรมประยุต จึงตั้งมั่นศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทั้งปณิธานแห่งองค์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระเดชพระคุณหลวงพ่อจึงนำมาสั่งสอนลูกศิษย์อยู่เนืองนิตย์ อีกประโยคหนึ่งซึ่งถือเป็นพระราชปรารภของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระองค์ทรงมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนายิ่งนัก ทรงกล่าวว่า

“อันตัวพ่อ ชื่อว่า พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก กู้ชาติ พระศาสนา
ถวายแผ่นดิน ให้เป็น พุทธบูชา
แด่พระศาสนา สมณะ พระพุทธโคดม
ให้ยืนยง คงถ้วน ห้าพันปี
สมณพราหมณ์ชี ปฏิบัติ ให้พอสม
เจริญสมถะ วิปัสสนา พ่อชื่นชม
ถวายบังคม รอยบาท พระศาสดา
คิดถึงพ่อ พ่ออยู่ คู่กับเจ้า
ชาติของเรา คงอยู่ คู่พระศาสนา

พระศาสนา อยู่ยง คู่องค์กษัตรา

พระศาสดา ฝากไว้ให้คู่กัน”

ดังกล่าวมานี้ จะเห็นว่าท่านพระครูสุนทรธรรมประยุต ยึดมั่นในชาติ พระศาสนา องค์พระมหากษัตริย์อย่างมั่นคง จึงเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่าพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชหน้าวัดบางคางแห่งนี้ จึงเป็นเครื่องแสดงออกถึงความจงรักภักดี ความกตัญญู ความเสียสละ ความมั่นคงต่อพระพุทธศาสนาที่ท่านพระครูสุนทรธรรมประยุตยึดมั่นตลอดชีวิตของท่าน สมเหตุสมผลส่งผลให้เหล่าศิษยานุศิษย์ยึดมั่นเฉกเช่นท่านพระครูสุนทรธรรมประยุต

พระเดชพระคุณท่านพระครูสุนทรธรรมประยุต แม้นท่านจะจากเหล่าศิษยานุศิษย์ไป ก็จากไปเพียงร่างสังขารเท่านั้น ส่วนเกียรติคุณยังคงปรากฏเป็นที่เคารพรักเชิดชูเกียรติตลอดนิรันดร์กาล ยุคสมัยท่านมีกำลังกาย กำลังสติปัญญา ท่านเป็นนักต่อสู้ สู้กับการสร้างวัด สู้กับการปกครองพระสงฆ์องค์เณร สู้กับการศึกษาหาความรู้ สู้กับการสั่งสอนลูกศิษย์โดยเฉพาะท่านเป็นนักเทศนาธรรมโวหาร ธรรมะที่ท่านแสดงนั้นทันยุคทันสมัย มีเสียงดังกังวานไกล

ไพเราะจับใจน่าฟัง อีกทั้งเสียงท่านยังมีอำนาจ เสียงท่านมีเมตตาดังปรากฏอยู่ในจิตใจของชาวบ้านชาวเมืองปราจีนบุรี ครั้นสู่วัยชราท่านพระครูสุนทรธรรมประยุต ท่านฝึกจิตภาวนามีสติบริบูรณ์ ดังกล่าวมานี้ จึงมีวัดใกล้ไกลได้มากราบอาราธนาท่านไปนั่งปรกเจริญสมาธิบริกรรมปลุกเสกอยู่เสมอ ๆ แม้ท่านจะต้องนั่งรถเข็นไปในพิธีต่าง ๆ เจ้าภาพก็ชื่นใจเป็นมงคลยิ่งนัก จึงกล่าวได้ว่าท่านเป็น **นักเสกตัวเอง นักเสกคน และนักเสกพระเครื่อง**

เสกตัวเอง กล่าวคือ ท่านฝึกจิตสมาธิ พิจารณาร่างกายสังขารให้ตนเองมีสติ โดยท่านได้ศึกษาจากบูรพาจารย์ของท่าน อันเนื่องจากการเทศนาของท่าน เรื่องการฝึกสมาธิ โดยแยก รูป เวทนา สังขาร วิญญาณ ชี้แจงให้ผู้ฟังเข้าถึง เข้าใจ สามารถนำไปพัฒนาจิตของตนเองได้ ดังกล่าวมานี้ เป็นเพราะท่านได้ฝึกและเสกตัวเองมาก่อนจึงเป็นเนติแบบสั่งสอนคนทั่วไป

เสกคน กล่าวคือ ใครไป ใครมาสนทนากับท่าน ท่านก็สั่งสอนให้ตั้งมั่นอยู่ในศีล ในธรรม มิให้ได้แต่น้ำมนต์ **ท่านสอนสั่งให้ได้ทั้งน้ำมนต์และเนื้อมนต์** อย่างนี้เรียกว่า **เสกคน**

เสกพระเครื่อง ในโลกนี้ต้องยอมรับอยู่ข้อหนึ่งว่าไม่มีประเทศใดในโลกที่จะมีดินแพงที่สุดในโลก เท่าประเทศไทย เนื่องจากเราเอาดินมาสร้างเป็นรูปพระสมเด็จพระนางพญา พระทุ่งเศรษฐี จากนั้นจึงนำไปถวายพระให้พระท่านบริกรรมปลุกเสกเพื่อเป็นขวัญกำลังใจต่อสู้กับอุปสรรคนานัปประการ โดยเฉพาะพระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านพระครูสุนทรธรรมประยุต หรือหลวงพ่อเสนาะนี้ ท่านนิยมอธิษฐานจิตภาวนาบริกรรมปลุกเสก ด้วยพระคาถาชินบัญชร อันคาถาชินบัญชรนี้ซึ่งกล่าวว่าเป็นของเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) แต่ที่จริงแล้วคาถานี้เกิดขึ้นในสมัยล้านนา เรื่อยลงมาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ได้เติมพระบาลีก่อนขึ้นว่าพระคาถาชินบัญชร ครั้นเมื่อพระคาถาชินบัญชรแพร่ไปยังศรีลังกา และพม่าก็มีการเติมบทสุดท้ายให้สมบูรณ์นั่นเอง วันนี้ในฐานะที่พระเดชพระคุณท่านพระครูสุนทรธรรมประยุต ท่านเป็นพระนักเทศน์ นักปฏิบัติ นักชี้แจง จึงขอประดุจหนึ่งแจงว่านักสะสมพระเครื่องในวงการนั้นก็ไม่พ้นพระชุด **"เบญจภาคี"**

พระชุดนี้จะมี ๕ องค์ด้วยกัน คือ **พระสมเด็จ พระนางพญา พระซุ้มกอ พระรอด พระผงสุพรรณ** พระทั้ง ๕ พิมพ์นี้ ใครมีนับว่าเป็นหนึ่งไม่รองใคร

ในพระคาถาชินบัญชรนั้นท่านกล่าวถึงพระอรหันต์ ๕ องค์ ไว้ในพระคาถาด้วย จึงขอขยายความ พระเบญจภาคี องค์ที่ ๑ ท่านกล่าวว่า

พระปุณณะ ท่านได้เข้ากราบลาพระพุทธองค์ เพื่อกลับไปอยู่จำพรรษาที่บ้านเมืองของท่าน พระพุทธองค์ ทรงรับสั่งว่า “**ก็บ้านเมืองนั้นมีแต่ผู้คนไม่มีศีล ไม่มีสัตย์ ไม่มีความเคารพซึ่งกันและกัน ทั้งอยู่กันแบบคนป่าคนเถื่อน ถ้าเธอไปพบคนเช่นนั้น เขามาตีเธอ จะทำอย่างไร**” พระปุณณะ กราบทูลว่า เขามาตีหรือทำร้ายร่างกาย พระพุทธองค์ถามต่อไปว่า ถ้าเขามาตีเธอ จะทำอย่างไร พระปุณณะ กราบทูลว่า ก็ยังดีกว่าที่เขามาตัดแขนตัดขา พระพุทธองค์ถามต่อไปว่า ถ้าเขามาตัดแขนตัดขา เธอจะทำอย่างไร พระปุณณะ กราบทูลว่า ก็ยังดีกว่ามาฆ่าให้ตาย พระพุทธองค์ ถามต่อไปว่า ถ้าเขามาฆ่าเธอตาย จะทำอย่างไร พระปุณณะ กราบทูลว่า ก็ดีไม่ต้องทุกข์ทรมาน

เมื่อพระปุณณะกราบทูลดังนี้ พระพุทธองค์ทรงอนุโมทนา และอนุญาตให้พระปุณณะไปอยู่จำพรรษาที่บ้านเมืองตนเองสืบไป อย่างนี้จึงเรียกว่า **เบญจภาคี องค์ ๑**

พระเบญจภาคี องค์ที่ ๒ กล่าวถึง **พระองคุลิมาล** กล่าวกันว่า ท่านมีพละกำลังเท่ากับช้าง ๗ เชือก แต่เนื่องจากท่านได้ครูอาจารย์ที่ไม่ดียุยงให้ท่านองคุลิมาลไปฆ่ามนุษย์มากมาย เพียงแค่ต้องการศึกษาเล่าเรียนให้จบวิชาความรู้ในสำนักนั้น การไล่ฆ่ามนุษย์นั้นจะมีเจตนาโดยจิตสันดานก็หามิได้ เป็นเพียงเชื่อมั่นในครูอาจารย์เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ท่านจึงสอนว่า **"อย่าไว้ใจทาง อย่าวางใจคน จะจนใจเอง"** นี่คือ **เบญจภาคี องค์ที่ ๒**

พระเบญจภาคี องค์ที่ ๓ ท่านกล่าวถึง พระ**อุบาลี** ซึ่งพระอรหันต์อุบาลีองค์นี้ เคร่งครัดในพระวินัยสันโดษ ด้วยเหตุนี้ผู้ที่มีพระเบญจภาคีต้องถามตนเองว่าเรามีศีลและเคร่งครัดในศีล ๕ ศีล ๘ มากน้อยเพียงใด บางคนก็เพียงแต่มือถือสากปากถือศีล คดในข้องอในกระดูก ปากปราศรัยน้ำใจเชือดคอ เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้มีศีล มีสติ มีสมาธิ จึงจะชนะชนทุรพาลได้ อย่างนี้จึงเรียกว่ามี **เบญจภาคี องค์ที่ ๓**

พระเบญจภาคี องค์ที่ ๔ ท่านกล่าวถึง **พระนันทะ** สำหรับพระอรหันต์นันทะองค์นี้ ท่านสำรวมระวังกิเลสทั้งทางกาย วาจา ใจ มิปล่อยให้กิเลสเข้าครอบงำท่านได้ หากประชาชนพุทธบริษัทรู้จักสำรวม มีสติระวังไม่ให้กิเลสเครื่องเศร้าหมองเข้าครอบงำจิตใจ ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ก็ได้ชื่อว่า **"ชิตัง เม"** ซึ่งแปลว่า **"ชนะแล้ว"** อันหมายถึงชนะกิเลส ตัณหาราคะที่จะจรเข้ามาสถิตในจิตใจของแต่ละคน หากท่านผู้ใดปฏิบัติได้ดังนี้จึงจะได้ชื่อว่ามี **พระเบญจภาคี องค์ที่ ๔** ประดับจิตใจ

พระเบญจภาคี องค์ที่ ๕ ท่านกล่าวถึง **พระสีวลี** อันสืบเนื่องจากเป็นพระอรหันต์ที่อุดมไปด้วยโภคทรัพย์ ทั้งนี้กล่าวถึงในบุพกรรม ท่านได้ถวายรวงผึ้งแก่พระพุทธเจ้าในอดีต จากนั้นท่านได้ตั้งจิตอธิษฐานให้ไม่รู้จักคำว่าจน ด้วยเหตุนี้ในสมัยพุทธกัปป์ แห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสีวลีจึงได้รับเอตทัคคะว่าผู้เป็นเลิศในเรื่องโชคลาภ แม้พระพุทธองค์จะเสด็จไป ณ เมืองไกล ๆ ก็อาราธนาพระสีวลีไปด้วย ความอดอยากจึงไม่เกิดเพราะบุญบารมีของพระสีวลีนั่นเอง ในคาถาชินบัญชรจึงนับพระสีวลีเข้าเป็น **พระเบญจภาคี องค์ที่ ๕**

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงขอให้ทุกท่านแม้จะไม่มีพระเบญจภาคีทั้ง ๕ องค์ประดับในร่างกาย แต่ก็ขอให้มีพระเบญจภาคีประดับไว้ในจิตใจจึงจะได้ชื่อว่า เข้าถึงธรรมะและธรรมะเข้าถึงคน พระบาลีที่ยกไว้เป็นนิกเขปบทเบื้องต้นถอดได้ใจความว่า **"สัตบุรุษ คือคนดี เมื่อเกิดในตระกูลยังประโยชน์เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุข แก่พหุชนชาวโลก"**

พระเดชพระคุณท่านพระครูสุนทรธรรมประยุตได้ก่อกำเนิดเกิดมาในโลกมนุษย์ถึงจะไม่ร่ำรวย เพราะเลือกเกิดไม่ได้ แต่ท่านพระเดชพระคุณก็เลือกทำ เลือกคบสัตบุรุษ หาที่พึ่งให้กับตนเอง ยังประโยชน์เพื่อตนเองเพื่อเกื้อกูลแก่ตนเอง ให้ประสบความสุข ดังพระพุทธองค์ตรัสว่า **"อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ"** ความว่า **"ตนแลเป็นที่พึงแห่งตน"** เมื่อเป็นเช่นนี้ท่านพระครูสุนทรธรรมประยุตจึงตั้งตนเป็นหลัก เป็นแก่น เป็นที่พึ่งแก่ชาวโลก แม้ผู้หนึ่งผู้ใดเดือดร้อนเกิดโลภะ เกิดโทสะ เกิดโมหะ เข้ารุมเร้าภายในจิตใจ มาขอคำชี้แนะ ท่านพระครูจะชี้อุบายหาหนทางให้ตัวอกุศลต่าง ๆ ที่เข้าครอบงำลดเบาบางลง ทั้งชี้แนะให้รู้จักตัวเอง รู้จักหน้าที่การงาน ท่านสอนเสมอว่า เกิดเป็นคนต้องมี **หัวใจเศรษฐี ๔ ข้อ** กล่าวคือ **"อุ อา กะ สะ"**

อุ นั้นย่อมาจาก **อุฏฐานสัมปทา** แปลว่า **ขยันหาทรัพย์ ไม่เกียจคร้าน** ซึ่งคนเกียจคร้านในการทำมาหากินก็ไม่ผิดอะไรกับต้นข้าวคอยฝน หรือเหมือนสุนัขนอนรอน้ำข้าว

อา นั้นย่อมาจาก **อารักขสัมปทา** แปลว่า **รู้จักรักษาสมบัติที่หามาได้** อันทรัพย์สินเงินทองนั้นกว่าจะได้มาต้องเอาหน้าสู้ดินหลังสู้ฟ้า ปากกัดตีนถีบจึงจะได้ทรัพย์มา ท่านผู้รู้จึงกล่าวเป็นบทประพันธ์ว่า

"มีสลึง พึงบรรจบ ให้ครบบาท
อย่าให้ขาด สิ่งของ ต้องประสงค์
จงมักน้อย กินน้อย ค่อยบรรจง
อย่าจ่ายลง ให้มาก จะยากนาน
ไม่ควรซื้อ ก็อย่าไป พิไรซื้อ
ให้เป็นมื้อ เป็นคราว ทั้งคาวหวาน
เมื่อพ่อแม่ แก่เฒ่า ชรากาล
จงเลี้ยงท่าน อย่าให้อด ระทดใจ" ดังนี้แล

กะ นั้นย่อมาจาก **กัลยาณมิตตตา** แปลว่า **รู้จักคบคนดีเป็นมิตร** แม้ว่าบุคคลใดขยันหาทรัพย์ รู้จักเก็บทรัพย์ แต่มีเพื่อนชั่ว เพื่อนเลว ทรัพย์สมบัติที่หามาได้ก็จะถูกเพื่อนปอกลอกคดโกงจนสิ้นเนื้อประดาตัว ดังคำกล่าวว่า **"เพื่อนกิน เพื่อนกัน เพื่อนรู้ไม่ทัน เพื่อนกันเอาไปกิน"** เหตุเช่นนี้ท่านจึงสอนให้รู้จักคบค้าสมาคมกับคนดี เพราะคนดีย่อมชี้ขุมทรัพย์ให้ คบคนดีไม่ขาดทุน คบคนดีได้กำไร คบคนชั่วขาดทุน คบคนชั่วพาตัวอับเฉา ดังนี้

สะ นั้นย่อมาจาก **สมชีวิตา** แปลว่า **รู้จักดำเนินชีวิตในทางที่ถูกที่ควร** การดำเนินชีวิตในปัจจุบันนั้นมีมาก หากไม่เลือกงานหนักเอาเบาสู้ เช่น เศรษฐีคนหนึ่งเดินทางไปกับบริวารหลายคน เศรษฐีเห็นหนูนอนตายตัวหนึ่ง เศรษฐีจึงกล่าวว่า หนูที่นอนตายตัวนี้จะทำให้คนเป็นเศรษฐีได้ในวันข้างหน้า ทุกคนที่เดินตามนั้นไม่สนใจใยดี ชายคนหนึ่งได้ยินดังนั้น จึงเก็บหนูตัวนั้นไปด้วย จากนั้นก็เดินเที่ยวเร่ขายเนื้อหนูที่เก็บมาได้ ทั้งหมู่บ้านก็ไม่มีใครสนใจจะซื้อ แต่เศรษฐีบ้านหนึ่งเห็นหนูที่มีคนนำมาขายต้องการนำไปให้สัตว์เลี้ยงของตนพอดี จึงขอซื้อหนูตัว

นั้นไว้ จากนั้นเมื่อขายหนูได้ก็นำเงินไปซื้อเมล็ดผักนำมาปลูกได้ผลงอกงามดี เมื่อขายผักได้ก็นำเงินไปซื้อเมล็ดผักนำมาขยายพันธุ์เรื่อยไป ในที่สุดชายคนดังกล่าวก็กลับกลายเป็นเศรษฐีได้ ดังที่กล่าวมานี้**ทุกชีวิตย่อมเลือกเกิดไม่ได้ แต่ทุกคนในโลกนี้เลือกทำความดีได้** แต่ถ้าชีวิตมัวแต่เกรงผู้คนจะครหาหรือนินทาก็ไม่ต้องทำอะไรกันแล้ว เพราะการดูถูกเหยียดหยามไม่อยากให้ใครได้ดีกว่าตนเอง หรือการนินทาซึ่งกันและกันเป็นสมบัติประจำโลก ดังคำกล่าวว่า

"อันนินทา กาเล เหมือนเทน้ำ
ไม่ชอกช้ำ เหมือนเอามีด มากรีดหิน
แม้องค์พระ ปฏิมา ยังราคิน
คนเดินดิน หรือจะสิ้น คนนินทา"

"ถ้าหมาหมี มีเขา เต่ามีหนวด
เหี้ยตะกวด มีงา ผิดราศี
ถ้าควันไฟ ไม่ปรากฏ แห่งอัคคี
มนุษย์นี้ คงจะพ้น คนนินทา"

ที่กล่าวมานี้ คนจะรวยต้องกล้าทำ กล้าคิด กล้าในสิ่งที่ถูกต้องเป็นดีแน่ ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงจำเป็นต้องเข้าถึงธรรมะ และ**ธรรมะต้องเข้าถึงใจมนุษย์** มนุษย์ต้องมีเมตตา กรุณา ปรานีซึ่งกันและกัน สังคมจึงจะอยู่เป็นสุข ชี้ให้เห็นว่า ทุกคนต้องเลือก ต้องหา คบค้ากัลยาณมิตรที่ดี ยิ่งสังคมยุคนี้สมัยนี้ต้องดูทั้งเนื้อนอกเนื้อใน ดังคำกล่าวว่า **"แม้เป็นชาติเป็นเชื้อ แต่ถ้าไม่มีความเอื้อเฟื้อก็เหมือนเนื้อในป่า"** ถึงแม้มิใช่ญาติพี่น้อง แต่เป็นคนดีมีน้ำใจไมตรีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ที่เรียกกันว่าพึ่งพาอาศัยกันได้ต้องเข้าคบค้าสมาคมไว้ ดังผู้รู้กล่าวว่า **"แม้ไม่ใช่ชาติไม่ใช่เชื้อ แต่ถ้ามีความเอื้อเฟื้อ ก็เหมือนเนื้ออาตมา"** ด้วยเหตุนี้บัณฑิตจึงสอนให้คิดเสมอว่า **"เพื่อนกินหาง่าย เพื่อนตายหายาก ยามมั่งมีเพื่อนมาก ยามตกยากเพื่อนหายหมด"** ดังนี้แล

พระเดชพระคุณท่านพระครูสุนทรธรรมประยุต ท่านเป็นบุคคลตัวอย่าง ไม่ปล่อยเวลาให้ล่วงไปโดยเปล่าประโยชน์ จึงกล่าวได้ว่า ท่านเป็นบุคคลที่มุ่งมั่นอยู่กับการงาน จะไม่มีเวลาไปวิจารณ์บุคคลอื่น ท่านเป็น

บุคคลที่มุ่งมั่นให้ตนเองก้าวหน้า จะไม่เสียเวลาไปนั่งนินทาพวกพ้อง ทั้งท่านก็ไม่มีเวลาให้กับสิ่งไร้สาระ ดังกล่าวมานี้ พระเดชพระคุณท่านพระครูสุนทรธรรมประยุต จึงมีแต่คนรักเคารพนับถือ ในคุณความดีของท่านที่สร้างสมไว้ตลอดชีวิตของท่านสมดังผู้รู้กล่าวไว้ว่า

"คนดี เดินไปไหน ใครก็ทัก
คนดี มีคนรัก ใครก็สน
คนดี แม้ตกอับ ก็ไม่จน
คนดี แม้จะจน ก็มีกิน
คนดี ไปที่ไหน เขาก็ช่วย
คนดี อยู่ที่ไหน พระก็เห็น
คนดี อยู่กับใคร ก็เยือกเย็น
คนใจเย็น อยู่กับใคร ก็สบาย"

ดังชี้แจงแสดงมานี้ มุ่งมั่นหวังว่าทุกท่านจะเป็นบุคคลที่มีแก่นสารสาระคุณประโยชน์ สมดังพุทธพจน์ว่า **"สุวิชาโน ภะวัง โหติ** แปลว่า **ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ"** ขออำนาจแห่งบุญกุศลทักษิณาที่คณะท่านเจ้าภาพ อันมีพระเดชพระคุณท่านพระวิสุทธิธรรมาจารย์ วัดใหม่กรงทอง เจ้าคณะจังหวัด

ปราจีนบุรี พระเดชพระคุณท่านพระครูสิริพัฒนโสภณ เจ้าคณะอำเภอเมืองปราจีนบุรี พร้อมด้วยคณะสงฆ์ ญาติโยม ที่เคารพนับถือในตัวท่านพระเดชพระคุณท่านพระครูสุนทร ธรรมประยุต อดีตเจ้าอาวาสวัดบางคาง อดีตที่ปรึกษา เจ้าคณะอำเภอ ขอพระเดชพระคุณท่านจงร่วมรับอนุโมทนา ในมหากุศลที่ประกอบด้วยญาณสัมประยุต จงร่วมรับ อนุโมทนาบุญกุศลครั้งนี้ จักได้สัมฤทธิ์ผล เป็นปัตตานุ โมทนามัยในกาลเบื้องหน้า อันจะเป็นเสบียงมิรู้จบรู้สิ้น ตราบเท่าเข้าสู่พระนิพพานด้วยเทอญ พร้อมทั้งขออนุโมทนา ขอบคุณ ขอบใจทุกท่านที่เจริญกุศล พร้อมเพรียงกันในวันนี้ ขอทุกท่านจงมีสุขภาพแข็งแรง มีกำลังกาย กำลังใจชนะ เหตุเภทภัย ประสบสิ่งอันพึงปรารถนา พระพุทธองค์ ทรงตรัสว่า **"อโรคยา ปรมา ลาภา"** ความไม่มีโรคเป็นลาภ อันประเสริฐ จงบังเกิดกับทุกท่านโดยทั่วกัน

ดังวิสัชนามา สมเหตุ สมสมัย สมเวลา จึงขอ สมมติยุติไว้แต่เพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

พระธรรมเทศนา

บำเพ็ญกุศล

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

โดย พระพิศาลประชานาถ

ณ วัดสุทัศนเทพวราราม วันอาทิตย์ที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

ปาริจฺฉตฺตกมูลมฺหิ ปณฺฑุกมฺพลนามเก
สิลาสเน สนฺนิสินฺโน อาทิจฺโจว ยุคนฺธเร
จกฺกวาฬสหสฺเสหิ ทสหาคมฺม สพฺพโส
สนฺนิสินฺเนน เทวานํ คเณน ปริวาริโต
มาตรํ ปมุขํ กตฺวา ตสฺสา ปญฺญาย เตชสา
อภิธมฺมกถํ มคฺคํ เทวานํ สมฺปวตฺตยีติ

ณ บัดนี้ จะได้แสดงพระธรรมเทศนาเป็นปกิณกกถา อนุโมทนา สาธุการ ในกุศลศรัทธาเพิ่มพูนปัญญาบารมี แก่คณะพุทธบริษัทในที่ประชุมนี้ อันมีพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระธรรมรัตนดิลก ผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวราราม พร้อมด้วยคณะสงฆ์ และมูลนิธิมิตรภาพไทยริชโช (สมาคมญี่ปุ่น) และคณะศิษยานุศิษย์โดยทั่วไปเป็นเจ้าภาพ ซึ่งเป็นที่อนุโมทนายกย่องเชิดชูเกียรติของคณะเจ้าภาพ มาตรแม้นว่าหากดวงวิญญาณของพระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

(หลวงพ่อวีระ ภทฺทจารีมหาเถร) อดีตเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวราราม หากหยั่งรู้ทราบด้วยญาณวิถีใด ๆ คงต้องอนุโมทนาสาธุการในกุศลบุญบารมีของคณะเจ้าภาพที่ได้ร่วมแรงร่วมใจสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทั้งกายสามัคคี วจีสามัคคี มโนสามัคคี อีกทั้งยังเป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญูกตเวทิตา ดังพระบาลีว่า **"นิมิตฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญูกตเวทิตา"** ความว่า **ความกตัญญู เป็นเครื่องหมายของคนดี** สรุปว่า ในสมาคมล้วนแต่มีผู้รู้บุญคุณ รู้ความสามัคคีเป็นที่ตั้ง พระบาลีที่ได้ยกไว้เบื้องต้นนั้น เป็นนิกเขปบทในการศึกษาอภิธรรมขั้นจูฬเอก หรือที่เรียกกันว่า **"บทไหว้ครูก่อนศึกษาธัมมะสังคิณี"** อีกนัยหนึ่งเรียกว่า **"ก่อนศึกษา มาติกา" อารัมภกถานั่นเอง หรือในหนังสือมนต์พิธีหน้า ๔๕ บทอภิธัมมนิทานบรรทัดที่ ๕ ถึงบรรทัดที่ ๗** เมื่อถอดพระบาลีเบื้องต้นออกเป็นภาษาไทยคงได้ใจความว่า

พระพุทธเจ้าประทับนั่งบนศิลาอาสน์ ซึ่งสำเร็จด้วยแก้วมณีชื่อ **บัณฑุกัมพล** ที่ประดิษฐานอยู่ใต้ร่มต้นทองหลางทรงพระสิริโสภาคย์ ประดุจหนึ่งพระอาทิตย์บนยอด

แห่งภูเขายุคลธร เทวดาทั้งหลายที่มาจากหมื่นจักรวาล ได้พากันมาประชุมเฝ้าห้อมล้อมพระพุทธองค์อยู่โดยรอบ พระพุทธองค์ทรงทูลเชิญสันดุสิตเทพบุตร ซึ่งเคยเป็นพุทธมารดาให้เป็นประมุขในบรรดาเทวดาและพรหมเหล่านั้น แล้วทรงแสดงพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์แก่เทพยดา และพรหมเหล่านั้นติดต่อกันตลอดพรรษากาล ด้วยเดชะแห่งพระสัพพัญญุตญาณ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อพระองค์ตรัสรู้ สัมมาสัมโพธิญาณแล้ว พระองค์ทรงรำลึกนึกถึงพระราชมารดาได้เสด็จสิ้นพระชนม์ เมื่อพระองค์ประสูติได้ ๗ วัน ทั้งทรงพิจารณาว่าจะตอบแทนพระคุณอันยิ่งใหญ่ต่อพระราชมารดา ซึ่งขณะนั้นทรงไปจุติ ณ สรวงสวรรค์ชั้นดุสิต พระองค์ทรงพิจารณาไตร่ตรองว่า พระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ กอง ๓ ส่วน หรือ ๓ ปิฎก จะอัญเชิญพระธรรมส่วนของพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก หรือส่วนของพระอภิธรรมปิฎก ทรงพิจารณาว่า พระอภิธรรมปิฎก เป็นธรรมที่ลึกซึ้งสุขุมคัมภีรภาพ ทั้งไม่สั้นและไม่ยืดยาวที่จะแสดงง่าย

พระราชมารดารวมถึงเทพยดา และพรหมเหล่านั้นให้รู้แจ้งเห็นจริงตามพระธรรมที่ทรงตรัสรู้ได้ ด้วยเหตุนี้พระพุทธองค์ได้เสด็จขึ้นไปสู่สรวงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เมื่อทรงประทับนั่งบนสถานที่อันสมควรแล้ว เทวดาได้ขึ้นไปทูลเชิญเสด็จสันดุสิตเทพบุตร ซึ่งเป็นพุทธมารดาประทับอยู่ ณ สวรรค์ชั้นดุสิต จากนั้นพระพุทธองค์ทรงแสดงพระอภิธรรมโปรดแก่พระพุทธมารดา เทวดา และพรหม โดยมีพุทธมารดาเป็นประมุขเป็นประธาน ณ ที่นั้น เมื่อทรงแสดงธรรมจบลงในครั้งนั้น กล่าวกันว่าเทพยดา และพรหม ได้รู้แจ้งเห็นจริงตามธรรมที่ทรงแสดงเป็นอันมาก ก็แลการแสดงอภิธรรมครั้งนั้นเสมือนหนึ่งตอบแทนพระคุณอันยิ่งใหญ่แก่พุทธมารดา ด้วยเหตุนี้ พระสัทธรรมทั้งหลายทั้งปวง พระอภิธรรมจึงเป็นพระธรรมที่ยอดยิ่ง ดังนั้นท่านผู้รู้จึงนิยมอาราธนาพระสงฆ์แสดงพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์ อันมีความหมายตอบแทนพระคุณอันยอดยิ่งแก่ผู้เป็นบิดามารดาของตน ดังกล่าวนี้ เมื่อมีการตายเกิดขึ้น จึงนิยมนิมนต์พระสงฆ์มาสวดสาธยายในส่วนของพระอภิธรรมเป็นเนืองนิตย์ เพื่อประสงค์ให้ผู้มีพระคุณที่ล่วงลับไปแล้วได้ร่วมรับอนุโมทนาบุญ จะได้

สำเร็จเป็นปัตตานุโมทนามัย บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนา ส่วนเนื้อหาสาระของพระอภิธรรมคงกล่าวเบื้องนี้ว่า **"กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา อพฺยากตา ธมฺมา"** ขยายใจความว่า สภาวธรรมทั้งหลายที่เป็นกุศลมีอยู่ สภาวธรรมทั้งหลาย ที่เป็นอกุศลก็มี และสภาวธรรมทั้งหลายที่ไม่ใช่กุศลและอกุศลก็มีอยู่ ก็วันนี้ท่านทั้งหลาย ล้วนแต่มีเจตนาเป็นมหากุศลประกอบด้วยปัญญาบารมี พร้อมจิตพร้อมใจกันประกอบนี้เรียกว่า **"กุสลา ธมฺมา"**

การที่คณะท่านเจ้าภาพร่วมจิตร่วมใจบำเพ็ญกุศลในวันนี้ ก็มีเหตุอันต้องการเดินตามเนติแบบแห่ง **ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (หลวงพ่อวีระ ภทฺทจารีมหาเถระ)** โดยการที่เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ได้แสดงออกให้ปวงศิษยานุศิษย์ได้เห็น ครั้งเมื่อโยมมารดาบิดาของท่านถึงแก่กรรม ท่านได้บำเพ็ญกุศลในส่วนของการแสดงธรรม และได้สร้างถาวรวัตถุเป็นอนุสรณ์รำลึกนึกถึงพระคุณของมารดาบิดา ในส่วนของการแสดงธรรมนั้นคงจะปรารภในส่วนของพระอภิธรรมที่ได้ชี้แจงแสดงไว้เบื้องต้นนั้น เป็นเหตุ

เป็นปัจจัย ทั้งเป็นการตอบแทนพระคุณชาติ คุณบ้านเกิดเมืองนอนของท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ท่านมีภูมิชาติบ้านเกิด ณ จังหวัดราชบุรี ซึ่งจังหวัดราชบุรีนั้นมีคำขวัญว่า "**คนสวยโพธาราม คนงามบ้านโป่ง เมืองโอ่งมังกร วัดขนอนหนังใหญ่ ตื่นใจถ้ำงาม ตลาดน้ำดำเนิน เพลินค้างคาวร้อยล้าน ย่านยี่สกปลาดี**" จะเห็นได้ว่าคำขวัญนี้ ต้องตาต้องใจท่านเจ้าประคุณ ฯ ยิ่งนัก เนื่องจากท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ นับเป็นบุคคลที่สวยทั้งภายนอกและภายใน ภายนอกด้านวัตรปฏิบัติงดงามทั้งเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด นับแต่เจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวราราม เมื่อปี ๒๕๐๘ ท่านได้สนองงานเจ้าอาวาสด้วยความเรียบร้อยดียิ่ง โดยเฉพาะการครองจีวรเป็นระเบียบเรียบร้อยงดงามเป็นเนติแบบของพระภายในพระอาราม ถึงปัจจุบัน พระอารามในวัดสุทัศน์ ครองจีวรเป็นระเบียบเรียบร้อยงดงามเป็นที่เจริญตากับผู้พบเห็น แม้ในหนังสือที่พิมพ์ออกเผยแพร่ในเรื่องการครองจีวรก็ยังนำรูปแบบการครองจีวรลงพิมพ์เพื่อให้พระสงฆ์ได้เรียนรู้ถึง

การครองจีวร กระทั่งปี ๒๕๒๒ เมื่อเจ้าประคุณได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะภาค ๔ ก็ได้ปกครองและแสดงตนเองเป็นเนติแบบให้คณะสงฆ์ภาค ๔ เห็นซึ่งเป็นที่กล่าวขานกันทั่วไปตราบเท่าทุกวันนี้ จึงกล่าวว่าท่านงามภายนอกส่วนภายในนั้น พระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ สามารถสอบนักธรรมชั้นตรี โท เอก และในปี ๒๕๐๔ สามารถสอบเปรียญธรรม ๙ ประโยคได้ ณ สำนักเรียนวัดเทพธิดาราม ด้วยปฏิปทาวัตรปฏิบัติอันโดดเด่นนี้ไม่พ้นสายตาของ**เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เสงี่ยม)** สมัยดำรงตำแหน่งพระราชาคณะที่พระธรรมวิสุทธาจารย์ ท่านได้ชักชวนแนะนำโยกย้ายวัดเทพธิดารามมาอยู่ ณ วัดสุทัศนเทพวรารามด้วยเหตุนี้ ครั้นถึงวันอาทิตย์ที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๐๗ พระเดชพระคุณสมัยยังเป็นพระมหาวีระ จึงย้ายจากวัดเทพธิดาราม มาอยู่ ณ วัดสุทัศน์ เมื่อย้ายมาวัดสุทัศน์แล้ว พระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ก็รับภาระธุระในเรื่องการศึกษา การปกครอง การเผยแพร่ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ทุ่มเทกำลังกายกำลังสติปัญญาสนองงานคณะสงฆ์ตราบเท่าลมหายใจ

สุดท้าย จึงนับว่าท่านได้เกื้อกูลเกื้อหนุนกิจการดำรงพระพุทธศาสนาเป็นเพชรน้ำเอกของคณะสงฆ์วัดสุทัศน์และวงการคณะสงฆ์ทั่วสังฆมณฑล เจ้าประคุณสมเด็จ ฯ นอกจากท่านจะใส่ใจในเรื่องการศึกษาปริยัติแล้ว ท่านยังเป็นนักปฏิบัติให้ผู้คนได้รู้ได้เห็น เนื่องจากวัดสุทัศน์พระอารามนี้เมื่อกล่าวถึงพระกริ่งแล้ว ต้องพระกริ่งวัดสุทัศน์ ที่ขึ้นชื่อลือนามตราบเท่าทุกวันนี้ สมัยที่เจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ทรงสมณศักดิ์ที่ พระวิสุทธาธิบดี มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ฯ ได้จัดสร้างพระกริ่งขึ้นมารุ่นหนึ่ง ในการนั้นได้ประทานขอเมตตาจากเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ เจริญสมาธิภาวนาบริกรรมปลุกเสกเดี่ยว ท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ได้เมตตาอธิษฐานจิตบริกรรมให้ ณ พระอุโบสถวัดสุทัศน์ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ กรุณาเมตตาเจริญสมาธินานถึง ๓ ชั่วโมง **เมื่อเสร็จพิธีได้ถวายกัปปิยภัณฑ์ เมื่อท่านรับแล้ว เจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ได้ถวายคืนทั้งกล่าวว่าทุนทรัพย์นี้ จะได้นำไปช่วยเหลือผู้ป่วยโรคไตสืบไป** นอกจากนี้ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ กล่าวต่อไปว่าการที่นำพระมา **ให้ปลุกเสกเป็นเหตุให้ได้ทำจิตใจให้เกิดสมาธิ ได้พักผ่อน**

ทางจิต นับว่ามูลนิธิ ฯ ได้ให้ฉันได้ทำบุญทางจิตเป็นสำคัญ ดังกล่าวมานี้ยังความปีติแก่คณะมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ตราบเท่าทุกวันนี้ เพราะเจริญสมาธิภาวนาอย่างนี้ เป็นการสร้างความงดงามภายในของเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ โดยแท้

ครั้นเมื่อมีอุปสรรคเกิดขึ้นกับเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ดังที่ทราบโดยทั่ว ๆ ไป แม้จะเกิดเหตุเภทภัยอย่างไร เจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ไม่โต้ตอบใด ๆ ทั้งสิ้น จึงเป็นเหตุให้เจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ชนะด้วยการเอาความสงบเหตุเภทภัยทั้งปวงเสมือนหนึ่ง ในครั้งพระผู้มีพระภาคเจ้ายังมีพระชนม์ชีพอยู่ นางจิญจมาณวิกา ได้ใช้เทโศบาย เมื่อเวลาค่ำก็เดินไปยังที่ประทับของพระผู้มีพระภาคเจ้า ครั้นรุ่งสว่างก็เดินออกจากที่ประทับของพระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อให้ประชาชนได้แลเห็นนางจิญจมาณวิกา ปฏิบัติเช่นนี้อยู่หลายเดือน ต่อมาวันหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าขณะแสดงธรรมแก่พุทธบริษัทอยู่ นางจิญจมาณวิกาก็แสดงตนกล่าวคำพูดต่อหน้าพุทธบริษัทว่า **“พระพุทธองค์ดีแต่เทศนาสอนพุทธบริษัท แต่ทำไมไม่แจ้งให้รู้ว่าลูกที่จะเกิดมา จะให้ใครรับผิดชอบ”** นางกล่าวให้ร้าย

พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นอันมาก เมื่อเป็นเช่นนี้ พระพุทธองค์จึงกล่าวกับนางท่ามกลางพุทธบริษัท ความว่า **“ดูก่อนน้องหญิง เรื่องนี้ไม่มีใครรู้หรอก นอกจากเราสองคนเท่านั้น”** เมื่อจบพระสุรเสียงแห่งพระพุทธองค์เพียงเท่านี้ นางจิญจมาณวิกาถึงกับบันดาลโทสะกล่าวว่าร้ายมากขึ้น กระทั่งเชือกที่คาดเอวหลุด ผ้าที่ยัดไว้ทำเป็นท้องก็หล่นออกมา เมื่อพุทธบริษัทที่ประชุมอยู่ ณ ที่นั้นเห็นความจริงแล้วก็หมายจะเข้าทำร้ายนางจิญจมาณวิกา แต่ผลแห่งอกุศลก็ตามทัน นางจิญจมาณวิกาล้มลงจมกับพื้นดินขาดใจตายอยู่ ณ ที่ตรงนั้น

เรื่องดังกล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า ผู้ที่ให้ร้ายหรือประทุษร้ายผู้ไม่ประทุษร้ายตอบย่อมมีผลกรรมหนักดังนี้แล เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ที่มีปฏิปทาใช้ความสงบไม่ตอบโต้ใด ๆ ยามมีเหตุเภทภัย จึงเป็นชัยชนะอันยิ่งใหญ่ในชีวิต เพื่อเป็นเครื่องเตือนจิตให้กับเหล่าคณะสงฆ์และศิษยานุศิษย์ได้แลเห็น เป็นเครื่องประกาศให้ชาวโลกได้รับทราบถึงความบริสุทธิ์ ในการประพฤติพรหมจรรย์อย่างบริสุทธิ์บริบูรณ์ ดังกล่าวนี้จึงเป็นเนติแบบให้ปวงพุทธบริษัท

ได้อนุโมทนาในการข่มอกุศลจิต ๑๒ ดวงให้ราบคาบสงบนิ่งในสังฆมณฑลที่ผ่านมา

ดังกล่าวมานี้ จึงกล่าวได้ว่า พระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ได้ปฏิบัติตนตามหลัก ๓ ประการ กล่าวคือ

๑. **อตฺถจริยา** คือการปฏิบัติตนให้ถึงพร้อมด้วยความรู้ด้วยการศึกษาปริยัติ ปฏิบัติ เป็นเหตุให้เกิดปฏิเวทอย่างบริสุทธิ์สมบูรณ์

๒. **ญาตตฺถจริยา** คือการสงเคราะห์ให้ญาติพี่น้องวงศาคณาญาติให้ได้รับความสุข

๓. **โลกตฺถจริยา** คือการสงเคราะห์ชาวโลกให้ถึงพร้อมด้วยความสุขความเจริญ

ทั้ง ๓ ประการที่กล่าวมานี้ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ได้เพียบพร้อมสมบูรณ์ แม้บัดนี้ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ จะจากไป แต่ก็จากไปเพียงสังขารร่างกายเท่านั้น แต่เกียรติประวัติยังคงอยู่ สมดังพระบาลีว่า **"รูปํ ชีรติ มจฺจานํ นามโคตฺตํ น ชีรติ"** แปลความว่า **"แม้ชีวิตสิ้น แต่ชื่อเสียงเกียรติคุณ ยังคงอยู่ตลอดไป"**

คณะสงฆ์วัดสุทัศนเทพวราราม โดยมีพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณ พระธรรมรัตนดิลก ผู้รักษาการเจ้าอาวาส พร้อมด้วยคณะศิษยานุศิษย์ จึงเชิญสรีระเรือนร่างนำมาตั้งบำเพ็ญกุศล เพื่อบูชาพระคุณที่เจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ได้ให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่คณะสงฆ์ในพระอารามนี้ ทั้งเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรแก่พุทธบริษัทในสังฆมณฑล แม้ทุกรูปทุกนามจะพลัดพรากจากกัน แต่คุณความดีไม่ได้จากกัน เหมือนสรีระเรือนร่างที่จากไป จึงขอกราบถวายความอาลัยไว้ ณ ที่นี้

แสนอาลัย ในศิษยา ตถาคต
ประพฤติพรต ก็ยัง ดับสังขาร
ขอวิญญาณ สู่ชั้น ดุสิตา
ด้วยเดชา คุณความดี ที่พึงทำ

ในที่สุดแห่งการชี้แจงแสดงวิสัชนามา อนุโมทนาในกุศลของท่านคณะเจ้าภาพอันประกอบด้วยมูลนิธิมิตรภาพไทยริชโช (สมาคมญี่ปุ่น) เป็นต้น เป็นประธานในการบำเพ็ญกุศล น้อมบูชาพระคุณในเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ พร้อมทั้งคณะสงฆ์วัดสุทัศนเทพวราราม อันมี

พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระธรรมรัตนดิลก เป็นต้น เป็นประธาน ขอเดชอำนาจแห่งมหากุศลที่ประกอบไปด้วยญาณสัมปยุต ขอทุกท่านจงปลื้มปีติในมหากุศลทานที่บำเพ็ญแล้วนี้ จงเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้ทุกท่านไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ สมดังพระพุทธพจน์ที่ทรงตรัสว่า **"อโรคยาปรมา ลาภา"** ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ จงเกิดกับทุกท่านที่สมาคม อยู่ ณ ศาลาเศรษฐีทอง โดยทั่วกัน อนึ่ง หากดวงวิญญาณ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (หลวงพ่อวีระ ภทฺทจารีมหาเถร ป.ธ.๙) จะสามารถหยั่งรู้ได้ด้วยญาณวิถีใดก็ตามขอจงได้ร่วมรับอนุโมทนา หากดวงวิญญาณ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ไม่สามารถหยั่งรู้ได้ด้วยญาณวิถีใด ขอเทพยดาอารักษ์ที่เป็นสัมมาทิฐิ จงนำข่าวสารการสร้างมหากุศลในครั้งนี้ไปกราบเรียน ให้ท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ได้รับทราบและร่วมอนุโมทนาในบุญกุศลครั้งนี้สืบไป ด้วยจิตอันตั้งใจกล่าววิสัชนานี้ สมสมัย สมเหตุกาลเวลา จึงขอยุติคงวิสัชนาไว้เพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

พระธรรมเทศนา

ผู้แทนกรมการศาสนาถวายสังฆทาน

โดย พระพิศาลประชานาถ

ณ วัดสุทธาราม

วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

อายุวฑฺฒโก ธนวฑฺฒโก สิริวฑฺฒโก ยสวฑฺฒโก พลวฑฺฒโก วณฺณวฑฺฒโก สุขวฑฺฒโก โหตุ สพฺพทาติ.

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมภาพพระพิศาลประชานาถ แห่งวัดสุทธาราม จะได้เฉลิมฉลองศรัทธากุศลบารมีกับคณะท่านอธิบดีกรมการศาสนา โดยเฉพาะท่านอธิบดีทราบข่าวว่าปรารถนาอยากจะมาเหลือเกิน แต่ติดราชการ จึงมอบหมายให้คุณฐิติกาญจน์ ชัยกิจสกุล รองอธิบดีกรมการศาสนามาปฏิบัติหน้าที่แทน เสมือนหนึ่งอธิบดีมานั่งสถิตสโมสรอยู่ ณ ที่นี้ด้วย ต้องขออนุโมทนาขอบใจกับท่านทั้งหลายที่ให้เกียรติมาเยี่ยมเยียนวัดสุทธาราม ซึ่งนับเป็นครั้งที่ ๒ ในจำนวน ๔ ปี ก็ยังดี ๒ ปีมาหนึ่งครั้ง ยังน่าชื่นใจ วันนี้ท่านทั้งหลายผู้มีสติปัญญา เราจะเห็นได้ว่าหน่วยงานทางราชการได้จัดงานหลายองค์กร สำหรับอาตมาเองงานนี้เป็นงานที่ ๕ แล้ว ทั้ง ๆ ปกติแล้ว จะต้องไปอยู่บ้านบึง จังหวัดชลบุรี แต่ต้องมาเปลี่ยนโปรแกรม

กะทันหัน เพราะทราบเมื่อวานนี้เองว่า คณะท่านอธิบดีจะมาเยี่ยมชมและมาฟังปกิณกธรรม จึงต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเพราะต้องการเห็นท่านทั้งหลาย ผู้ที่มีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้นำแห่งองค์กรพระพุทธศาสนา นำประชาชนเข้ามาฟังเทศน์ฟังธรรมเป็นเนืองนิตย์ โดยเฉพาะตั้งใจว่าจะเทศน์เรื่องศีล ๕ พร้อมอานิสงส์ แต่นักเรียนผู้ที่เป็นเทวดาทั้งหลายก็แปลออกมาเสร็จเรียบร้อย เพราะโรงเรียนมัธยมก็ตาม จะต้องท่องได้เพราะเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ ทั้งท่านประธานกรรมการสถานศึกษาก็มานั่งอยู่ ณ ที่นี้ด้วย ท่านก็ปลื้มอกปลื้มใจว่านักเรียนของท่านมั่นคงในศีล แต่ถึงกระนั้น เราจะป้องกันอย่างไร คงไม่เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ ก็ยังดีกว่าไม่ป้องกันเลย สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ พวกเราปรารถนาจะให้คุณธรรมก่อเกิดภายในจิตใจของเรา โดยเฉพาะในวันนี้ ซึ่งเป็นวันพระแรม ๘ ค่ำ เลข ๘ ที่เราถือกันว่าเป็นเลขที่ไม่มีที่สิ้นสุด เราเองก็เข้าวัดในวันพระ โดยเฉพาะวันแม่ที่จะเวียนมาบรรจบครบในวันพรุ่งนี้ ก็ขอยืนยันว่าถ้าใครคิดว่า มีวันแม่ ๑๒ สิงหา วันพ่อ ๕ ธันวา คนนั้นคิดผิด เป็นมิจฉาทิฐิ วันพ่อ วันแม่ต้องมีทุกวัน โดยเฉพาะบางคน

เอาแม่เอาพ่อไปฝากเลี้ยงไว้บ้านพักคนชรา พอตาย ก็ไปรับศพมาจัดอย่างเอิกเกริกมากมาย เรียกกันว่าเอาผีมาขายกิน อย่างนี้ไม่เจริญ คิดครั้งใดก็มีความทุกข์ใจครั้งนั้น ฉะนั้นวันนี้พวกท่านทั้งหลาย พระคุณของแม่เลิศล้นสุดจะคณานับได้ สมัยก่อนบารมีแม่ที่กล่าวกันว่าพระพุทธเจ้ามีอายุเพียง ๘๐ ปี นั่นพระพุทธองค์ แต่มายุคปัจจุบันนี้ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระญาณสังวร มีอายุเกินร้อย สมเด็จหลายองค์ พระเถระเกินร้อย ทำไมจึงเป็นเช่นนี้ ทำไมพระพุทธองค์จึงไม่อยู่เป็น ๑๒๐ ปี ๑๓๐ ปี ก็คงจะสรุปใจความ เคยสดับรับฟังมาว่า สมัยหนึ่ง บ้านเมืองหนึ่งเกิดมียักษ์คอยจับคนกิน ประชาชนได้รับความเดือดร้อน และแล้วเรื่องนี้ประชาชนก็ไปกราบทูลพระราชา พระราชาก็ป่าวประกาศถ้าประชาชนคนใดปราบยักษ์ตนนี้ได้ ก็จะให้รางวัลอย่างงาม เด็กหนุ่มคนหนึ่งตัดฟืนเอาไปขายในตลาด เอามาเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ ปรากฏว่าเห็นประกาศของพระราชาก็เข้าไปกราบเท้าแม่ แม่เราหาเช้ากินค่ำ ปากกัดตีนถีบหลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดินมาเป็นเวลายาวนาน ก็ไม่กระเตื้องขึ้นสักที อด ๆ อยาก ๆ แม่ก็บอกว่ายังดีเราหามาด้วยความ

ซื่อสัตย์สุจริต ลูกชายมุ่งตรง มากราบเท้าแม่ มาลาแม่ ลูกจะลาแม่ไปไหน จะไปปราบยักษ์ แม่ก็ร้องไห้ลูกอย่าไป ลูกไปต้องตาย ชายคนนี้บอกแม่ ลูกยอมตาย แต่ก่อนลูกจะตาย แม่จับหัวลูกหน่อยเถิด แม่ก็จับหัวลูก ลูกก็กราบเท้าแม่ ฉีกชายผ้าถุงแม่ เอาผูกคอไป พอไปเข้าอาสาสมัครกับพระราชา จะไปปราบยักษ์ พระราชาบอกจะเอาทหาร จะเอาใครต่อใครไปได้เลย ปรากฏว่า ชายคนนี้บอกไม่เอาใครเลย จะตายก็ขอให้ตายคนเดียว ไม่เอาอาสาสมัครพวกพ้องไปตายด้วย พอไปถึงเจอยักษ์ตนนี้ยักษ์ก็ดีใจ อดอาหารมาหลายวันแล้ว ดีแล้วมาณพหนุ่มน้อยมาเป็นอาหารของเรา ในที่สุดมาณพหนุ่มน้อยคนนี้ก็บอกวันนี้เราจะมาเอาชีวิตท่าน เพราะท่านทำความเดือดร้อนให้คนเป็นจำนวนมาก ในที่สุดก็ตกลงกับยักษ์ได้ใจความว่าเขาจะให้ยักษ์ตีสามครั้ง และมาณพคนนี้ก็จะเหยียบยักษ์สามครั้งเช่นเดียวกัน ยักษ์เป็นผู้ตีก่อน พอยักษ์ตีไปมาณพคนนี้ก็บอกบารมีแม่คุ้มครองลูกด้วย แม่คุ้มครองลูกด้วยในที่สุดยักษ์ตีไป ปรากฏว่ากระบองนั้นนุ่มประดุจปุยนุ่นยักษ์ก็ตีครั้งที่สอง แม่จ๋าช่วยลูกด้วย ๆ แม่ไม่ช่วยลูกตายแน่

ยักษ์ตีครั้งที่สอง กระบองนิ่ม ไม่มีอะไรเลย ตีครั้งที่สาม แม่ลูกตายแน่นอน บารมีแม่ผ้าถุงแม่คุ้มครองลูกด้วย เท้าแม่คุ้มครองลูกด้วย ยักษ์ตีครั้งที่สามไม่เป็นอะไร มาณพคนนี้วิ่งขึ้นไปบนเศียรของยักษ์ พอขึ้นไปเสร็จ ด้วยการเลี้ยงแม่ ขอให้เท้าของข้าพเจ้าจงหนักหน่วง เหยียบยักษ์ให้จมธรณีให้ได้ เหยียบครั้งที่หนึ่งจมไปครึ่งเอว แม่จ๋าจมไปครึ่งเอวแล้ว ขอให้บารมีแม่มีพละกำลัง เหยียบยักษ์ให้ได้ เหยียบครั้งที่สองจมไปถึงคอ แม่ยักษ์จมไปถึงครึ่งคอแล้ว จะเหยียบครั้งที่สาม บารมีแม่คุ้มครองด้วย พอจะเหยียบ ยักษ์แหงนหน้าดู โอ้โหเท้าคนนี้เป็นเท้าพระโพธิสัตว์ไม่ใช่เท้าบุคคลธรรมดา อย่าเหยียบเราเลยเรายอมทุกอย่างแล้ว มาณพคนนี้ไม่ยอม เหยียบครั้งที่สาม จมธรณีเลย ยักษ์ก่อนจะตาย ก็ตั้งกระแสจิตว่า มาตรแม้นว่าเรามีอายุเท่าใด ขอให้ชายผู้นี้ ขอจงมีอายุเท่าเรา เรายอมทุกอย่างแล้ว ด้วยเหตุนี้ ยักษ์มีอายุ ๘๐ ปี ชายผู้นั้น เวียนว่ายตายเกิดกลับมาเป็นพระพุทธเจ้า จึงมีพระชนมายุเพียง ๘๐ ปี นี่ ท่านทั้งหลาย แม่จึงเป็นผู้ที่ยิ่งใหญ่ที่สุด

อีกนัยหนึ่ง ชายสองคนเป็นเพื่อนกัน เพื่อนกินเพื่อนกัน เพื่อนรู้ไม่ทันเพื่อนกันเอาไปกิน คนหนึ่งเป็นชายตัดฟืนเอามาเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ ลำเค็ญเหลือเกิน ในที่สุดไม่รู้จะทำอย่างไร เลยตัดสินใจ ไปหาผลหมากรากไม้ มาตั้งบนบานศาลกล่าวขอให้รุกขเทวดาช่วย เจ็ด – แปดวันรุกขเทวดาเกิดความสงสารถามว่า มาบนบานอะไร มาขอพรอะไร เทวดาถามมาณพสองคนบอก เราเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ด้วยความยากลำบากเหลือเกิน หาเช้ากินค่ำก็ไม่พอกิน จึงจะมาขอพรท่านเทวดาก็เห็นใจ อ้าวตกลงจะขอพรอะไรขอมา ในที่สุดเทวดาบอกว่าถ้าเกิดใครคนที่หนึ่งขอคนแรกจะได้เพียงส่วนเดียว ใครขอคนที่สองจะได้สองส่วน เช่น คนที่หนึ่งขอสตางค์จะได้หนึ่งร้อยบาท คนที่สองจะได้สองร้อยบาท ความเป็นเพื่อนหมดจากกันเลย เฮ้ยเอ็งขอก่อนสิ เอ็งขอก่อน เอ็งสิ เอ็งสิ เอ็งขอก่อน ต่างเกี่ยงกันไปมา เทวดารำคาญ งั้นกลับละนะ ข้าจะไปล่ะนะ มาณพคนหนึ่งเดินเข้าไปหาเทวดา ขอศีลขอพรจากเทวดา เทวดาเพี้ยง สมปรารถนาเถิด ปรากฏว่าชายคนนั้นได้สมปรารถนา เดินกลับไปไม่เหลียวหลังมาดูเพื่อนอีกคนหนึ่งเลย ชายคนที่สองมา ท่านเทวดาจำได้ไหม

ว่าท่านพูดไว้ว่าคนแรกขอได้ส่วนเดียว คนที่สองขอได้สองส่วน จำได้แล้วท่านจะขออะไรล่ะ ก็คิดเป็นมิจฉาทิฐิเลย เพื่อนเรานี่ขออะไรก็ขอสิ่งนั้น เราจะได้อวดพ่อ อวดแม่ อวดเพื่อนเราว่า ลูกป้านี่มันโง่ ลูกป้านี่มันเซ่อ ผมสิฉลาด ผมได้สองส่วน ลูกป้าได้ส่วนเดียว เทวดาก็ถามว่า เขาขออะไรรู้ไหม เขาขออะไรก็แล้วแต่ ขออย่างที่เพื่อนขอนะ แต่ต้องได้สองส่วน เทวดาก็บอก เอ้า ตามใจ ก็ให้พร เพี้ยง แล้วเทวดาก็หายวับไปกับตา ปรากฏว่าชายคนนี้ตาบอดสองข้าง สรุปใจความว่า เพื่อนคนแรกขอให้ตาบอดข้างหนึ่ง เพื่อนคนที่สองจะได้ตาบอดสองข้าง ฝ่ายคนตาดีก็กลับไปถึงบ้าน เพราะเหลือตาข้างหนึ่ง คนตาบอดก็คลำทางไปนั่น คลำไปก็ถูกไม้เกี่ยว พ่อแม่ก็ยืนชะเง้อดูตั้งแต่สี่โมงเย็น หกโมงเย็นก็ยังไม่กลับ ทุ่มก็ยังไม่กลับ สี่ทุ่มก็ยังไม่กลับ สองยามก็ยังไม่กลับ ตีหนึ่งก็ยังไม่กลับ ตีห้าก็ยังไม่กลับ พอฟ้าเริ่มแจ้งหน่อย เอ๊ะเงาใครตะคุ่ม ๆ คลานไปมั่ง สิงสาราสัตว์หรือเปล่า ตายายที่เป็นพ่อเป็นแม่ไปเดินดูลูก เอ๊ะนี่มันลูกเรานี่ ก็เห็นมีเลือดไหลซิบ ๆ ก็ประคองถามว่าลูกเป็นอะไร ทำไมลูกตาบอดอย่างนี้ เป็นอะไรไปนี่ ลูกก็บอก แม่ ความรู้คน

เรามันไม่เท่ากัน ลูกของแม่มันโง่ มันเซ่อ พ่อแม่แทนที่จะว่าลูกมันโง่เหลือเกิน ไม่ว่า ไม่เป็นไรลูก เรื่องแค่นี้ พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ เลี้ยงลูกได้ ในที่สุดพาลูกไปอาบน้ำอาบท่า กินข้าวกินปลา ตายายคู่นี้เดินไป หาผลหมากรากไม้ไปที่ต้นไม้ใหญ่ไปอ้อนวอนเทวดา ขอศีลขอพรจากเทวดา ต้นที่ลูกขอน่ะเทวดาก็สงสาร แปลงกายออกมาให้เห็น มาขออะไรนี่ ก็บอกมาสองคน จะขอพรคนละข้อ เอ้า จะให้ ขออะไร ชายคนที่หนึ่งก็ขอ แม่ก็ขอ เทวดาก็บอก เพี้ยง ขอให้สมปรารถนานี่ได้สมปรารถนาเสร็จก็เดินกลับบ้าน ลูกที่นอนหลับอยู่ ตื่นมาแม่ไปไหนหนอ พ่อไปไหนหนอ ปรากฏว่าคลานลงไปตรงใต้ถุนบ้าน เห็นพ่อเห็นแม่ได้ยินเสียง พ่อจ๋า แม่จ๋า ลูกอยู่นี่แต่แปลกนะพ่อจ๋า แม่จ๋า ลูกตื่นขึ้นมา ตาเห็นสองข้างแล้วเห็นพ่อเห็นแม่ กราบเท้าพ่อกราบเท้าแม่ เงยหน้าดูพ่อดูแม่พ่อทำไมพ่อตาบอดข้างหนึ่ง แม่ทำไมแม่ตาบอดข้างหนึ่งเป็นอะไรไปนี่พ่อจ๋าแม่จ๋า พ่อแม่บอกไม่เป็นไรลูก พ่อตาบอดแม่ตาบอดคนละข้างไม่เป็นไร เรื่องเล็ก แต่ขอให้ลูกตาดีเถิดพ่อกับแม่นี่ไปขอศีลขอพรท่านเทวดา ขอให้ตาพ่อบอดข้างหนึ่ง ตาแม่บอดข้างหนึ่ง แต่ขอให้ลูกของพ่อของแม่ตาดี

ดังเดิม พ่อกับแม่จึงตาบอดกันคนละข้าง นี่ความรักอันเป็นอมตะของพ่อและแม่

อีกนัยหนึ่ง เรื่องกล่าวกันว่า สามีภรรยาคู่หนึ่ง ปรากฏว่าในวันนั้น เป็นวันที่สามี ภรรยา ลูก มีความสุขที่สุดเพราะว่าผู้ที่เป็นภรรยา หรือเป็นแม่ หรือเป็นเมีย สามีนอนกอดเมีย ลูกอยู่ตรงกลาง ลูกก็ดูดนมแม่ มือหนึ่งจับนมแม่เล่น ปากก็ดูดนมแม่ ผัวก็กอดเมียกอดลูก มีความสุขเหลือเกิน แต่ทุกอย่างมันไม่จีรังยั่งยืน ทันใดนั้น ความสุขกำลังเกิดขึ้น คนก็ตะโกนว่า ไฟไหม้ ๆ ๆ ผู้ที่เป็นสตรี หรือเป็นเมีย เป็นแม่วิ่งออกจากกองเพลิง อ้าว ลูกเราล่ะ ผัวเราล่ะ ไฟก็โหมลุกไหม้มากมาย ในที่สุดก็วิ่งเข้าไปในกองเพลิง ใครก็จับไม่ให้เข้า นางใช้กำลังสุดเหวี่ยง สะบัดคนหมด แล้วนางก็วิ่งเข้าไปตรงที่นอนกอดลูกกอดผัวอยู่ เห็นสภาพผัวนอนคร่อมลูก ผัวนี่ถูกไฟไหม้เกรียมขาดใจตาย แต่ลูกนี่ยังร้องอุแว้ ๆ ขอความช่วยเหลือ แม่ก็รีบอุ้มลูก เอามือบัง จะอุ้มลูกออกมาจากกองเพลิง ทันใดนั้น เคราะห์ซ้ำกรรมซัดวิบัติเป็นขื่อที่ไหม้ไฟมันก็ร่วงลงมา นางก็เอาแขนรับ หน้ารับ ด้วยเกรงไฟจะถูกลูกตัวเอง แล้วนางก็หน้าตาพุพอง ถูกไฟลวกหมด

แต่ลูกปลอดภัย นางออกมาจากกองไฟได้ไม่เหลืออะไรเลย เหมือนกับที่เขาว่า โจรปล้นสิบครั้งไม่เท่ากับไฟไหม้ครั้งเดียว ไฟไหม้สิบครั้ง ไม่เท่ากับผีการพนันเข้าสิง ถ้าผีการพนันเข้าสิงนี่ หมดทุกอย่างแต่นางเหลือที่แปลงเดียว ไม่รู้จะทำอย่างไร นางตัดสินใจเรียกน้องสาวมา ให้น้องสาวเอาลูกของนางไปเลี้ยง นางขายที่แปลงนั้นได้เงินมาให้น้องสาวเพื่อให้ไปส่งเสียลูกให้จบให้ได้ ในที่สุด ผู้ที่เป็นน้าเอาเด็กไปเลี้ยงส่งเสียด้วยเงินของแม่ที่ขายที่ได้ แล้วคนที่เป็นแม่ก็เป็นคนพิการ หน้าตาบูดเบี้ยวพุพอง เก็บเล็กผสมน้อยเก็บของเก่าขาย เอาเงินส่งไปให้ลูกเรียน จนลูกเรียนจบเจริญงอกงามในหน้าที่การงาน แล้วก็กลับไปรับราชการที่บ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง มีบ้านมีช่องอยู่ ตำแหน่งใหญ่โต และแล้วก็โดนโยกย้ายไปมา ในที่สุดโยกย้ายกลับมาเป็นอธิบดี เมื่อเป็นอธิบดีเรียบร้อย ใคร ๆ ก็มาฉลองเอาของมาเยอะแยะ บ้านหลังนี้คนที่เป็นน้าก็บอก สตรีผู้นี้เป็นผู้มีพระคุณเลิศล้นเหลือเกิน อย่าดูถูกดูแคลน ฝากเลี้ยงด้วยให้เสมือนแม่บังเกิดเกล้าของเราจริง ๆ นะ ไม่กล้าบอกเพราะแม่สั่งไม่ให้บอกว่าเป็นแม่ เกรงว่าลูกจะอับอายขายหน้า

แต่ลูกก็พอจะรู้อยู่ในใจ พอคนมาแสดงความยินดีกับอธิบดีเยอะแยะ ก็ไม่มีใครเอาน้ำมาเลี้ยงเลย ปรากฏว่าหญิงแก่คนนี้เอาน้ำออกมาเสิร์ฟ พอมาเสิร์ฟเสร็จ หญิงคนหนึ่งก็ถามว่าอธิบดี ยายแก่คนนี้เป็นใคร หน้าตาน่าเกลียดเหลือเกิน อธิบดีบอก โอ๊ย คนมาอาศัยอยู่ ไม่รู้จะให้อยู่ไหน จะขับไล่ไสส่งไปก็ไม่รู้จะให้ไปอยู่ที่ไหน เลยต้องให้อาศัยอยู่ที่นี้ นางได้ยินคำนั้นก็ไม่ได้พูดอะไร พอเสิร์ฟน้ำเสร็จ รุ่งเช้า อธิบดีจะไปทำงาน ทุกเช้า อธิบดีจะมีคนเอายาสีฟัน แปรงสีฟัน สบู่ ผ้าชุบน้ำสะอาด รองเท้าขัดใหม่มันแผล็บมาให้อธิบดี ปรากฏว่าเช้าวันนั้นไม่มีใครทำให้ อธิบดีแปลกใจ ทำไมไม่มีใครทำให้เรา คนทำไปไหน ก็ลงไปที่เรือนคนใช้ ก็ไปเปิดดูอ้าวหญิงคนนี้ จึงถามว่าเป็นอะไรหรือเปล่า นางก็บอกไม่เป็นอะไรหรอก แล้วนางก็บอกว่า ต้องขอโทษด้วยนะท่านอธิบดี ที่ทำให้อธิบดีเสียหน้า เพราะเห็นว่าไม่มีใครเสิร์ฟน้ำ ก็เลยเอาน้ำมาเสิร์ฟแทน เพราะเขาหิวน้ำกัน นึกไม่ถึงว่าจะเป็นการทำให้ท่านอธิบดีเสียหน้า ขายหน้า เพราะฉันเป็นคนหน้าตาอัปลักษณ์ อันที่จริงแล้วท่านอธิบดี ตัวฉันเองแต่ก่อนฉันสาวฉันสวย สามีถึงเลือกฉันเป็นคู่ครอง และฉันก็

โชคดีมีสามีดี มีลูกดี แต่วันนั้นโชคร้ายไฟไหม้ ฉันหนีเอาตัวรอด ป้องกันลูก หน้าตาจึงถูกไฟลวกดังที่เห็นนี้ อธิบดีทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ ถามต่อว่า ลูกยายไปอยู่ไหนล่ะ ฉันก็ส่งให้เรียนจนจบเป็นใหญ่เป็นโต อธิบดีก็ถามเป็นใหญ่เป็นโตด้วยเหรอ ใช่แล้วอยู่ไหนล่ะ ยายแก่ก็ตอบ ก็ยืนอยู่ข้างหน้านี่ไง อธิบดีตกใจ รีบโทรศัพท์ถามน้าว่าหญิงคนนี้ใคร อย่าโกหกนะ น้าก็เลยบอกว่า นี่แหละแม่บังเกิดเกล้า แม่ที่ช่วยเจ้ารอดตายออกมาจากกองไฟ อธิบดีก้มลงกราบแม่ ขอโทษแม่ แทนที่แม่จะเอาเท้ายันหน้าลูก ดูถูกดูแคลนแม่ทุกอย่าง แม่ร้องไห้ ลูกไม่ผิด ลูกไม่เป็นไร ขอให้ลูกเจริญรุ่งเรือง น้ำใจแม่เป็นอย่างนี้ ฉะนั้น**ใครที่กำลังลืมแม่ ขอให้หันหลังให้กับความผิดพลาดที่เป็นบทเรียนมาบูชาแม่ เอาตัวปัญญามาขับไล่ตัวอวิชชาให้เกิดสติปัญญา อย่าให้อวิชชาเข้าครอบงำ**เหมือนอย่างชายสองคนที่ตัดฟืน เพราะขาดตัวปัญญา หากชายคนที่สองมีตัวปัญญาสักหน่อยก็จะดี เพราะขาดตัวปัญญา

อีกนัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ในพระวิหารชื่อว่าเชตวัน ทรงปรารภต่อภิกษุผู้ว่ายากสอนยากรูปหนึ่งได้ตรัสพระธรรมเทศนาว่า

มีเรื่องเล่าว่า ภิกษุรูปนั้น เมื่ออุปสมบทเข้ามาแล้ว กลายเป็นผู้ว่ายากสอนยากอย่างยิ่ง จนเป็นที่เอือมระอาของพระอุปัชฌาย์ และอาจารย์ ในที่สุด ท่านทั้ง ๒ ได้นำตัวเขาไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อให้ทรงสั่งสอน

พระพุทธองค์รับสั่งถามภิกษุนั้นว่า ดูก่อนภิกษุ จริงหรือไม่ ? ที่อุปัชฌาย์ และอาจารย์ของเธอ กล่าวหาว่าเธอเป็นคนว่ายาก เมื่อภิกษุนั้นยอมรับตามความเป็นจริง จึงตรัสสอนว่า ดูก่อนภิกษุเอ๋ย แม้ในอดีตชาติ เธอก็ไม่เคยเชื่อฟังคำของบัณฑิต กลับไปยินดีใน**จักรกรด**ที่พัดบนศีรษะ ทั้งนี้ก็เพราะความเป็นคนว่ายากนั่นเอง จากนั้น ทรงนำเอาเรื่องราวในอดีตมาสาธกยกอธิบายให้ฟังว่า

อดีตกาลนานมาแล้ว สมัยศาสนาพระกัสสปทศพล ในเมืองพาราณสี มีเศรษฐีร่ำรวยทรัพย์ถึง ๘๐ โกฏิ มีบุตรคนหนึ่งชื่อว่า มิตตวินทุกะ ทั้งบิดาและมารดาของเขาเป็นอริยบุคคลระดับโสดาบัน แต่ตัวเขากลับเป็นลูกที่ไม่มีศีลและไม่มีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา

ต่อมา บิดาก็ตายจากไปเหลือแต่มารดา วันหนึ่งมารดาได้กล่าวสอนเขาว่า ลูกเอ๋ย การได้เกิดมาเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่ทำได้ยากเหลือเกิน เจ้าจงทำบุญคือการให้ทาน

รักษาศีลมีศีลอุโบสถ เป็นต้น แล้วฟังธรรมเถิด เขาได้ฟังแล้วก็ทำหน้าเบื่อไม่สบอารมณ์กล่าวว่า แม่จ๋าฉันไม่ชอบเรื่องที่แม่พูดมาทั้งหมด แม่ไม่ต้องห่วงฉันหรอก ฉันจะไปตามกรรมของฉันเอง

วันหนึ่ง ด้วยความรักและเป็นห่วงลูกสุดที่รัก มารดาจึงสั่งเขาว่า ลูกเอ๋ย วันนี้เป็นวันพระใหญ่ขึ้น ๑๕ ค่ำ ขอให้ลูกไปวัดรักษาศีลอุโบสถ ฟังธรรมตลอดทั้งคืน เมื่อกลับมาถึงบ้าน แม่จะให้เงินแก่เจ้า ๑ พัน เขารีบตกลงทันที แต่เมื่อไปถึงวัดกลับไปนอนหลับแทนที่จะฟังธรรม พอรุ่งขึ้นก็รีบกลับบ้านทันที

ฝ่ายมารดาเข้าใจว่า วันนี้ ลูกเรา ตอนกลับคงจะพาพระนักเทศน์มาด้วยจึงเตรียมอาหารไว้แต่เช้า ปูลาดอาสนะเตรียมไว้รอถวายอาหารพระธรรมกถึก แต่เมื่อเห็นเขามาคนเดียว จึงถามว่า ทำไม ลูกถึงไม่พาพระมาด้วย เขากล่าวว่า ทำไมจะต้องนำพระที่เทศน์น่าเบื่อมาด้วย แม่รับปากว่าจะให้เงินแก่ลูกไม่ใช่หรือ เอามาให้ฉันดี ๆ ตามสัญญา ถ้าไม่อย่างนั้น ฉันจะไม่ยอมกินข้าว เมื่อได้เงินมาแล้ว เพราะความเป็นคนมีหัวทางการค้า เขาจึงนำเงินนั้นไปทำการค้าไม่ช้านาน ก็รวบรวมเงินได้ถึงหนึ่งแสนสองหมื่น

ต่อมา เขาสั่งให้ต่อเรือเพื่อจะออกไปทำการค้าทางเรือ แม่เมื่อรู้เข้าก็ห้ามทันทีด้วยความเป็นห่วงลูก ว่าอย่าเลยลูก มันอันตรายนะลูก **คืบก็ทะเล ศอกก็ทะเล** เจ้าก็เป็นลูกคนเดียวของแม่ ทรัพย์ในบ้านเรากินไปกี่ชาติก็ไม่หมด แต่เขาก็ดื้อไม่เชื่อฟังจะไปให้ได้ เมื่อแม่ห้ามไม่ให้ไปจับลูกเอาไว้ เขาก็สบัดผลักแม่จนล้มลงไป แล้วสั่งให้ออกเรือแล่นไปในทะเลทันที

พอถึงวันที่ ๗ เกิดเรื่องแปลกประหลาดขึ้น ขณะที่เรือกำลังแล่นอยู่นั้น อยู่ ๆ ก็หยุดนิ่งเหมือนถูกจับดึงเอาไว้เพราะนายมิตตวินทุกะเป็นเหตุ สลากกาลกิณีที่แจกไปไม่น่าเชื่อ ถูกเขาจับได้ถึง ๓ ครั้ง คนในเรือจึงจับเขาลอยแพไป จากนั้นมหัศจรรย์จริง ๆ เรือก็สามารถแล่น ต่อไปได้

นายมิตตวินทุกะนอนลอยมาบนแพจนมาถึงเกาะแห่งหนึ่ง ด้วยผลแห่งศีลที่รักษาในสมัยพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำให้เขาได้พบและเสพสุขกับเหล่านางเทพธิดาตั้งแต่ ๔ นาง ๘ นาง ๑๖ นาง และ ๓๒ นาง ในวิมานแก้วผลึก เงิน และทองตามลำดับ

สุดท้าย ด้วยความไม่อิ่มในตัณหา ในขณะที่พวกภรรยาเปรตของเขาไปเสวยความทุกข์ เขาได้ล่องแพต่อไปจนไปพบเมือง ๆ หนึ่งที่มีกำแพงล้อม มีประตู ๔ ด้าน อันที่จริง ที่ตรงนั้น คืออุสสทนรกเป็นที่เสวยความทุกข์ของเหล่าสัตว์นรก

เขามองเห็นเมืองนรกเหล่านั้นเป็นเมืองที่สวยงามจึงคิดว่า จะไปยึดเมืองนี้แล้วเป็นพระราชาเสียเอง ในขณะนั้น เขาได้เห็นสัตว์นรกตนหนึ่งกำลังถูกจักรกรดที่หมุนพัดอยู่บนศีรษะ แต่ภาพที่ปรากฏแก่เขากลับกลายเป็นเหมือนดอกบัวสีสวยงาม เครื่องจองจำ ๕ ประการที่อกปรากฏเป็นเหมือนสังวาลย์ประดับที่ทรวงอก โลหิตที่ไหลจากศีรษะเหมือนจันทน์แดงที่ชโลมทา เสียงครวญครางด้วยความทุกข์ทรมานกลับเป็นเหมือนเสียงเพลงขับที่ไพเราะ

เขาเข้าไปหาสัตว์นรกแล้วขอว่า บุรุษผู้เจริญ ท่านได้ทัดทรงดอกบัวนี้มานานแล้ว จงให้ข้าพเจ้าบ้างเถิด แม้สัตว์นรกจะบอกเขาตามสัจจริง เขาก็ไม่เชื่อกลับต่อว่าหาว่าสัตว์นรกหวงไม่อยากให้เครื่องประดับแก่เขา สัตว์นรกจึงคิดว่า ชะรอยบาปกรรมของเราคงจะสิ้นแล้ว ชายคนนี้คงจะทุบตีมารดาเหมือนกับเรา เราจักให้จักรกรดแก่มัน

สัตว์นรกตนนั้นจึงกล่าวแก่เขาว่า มาเถิด คนดี ขอท่านจงรับดอกบัวนี้ไปเถิด จากนั้น ได้ขว้างจักรกรดไปบนศีรษะของเขา จักรกรดได้ลอยตกลงมาและพัดหมุนอยู่บนศีรษะของเขา ในขณะนั้น เขาจึงได้รู้ว่าดอกบัวนั้นที่จริงก็คือจักรกรดจริง ๆ ได้รับความทุกข์ทรมานแสนสาหัสร้องคร่ำครวญว่า ขอท่านจงมาเอาจักรกรดของท่านคืนไปเถิด แต่แล้วในทันใดนั้นเอง สัตว์นรกตนนั้นก็อันตรธานจากเขาไปทันที

ในคราวนั้น มีรุกขเทวดาองค์หนึ่งได้เหาะผ่านไปทางอุสสทนรกนั้นพร้อมกับบริวารหมู่ใหญ่ มิตตวินทุกะเมื่อเห็นเทวดาจึงถามว่า ข้าแต่เทวราชเจ้า จักรนี้บดขยี้ศีรษะประหนึ่งว่าจะทำเมล็ดงาให้แหลกไป ข้าพเจ้าได้ทำบาปกรรมอะไรไว้หนอ รุกขเทวดาได้ฟังแล้วจึงกล่าวคาถานี้ว่า

"ท่านได้ล่วงเลยเหล่าปราสาทแก้วผลึก
ปราสาทเงินและปราสาทแก้วมณีมาแล้ว
กลับต้องมาถูกจักรกรดสำเร็จด้วยหินพัดอยู่
ท่านยังมีชีวิตอยู่ก็จักไม่พ้นจากจักรกรด ตราบนั้น"

รุกขเทวดาสรุปว่า ตัวเจ้าผ่านการเสพสุขกับเหล่านางเวมานิกเปรตเหล่านั้นมาแล้วแต่กลับต้องได้รับความ

ทุกข์ทรมานเพราะผลกรรมคือการทำร้ายมารดาผู้เป็นอริยโสดาบัน เจ้าจะต้องเสวยทุกข์จนกว่าจะหมดสิ้นเวรกรรมของเจ้านั้นเอง

พระศาสดา ครั้นทรงนำพระธรรมเทศนานี้มาแล้ว ทรงสืบอนุสนธิประชุมชาดกว่า **มิตตวินทุกะ**ในครั้งนั้นได้กลับชาติมาเกิดเป็นภิกษุผู้ว่ายากในบัดนี้ ส่วนท้าวเทวราชได้มาเป็นเราตถาคตเอง

ชาดกนี้สะท้อนให้เห็นความจริงหลายเรื่อง เริ่มตั้งแต่การที่พ่อแม่ดีไม่ได้หมายความว่า ลูกจะต้องดีไปด้วย ถ้าพ่อแม่เป็นตัวอย่างที่ดี และไม่บกพร่องเรื่องการสั่งสอนลูก แต่ถ้าลูกยังไม่ดีก็แสดงให้เห็นว่า ลูกมีแนวโน้มจะเป็นคนเลวข้ามชาติจนยากแก่การอบรมสั่งสอน

ดี ชั่ว เป็นผลกรรมที่ให้ผลแน่นอนตายตัว การที่เขาเคยรักษาศีลอุโบสถ คือ ศีล ๘ ทำให้เขาได้เสพสุขกับนางเปรตต่าง ๆ ส่วนกรรมชั่วที่ทำร้ายมารดาผู้เป็นอริยะทำให้เขาต้องได้รับความทุกข์ทรมานในนรกในเพศมนุษย์ทั้ง ๆ ที่มิติแห่งนรกกับมนุษย์อยู่กันคนละมิติ หมายถึงต้องตายก่อนจึงจะได้รับผล แต่นี้มีการข้ามมิติและเวลาไปอยู่อีกภพเดียวกันได้

ด้วยเหตุนี้ วันนี้ ท่านทั้งหลาย สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถที่เราถือกันว่าเป็นวันแม่แห่งชาติ จึงยกพระพุทธพจน์ว่า อายุวัฑฒะโก ขอให้สมเด็จแม่และผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นแม่ทุกคน จงมีอายุยั่งยืนยาวนาน ธะนะวัฑฒะโก ขอให้มีทรัพย์สมบัติเนืองนองมาทั้งทรัพย์ภายนอก และภายใน สิริวัฑฒะโก ขอให้มีสิริผิวพรรณวรรณะงดงามดุจทองนพคุณ ดังนี้เป็นต้น และก็มียศถาบรรดาศักดิ์เนืองนองมา นี่เป็นพระบาลีที่ยกไว้ ฉะนั้น ท่านทั้งหลาย บางคนก็โง่โง่ที่สุด ถามว่าโง่อย่างไร บางคนไปดูหมอ ขาดตัวปัญญาให้พระดูหมอ พระก็บอกคนนี้ซวย คนนี้อัปมงคล คนนี้หน้าไม่มีราศี ต้องไปรดน้ำมนต์เจ็ดวัดเจ็ดวา อาตมาสมัยก่อนเคยโดนจับไปอยู่สถานพินิจมาสองสามครั้ง ถ้าพูดง่าย ๆ ก็ติดคุกเด็กมาสองสามครั้งเท่านั้นเอง เดชะบุญมาพบ **ท่านหม่อมราชวงศ์อดุลกิตต์ กิติยากร** และ **ศาสตราจารย์ประภาศน์ อวยชัย** ท่านพาไปบวช จะบวชแค่เจ็ดวัน ไป ๆ มา ๆ ปาไป ๔๖ ปีแล้ว ฉะนั้น พอพระบอกซวย ต้องรดน้ำมนต์เจ็ดวัดเจ็ดวา คนนี้ก็ไปรดน้ำมนต์เลย และเพื่อนอาตมาที่ปล่อยมาด้วยกันชื่อตี๋ โบวี่ ตอนนี้ตายไปหรือยังไม่รู้ ก็มาหาบอก หลวงพี่ ผมซวยจริง ๆ ไปดูหมอ พระท่านบอก

ต้องไปรดน้ำมนต์เจ็ดวัดเจ็ดวา ไปรดตั้งแต่อยุธยาเรื่อยมา ถึงวัดที่เจ็ดคือวัดเลียบ มันเอาน้ำมนต์วัดเลียบล้างหน้าล้างตา ก็เรียบร้อยหมดนะสิ ไม่ได้คิดเลยว่าเวลาพระทำน้ำมนต์เจ็ดวัดนี่ **อายุวัฑฒะโก ธะนะวัฑฒะโก สิริวัฑฒะโก ยะสะวัฑฒะโก พะละวัฑฒะโก วัณณะวัฑฒะโก สุขะวัฑฒะโก** เจ็ดไหม นี่ทำน้ำมนต์เจ็ดวัดต้องใช้บทนี้

ฉะนั้น **ขอให้พวกเรามีตัวปัญญา อย่าให้มีตัววิชชามากกว่าตัวปัญญา** ให้มีตัวปัญญามากกว่าตัววิชชา สมเด็จแม่ แม้จะทรงพระประชวร แต่ก็ยังอุตส่าห์ ขอโทษนะ พระองค์ทรงใช้สติปัญญาของพระองค์ เขียนบทความมาให้เป็นขวัญกำลังใจให้สำหรับลูก ๆ ทุกคนว่า **สอนให้ลูกทั้งหลายเดินสายกลาง ทำทุกอย่างพอดีมีเหตุผล ประกอบด้วยคุณธรรมนำทางตน ย่อมได้คนดีพอต่อบ้านเมือง** ธรรมเหล่านี้ถ้าสมเด็จพระนางเจ้า แม่ของเราไม่ศึกษาธรรม เขียนอย่างนี้ไม่ได้หรอก เดินทางสายกลางก็มัชฌิมาปฏิปทา ตึงไปก็ไม่ได้ หย่อนไปก็ไม่ดี ต้องเดินสายกลาง นี่สมเด็จแม่เราเดินสายกลาง จึงเอาคำพูดเหล่านี้มาเขียนเป็นคำขวัญได้ ทำอย่างมีเหตุมีผล พระพุทธเจ้าก็สอนให้มีเหตุมีผล ประกอบด้วย

คุณธรรมนำทางตน ถ้าไม่มีคุณธรรม สมเด็จแม่**ไม่นั่ง คลาน** คอยดูแลประชาชนให้ประชาชนผู้ยากไร้ด้อยโอกาสลืมตาอ้าปากได้ นี่สมเด็จแม่ทำอย่างนี้ ถ้าทำได้สามข้อดังกล่าวย่อมได้คนดีมาสู่สังคม มาสู่บ้านเมืองอย่างแน่แท้ ฉะนั้นวันแม่เวียนมาบรรจบครบ ไม่ได้มีวันแม่วันเดียว ย้ำเหลือเกิน

อาตมาเองสมัยนั้นโดนจับ ก็อายเหมือนกัน ออกจากสถานฝึกมาได้ประมาณ ๓๒ วัน ก็โดนจับอีก โดนจับที่ สน.พระประแดง ก็บอกตำรวจ ถ้าผ่านบ้านผมนี่ พาผมไปกราบเท้าแม่หน่อยได้ไหม ตำรวจใจดีพามา เขาใส่กุญแจมือเราก็อายคนข้างบ้าน ต้องเอาเสื้อยืดส่วนที่เป็นแขนคลุมกุญแจมือ แม่กำลังให้น้องดูดนม อ้าว กลับมาแล้วหรือเราก็ร้องไห้ ไปทำอะไรผิดมาอีกล่ะลูก ก็เล่าให้ฟัง ไม่เป็นไรแม่ไม่ทิ้ง คนอื่นทิ้งได้ แฟนทิ้งได้ เพื่อนทิ้งได้ แต่แม่ไม่ทิ้งเราแม่ก็ร้องไห้ สบู่ที่ใช้แม่ก็ไม่มีสตางค์ ยาสีฟันก็เหลือครึ่งหลอดแม่ก็รีบไปเอายาสีฟัน แปรงสีฟัน สบู่ เสื้อผ้าใส่ถุงให้เราถือไป แล้วตำรวจก็พาเราไปสถานพินิจ ภาพเหล่านั้นยังหลอกหลอนอยู่ตราบเท่าทุกวันนี้ พอบวชเสร็จ เป็นเณรได้ ๒ ปี มาบวชที่นี่ บวชเสร็จวันหนึ่งไปบิณฑบาต ได้มะม่วงแขนยาว

หนึ่งผล แม่ชอบมะม่วงแขนยาว ก็บอกให้พระสมบัติในตอนนั้นว่า ไอ้บัติ เอามะม่วงไปให้แม่ แม่ชอบ เจ้าบัติก็เอาไปให้ เช้าวันต่อมาไปบิณฑบาต โยมยายมาใส่บาตร ไอ้เราก็ เอ๊ะ ยายไปเอามะม่วงมาจากไหนนี่ แหม อีชูมันให้มา มันใหญ่โต ดีเหลือเกิน มันมีน้ำใจเหลือเกิน อีชูแม่ท่านมันมีน้ำใจ ดูสิ มะม่วงก็เอามาให้ แหม ซื้อมาใบใหญ่ ไม่รู้มันเอามาจากไหน เราก็บอก เออ โยมเอ๊ย โยมสุภาใส่บาตรมา เราก็เห็นแม่ชอบ เราก็เอาไปให้แม่กิน แม่ก็อุตส่าห์เอาไปให้ยายอีก ยายก็กินไม่ลง เอามาใส่บาตรเราต่ออีก ลาภปากของเรา ฉะนั้นนี่ น้ำใจแม่เป็นอย่างนี้ วันนี้ก็ขอสรุปจบลงไว้แต่เพียงนี้ สิ่งใดขาดตกบกพร่อง ต้องขออภัยทุกท่านไว้ด้วย และนักเรียนทุกคนอย่าทำให้แม่น้ำตาไหล พอเราพูดไปนี่ เรามโนภาพที่เราอยู่ในสถานฝึก เราก็คิด มีแต่แม่ไปเยี่ยม ไม่มีใครไปเยี่ยมเลย แล้วก็เพื่อน เพื่อนกินเพื่อนกัน เพื่อนรู้ไม่ทันเพื่อนกันเอาไปกิน ก็เหลืออยู่คนเดียวเท่านั้น เพื่อนคนอื่นมาหาเรา มาคุยกับเรา ขอโทษนะโยมนะ มันมาขโมยของเราทั้งนั้นแหละ เข้ามานั่งคุยเรียบร้อย ท่าน ขอไอ้นั่นเถอะ เราเผลอไปหยิบของหน่อย ขโมยเทปเราไปแล้ว ขโมย

สตางค์เราไปแล้ว มีเพื่อนแท้คนเดียวชื่อเบิ้ม ขายของอยู่ที่ตลาด ปัจจุบันนี้ยังอยู่ ฉะนั้น อดีตเป็นเรื่องที่ผ่านไปแล้ว ปัจจุบันทำให้ดีที่สุด นักเรียนฝากไว้ด้วยนะ อย่าให้แม่เสียใจ อย่าให้พ่อเสียใจ รูปสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ จะได้ไม่ร้องไห้น้ำตาแทบเป็นสายเลือด ถ้ารู้ว่านักเรียน เรียนก็ชั่ว ประพฤติก็ชั่ว ทั้งพ่อทั้งแม่ต้องมาร้องไห้ พ่อแม่ตัวเองร้องไห้ไม่เป็นไร ทำให้พ่อหลวงแม่หลวงร้องไห้ กรรมหนัก ฉะนั้น จึงฝากแง่คิดไว้เพียงเท่านี้ ชี้แจงแสดงปกิณกกถามาสมควรแก่เวลา ขออำนวยอวยพรให้ญาติโยมทุกท่าน มีท่านรองอธิบดีปฏิบัติหน้าที่แทนท่านอธิบดี ขอให้ทุกคนจงมีสุขภาพแข็งแรง โรคาพยาธิจงหายสิ้นสาบสูญไปด้วยนะโมพุทธายะ หายทุกข์ หายโศก หายโรคหายภัย หายเคราะห์เสนียดจัญไรหายไปทันที **สัพพะธะนังสัพพะลาภัง ภะวันตุ โว รักขันตุ สุรักขันตุ**

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

พระธรรมเทศนาสาธุกถา

บำเพ็ญกุศลถวายผ้ากฐินสามัคคี

โดย พระพิศาลประชานาถ

ณ วัดสุทธาราม

วันอาทิตย์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

สาธูติ

บัดนี้จักได้แสดงวิสัชนาพระธรรมเทศนาในสาธุกถา เพื่ออนุโมทนามหาบุญกุศลเพื่อส่งเสริมเติมต่อแต่งปัญญาของคณะท่านเจ้าภาพ ก็แลวันนี้เป็นวันอาทิตย์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๒ เป็นวันที่ทางเจ้าภาพได้กำหนดบำเพ็ญกุศลถวายผ้ากฐินสามัคคี เพื่อให้พระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาถ้วนไตรมาสได้รับอานิสงส์แห่งการจำพรรษา ในการถวายผ้ากฐินปีนี้ ท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้แต่งกายด้วยชุดเสื้อผ้าสีดำหรือสีขาว อันหมายถึงการไว้ทุกข์หรือการถวายความอาลัย ทั้งนี้ก่อนที่คณะท่านเจ้าภาพจะได้บำเพ็ญกุศลถวายผ้ากฐิน ขอให้ท่านทั้งหลายรำลึกนึกถึงน้ำพระราชหฤทัย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรามาธิบดี จักรีนฤบดินทรสยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงคุณอันประเสริฐเสด็จสวรรคต เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙

ยังความวิปโยคเศร้าโศกสลดใจแก่ ไพร่ฟ้ามหาชนทุกหมู่เหล่า ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปี ๑๒๗ วัน แห่งการครองสิริราชสมบัตินั้น แม้นหากจะเปรียบเอาผืนแผ่นดินมาประมวลเป็นกระดาษ เอาน้ำในมหาสมุทรมาเป็นน้ำหมึก แล้วขีดเขียนพระคุณของพระองค์ท่านก็ยังไม่เพียงพอ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ พระองค์ท่านทรงเป็นผู้ให้ ให้ความสุข ให้อาชีพ ให้การศึกษา ให้กำลังใจ ให้ความพลอยยินดี เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีประชาชนจำนวนไม่น้อยต่างส่งเสียงรำพึงรำพันว่า **"ขอเป็นข้ารองพระบาททุกชาติไป"**

อันมนุษย์หรือสรรพสัตว์ ที่ได้มาพบเจอกัน ย่อมมิใช่เรื่องบังเอิญ แต่มีความสัมพันธ์กัน เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ญาติ เพื่อน คนรัก ไม่ใช่เป็นของเลื่อนลอย เมื่อมีวาสนาแล้วไม่ต้องเรียกร้อง ถึงเวลาก็มาเจอกัน และเมื่อสิ้นวาสนาก็ต้องจากกัน รั้งอย่างไรก็ไม่อยู่ ไม่มีการต่อรอง ดังเช่นสมัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญเพียรขณะเป็นพระโพธิสัตว์ นามว่า **สุเมธดาบส** ครั้งนั้นมีหญิงคนหนึ่งได้ถวายดอกบัวกับสุเมธดาบส เมื่อสุเมธดาบส รับดอกบัวนั้นมาแล้วได้ตั้งจิตอธิษฐานขอให้บรรลุเป็นพระพุทธเจ้าใน

อนาคตเบื้องหน้า ส่วนหญิงที่ได้ถวายดอกบัวนั้นได้อธิษฐานขอร่วมเป็นผู้สร้างบารมี ประดุจหนึ่งเป็นสะพานทอดให้ท่านสุเมธดาบสได้เดินไปสู่โพธิญาณ อย่างนี้เรียกกันว่าเป็นผู้สร้างบุญบารมีร่วมกัน กาลต่อมาในชาติสุดท้ายสุเมธดาบสฤๅษีก็ได้ตรัสรู้เป็นพระอรหันต์ สัมมาสัมพุทธเจ้า ส่วนหญิงที่ถวายดอกบัวนั้น ได้เกิดจุติเป็นนางยโสธรา อย่างนี้ก็เรียกว่าเป็นคู่บุญบารมีสั่งสมมาด้วยกัน ดังในเรื่อง **พระเวสสันดรชาดก กัณฑ์ที่ ๑๓** ว่าด้วยเรื่อง **นครกัณฑ์** ยังกล่าวถึงบุคคลต่าง ๆ ที่กลับชาติมาเกิดในชมพูทวีป กล่าวคือ

พระเจ้ากรุงสัญชัย กลับชาติมาเกิดเป็น
พระเจ้าสุทโธทนะ พุทธบิดา

พระนางผุสดี กลับชาติมาเกิดเป็น
พระนางสิริมหามายา พุทธมารดา

พระเวสสันดร บรมโพธิสัตว์
กลับชาติมาเกิดเป็น
องค์สมเด็จพระบรมศาสดา
สัมมาสัมพุทธเจ้า

พระนางมัทรี กลับชาติมาเกิดเป็น

พระนางยโสธราพิมพา

พระชาลี กลับชาติมาเกิดเป็น

พระราหุล พุทธชิโนรส

พระกัณหา กลับชาติมาเกิดเป็น

นางอุบลวรรณาเถรี

อัจจุตฤาษี กลับชาติมาเกิดเป็น

พระสารีบุตร อัครสาวกเบื้องขวา

วิสสุกรรมเทพบุตร กลับชาติมาเกิดเป็น

พระมหาโมคคัลลานะ อัครสาวกเบื้องซ้าย

ท้าวสักกะ (พระอินทร์) กลับชาติมาเกิดเป็น

พระอนุรุทธเถระ

พรานเจตบุตร กลับชาติมาเกิดเป็น **พระฉันนเถระ**

พราหมณ์ชูชก กลับชาติมาเกิดเป็น **พระเทวทัต**

นางอมิตตา กลับชาติมาเกิดเป็น

นางจิญจมาณวิกา สาวิกาเดียรถีย์

เทวดาที่แปลงเป็นพระยาพยัคฆ์ราช (เสือโคร่ง)

กลับชาติมาเกิดเป็น **พระสิมพลีเถระ**

เทวดาที่แปลงร่างเป็นพระยาทีปิราช (เสือเหลือง)

กลับชาติมาเกิดเป็น

พระจุลนาคเถระ

เทวดาที่แปลงเป็นพระยาไกรสรราช (ราชสีห์)

กลับชาติมาเกิดเป็น **พระอุบาลีเถระ**

เทวดาผู้ชายที่มาดูแล กัณหา ชาลี

กลับชาติมาเกิดเป็น

พระมหากัจจายนเถระ

เทวดาผู้หญิงที่มาดูแล กัณหา ชาลี

กลับชาติมาเกิดเป็น

นางวิสาขามหาอุบาสิกา

ช้างปัจจัยนาค กลับชาติมาเกิดเป็น

พระมหากัสสปเถระ

มารดาช้างปัจจัยนาค กลับชาติมาเกิดเป็น

นางกีสาโคตมี

กษัตริย์มัททราช กลับชาติมาเกิดเป็น

พระยามหานามศากยราช

อำมาตย์ที่ทูลข่าวเนรเทศ กลับชาติมาเกิดเป็น

พระอานนท์เถระ

มหาเสนาคุตตอำมาตย์ กลับชาติมาเกิดเป็น

อนาถบิณฑิกเศรษฐี

สหชาติโยธีทั้งหกหมื่น กลับชาติมาเกิดเป็น

พุทธบริษัททั้งหลายในปัจจุบัน

ดังกล่าวมานี้ เรื่องของการอุบัติกลับชาติมาเกิด ทั้งการเวียนว่ายตายเกิดชาตินี้ ชาติหน้า ย่อมมี ดังกล่าว ณ เบื้องต้นที่หลายท่านได้กล่าวไว้ว่า **"ขอเป็นข้ารองพระบาททุกชาติไป"** นับเป็นการเปล่งวาจากล่าวที่ดี แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ **"กรรม"** เท่านั้น เพราะ **"กรรม"** ย่อมจำแนกให้สรรพสัตว์มีทั้งเลวและประณีต พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ท่านอุบัติขึ้นมา เพื่ออนุเคราะห์ เพื่อสงเคราะห์ชาวโลก ช่วยเหลือให้ประชาชนมีความสุข มีความเจริญ พระองค์ไม่เคยแบ่งแยกพวกเขา พวกเรา พระองค์ทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม ประชาชนคนใดเดือดร้อนก็ถวายฎีกา เมื่อมีเหตุเภทภัยที่ไหน พระองค์ก็เสด็จไปเพื่อพระราชทานความช่วยเหลือ

ให้เขาเหล่านั้นลืมตาอ้าปาก พึ่งตนเองได้ เมื่อมีภัยธรรมชาติเกิดขึ้น พระองค์ก็พระราชทานช่วยเหลือ แม้กระทั่งขณะทรงพระประชวร ก็ยังโปรดเกล้า ฯ ให้ผู้แทนพระองค์เชิญสิ่งของไปช่วยเหลือทุกหนทุกแห่ง ใน ๗๗ จังหวัด ไม่มีจังหวัดใดที่พระองค์ไม่เคยเสด็จไปไม่ถึง การสร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน เป็นเรื่องของพระองค์โดยแท้ ซึ่งในครั้งหนึ่ง **ประมุขของประเทศญี่ปุ่นได้ทูลเกล้า ฯ ถวายปลานิลจำนวน ๑๐๐ กว่าตัว ซึ่งกว่าปลานิลจำนวนนั้นจะเดินทางจากญี่ปุ่นมาจนถึงประเทศไทย ปลานิลเหล่านั้นก็ตายไปมากถึง ๙๐ ตัว คงเหลือเพียง ๑๐ กว่าตัว แทนที่พระองค์จะให้เหล่าข้าราชบริพารในพระองค์ นำปลานิลเหล่านั้นไปปรุงแต่งเป็นอาหาร กลับให้นำปลานิลเหล่านั้นไปอนุบาลเลี้ยงไว้ และพระองค์ก็ทรงเพาะพันธุ์ปลานิลเหล่านั้นได้จนสำเร็จ เมื่อปลานิลที่พระองค์ทรงเพาะพันธุ์มีมากแล้ว จึงพระราชทานให้นำปลานิลเหล่านั้นไปปล่อยในแม่น้ำ ซึ่งเป็นการแพร่พันธุ์ปลานิลให้ประชาชนได้รับประทานมาตราบเท่าทุกวันนี้** น้ำพระทัยอย่างนี้ต้องถามว่า ผู้ที่กล่าวคำว่า **"ขอเป็นข้ารองพระบาททุกชาติไป"** มีคุณธรรม

อย่างนี้หรือไม่ ด้านการพระพุทธศาสนา พระองค์ทรงออกผนวช บวชเป็นพระภิกษุ ศึกษาพระธรรมวินัย **ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกตราบเท่าพระชนม์ชีพ** ครั้งใดที่พระสงฆ์หรือพระพุทธศาสนามีเหตุเภทภัย พระองค์ทรงเจริญพระราชศรัทธา บำเพ็ญพระราชกุศลมากเป็นทวีคูณ พระองค์ไม่เคยเหยียบย่ำซ้ำเติม หรือกล่าวให้ร้ายใคร พระองค์ทรงใช้หลัก **"พรหมวิหารธรรม"** กล่าวคือ

เมตตาธรรม ความรักที่มีให้ต่อประชาชน

กรุณาธรรม ความสงสารประชาชน ทั้งสรรพสัตว์ทั้งหลาย

มุทิตาธรรม ความพลอยยินดีเมื่อบุคคลในชาติ หรือในโลกทำความดี

อุเบกขาธรรม ความวางเฉยเนื่องจากพระองค์ช่วยเหลือเขาเหล่านั้นไม่ได้ ทั้งไม่ซ้ำเติมเขาเหล่านั้น

คุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ มีอยู่ในพระองค์ ข้อสำคัญเรื่องการกตัญญู พระองค์ทรงมีความกตัญญูเป็นแบบอย่างให้ชาวโลกได้แลเห็น พระองค์ทรงเกื้อกูลทั้งร่างกายและ

จิตใจพระราชมารดา ทรงประคอง เสด็จไปเสวยอาหาร ทรงเข็นรถ ทรงเฝ้าไข้ ยามพระราชมารดาทรงประชวร นี้เป็นพระราชจริยวัตรที่ทุกท่านได้แลเห็น นับเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒๕ ปี ที่พระองค์ไม่เสด็จไปยังต่างประเทศ โปรดเกล้า ฯ ให้ผู้แทนพระองค์ไปร่วมงานต่าง ๆ ในต่างประเทศการที่พระองค์ไม่เสด็จออกจากประเทศไทย เพราะรักและห่วงคนในชาติ ห่วงประเทศไทย ยามใดประชาชนคนในชาติมีความขัดแย้งต่อกัน พระองค์ก็ทรงแก้ไขจาก **"ความขัดแย้ง ให้เป็นความสอดคล้อง"** ดังกล่าวมานี้ เมื่อพระองค์เสด็จไป ณ แห่งหนตำบลใด จึงมีแต่การช่วยเหลือราษฎร เพราะเหตุนี้เมื่อพระองค์เสด็จไปแห่งใด จึงมีแต่ผู้คนไปรอคอย เฝ้า ฯ รับเสด็จ แม้ในถิ่นทุรกันดาร ต้องนั่งรถ ลงเรือ เดินตามถนนหนทางขรุขระ ลุยน้ำ พระองค์ก็เสด็จไป แม้บางแห่ง บางที่เป็นพื้นที่อันตราย พระองค์ก็เสด็จไป เพราะเหตุนี้พระองค์จึงได้ชื่อว่าไม่ทอดทิ้งประชาชน พระองค์ทรงทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อประเทศชาติ พระองค์จึงประทับนั่งอยู่ในดวงใจของประชาชน หากบุคคลใดจะเป็นข้ารองพระบาทของพระองค์ท่าน ก็ประพฤติปฏิบัติตาม

พระองค์ท่าน ดังกล่าวมา ก็เชื่อแน่ว่าจะไปจุติเกิดเป็นข้ารองพระบาทของพระองค์ท่านอย่างแน่นอน

พระบาลีที่ได้เชิญขึ้นต้นว่า **"สาธุ"** เป็นคำสั้น ๆ ซึ่ง **"สาธุ"** คำนี้แปลว่า **"ดีแล้ว"** เราจะได้ยินได้ฟังเสมอว่า **"สาธุ สาธุ"** ซึ่งความหมาย ก็คือ **"ดีแล้ว ดีแล้ว"** ซึ่งเป็นคำทางธรรมะคงได้ใจความถึง **"มุทิตาธรรม"** ความว่าพลอยยินดี การยินดีนี้ต้องออกมาจากความจริงใจ มิใช่เป็นเพียงแค่คำพูด แต่ภายในจิตใจกลับมีแต่คำว่าริษยา ไม่ปรารถนาดี แต่ต่อหน้าต้องทำที ทำท่าแสดงไป เพื่อสังคม เพื่อให้ผู้อื่นได้แลเห็น ถ้าเป็นเช่นนี้ก็เข้ากับคำโบราณว่า **"ปากปราศรัย น้ำใจเชือดคอ"** หรือ **"ต่อหน้ามะพลับ หลับหลังตะโก"** ถ้าคนเราในสังคม มีความจริงใจต่อกัน ก็เชื่อได้ว่าสังคมนั้นจะอยู่อย่างเป็นสุข มีความสมัครสมานสามัคคี มีน้ำใจไมตรีต่อกัน ไม่ชิงดีชิงเด่น ดังเฉกเช่นทุกวันนี้

คำว่า **"สาธุ"** นั้นตามตำนานกล่าวว่า ยังมีสามีภรรยาคู่หนึ่ง ไม่มีบุตรธิดา อยู่ร่วมกันด้วยความสวัสดีต่อกัน ครั้นต่อมาทั้งคู่ได้ตกลงแยกทางกัน ต่างคนต่างไป โดยไม่มีเหตุทะเลาะวิวาทกันและกัน ฝ่ายสามีนั้นได้ไปบวชเป็นพระภิกษุ

ประพฤติพรหมจรรย์ ส่วนผู้เป็นภรรยาได้ไปเป็นพระสนมเคียงคู่พระราชา วันหนึ่งพระราชากับพระสนมได้เสด็จไปในอุทยาน พระราชาได้เก็บดอกไม้ที่สวยงดงามและมีกลิ่นหอมยิ่งนัก พระราชาได้ประทานดอกไม้นั้นแก่พระสนม เมื่อพระสนมได้รับดอกไม้ที่พระราชาประทานให้แล้วก็เกิดความปิติยินดีในดอกไม้ที่ได้รับพระราชทานจากพระราชายิ่งนัก สักครู่เดียวพระสนมก็เกิดความเสียใจร้องไห้คู่กับความดีใจ เมื่อพระราชาเห็นพระสนมทั้งดีใจและเสียใจ ด้วยดอกไม้ที่ทรงประทานให้ จึงมีรับสั่งถามว่าเป็นเพราะเหตุใด พระสนมจึงได้กราบทูลพระราชาว่า ที่ดีใจนั้นเพราะพระองค์ทรงเมตตาที่ได้ประทานดอกไม้ให้ ส่วนการเสียใจนั้น เพราะนึกถึงอดีตสามีของหม่อมฉัน เนื่องจากอดีตสามีนั้น เมื่อเอ่ยปากพูดเพียงน้อยนิดก็มีกลิ่นหอมอบอวลไปทั่วบริเวณ และกลิ่นหอมนั้นยังส่งไปยังบริเวณที่ไกลออกไป ด้วยเหตุนี้จึงเสียใจ นึกถึงอดีตสามีที่มีกลิ่นปากหอม แม้ดอกไม้ที่ทรงประทานให้ ก็ยังสู้กลิ่นปากของอดีตสามีนั้นไม่ได้ เมื่อพระราชาได้สดับดังนั้น จึงตรัสถามพระสนมว่าอดีตสามีของนางนั้นปัจจุบันอยู่ที่ไหน ฝ่ายพระสนมกราบทูลว่า บัดนี้

ได้บวชแล้ว พระราชาไม่เชื่อในเรื่องกลิ่นปากหอมอบอวล ดังที่พระสนมกราบทูล ด้วยเหตุนี้จึงได้ให้ทหารนิมนต์พระภิกษุที่เคยเป็นอดีตสามีของพระสนมมาเข้าเฝ้า ครั้นเมื่อทหารได้นิมนต์พระภิกษุที่เคยเป็นสามีของพระสนมมาถึงที่ประทับของพระราชาแล้ว เพียงพระราชาตรัสถามเท่านั้น พระภิกษุก็กล่าวถวายพระพร เพียงอ้าปากพูดเท่านั้น กลิ่นหอมอบอวลก็เกิดขึ้นทั่วท้องพระโรง เมื่อเป็นเช่นนี้ พระราชาก็เชื่อในสิ่งที่พระสนมกราบทูล ฝ่ายพระราชาจึงได้นำเรื่องนี้ไปกราบทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้า การที่พระภิกษุมีกลิ่นปากหอมนั้นเพราะเหตุใด พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับสั่งตรัสว่า ในอดีตพระภิกษุรูปนี้ไม่ว่าจะเห็นหรือทราบว่าใครทำความดี เช่น ทำบุญใส่บาตร ดูแลบิดามารดา ช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก ทุกอย่างที่ใครทำแล้วเกิดประโยชน์เป็นผลดี พระภิกษุรูปนี้จะร่วมอนุโมทนาด้วยคำว่า **"สาธุ สาธุ"** ทั้งพระภิกษุรูปนี้ไม่แอบแฝงด้วยอกุศลจิตใด ๆ เลย ผลแห่งการ **"สาธุ"** นี้ จึงเป็นเหตุให้พระภิกษุรูปนี้มีกลิ่นปากหอม ดังนี้ เพราะฉะนั้นเมื่อท่านผู้ใดผู้หนึ่ง แลเห็นใครสร้างกุศลคุณงามความดี ก็เพียงอนุโมทนาเท่านี้ บุญก็สำเร็จ

เป็นปัตตานุโมทนามัยแล้ว ขออย่างเดียวให้ได้อนุโมทนา **"สาธุ"** ด้วยความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ ถ้าเป็นเช่นนี้ ทุกฝ่ายทุกคน ก็จะมีแต่ความสุข ความเจริญอย่างแน่นอน

ดังเรื่อง **"สาธุ"** ที่กล่าวเชิญมาแสดงเพื่อปลูกฝังกุศลศรัทธานี้ หากจะเทียบกับ องค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชแล้ว จะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์มีแต่ความพลอยยินดี หรืออีกนัยหนึ่งว่า **"สาธุ"** ตลอด แม้จะไม่มีกลิ่นหอมอบอวลออกจากพระโอษฐ์ แต่พระสุรเสียงที่ทรงเปล่งออกมานั้น มาจากน้ำพระราชหฤทัยของพระองค์ท่าน ที่ได้กลั่นกรองออกมาด้วยพระเมตตากรุณา ด้วยความรัก ความจริงใจต่อไพร่ฟ้าประชาชน ไม่ว่าท่านผู้ใดผู้หนึ่งได้เข้าเฝ้าพระองค์แล้ว ก็จะรู้สึกสัมผัสได้ทันทีว่า น้ำพระราชหฤทัยของพระองค์ที่ตรัสนั้น เต็มไปด้วยความรักความจริงใจ เต็มไปด้วยความต้องการช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อประชาชนอย่างแท้จริง แม้พระราชทรัพย์จำนวนมาก ๆ พระองค์ก็พระราชทานให้นำไปสร้างสิ่งถาวรวัตถุต่าง ๆ เพื่ออำนวยสุขแก่ประชาชนแม้พระวรกายของพระองค์จะเหนื่อยล้าสักเพียงใด น้ำพระเสโท

จะหลั่งไหล หนึ่งพระกรถือแผนที่และปากกา ทั้งทรงสะพายกล้อง ส่วนพระพักตร์ทรงยิ้มแย้มแจ่มใสให้ประชาชนทุกหมู่เหล่า เมื่อพระองค์ทรงแลเห็นหมู่บ้านใดในถิ่นทุรกันดาร ไม่มีน้ำใช้ น้ำกิน พระราชดำริให้สร้างฝายกักเก็บน้ำ ชาวเขาปลูกฝิ่น ปลูกกัญชา พระองค์ก็พระราชทานเมล็ดพันธุ์สตอเบอรี่ เมล็ดพันธุ์ผัก พระราชทานไก่ ให้แก่ชาวเขานำไปปลูกและเลี้ยง ทั้งรับสั่งจะมาเยี่ยมอีกในปีต่อไป การที่พระองค์ทรงทุ่มเทพระสติปัญญาเพื่อคนไทยดังกล่าวมานี้ จึงเป็นที่ซาบซึ้งประทับจิต ประทับใจ เสมือนหนึ่งพระองค์ได้สถิตย์อยู่ในใจของคนไทยทั้งชาติ ดังกล่าวมานี้คนไทยที่กล่าวกันว่า **“ขอเกิดเป็นข้ารองพระบาทของพระองค์ทุกชาติไป”** ต้องถามว่า **“มีคุณธรรม มีการเสียสละ มีความรัก ความจริงใจ เฉกเช่นพระองค์หรือไม่”** ซึ่งทุกวันนี้มีคนจำนวนไม่น้อยคอยหาแต่ประโยชน์สุขส่วนตน ไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของส่วนรวม ถ้าคนเราคิดได้ว่า ความไม่สบาย ไม่ใช่อยู่ที่การพยายามทำทุกสิ่งให้ได้ดั่งใจนึก แต่อยู่ที่การยอมรับว่า ไม่มีอะไรได้ดั่งใจเราทั้งหมด

คนเรานั้นอย่ากลัวที่จะเจ็บ

ถ้าเรารู้ที่จะปล่อย

อย่ากลัวที่จะรอคอย

ถ้าเรายังมีลมหายใจยังมีหวัง

อย่ากลัวว่าใครจะชิงชัง

ถ้าในสังคมเรารู้จักให้อภัยต่อกัน

อย่ากลัวที่จะไม่เหลือใคร

ถ้าเรายังรู้จักรักษาตัวเองให้มีคุณธรรมที่ดีที่สุด

ตัวคุณธรรมนั้น หมายถึง **ความเมตตา** เพราะความเมตตานี้จะทำให้เราแคล้วคลาด ถ้ายังมีศัตรู เราก็รอดพ้นศัตรูนั้นด้วยเมตตา เพราะเมตตานั้น มีแต่คนรัก ไม่มีศัตรู ดังความตอนหนึ่งที่ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชรับสั่งว่า **"การปฏิบัติรักษาจิตใจนี้ จึงเป็นสิ่งสำคัญอยู่ที่ไหน เมื่อปฏิบัติรักษาจิตได้ ก็ปฏิบัติในศีล ในสมาธิและในปัญญาได้ ดังนั้น ความสงบแห่งจิตใจ คือเครื่องมือสำคัญที่จะรักษา ศีล สมาธิ และปัญญา ให้มั่นคง"** เมื่อเป็นดังนี้ ถ้าทุกคนมีศีล สังคมย่อมก่อเกิดสุข เมื่อสังคมมีสุขผู้คนก็ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป เพราะความ

เป็นคนมีอารมณ์ดี ทั้งความไม่โกรธนั้น เป็นเสน่ห์ของมนุษย์อย่างแท้จริง จริงอยู่คนเราเกิดมามีบุญวาสนาไม่เท่ากัน แต่มีความเป็นคนเท่ากัน

" ไม่มีคนดีที่ไหน ไม่เคยทำผิด
ไม่มีบัณฑิตที่ไหน ไม่เคยสับสน
ไม่เคยมีรถคันไหน ไม่เคยเฉี่ยวชน
ฉะนั้นเกิดเป็นคน ต้องให้อภัยกันและกัน"

เพราะคนในสังคมในโลกนี้ ทุกสังคมต้องการคนที่เก่งที่สุด จึงพอประมาวลได้ว่าคนเก่งต้องมีข้อสังเกตดังนี้

"อยู่กับตนเอง ให้คิดบวก
อยู่กับพวกพ้อง ให้เมตตา
อยู่กับปัญหา ให้ลงมือแก้
อยู่กับพ่อแม่ ให้กตัญญู
อยู่กับผู้รู้ ให้ถ่อมตน
อยู่กับทุกคน ให้ทำดี
อยู่ในโลกใบนี้ ต้องปล่อยวาง "

ดังกล่าวมานี้ หากท่านผู้หนึ่งผู้ใดประพฤติปฏิบัติได้ใน

ส่วนหนึ่งที่เป็นศีล สมาธิ ปัญญา มีความซื่อสัตย์สุจริตมั่นคง เชื่อแน่ว่าเป็นคนดีในขอบเขต คำสอนของพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า สมควรได้รับการยกย่องว่า **"สาธุ สาธุ"** ทั้งจะตามไปเป็นข้ารองพระบาท ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ในอนาคตเมื่อดับสังขารไปอย่างแน่นอน

ด้วยในวันนี้ ซึ่งเป็นวันที่ท่านทั้งหลายทั้งปวง พร้อมเพรียงกันด้วยกาย ด้วยสติปัญญา ด้วยทุนทรัพย์ ร่วมด้วยช่วยเหลือในการมหากุศลถวายผ้ากฐินสามัคคี ถวายอาคารสุทธาสภาคาร ถวายเครื่องฟอกเลือดล้างไต เชื่อมั่นว่าเหล่าวิญญูชนทั้งหลายย่อมยกย่องสรรเสริญ อีกทั้งท่านทั้งหลายยังกล่าวคำถวายเป็นพระราชกุศล จึงเชื่อมั่นว่า หากดวงพระวิญญาณของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช หากพระองค์ทรงหยั่งทราบด้วยพระญาณวิถีจิตที่ประกอบด้วยมหากุศล พระองค์คงโสมนัสยินดี ทรงรับอนุโมทนาว่า **"สาธุ สาธุ สาธุ"** เป็นแน่แท้

ในที่สุดแห่งการชี้แจงแสดง **"สาธุกถา"** มาพอสังเขปอันเป็นบาทเบื้องต้นแห่งการสร้างสั่งสมความดี ขอจงเป็น

เหตุเป็นปัจจัย ให้ทุกท่านจงถึงพร้อมด้วยสุขภาพเข้มแข็ง มีสุขภาพแข็งแรง ชนะเหตุเภทภัยอันตรายทั้งหลายทั้งปวง ทั้งด้วยความกตัญญูต่อผืนแผ่นดินชาติไทย ด้วยแรงกตัญญูต่อองค์พระมหากษัตราธิราชเจ้า ที่ทรงพระนามว่า **"พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช"** ผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย พระองค์เสด็จไปเพียงพระวรกายเท่านั้น แต่คุณงามความดีของพระองค์ยังคงตราตรึงอยู่ในใจของประชาชนตลอดไป ดังชี้แจงแสดงมา พอสมควรแก่เวลา จึงขอยุติลง คงไว้แต่เพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้.

พระธรรมเทศนา

สังฆทานกถา

โดย พระพิศาลประชานาถ

ณ วัดสุทธาราม

วันพฤหัสบดีที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

ธมฺมจารี สุขํ เสติ

ณ บัดนี้จักได้แสดงพระธรรมเทศนาเฉลิมฉลองกุศลศรัทธา เพิ่มพูนสติปัญญาบารมีในโอกาสปรารภ วันพระแรม ๘ ค่ำ เดือน ๓ ตรงกับวันพฤหัสบดี ที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยการชักชวนเป็นสะพานบุญมหากุศล มีกรมการศาสนาเป็นผู้ชักสื่อ ปักหลักประดุจเสาระเนียดที่ไม่สั่นคลอนยึดมั่นคงต่อพระพุทธศาสนา เมื่อองค์กรต่าง ๆ ได้รับรู้ รับทราบการเข้าวัดฟังเทศน์ ฟังธรรม หน่วยงานต่างจัดสรรปันส่วนผู้มีจิตศรัทธาสนใจมาร่วมสโมสร ณ ที่นี้ ซึ่งเป็นที่น่ายกย่องอนุโมทนายิ่งนัก เนื่องจากในยุคในสมัยปัจจุบัน คนสมัยใหม่ไม่ค่อยมีเวลาเข้าวัดเพื่อสนทนาธรรม บางคนบางท่านจะเข้าวัดก็มาขอความเมตตาอนุเคราะห์ให้พระท่านช่วยดูฤกษ์ ดูยาม ตั้งชื่อ ดูดวงหาหวยเลขเบอร์แสวงโชคที่สุดก็เข้าวัดเพื่อฟังพระสวดพระอภิธรรมศพ หรือมิฉะนั้นก็นำปัญหาต่าง ๆ ไปเล่าความ

ทุกข์ให้พระท่านทราบ เพื่อหาทางแก้ไขสะเดาะเคราะห์ รดน้ำมนต์ เป็นต้น จะหาท่านผู้มีปัญญาใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาธรรมะนั้นจะหายากซึ่งผิดกับวันนี้ ซึ่งล้วนเป็นแต่ท่านผู้มีบุญ มีปัญญาตั้งใจมาสดับธรรมะ ทำวัตร ถวายสังฆทาน อันเป็นทางแห่งกุศลโดยแท้ เพราะคนเข้าวัดได้ปัญญา ได้ฟังสิ่งสาระประโยชน์ ที่ไม่รู้ก็จะได้รู้ ที่รู้แล้วก็จะได้แจ่มแจ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไป โดยเฉพาะเรื่องของความกตัญญูรู้คุณ อันเป็นสมบัติของมนุษย์ คนขาดความกตัญญูไม่รู้คุณพ่อแม่ บุคคลนั้นไม่น่าคบหาค้าสมาคมด้วย ด้วยเหตุนี้เราจึงต้องรีบกอบรีบโกยแนวทางกตัญญู เพราะพ่อแม่ไม่ได้อยู่กับเราตลอดชีวิต เมื่อท่านมีชีวิตอยู่ต้องทำดีกับท่านให้มากที่สุด บุญกุศลก็เกิดกับตัวเราเอง **อย่ามัวแต่ตามหารักแท้นอกบ้าน จนลืมไปว่าในบ้านเรารักแท้คือพ่อแม่ เพราะพ่อแม่คือรากแก้วของชีวิตลูก ถ้าคนเราไม่คิดบำรุงรากแก้ว ชีวิตก็ยากที่จะหาความเจริญรุ่งเรืองได้** ในโอกาสนี้เมื่อท่านผู้มีปัญญามาพร้อมเพรียงกัน ผู้เป็นประธานได้จุดธูปเทียน บูชาพระรัตนตรัย จะเห็นได้ว่า จุดธูป ๓ ดอก อันหมายถึง การบูชาพระพุทธองค์ผู้ตรัสรู้ดีแล้ว กล่าวคือ ธูปดอกที่ ๑ บูชาพระปัญญาธิคุณ, ธูปดอกที่ ๒ บูชาพระกรุณาธิคุณ, ธูปดอกที่ ๓ บูชา

พระมหากรุณาธิคุณ, ส่วนเทียนนั้นบูชาพระธรรม อันหมายถึงคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ส่วนดอกไม้บูชาพระสงฆ์ สาวกของพระพุทธองค์ เมื่อทราบดังนี้แล้ว การรับศีล ฟังธรรม หรือรวมกันเรียกว่า "**ศีลธรรม**" อันได้ความว่า ศีล แปลว่า ปิด หมายถึงปิดไม่ให้ทำชั่วทั้ง กาย วาจา ใจ ส่วนธรรม นั้น หมายถึงเปิด คือเปิดให้บุคคลทำความดี ดังนี้ จากนั้นท่านผู้เป็นพิธีกรได้อาราธนาศีล ท่านทั้งหลายได้สมาทานศีล ๕ ข้อ โดยการนำของพระผู้เป็นประธาน ได้กล่าวเริ่มตั้งแต่ "**นะโม**" ๓ จบ ซึ่ง "**นะโม**" นี้จะแบ่งออกเป็น ๕ วรรค ซึ่งบุคคล ๕ ท่าน ได้กล่าวเพื่อบูชาพระพุทธองค์ คือ

คำว่า "**นะโม**" หมายถึง พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงเป็นใหญ่กว่า มนุษย์ เทพยดา พราหมณ์ มาร ยักษ์ และสัตว์ทั้งปวง ผู้กล่าวคือ **สาตาคิรียักษ์**

คำว่า "**ตัสสะ**" หมายถึง ขอบูชา ขอนอบน้อม ขอนมัสการ ผู้กล่าวคือ **อสุรินทราหู**

คำว่า "**ภะคะวะโต**" หมายถึง พระผู้มีพระภาค ทรงเป็นผู้จำแนกธรรมอันยิ่ง อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า ผู้กล่าวคือ **ท้าวจาตุมหาราช** (กล่าวพร้อมกันทั้ง ๔ องค์)

คำว่า **"อะระหะโต"** หมายถึง อรหันต์ เป็นผู้ไกลจากกิเลสไกลจากเครื่องข้องทั้งปวง ผู้กล่าวคือ **ท้าวสักกะเทวราช**

คำว่า **"สัมมาสัมพุทธัสสะ"** หมายถึง ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ด้วยพระองค์เอง ทรงรู้ดี รู้จริง รู้ยิ่ง กว่าผู้รู้อื่นใด ผู้กล่าวคือ ท้าวมหาพรหม

การกล่าว **นะโม** นี้ นับว่าเป็นมนต์เบื้องต้นที่มีความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ยิ่งนัก กล่าวคือ ครั้งหนึ่งตายายสามีภรรยา ผู้เป็นสามีนั้น เคารพนับถือพวกนิครนถ์เดียรถีย์ ฝ่ายภรรยานั้นเคารพนับถือพระพุทธเจ้า ทุก ๆ วัน ผู้เป็นสามีจะต้องเชิญพวกนิครนถ์เดียรถีย์ มาทานอาหารที่เรือนของตนทุก ๆ วัน วันหนึ่งเมื่อพวกนิครนถ์เดียรถีย์ ขึ้นนั่งบนเรือนแล้ว ฝ่ายภรรยาก็กำลังทำอาหารให้พวกนิครนถ์เดียรถีย์นานสักหน่อยฝ่ายสามีก็ร้องเรียกให้เร็ว ๆ ฝ่ายยายก็งก ๆ เงิ่น ๆ ช้าไป ครั้นเมื่อทำอาหารเสร็จก็ยกมาเพื่อให้เหล่าพวกเดียรถีย์ ขณะที่ยกนั้นเท้าของนางก็ไปสะดุดกับธรณีประตูเรือน ทันใดนั้นนางก็อุทานว่า **"นะโม ตัสสะ"** เพียงเท่านี้เมื่อพวกเดียรถีย์ได้ยินเท่านั้น ผู้เป็นหัวหน้าเดียรถีย์ถึงกับพูดว่า บ้านนี้อยู่ไม่ได้แล้ว ไม่เป็นมงคล จากนั้นพวกเดียรถีย์ก็ลงจากเรือนไปหมด ฝ่ายสามีก็ดุด่าว่าภรรยาของ

ตนเป็นการใหญ่ ผู้เป็นภรรยาก็ไม่เถียง เพราะรู้ว่าตนเป็นผู้ผิด นิ่งเสียคือตำลึงทอง เมื่อฝ่ายหนึ่งเงียบ ฝ่ายหนึ่งก็ดุด่าว่าไป ทันใดนั้นผู้เป็นสามีของนางนั้นนึกขึ้นได้ว่า ภรรยาของตนนั้นนับถือพระพุทธองค์ ด้วยเหตุนี้จึงรีบลงจากเรือนไปยังที่ประทับพระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อไปถึงก็ถามว่า **"ฆ่าอะไรจึงจะสบายใจ"** พระพุทธองค์ทรงตรัสตอบว่า **"ฆ่าความโกรธได้ เป็นสุขที่สุด"** เพียงเท่านี้ชายคนดังกล่าวได้สติในที่สุด ก็เคารพพระพุทธองค์ ขอเข้าถึงพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งสืบไป จึงกล่าวในที่นี้ว่าบท **"นะโม"** นี้ มีความขลังความศักดิ์สิทธิ์ยิ่งนัก จากนี้แล้วท่านก็ได้กล่าวถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ดังพระบาลีว่า **พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ** ไปถึง **ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ** อันหมายความว่า **ขอถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่ง เป็นที่เคารพนับถือ** ยังมีเรื่องกล่าวว่า ชายคนหนึ่งถูกยักษ์เข้าสิงในร่างของตน จะกินอาหารสักเท่าใดก็ไม่รู้จักอิ่ม เนื่องจากยักษ์ที่เข้าสิงร่างอยู่นั้นต้องอาศัยกินด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ ชายคนนี้มีแต่ความทุกข์อยู่ร่ำไป ครั้นอยู่มาวันหนึ่ง ชายคนนี้คิดถึงเพื่อนที่จากกันมานาน ด้วยเหตุนี้จึงเดินทางไปบ้านเพื่อน ครั้นไปถึงบ้านเรือนเพื่อนที่รัก คบกันมานาน เมื่อ

เพื่อนได้แลเห็นเพื่อนมาสู่เรือนของตน ก็ดีใจยิ่งนัก รีบลงเรือนไปทักทายปราศรัย เชิญให้เพื่อนขึ้นบนเรือน ชายคนนี้ตั้งใจว่าจะอยู่เพียงคืนเดียวเท่านั้น วันนั้นเพื่อนเขาเลี้ยงอาหารเป็นอย่างดี และชักชวนให้เพื่อนของตนอยู่หลาย ๆ วัน ด้วยเหตุนี้จึงอยู่ค้างคืนหลายคืน แต่เป็นที่น่าแปลกใจว่าเพียงทานข้าวบ้านเพื่อนเพียงจานเดียวก็อิ่ม ผิดกับทานที่บ้าน ทานกี่จาน ๆ ก็ไม่รู้อิ่ม เมื่ออยู่ครบ ๗ วัน ชายคนนี้ก็ลาเพื่อนกลับบ้าน เมื่อเขาลงจากบ้านเพื่อนเท่านั้นเอง ยักษ์ก็รีบเข้าสิงร่างตามเดิม ยักษ์ก็ต่อว่าทำไมจึงอยู่นาน ทำให้ยักษ์หิวมาก เพราะไม่ได้กินอาหารมาหลายวัน ชายคนนี้จึงกล่าวว่า แล้วทำไมจึงไม่ขึ้นไปบนเรือนด้วย ฝ่ายยักษ์จึงตอบว่าจะขึ้นไปได้อย่างไร เพราะเพื่อนของเจ้านั้น เคารพนับถือพระพุทธองค์ ถึงไตรสรณคมน์ เพราะยักษ์ทั้งหลายเกรงกลัวผู้เข้าถึงไตรสรณคมน์ เมื่อได้ยินดังนี้ ชายผู้ที่ถูกยักษ์สิงร่างได้ยินดังนั้น จึงรีบตอบว่าแม้เราเองมาเรือนบ้านนี้เราก็เข้าถึงไตรสรณคมน์แล้ว เมื่อยักษ์ได้ยินเท่านี้เอง ถึงกับร้อนจิตร้อนใจ รีบบอกว่าอยู่ไม่ได้แล้ว ยักษ์จึงออกจากร่างของชายผู้นี้ไปทันที ดังกล่าวมานี้ การเข้าถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จึงเป็นผู้ประเสริฐ แม้ผีหรือ ยักษ์

ก็ยังทำร้ายเข้าสิงไม่ได้ เมื่อเหล่าพุทธศาสนิกชนเข้าถึงพระรัตนตรัยแล้ว ท่านก็ได้สมาทานศีล ๕ ต่อไป ก็ศีล ๕ ข้อนี้ถือกันว่าผู้ใดมีศีล ๕ ผู้นั้นมีมนุษยธรรม คือธรรมของมนุษย์ นั่นเอง ก็แล ศีล ๕ เป็นไฉน กล่าวคือ ศีล ๕ เรียงตามลำดับดังนี้ สำหรับบาลีนั้น ท่านทั้งหลายก็ได้พึงสมาทานไปแล้ว จึงจะขอกล่าวว่า

ศีลข้อที่ ๑ ห้ามฆ่าสัตว์ อันหมายถึง สัตว์มนุษย์ ทั้งในครรภ์และนอกครรภ์ เป็นหลักประกันของชีวิต

ศีลข้อที่ ๒ ห้ามลักขโมยสิ่งของผู้อื่น ทั้งของเคลื่อนที่ได้และไม่ได้ เป็นหลักประกันของทรัพย์สมบัติ

ศีลข้อที่ ๓ ห้ามประพฤติผิดในกาม หมายถึง การล่วงละเมิดทางเพศ เป็นหลักประกันของความซื่อสัตย์

ศีลข้อที่ ๔ ห้ามกล่าวมุสาใส่ร้าย พูดดูถูกดูแคลน พูดคำหยาบ เป็นหลักประกันของสังคม

ศีลข้อที่ ๕ ห้ามดื่มสุรา ยาเสพติด ตลอดถึงฝิ่น กัญชา ยาบ้า เป็นหลักประกันของสุขภาพ

ด้วยเหตุนี้ พระพุทธองค์จึงทรงรับรองตรัสว่า **"สีเลนะ สุคะติง ยันติ"** ผู้ใดจะไปสุคติได้ ต้องมีศีลเป็นที่รัก **"สีเลนะ โภคะสัมปะทา"** ผู้ใดจะมีโภคทรัพย์ได้ ต้องมีศีลเป็นที่รัก

“สีเลนะ นิพพุติง ยันติ” ผู้ใดจะไปนิพพานได้ผู้นั้นต้องมีศีลเป็นที่รัก ดังนี้

ดังพระบาลีที่ได้อัญเชิญเป็นเบื้องต้นความว่า **“ธัมมะจารี สุขัง เสติ แปลว่า ผู้ประพฤติธรรม ย่อมอยู่เป็นสุข”** ก็แล ในบ้านเมืองทุกประเทศ ถ้าประพฤติธรรมย่อมได้ผลเป็นความสุข บ้านเมืองใดไม่ประพฤติธรรม ย่อมมีแต่ความทุกข์ ความอดอยาก ความแร้นแค้น ไม่มีความผาสุกอย่างแน่นอน การประพฤติธรรมนั้นขอย้อนไปว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย พระองค์จากพวกเราไปแต่พระวรกายเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้ เพราะพระองค์เป็นผู้เข้าถึงธรรมะ และธรรมะเข้าถึงพระองค์ ด้วยเหตุนี้ ประชาชนคนในชาติยังน้อมรำลึกถึงพระองค์มิรู้หาย พระองค์ทรงใช้หลักธรรมะในพระพุทธศาสนาเป็นหลักเทโศบายในการปกครองประเทศ ดังจะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงทำวิกฤตให้เป็นโอกาส ทำชาวเขาให้เป็นชาวเรา พระองค์ประสงค์ให้คนในชาติรักใคร่กลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ชาติบ้านเมืองจึงจะพ้นภัย นอกจากนี้แล้ว หากจะพึงสังเกตดูการทรงงานของพระองค์นั้น น่าจะประมวลได้ว่าพระองค์ทำงานนั้นด้วยว่า

พระองค์ไม่ได้ทำเพื่อ ลาภสักการะ ฉะนั้นพระองค์จึงไม่กลัวยากจน

พระองค์ไม่ได้ทำเพื่อ ความเป็นใหญ่ ฉะนั้นพระองค์จึงไม่กลัวตกต่ำ

พระองค์ไม่ได้ทำเพื่อ ให้ใครยกย่องสรรเสริญ ฉะนั้น พระองค์**จึงไม่กลัวครหานินทา**

พระองค์ไม่ได้ทำเพื่อ โลกีย์สุข หมายถึงสุขส่วนตัว ฉะนั้นพระองค์ **จึงไม่กลัวตกต่ำ**

แต่พระองค์ทำเพื่อ อนาคตอันสดใสของลูกหลาน

ดังกล่าวมานี้ หากประชาชนข้าราชการทุกหมู่เหล่าจะยึดข้อความข้างต้นนำไปปฏิบัติ ก็เชื่อมั่นว่าสังคมจะอยู่เป็นสุขอย่างแน่นอน แต่สังคมปัจจุบันนี้ เชื่อว่าในหมู่แวดวงพรรคพวก พวกพ้องน้องพี่ ชอบทำงานเอาหน้า เอาความดีใส่ตัว เอาชั่วให้ผู้อื่น สังคมจึงเดือดร้อน บางองค์กรก็มุ่งมั่นแต่ดวง อันที่จริงในสังคมไทยนั้น ก็ไม่พ้นเรื่องโชควาสนา ในที่สุดก็คือ "**ดวง**" คำว่า "**ดวง**" นี้ หากจะให้ความหมายกล่าวคือ "**ด**" หมายถึง เด็กใคร "**ว**" หมายถึง วิ่งเก่ง "**ง**" หมายถึง เงินดี สังคมเราคิดอย่างนี้ไม่น้อยเลย แต่ถ้าจะให้ความหมายว่าดังนี้ "**ด**" หมายถึง ดิ้นรน "**ว**" หมายถึง

วิชาดี "**ง**" หมายถึง งานดี ถ้าให้ความหมายอย่างนี้สังคมก็จะแจ่มใสยิ่งนัก ส่วน "**พวก**" นั้น ถ้าแยกแล้วคงให้ความหมายได้ดังนี้ "**พ**" หมายถึง พึ่งพา "**ว**" หมายถึง ไว้ใจ "**ก**" หมายถึง เกรงใจ เพียงเท่านี้ก็สุขใจแล้ว จึงขอฝากข้อคิดดังกล่าวมานี้ไว้ประดับจิตใจของท่านทั้งหลาย นอกจากนี้แล้ว ยังมีกุศลเจตนาถวายสังฆทานกับพระสงฆ์ อันจะเป็นเสบียงที่จะติดตามตนเองไปได้ ทั้งภพนี้และภพหน้า ก็อานิสงส์ของการถวายสังฆทานมีมากเป็นอเนกประการ

ยังมีเรื่องราวการถวายสังฆทานตามตำนานเล่าขานกันว่า มีเจ้าเมืองแห่งหนึ่งมีธิดาเพียงคนเดียว เจ้าเมืองรักเท่าดวงใจของตนเอง ด้วยเหตุนี้เจ้าเมืองเกรงว่าธิดาของตนเองจะหาความสุขไม่ได้ ขาดเพื่อนพ้องน้องพี่ แม้จะมีบริวารอยู่หลายคนคอยเอาอกเอาใจให้กับธิดาของตนเองอยู่แล้ว เจ้าเมืองก็สังเกตเห็นว่าคนเหล่านั้น หาความจริงใจให้กับธิดาของตนเองไม่ได้ ด้วยเหตุนี้เจ้าเมืองจึงเสาะแสวงหาบุคคลที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมทั้งภายในและภายนอก วันหนึ่งเจ้าเมืองได้ทราบเกียรติประวัติอันงดงามของครอบครัวหนึ่งซึ่งอยู่ห่างไกลออกไปทางท้ายเมือง เจ้าเมืองท่านนี้ถึงกับเดินทางไปด้วยตนเอง เมื่อ

ไปถึงเรือนของครอบครัวนี้ ซึ่งอยู่ด้วยกันสี่คน คือ พ่อแม่และลูกสาวอีกสองคน ลูกสาวชื่อนางอิมินากับนางอิมานิ สามีภรรยาเมื่อเห็นเจ้าเมืองมาถึงเรือนตนก็ทำอะไรไม่ถูก มือไม้สั่นไปหมด เกรงว่าตนเองทำผิดกระบิลบ้าน กระบิลเมือง จึงต้อนรับตามมีตามเกิด เมื่อเจ้าเมืองเห็นเช่นนั้นจึงกล่าวว่า **"อย่าตกใจ ที่มาวันนี้ก็เพื่อจะมาขอสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากท่านเท่านั้น"** สองสามีภรรยาจึงรีบตอบว่า **"ท่านเจ้าเมืองต้องการสิ่งใด ยกให้ได้ทั้งหมด"** เมื่อเจ้าเมืองได้ยินดังนั้นจึงกล่าวว่า **"จริงหรือ"** สองสามีภรรยาจึงกล่าวตอบว่า **"จริงแท้แน่นอน"** เจ้าเมืองจึงตอบว่า **"ไม่ขอพูดอ้อมค้อมขอกล่าวตรง ๆ ว่า ที่มาวันนี้ ก็เพื่อมาขอธิดาของท่านเพื่อนำไปเป็นเพื่อนหรือพี่เลี้ยงให้กับลูกสาวของเรา"** เมื่อได้ยินดังนี้สองสามีภรรยาก็กระอึกกระอัก แล้วตอบไปว่า **"ยินดียกให้ แต่ท่านเจ้าเมืองต้องการลูกสาวคนไหน"** ท่านเจ้าเมืองตอบว่า **"จะคนใดคนหนึ่ง หรือทั้งสองคนก็ยินดี"** ฝ่ายสองสามีภรรยาก็ตัดใจยกให้ทั้งสองคน เพื่อจะได้เป็นเพื่อนซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันยามยาก เมื่อเจ้าเมืองได้ยินการยกให้ก็ดีใจยิ่งนัก ทั้งกล่าวว่า **"แล้วลูกสาวท่านทั้งสองอยู่ไหน"** ฝ่ายสามีภรรยาก็กล่าวว่า **"ขณะนี้ ลูกทั้งสอง**

ไปทำบุญที่วัด สักครู่ก็จะกลับ ขอให้ท่านเจ้าเมืองกลับไปก่อน เมื่อลูกสาวมาก็จะนำไปมอบให้ที่เมือง" ฝ่ายเจ้าเมืองก็เกรงว่า ถ้ากลับก่อน เมื่อลูกสาวทั้งสองกลับมา หรือสามีภรรยาเปลี่ยนใจ ก็จะไม่ได้ลูกสาวของสองสามีภรรยากลับไปเป็นเพื่อนหรือพี่เลี้ยงลูกสาวตน ด้วยเหตุนึกคิดเช่นนี้เจ้าเมืองจึงบอกว่าจะคอยรับลูกสาวทั้งสองคนไปด้วยกัน ขณะเดียวกันลูกสาวสองสามีภรรยาก็กลับมาพอดี เจ้าเมืองเห็นกิริยามารยาทก็พึงพอใจ ทั้งนี้สองสามีภรรยาก็กล่าวกับลูกสาวของตน เมื่อกล่าวจบ เพื่อเป็นการตอบแทนพระคุณของบิดามารดาของตนแล้ว นางทั้งสองก็ยินดีไปอยู่กับเจ้าเมือง ด้วยเหตุนี้ เจ้าเมืองจึงตอบแทนด้วยคนรับใช้ ให้เงินทองเป็นจำนวนมากเป็นการตอบแทนน้ำใจไมตรีของสามีภรรยาคู่นี้ ครั้นเมื่อเจ้าเมืองได้ลูกสาวทั้ง ๒ คนของเขามาแล้ว ก็นำมาสู่บ้านเมืองดูแลให้เป็นพี่เลี้ยง ทั้งยกย่องให้ดูแลธิดาของตนเอง กาลต่อมาธิดาของเจ้าเมืองไม่สบายมาก นางทั้งสองจึงได้ดูแลธิดาของท่านเจ้าเมืองจนร่างกายผ่ายผอม และต่อมาไม่นานธิดาของท่านเจ้าเมืองก็ได้เสียชีวิตลง ท่านเจ้าเมืองจึงได้จัดพิธีศพอย่างสมเกียรติ และได้มอบหมายให้นางทั้งสองเป็นผู้นำอาหารไปส่ง ณ หลุมศพ

ของธิดาท่านเจ้าเมือง ซึ่งนางทั้งสองก็ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างดีเป็นประจำทุกวัน จนในกระทั่งวันหนึ่งนางทั้งสองก็ได้นำอาหารไปส่งยังหลุมศพลูกสาวท่านเจ้าเมืองเหมือนเช่นเคย แต่ในวันนี้ได้เกิดพายุฝนตกหนัก นางทั้งสองจึงได้พักอยู่ ณ ศาลาริมทางนั้น จนกาลต่อมาได้มีพระรูปหนึ่งบิณฑบาตผ่านมา จึงขอบิณฑบาตอาหารนั้นจากนางทั้งสอง นางทั้งสองจึงเอาอาหารพวกนั้นใส่บาตรพระรูปนั้น พระรูปนั้นให้พรนางทั้งสองก็กรวดน้ำ เมื่อเสร็จแล้วนางทั้งสองจึงเดินทางกลับไปยังราชวัง กระทั่งในคืนนั้น เจ้าเมืองก็ได้ฝันเห็นลูกสาวของตัวเอง ในฝันนั้นลูกสาวได้มาบอกกับเจ้าเมืองว่า ตั้งแต่ตนเองได้เสียชีวิตมา เพิ่งจะได้กินข้าว มีเสื้อผ้าอาภรณ์สวยๆ ใส่ก็วันนี้เอง พอท่านเจ้าเมืองฝันดังนั้นก็ตื่นขึ้นมา และคิดทบทวนว่า เราได้มอบหมายให้นางทั้งสองนำอาหารไปส่งที่หลุมศพลูกสาวเราทุกวัน แต่ทำไฉนลูกสาวเราถึงไม่ได้กินข้าว ครั้นรุ่งเช้าจึงได้เรียกนางทั้งสองมาถาม นางทั้งสองก็กล่าวกับเจ้าเมืองว่า ได้นำอาหารไปส่งให้ทุกวัน แต่เมื่อวานนี้เกิดฝนตกและได้หยุดพักที่ศาลาริมทาง และได้มีพระบิณฑบาตผ่านมา จึงได้นำอาหารเหล่านั้นใส่บาตรและกรวดน้ำให้แก่ลูกสาวท่าน เจ้าเมืองก็โกรธ จึงให้นำตัวนางทั้งสอง

ไปประหารชีวิต ก่อนที่จะประหารชีวิตก็เกิดพายุลมกระหน่ำ จนกระทั่งพายุเหล่านั้นได้จางหายไป ปรากฏว่านางทั้งสองก็ได้หายไปด้วย จึงเป็นที่เข้าใจว่า พวกเทวดาได้นำตัวนางทั้งสองไป จนในคืนนั้น ลูกสาวท่านเจ้าเมืองก็ได้มาเข้าฝันก็ได้มาต่อว่าท่านเจ้าเมืองว่า ในสิ่งที่ท่านเจ้าเมืองทำกับนางทั้งสองนั้นเป็นเรื่องที่ผิด เหตุที่นางทั้งสองเอาอาหารใส่บาตรแก่พระนั้นจึงทำให้มีอาหารและเสื้อผ้าอาภรณ์ใส่

เรื่องดังกล่าวมานี้จะเป็นเรื่องนิยายหรือธรรมาธิษฐานบุคคลาธิษฐานหรือตำนานก็นับว่าเป็นเรื่องให้บุคคลต่าง ๆ เดินเข้าหาความดีให้ตนเองมีความกตัญญูกตเวทีรู้คุณตอบแทนคุณคนเป็นสำคัญ ฉะนั้น จึงฝากแง่คิดไว้เพียงเท่านี้ชี้แจงแสดงปกิณกกถามาสมควรแก่เวลา ขออำนวยอวยพรให้ญาติโยมทุกท่าน ขอให้ท่านทุกคนจงมีสุขภาพแข็งแรงโรคาพยาธิจงหายสิ้นสาบสูญไปด้วยนโมพุทธายะ หายทุกข์ หายโศก หายโรค หายภัย หายเคราะห์เสนียดจัญไรหายไปทันที สัพพะธะนัง สัพพะลาภัง ภะวันตุ โว รักขันตุ สุรักขันตุ

เอวํ ก็มี ด้วยประการฉะนี้ ฯ

พิมพ์ที่ : บริษัทรุ่งแสงการพิมพ์จำกัด โทร. ๐๒-๘๖๒๔๑๓๗-๙

พระพิศาลประชานาถ
(อตฺถภทฺโท ดนัย ศิลปี)

อดีต เป็นบุคคลที่สังคมไม่ค่อยจะพึงปรารถนา จงอย่าเอาเยี่ยง
เป็นบุคคลที่น่าเอือมระอาทำให้พ่อแม่เสียใจ จงอย่าเอาอย่าง

บรรพชา อายุ ๑๘ ปี ถือพระอุปัชฌาย์ใน สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริมหาเถร)

อุปสมบท อายุ ๒๐ ปี ถือพระอุปัชฌาย์ใน พระธรรมเจดีย์ (กี มารชิโน) วัดทองนพคุณ
พระกรรมวาจาจารย์ พระครูสุทธาภรณ์ วัดสุทธาราม
พระอนุสาวนาจารย์ พระครูสุทธาลังการ วัดสุทธาราม
ณ วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๑๗ ได้รับฉายาว่า "อตฺถภทฺโท"

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ เป็น พระครูปลัด ใน พระราชรัตนโมลี
รองเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๓ เป็น พระครูวินัยธร ใน พระเทพวรเวที
รองเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ เป็น พระครูคู่สวด ที่ พระครูวิสาลสรกิจ
ฐานานุกรมในเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีราจารย์ วัดชนะสงคราม

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๑ ได้รับพระราชทานตั้งสมณศักดิ์ที่ พระครูไพศาลประชาทร

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ได้รับพระราชทานตั้งสมณศักดิ์ที่ พระพิศาลประชานาถ

เกียรติประวัติที่เคยได้รับ

วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พัดกาชาด สมนาคุณผู้บริจาคโลหิต
รางวัล เพชรกรุงเทพ ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ของกรุงเทพมหานคร
ผู้มีคุณูปการต่อการศึกษาของชาติ ประจำปี ๒๕๖๑

ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสุทธาราม, ประธานมูลนิธิศรีรัตน์โกสินทร์ฯ

…งที่ภูมิใจที่สุด บ้าน วัด โรงเรียน ศูนย์ฟอกเลือดล้างไตฯ ทำแล้วและจะทำต่อไป

คติธรรมที่ชอบ *"ความดีก็ปรากฏ เกียรติยศฤาชา ความชั่วก็นินทา ทุรยศยินขจร"*

คำพ่อ

การคืนดีไม่ใช่การเสียเหลี่ยม

การผ่อนปรนไม่ใช่การเสียโอกาส

การให้อภัยไม่ใช่การเสียหน้า

มิตรภาพและความสามัคคีต่างหากที่ไม่ควรสูญเสีย

คำแม่

แง่คิดในการทำงาน

เราไม่ได้ทำเพื่อลาภสักการะ ฉะนั้นจึงไม่กลัวยากจน

เราไม่ได้ทำเพื่อความเป็นใหญ่ ฉะนั้นจึงไม่กลัวตกต่ำ

เราไม่ได้ทำเพื่อให้ใครยกย่องสรรเสริญ ฉะนั้นจึงไม่กลัวครหานินทา

เราไม่ได้ทำเพื่อโลกีย์สุข คือ สุขส่วนตัว ฉะนั้นจึงไม่กลัวทุกข์ยาก

แต่เราทำเพื่ออนาคตอันสดใสของลูกหลาน

9 786164 743892

ปกิณกเทศนา โดย พระพิศาลประชานาถ วัดสุทธาราม